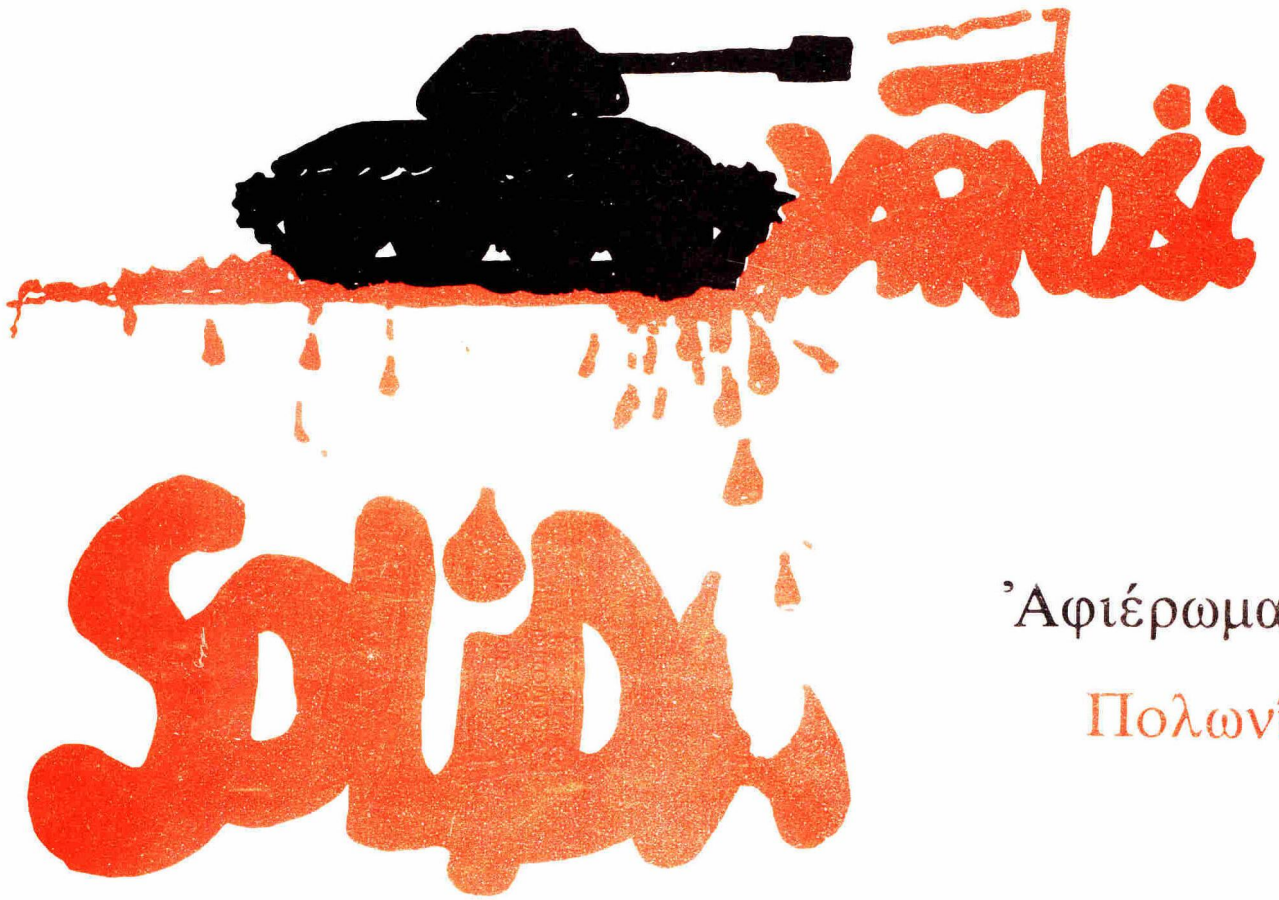

αλληλεγγυη

τρίμηνη έκδοση ενημέρωσης, συζήτησης και συμπαράστασης
στους αγώνες των λαών της ανατολικής ευρώπης

Άφιέρωμα :

Πολωνία

Τσεχοσλοβακία : 5 χρόνια Χάρτας'77 , άγριοι
διωγμοί ρόκ συγκροτημάτων **Γιουγκοσλαβία :**
καταλήψεις κτιρίων **Ρουμανία :** οικονομική
κρίση και εργατικοί αγώνες **Ρωσία :** ή κατά
σταση των μουσουλμάνων, οι άπεργίες του '80

Περιεχόμενα

Λίγα λόγια απ'τή σύνταξη	3
✱ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ	5
Πέντε χρόνια Χάρτας '77	5
Ή αντιπολίτευση απειλείται μ'έξαφάνιση	7
Δέκα χρόνια αγριου κυνηγητού ρόκ συγκροτημάτων	8
Τά 100 σημεία(τραγουδι)	9
✱ ΠΟΛΩΝΙΑ	11
Μετά τό πραξικόπημα	12
Ή αντίσταση τών εργατών δυναμώνει	12
Ή ἄλληλεγγύη αντιμέτωπη μέ τή κατάσταση πολιορκίας	13
Προβοκάτσιες	24
Νά διαδώσουμε τίς πιό παράλογες φήμες	24
Οί περιπτώσεις Βροκλάβ καί Κατόβιτσε	26
Ή χαρακτηήρας τής Ἀλληλεγγύης	27
Jednosc: Ένα πετυχημένο εργατικό έντυπο	27
Ποιός είναι ποιός.	28
Ή Ἀλληλεγγύη καί σοσιαλισμός	29
Προκήρυξη γιά τίς ἐκλογές τοῦ συνδικάτου	32
Ή μάχη γιά τά ἐλεύθερα Σάββατα	33
Ή Ἀλληλεγγύη, τ'όνομα τοῦ συνδικάτου μας δέν εἶναι μιά κούφια λέξη	33
Ή αντιπολίτευση μέσα στό ΠΕΕΚ	35
Ένας "δυναμικός" αντιπολίτευόμενος	37
Τό πρόβλημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ	38
Ή λογική τοῦ παράλογου	38
Πρόταση γιά ένα σχέδιο ἑκτακτης ἀνάγκης	39
Πώς ζοῦν οἱ γραφεικράτες	40
Ή Αστυνομία, στρατός: πρῶτες κινήσεις	41
Ή Αστυνομικοί παλεύουν γιά ἀνεξάρτητο συνδικάτο	41
Δέν θά χτυπήσουμε τ'ἀδέρφια μας	42
Τό 1 ^ο Ἐθνικό Συνέδριο τής Ἀλληλεγγύης	43
1 ^η ἀπόφαση γιά τήν αὐτοδιαχείριση	44
Κάλεσμα στούς ἐργάτες τής Ἀνατολικῆς Εὐρώπης	45
2 ^η ἀπόφαση γιά τήν αὐτοδιαχείριση	46
Τελική δήλωση	46
Γιούρτσικ, Ρουλέφσκι, Γκβιάζντα	47
Ή ἀπόψεις μέσα στό πολωνικό κίνημα	49
Κουρδόν: ἡ καλύτερη λέξη γιά τό τί συμβαίνει εἶναι ἐπανάσταση	50
Ή Ἀλληλεγγύη καί KOR: μιά συζήτηση στό Γκντάνσκ	53
Συνομοσμονδία Ἀνεξάρτητης Πολωνίας	56
Ή ἀπ'τή μεριά τών γυναικῶν	57
Ή ἱλάνε οἱ ἐργάτριες τοῦ Ζιραρντόφ	57
Φεμινιστική ομάδα φοιτητριῶν Παν/μίου Βαρσοβίας	58
Πρίν τό πραξικόπημα	60
Παραμονές πραξικοπ-ματος	60
Ή χώρα μας ὁδηγεῖται σέ κρίσιμη κατάσταση	65
Βιβλιο-αρθρογραφία	65
✱ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ	68
Καταλήψεις κτιρίων στή Σλοβενία	68
✱ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	70
Οἰκονομική κρίση κι εργατικό κίνημα	70
Ή Ἀγία Οἰκογένεια	75
✱ ΡΩΣΙΑ	76
Ή Ἀπεργίες στήν αὐτοκινητοβιομηχανία	76
Διαδηλώσεις στήν Ἑσθονία	78
Στάσεις ἐργασίας στό Κλεβο	79
Ταραχές στόν Καύκασο	79
Ή καταπίεση τής Μουσουλμανικῆς μειονότητας	80
Διώξεις τών ὑποστηρικτῶν τής ἐπιθεώρησης POISKI	81
Στο μεταστάντα...	82

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κυκλοφορεί

Η κρίση ^{ΦΕΡΝΑΝΤΟ ΚΛΑΟΥΝΤΙΝ}
του παγκόσμιου
κομμουνιστικού
κινήματος

ΑΙΟΤΗΤΗ
ΚΟΜΜΙΤΕΡΝ
ΣΤΗΝ
ΚΟΜΙΝΦΟΡΜ

Η κρίση ^{ΦΕΡΝΑΝΤΟ ΚΛΑΟΥΝΤΙΝ}
του παγκόσμιου
κομμουνιστικού
κινήματος

ΑΙΟΤΗΤΗ
ΚΟΜΜΙΤΕΡΝ
ΣΤΗΝ
ΚΟΜΙΝΦΟΡΜ

A Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ
ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΘΝΟΥΣ

B ΤΟ ΑΠΟΓΕΙΟ
ΤΟΥ ΣΤΑΛΙΝΙΣΜΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΧΑΜΗΛΟΤΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ**

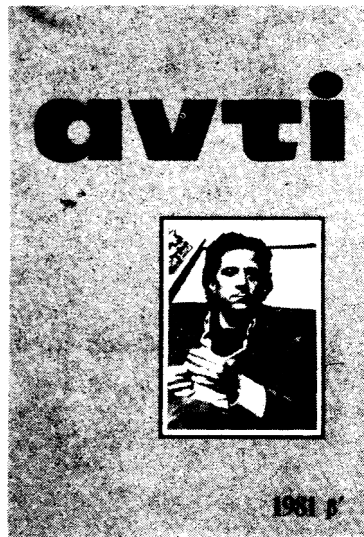
ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ **ΟΛΩΝ**
ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΣΕΛΑΣΤΙ-
ΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
"Ελεύθερος Τύπος"**

**ΖΩΟΔΟΧΗ ΠΗΓΗΣ 17,
90 36 39 980**

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ο 15ος τόμος του **ΑΝΤΙ**
Β' εξάμηνο 1981
(τεύχη 181 - 195)

Σε 780 σελίδες αποτυπώνεται η
πολιτική και πολιτιστική-μας
ζωή.

Στον τόμο περιλαμβάνονται τα
τεύχη - αφιερώματα για τον Ν.
Πουλαντζά και τον Δ. Χατζή,
ντοκουμέντα για το ΕΑΜ και
ντοκουμέντα για την Πολωνία,
επισκόπηση των εκλογών του '81
και το ειδικό - γελοιογραφικό
τεύχος.

Ζητείστε-τον στα γραφεία του
περιοδικού «ΑΝΤΙ»:

Δημοχάρους 60 (Τ.Τ. 601)
Τηλ. 732.713 και 732.819

η κομμούνα

• ΒΙΒΛΙΑ
• ΑΦΙΣΣΕΣ
• ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ και ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ

ΕΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ
ΣΟΥΛΙΟΥ 9
ΣΟΦΙΣΤΟΣ
ΜΕΣΟΛ.
ΖΩΟΔ. ΠΗΓΗΣ

ΧΝΑΡΙ

βιβλία
περιοδικά
αφίσσες

Χιαφας 5
360.54.93 (παροδος Ακαδημίας)
360.48.48

Λίγα λόγια από τη σύνταξη

Όταν πριν από 3 πάνω-κάτω μήνες πρωτοσυναντήθηκαν καμμιιά δεκαριά άτομα (πού αποτελούν και τη συντακτική επιτροπή), στο μυαλό τους δέν είχαν μιιά επιθεώρηση για τίς χώρες του "ύπαρκτου σοσιαλισμού". Αυτό πού τούς ώθησε νά συναντηθούν εΐταν τό φαινόμενο "Πολωνία", πού αν και προσφέρει στο παγκόσμιο εργατικό κίνημα μιιά πληθώρα έμπειριών και θεωρητικών αναζητήσεων, δέν φαίνονταν νά άγγίζει και τόσο τό κίνημα στην χώρα μας. Ξεκινώντας λοιπόν από τό έρέθισμα "Πολωνία" καταλήξαμε στην άναγκαιότητα μιās ομάδας πού θά έκδιδε κάποιο έντυπο πληροφοριακό για τό τί συμβαίνει στις χώρες του "ύπαρκτου - άνύπαρκτου σοσιαλισμού" και πού παράλληλα θά προσπαθοΐσε νά δημιουργήσει τούς όρους για την έκδήλωση διεθνιστικής άλληλεγγΐης στα άντιπολιτευόμενα θύματα τής κομματικής - κρατικής γραφειοκρατίας.

Η άνυπαρξία πληροφόρησης για την άντιπολίτευση στις χώρες αυτές είναι προφανής. Κι αν ο πολωνικός Αΰγουστος και Δεκέμβρης τάραξαν για λίγο τά νερά και πήραν κάποια θέση στις έφημερίδες και τά περιοδικά, ή ένδιάμεση περίοδος εΐταν απογοητευτική από έξαφάνιση, στην πιο συνηθισμένη περίπτωση (ΝΕΑ) μέχρι κάποιες ανταποκρίσεις είδησεογραφικών πρακτορείων - στην καλλίτερη περίπτωση - στο όπισθόφυλλο (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ). Μέ χαρακτηριστική σέ κυνισμό την υπενθύμιση των "NEW YORK TIMES", πού φαίνεται νά έκφράζει και τά έλληνικά συγκροτήματα του τύπου: "είναι πολύ εύκολο νά ξεχνάμε ότι ή ρωσική λέξη για τά πολωνικά εργατικά συμβούλια είναι σοβιέτ".

Αυτή όμως ή άνυπαρξία πληροφόρησης αν από τη μιιά πλευρά αποτελεί έναν από τούς λόγους έκδοσης αυτού του έντυπου, από την άλλη φέρνει τεράστιες δυσκολίες στη δουλειά μας. Κι αν για την Πολωνία υπάρχει πληθώρα ντοκουμέντων σέ διάφορα έντυπα τής δυτικής Εΰρώπης (και τώρα τελευταία και τής Ελλάδας), για τίς υπόλοιπες χώρες του (αν)ύπαρκτου σοσιαλισμού οι πληροφορίες πού βγαίνουν έξω από τά σύνορά τους είναι έλάχιστες (έκτός από όρισμένες έξαιρέσεις του τύπου Ζαχάρωφ).

Η πληροφόρηση πού φιλοδοξεΐ νά δώσει ή "Άλληλεγγΐη" δέν είναι ένα συνοθύλευμα είδήσεων· πολύ συγκεκριμένα θά προσπαθήσουμε νά δώσουμε μιιά άνθολογία ντοκουμέντων πού θά περιγράφουν τόσο καταστάσεις στις χώρες αυτές όσο και τούς προβληματισμούς ατόμων του κινήματος και τάσεων του (όπου έχουν διαμορφωθεί ή διαμορφώνονται) και την εξέλιξή τους. Κι ακόμα θά προσπαθήσουμε νά άσχοληθούμε με τίς έξεγέρσεις στο Βερολίνο τό '53, στην Ούγγαρία και Πολωνία τό '56, στην Τσεχοσλοβακία τό '68, στη Βαλτική τό '70, στο Ράντομ και τό Ούρσου τό '76, στη Πολωνία τον Αΰγουστο του '80 και μετά. Κι αυτό για λόγους έννημέρωσης από την μιιά μεριά, αλλά και για νά τονίσουμε τά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, από την άλλη, πού παίρνουν οι άναταραχές στις χώρες του (αν)ύπαρκτου σοσιαλισμού. Όπου οι κινητοποιήσεις ξεκινάνε από οικονομικά αίτήματα πού μέσα σε έλάχιστο χρόνο μετεξελίσσονται σέ πολιτικά. Όπου ή εργατική τάξη μέσα από τίς έμπειρίες της συνδέεται με τίς καλύτερες παραδόσεις του επαναστατικού κινήματος και φέρνει στην έκικαιρότητα μιιά σειρά από "ξεχασμένα" πράγματα: την αυτοοργάνωση, τά εργατικά συμβούλια, την άμεση εργατική δημοκρατία. Κι επιβεβαιώνει με τον πιο δυνατό τρόπο

προβλέψεις πού έγιναν πριν από έναμιση αιώνα, πώς η χειραφέτηση της έργατικής τάξης είναι δουλειά αυτής της ίδιας και όχι βέβαια κάποιων "φωτισμένων" γραφειοκρατών.

Ένα δεύτερο επίπεδο δουλειάς είναι αυτό πού σχηματικά μπορούμε νά ονομάσουμε προπαγάνδας και άλληλεγγύης. Καί πρώτα - πρώτα θά πρέπει νά καταρρίψουμε τό μύθο γιά τό σοσιαλιστικό χαρακτήρα τών κρατών αυτών. Θά πρέπει νά κάνουμε καθαρό πώς όχι μόνο δέν είναι σοσιαλιστικά, αλλά αντίθετα αποτελούν τήν άρνηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τά στρατόπεδα συγκέντρωσης καί τά ψυχιατρεία, ἡ ἐξόντωση ἀγωνιστῶν καί ἡ ἀνυπαρξία ἔστω καί τών πιό στοιχειωδῶν δημοκρατικῶν δικαιωμάτων δέν μποροῦν νά ἔχουν τή παραμικρή σχέση μέ τό σοσιαλιστικό ὄραμα, δέν μποροῦν νά αποτελοῦν τίποτα ἄλλο ἀπό τή δυσφήμισή του.

Τό γεγονός ὅμως τῆς ἀπόρριψης τοῦ μύθου - ταμποῦ τῆς σοσιαλιστικῆς φύσης τών χωρῶν αυτών δέν μᾶς ἀπαλλάσει ἀπό τό πρόβλημα τοῦ νά ξεκαθαρίσουμε τίς ἀπόψεις μας πάνω στό θέμα αὐτό. Πιστεύουμε πώς τά κείμενα πού δημοσιεύονται καί θά δημοσιευτοῦν, ὅπως κι οἱ συζητήσεις πού θά γίνουν θά βοηθήσουν σ'αὐτή τήν κατεύθυνση. Πάντως σέ καμμιά περίπτωση δέν θεωροῦμε κάτι τέτοιο σάν ἕνα ἀπ'τούς κύριους στόχους τοῦ περιοδικοῦ. Ἀντίθετα πέρα ἀπ'τίς ὁποιοσδήποτε ἀπόψεις μας, θεωροῦμε πρωταρχική ἀναγκαιότητα τήν ἀλληλεγγύη μέ τούς ἀγωνιστές - θύματα τῆς γραφειοκρατικῆς καί ἀστυνομικῆς καταπίεσης καί καταστολῆς. Κι αὐτό γιατί πιστεύουμε πώς ὁ σοσιαλισμός είναι μιᾶ παγκόσμια ὑπόθεση καί πώς ἡ διεθνιστική ἀλληλεγγύη δέν ἐξαντλεῖται στά θύματα τῆς καταστολῆς τών "κλασσικῶν" δικτατορικῶν καθεστώτων τύπου Τουρκίας, Χιλῆς ἢ Σαλβαντόρ, ἀλλά καί στά λιγώτερο γνωστά καί κατασυκοφαντημένα θύματα τών δικτατοριῶν τῆς γραφειοκρατίας τών χωρῶν τοῦ (ἀν)ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ.

Σήμερα πού ἡ κατάσταση σέ σχέση μέ τή συμπαράσταση παρουσιάζεται ἀρκετά βελτιωμένη (2 ἐπιτροπές συμπαράστασης γιά τήν Πολωνία, πορεῖες, συζητήσεις, ἔντυπα, κλπ.) ἡ ἀναγκαιότητα τοῦ περιοδικοῦ πιστεύουμε πώς γίνεται μεγαλύτερη· κι αὐτό γιατί δέν ἔχουμε καμμιά πρόθεση νά τίς ὑποκαταστήσουμε στή δουλειά τους, ἀλλά ἀντίθετα νά λειτουργήσουμε συμπληρωματικά σέ σχέση μ' αὐτές, δίνοντας τό ἀπαραίτητο ὕλικό καί ἕνα μόνιμο ἐρέθισμα γιά συζήτηση πάνω στήν κατάσταση, τή φύση καί τίς προοπτικές τών κοινωνιῶν αυτών.

Θά πρέπει νά σημειώσουμε ἐδῶ ὅτι πέρα ἀπό τίς χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης (στίς ὁποῖες συμπεριλαμβάνουμε τή Ρουμανία καί Γιουγκοσλαβία, ἀφοῦ χρησιμοποιοῦμε τόν ὅρο "Ἀνατολική" όχι μέ γεωγραφική ἔννοια ἀλλά μέ πολιτική) ὑπάρχει ἀκόμα μιᾶ σειρά ἀπό χώρες (Κίνα, Βιετνάμ, Καμπότζη, Ἀλβανία, Β.Κορέα, Κούβα) ὅπου ὁ σοσιαλισμός είναι ἐξ ἔσου ἀνύπαρκτος καί πού ὅμως θά εἴταν ἀρκετά ἀπλουστευτικό ἂν τίς ταυτίζαμε μέ τίς προηγούμενες. Αὐτό πού κύρια θά ἐπιδιώξουμε εἶναι νά δώσουμε, ὅπου αὐτό εἶναι δυνατό, τά ἀπαραίτητα στοιχεῖα - ντοκουμέντα πού θά ἐπιτρέψουν τήν κατανόηση τῆς λειτουργίας τών κοινωνιῶν αυτών καί τήν ἀποφυγή τῆς μέχρι τώρα κατάστασης, ὅπου ἡ συζήτηση κινιόταν σέ ἐπίπεδο συνθηματολογίας.

Γίνεται καθαρό λοιπόν πώς αὐτό ἐδῶ τό ἔντυπο δέν ἀποτελεῖ αὐτοσκοπό γιά μᾶς κι ὅτι δέν ἔχουμε καμμιά διάθεση νά παραμείνουμε ἀπλά μιᾶ συντακτική ἐπιτροπή. Κι ἂν ξεκινᾶμε χωρίς νά προηγηθεῖ ἕνα κάποιο κᾶλεσμά σ'ἕνα κόσμο πού ἐνδιαφέρεται (καί πού πιστεύουμε πώς εἶναι ἄρκετά μέγας), δέν τό κάνουμε ἀπό κάποια διάθεση ἐλιτισμοῦ, ἀλλά ἐπειδή πιστεύουμε πώς εἶναι ἀπαραίτητο κάτι τό χειροπιαστό γιά τήν ἐνεργοποίησή του.

Τό περιοδικό αὐτό εἶναι ἀποτέλεσμα συλλογικῆς δουλειᾶς. Γιά τό νόμο ὑπεύθυνος : Σ. Κοντογιάννης, Ἀτθίδων 115, Καλλιθέα

Φωτοαναπαραγωγή : Τό ἐργαστήρι Πραξίου 12, Κ. Πετράλωνα

Τυπογραφείο : Μ. Παπαδόπουλος
Γ. Ἀβέρωφ 117, Κορυδαλλός

Γιά ἀλληλογραφία : Τ.Θ. 2083, Κ. Ταχυδρομεῖο, Ἀθήνα

Correspondance : P.O. Box 2083, Central Post Office, Athens, Greece

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΓΙΑ 4 ΤΕΥΧΗ

Ἐσωτερικοῦ : Δρχ. 400

Ἐξωτερικοῦ : Μετά ἀπό συνενόηση

Ὁ πραγματικός ὑπεύθυνος

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ

Τήν 1η του Γενάρη συμπληρώθηκαν τὰ 5 χρόνια ζωῆς τῆς "Χάρτας '77". Στά δύο πρῶτα χρόνια τῆς ὑπαρξῆς της ἡ "Χάρτα '77" μπόρεσε νά γίνῃ ἀρκετά γνωστή, πράγμα πού ὀφειλόταν ἀπό τή μιὰ πλευρά στή συμπαράσταση κι ἀλληλεγγύη πού ἐκδηλώθηκε ἀπό τό ἐργατικό κίνημα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, κι ἀπό τήν ἄλλη στή δημαγωγική ἐκστρατεία πού ἐξαπέλυσε ἡ τότε κυβέρνηση Κάρτερ γιά τὰ "ἀνθρώπινα δικαιώματα". Στή συνέχεια, βέβαια, οἱ ἱμπεριαλιστές καί τὰ φερέφωνα τους, ἀφοῦ δημαγώγησαν καί προσπάθησαν νά ἐκμεταλλευτοῦν τό κίνημα τῆς Χάρτας γιά τούς διαπραγματευτικούς τους σκοπούς (Ἐπαναληπτική συνεδρίαση τοῦ Ἐλσίνσκυ τό καλοκαίρι τοῦ '78), σταμάτησαν ν' ἀναφέρονται σ' αὐτήν. Μὲ χαρακτηριστικό τό ἄρθρο τῆς Χέραλντ Τρίμπιουν (τό Φλεβάρη τοῦ '79), πού μέσα στά ἄλλα διαπίστωνε πὼς ἡ "Χάρτα '77" δὲν εἶναι πλέον σοβαρό κίνημα ἀφοῦ ἔπese στὰ χέρια ἐξτρεμιστῶν, τροτσκιστῶν, μαοϊκῶν κλπ".

Στό ἄρθρο πού ἀκολουθεῖ προσπαθοῦμε νά ἐξηγήσουμε τὸν χαρακτήρα καί τὴν ἐπιρροή τῆς "Χάρτας '77" καί νά δώσουμε τό χρονικό της καθὼς ἐπίσης καί τὴ διεθνιστική ἀλληλεγγύη πού ἀνάπτυξε τό ἐργατικό κίνημα τῆς Δυτικῆς, κύρια, Εὐρώπης γιά τούς ἀγωνιστές τῆς Χάρτας.

Τό κείμενο "Ἡ ἀντιπολίτευση ἀπειλεῖται μὲ ἐξαφάνιση" εἶναι ἡ τελευταία ἀνακοίνωση τῆς VONS (ἐπιτροπὴ γιά τὴν ὑπεράσπιση τῶν ἀδίκων διωκόμενων προσώπων) κι ἔχει ἡμερομηνία 20 Σεπτέμβρη τοῦ 1981 κι ἔχει παρθεῖ ἀπὸ τὴ βελγικὴ ἐφημερίδα "La Gauche".

Τέλος, τό τρίτο ἄρθρο ἀναφέρεται στίς διώξεις τὰ 10 τελευταῖα χρόνια τῶν ρόκ συγκροτημάτων στήν Τσεχοσλοβακία κι ἔχει παρθεῖ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ ἐφημερίδα "Socialist Worker".

5 χρόνια τῆς Χάρτας '77

Μετά τὴν εἰσβολὴ τῶν στρατευμάτων τοῦ Συμφώνου τῆς Βαρσοβίας στήν Τσεχοσλοβακία τὸν Αὐγούστο τοῦ 1968 καί μιὰ σχετικὰ σύντομη περίοδο "ὀμαλοποίησης" πού ἀκολούθησε (διάρκεια 1 χρόνου πάνω-κάτω), σιωπὴ νεκροταφείου φάνηκε νά καλύπτει τὴ χώρα αὐτή. Ἡ κυβέρνηση Χούζακ πού διαδέχτηκε αὐτήν τοῦ Ντοῦμπτσεκ, βασισμένη σὲ μιὰ σύντομη περίοδο κοινωνικῆς καί πολιτικῆς σταθερότητας, προχώρησε στὸ ξεκαθάρισμα τοῦ κόμματος καί στή διάλυση τῶν ἄλλων κοινωνικῶν καί πολιτικῶν ὀργανώσεων. Μὲ τὴ βοήθεια τῆς Μόσχας ἡ γραφειοκρατία κατάφερε νά ὑψώσει αἰσθητὰ τό βιοτικό ἐπίπεδο προσφέροντας μιὰ σειρὰ ἀπὸ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ στήν ἐργατικὴ, κυρίως, τάξη. Ἡ ἀνοδος αὐτῆ ἔφτασε ὡς τὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '70, ὁπότε ἡ γραφειοκρατία μὲ τό ἓνα χέρι ἄρχισε νά παίρνει πίσω ὅσα μὲ τό ἄλλο ἔδωσε. Γιά παράδειγμα ἀναφέρουμε ὅτι τό ποσοστὸ αὐξήσεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἔπese ἀπὸ ἓνα μέσο ὄρο 6,8% πού εἶταν στήν πενταετία 1971-75 στὸ 3,2% τὸ 1979, ἡ ἀγροτι-

κὴ παραγωγὴ ἔπese κατὰ 3,9% τὴν ἴδια χρονιά (σὲ σχέση μὲ τὴν προηγούμενη), ἐνῶ τὰ χρέη τῆς Τσεχοσλοβακίας στή Δύση ἔφταναν τὰ 3,5 δισεκ. δολάρια στὸ 1978 ἀπὸ 0,9 πού εἶταν 5 χρόνια νωρίτερα.

Παράλληλα ἀπὸ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '70 ἀρχίζουν νά γίνονται αἰσθητὰ τὰ πρῶτα σκιρτήματα τῆς Τσεχοσλοβακικῆς κοινωνίας. Τὸ 1976 δικάζεται μιὰ μουσικὴ ὀμάδα, οἱ "Plastic People" (γιά τὴν ὁποία μπορεῖτε νά διαβάσετε ἀναλυτικότερα στὸ ἄρθρο "1970-1980: 10 χρόνια ἀγρίου κυνηγητοῦ συγκροτημάτων ρόκ μουσικῆς στή Τσεχοσλοβακία" πού ἀκολουθεῖ). Συγγραφεῖς καί φιλόσοφοι ὅπως ὁ Σέϊφερτ, Κόσικ, Πατόκα, Χάβελ, Μλυνάρ διαμαρτυρήθηκαν στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας, ἐνῶ στὸ ἐξωτερικὸ συμπαραστάθηκαν τὸ Κ.Κ. Ἰταλίας καί Ἰσπανίας, ἡ Σοσιαλιστικὴ καί ἡ 4η Διεθνὴς καί τὸ ἴδρυμα Εἰρήνης Bertrand Russel.

Οἱ συζητήσεις πού ἀρχισαν μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτῆς τῆς δίκης ἀνάμεσα σὲ ἀντιπολιτευόμενους ἀγωνιστές, κατάληξαν στή δια-

τύπωση της "Χάρτας '77", τό Γενάρη τοῦ χρόνου αὐτοῦ. Πρόκειται γιά μιὰ διακήρυξη στίς Τσεχοσλοβάκιες ἀρχές, πού ἀπαιτοῦσε ἀπό τήν ἡγεσία τοῦ κόμματος καί ἀπό τό κράτος τήν ἐφαρμογή καί τό σεβασμό τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν καί τῶν στοιχειωδῶν ἀνθρώπινων δικαιωμάτων. Στή βάση τῆς διακήρυξης αὐτῆς συγκροτήθηκε ἡ κίνηση "Χάρτα '77". Στήν ἀρχή τό κείμενο ὑπογράφονταν ἀπό 242 άτομα, πού σήμερα ἔχουν ξεπεράσει τά 1000. Κι αὐτό παρὰ τήν ἐκστρατεία ἐκφοβισμοῦ κι ἀντιποίνων πού ἀκολούθησε. Στίς δέκα πρῶτες μέρες φυλακίστηκαν χωρίς κατηγορία οἱ Χάβελ, Ὁρνέστ, Πάβλιτσεκ, Λέντερερ, Βάτουλικ καί Πατόκα· ὁ τελευταῖος μὴ ἀντέχοντας στίς φυσικὲς καί ψυχολογικὲς κακου-

Dessin pour la soirée de solidarité
avec Karel Soukup, Paris, 13 décembre 1980.

χίες πέθανε τελικὰ στίς 13 τοῦ Μάρτη τοῦ ἱδίου χρόνου. Στίς 18 τοῦ Γενάρη ἀπολύθηκε ἀπό τή θέση τοῦ ὁ ἡγέτης τοῦ Κ.Κ. Τσεχοσλοβακίας μέχρι τό '68 Ζντένεκ Μλυνάρ. Παράλληλα κόπηκαν τὰ τηλέφωνα ἀτόμων πού ὑπόγραψαν τό κείμενο τῆς Χάρτας ἐνῶ ἀρκετοί κατὰγγειλαν πῶς πιέζονταν νά ἀναχωρήσουν στοῦ ἐξωτερικοῦ. Τέλος στίς 18 τοῦ Φλεβάρη καταδικάστηκαν 4 μέλη τῆς Χάρτας σέ ποινές φυλάκισης μέχρι 2,5 χρόνια. Ἀνάμεσά τους εἶταν καί ὁ Γιαροσλάβ Σαμπάτα.

Στό πρῶτο αὐτό κύμα καταστολῆς ἀντέδρασαν ἐντονα μιὰ σειρά ἀπό πολιτικὲς δυνάμεις: τὰ Κ.Κ. Ἰταλίας, Γαλλίας, Ἰσπανίας, Βρετανίας, τό Κ.Κ.Ε.σ καί ἡ ΕΔΑ στήν Ἑλλάδα, ἡ 4η Διεθνὴς, ἡ ἐφημερίδα "Μπόρμπα" στοῦ Βελιγράδι κι ἀκόμα 20 ὀὔγγροι διανοούμενοι καί 22 Πολωνοὶ ἀγωνιστές. Θά πρέπει νά σημειωθοῦν ἐδῶ οἱ συχνές ἐπαφές ἀγωνιστῶν τῆς Χάρτας καί τοῦ Πολωνικοῦ Κ.Ο.Ρ. στά σύνορα τῶν δύο χωρῶν.

Τό δεύτερο σημαντικὸ χτύπημα πού δέχτηκαν οἱ ἀγωνιστές τῆς "Χάρτας '77", δόθηκε μὲ τή σύλληψη στίς 29 τοῦ Μᾶη τοῦ 1979 τοῦ Πέτρ Οὐλ (ἐκδότῃ τήν ἐποχὴ ἐκείνη τοῦ ἐνημερωτικοῦ δελτίου τῆς Χάρτας), τῆς Ὄτκα Μπεντάροβα, τῆς Ντάνα Νέμκοβα, τοῦ Λίς Λαντισλάβ, τῆς Τζαρμίλα Μπελίκοβα, τοῦ Βάκλαβ Χάβελ (ἐκπρόσωπου τότε τῆς Χάρτας), τοῦ Μπέντα Βάκλαβ (ἐπίσης ἐκπρόσωπου τῆς Χάρτας) καί τῶν Νέμεκ Γίρι, Μάλι Βάκλαβ. Καί οἱ δέκα εἶταν ἐπίσης μέλη τῆς VONS (Ἐπιτροπὴ γιά τήν

ὑπεράσπιση τῶν ἀδίκων διωκόμενων προσώπων), πού εἶναι καί ἡ πιὸ δραστήρια ἐπιτροπὴ τῆς Χάρτας. Τελικὰ στίς 20 τοῦ Δεκέμβρη στοῦ ἀνώτατο δικαστήριό τῆς Πράγας καταδικάστηκαν οἱ 5 ἀπ' αὐτούς (Οὐλ, Χάβελ, Μπέντα, Μπεντάροβα, Ντιένσμπιερ) σέ ποινὲς φυλάκισης 3 ὥς 5 χρόνων, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι ἀφέθηκαν ἐλεύθεροι κάτω ἀπὸ τὴ πίεση τῆς ἀλληλεγγύης πού ἀναπτύχθηκε στίς δυτικὲς χώρες. Χαρακτηριστικὲς εἶταν οἱ κατηγορίες: "σοβαρὴς μορφῆς ἀνατρεπτικὴ δραστηριότητα" καί "ἐνέργειες πού στοχεύουν στήν ὑπονόμευση τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν πολιτῶν στά ὄργανα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας". Στὴ δίκη αὐτὴ παραβρέθηκαν συνδικαλιστές καί δικηγόροι ἀπὸ συνδικάτα τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, πού εἶχαν συναντήσεις καί μὲ ἄλλους ἀντιφρονούντες τῆς Τσεχοσλοβακίας. (Θά πρέπει ἐδῶ νά σημειώσουμε καί τὴν καμπάνια πού ἔγινε στήν Ἑλλάδα καί πού συγκέντρωσε γύρω στίς 2000 ὑπογραφές, πού ἡ τσεχοσλοβακικὴ πρεσβεΐα ἀρνήθηκε νά παραλάβει).

Ἡ τελευταία ἐπίθεση ἐναντία στὴ "Χάρτα '77" ἀρχισε ἐδῶ κι ἐνάμισυ χρόνο. Οἱ τσεχοσλοβάκοι γραφειοκράτες, πού φοβοῦνται σάν τὴν πανοῦκλα τό πολωνικὸ μικρόβιο παίρνουν ὁλοένα καί σκληρότερα καταπιεστικά μέτρα. Παρακάτω δημοσιεύουμε κείμενο τῆς VONS μὲ ἡμερομηνία 20 Σεπτέμβρη τοῦ 1981, πού ἀναφέρεται στήν ὑποτροπὴ αὐτῆς τῆς καταπίεσης.

Στίς 5 Ὀκτώβρη ἔνα ἀνοιχτὸ γράμμα ἐκ προσώπων τῆς "Χάρτας '77", πού ἔκανε τὸν ἀπολογισμό τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν αὐταρχικῶν μέτρων τῶν τσεχοσλοβακικῶν ἀρχῶν, ὑπογράμμιζε: "Ἄν οἱ ἀρχές προσπαθοῦν νά πείσουν ὅτι στὴ Τσεχοσλοβακία δέν ὑπάρχει κατὰσταση ἰσάρομοια μὲ τῆς γειτονικῆς Πολωνίας, πρέπει νά μὴν ξεχνοῦν ὅτι τὰ πράγματα ἔφτασαν ἐκεῖ πού ἔφτασαν στήν Πολωνία, ἐπειδὴ ἡ κυβέρνησή της δέν ἔλυσε ἔγκαιρα τὰ προβλήματα, κρύβοντας ἀκόμα καί τὴν ὑπαρξὴ τους καί ὅτι ἡ καταπίεση δὲ βοήθησε καθόλου στήν ἐπίλυσή τους".

Ἀπὸ τὴ συνάντηση ἐκπροσώπων τῆς Χάρτας '77 καί τοῦ ΚΟΡ στά σύνορα Τσεχοσλοβακίας-Πολωνίας τό Σεπτέμβρη τοῦ 1978: ἀπὸ ἀριστερὰ Γιόσεκ Κουρόν, Μάρθα Κουμπίσοβα καί Βάκλαβ Χάβελ.

Τά άτομα πού σήμερα, μετά από 5 χρόνια ζωής, απαρτίζουν την "Χάρτα'77" προέρχονται πρώτα-πρώτα από τό Κ.Κ. Τσεχοσλοβακίας: στελέχη του προσκείμενα στην πολιτική Ντοϋμπτσεκ, πού έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην "Ανοιξη της Πράγας" και πού στη συνέχεια διαγράφηκαν απ' αυτό. Ύστερα τά επαναστατικά στοιχεία πού αναπτύχθηκαν στη διάρκεια της "Ανοιξης" και μετά την είσβολή μέ την έξαφάνιση πολιτικών ομάδων ανεξάρτητων από τό Κόμμα και τέλος άτομα πού ή καταπίεση και καταστολή έπιτάχυνε (και πολλές φορές δημιούργησε) την πολιτική τους συγκρότηση και ώρίμανση. Αλλά τά τελευταία αποτελούν και τόν κύριο κορμό του κινήματος και προέρχονται τόσο από τό περιβάλλον της πολιτιστικής αναζήτησης και

της διανόησης όσο και από την εργατική τάξη των βιομηχανικών πόλεων κυρίως του Τσέχικου τμήματος της χώρας. Κι αν θάταν πρόωρο νά πούμε πώς ή "Χάρτα'77" υποστηρίχεται από ένα σημαντικό κομμάτι της εργατικής τάξης, θάταν άνόητο νά κλείσουμε τά μάτια μας και νά άγνοήσουμε τίς συνειδητές προσπάθειες πού γίνονται για στενότερη σύνδεση μέ τό προλεταριάτο, βήμα άπαραίτητο και για την ίδια την ύπαρξη της Χάρτας.

Αιεύθυνση για συμπάρασταση:

PEUTR UHL

8-10-1941

PS 1/7, 789 53 NVS MS MIROV

CHECHOSLOVAKIA

‘Η αντιπολίτευση άπειλείται μέ έξαφάνιση

Τό λιγώτερο έδω κι ένα χρόνο, παρατηρείται μιá υποτροπή της καταστολής, όχι μόνο από την μεριά του δικαστικού μηχανισμού αλλά και από του μη δικαστικού μηχανισμού, άπέναντι στους στρατευμένους σέ διάφορες άντικονφορμιστικές δραστηριότητες πολίτες. ‘Ο αριθμός των καταδιωχθέντων είναι άσυνήθιστα μεγάλος σέ όλα τά επίπεδα. Σ'αυτές τίς συνθήκες υπενθυμίζουμε ότι, από τό Μάη, δεκαπέντε πολίτες από τούς όποιους όχτώ είναι προφυλακισμένοι κατηγορήθηκαν για άνατρεπτικές ενέργειες έναντίον της δημοκρατίας. Κινδυνεύουν νά καταδικαστούν σέ φυλάκιση από τρία ως δέκα χρόνια. Τόν ‘Ιούνη ό Jiri Gruntorad καταδικάστηκε σέ τέσσερα χρόνια και ό Rudolf Batték σέ έφτάμισι χρόνια φυλάκη. Στά τέλη του Σεπτέμβρη ό ιερέας Josef Kordik και έξη καθολικοί της Μοραβίας θά περάσουν από δίκη στό Olomouc. ‘Ανάμεσα στους προφυλακισμένους πού περιμένουν τή δίκη τους είναι οι Jan Litomisky, Frantisek Lizna και Jaroslav Duka.

‘Ολες οι περιπτώσεις αυτές χαρακτηρίζονται από μιá τάση για άπόλυτη δικαστική αύθαιρεσία. Τ'άτομα πού "προανακρίνονται" βλέπουν νά τούς αποδίδονται έγκληματικές πράξεις σύμφωνα μέ άρθρα του ποινικού κώδικα, άνάλογα μέ τίς άνάγκες του κατηγορητηρίου. Οι περιπτώσεις άσκησης σκληρής φυσικής βίας από την άστυνομία στη διάρκεια της άνάκρισης, οι άδικαιολόγητες σαρανταοχτώρες συλλήψεις, οι κατασχέσεις της άλληλογραφίας, οι παρακολουθήσεις πολιτών από άστυνομικούς μέ πολιτικά πλασιάζονται.

‘Εφιστούμε την προσοχή σέ μερικές από τίς πιό δραματικές περιπτώσεις: ό Zdenek Benisek βασανίστηκε και έγινε άπόπειρα στραγγαλισμού του ώπου έχασε τίς αίσθήσεις του· ό Vlastimil Tresnak βασανίστηκε επίσης και του προκάλεσαν έγκαύματα μέ έναν άναπτήρα· ό Petr Pospichal βασανίστηκε τρεις φορές τό φθινόπωρο του 1980·

ό Václav Malý βασανίστηκε ιδιαίτερα άγρια τόν Δεκέμβρη του 1980. Τή τελευταία βδομάδα ό Karel Freund βασανίστηκε στη διάρκεια της άνάκρισης. Αύτή τή βδομάδα ή άστυνομία συνέλαβε στην άνατολική Βοημία τόν Karel Soucup και τόν ιερέα Andrej Lukasef. ‘Ο Karel Soucup βασανίστηκε συστηματικά τέσσερις όλόκληρες ώρες μέ τρόπο πού ξεπερνάει όλες τίς βιαιότητες πού έέραμε ως τά τώρα. ‘Επιπλέον, γνωρίζουμε ότι υπάρχουν πολλές παρόμοιες περιπτώσεις άτόμων πού βασανίστηκαν στη διάρκεια της άνάκρισης τά όποια για λόγους πού εύκολα τούς καταλαβαίνει κανείς, δέν τολμούν νά καταγγείλουν δημόσια την κακομεταχείρηση πού υπέστησαν.

Αυθαίρετες έρευνες, έλεγχος ταυτότητας των άτόμων πού βρίσκονται μέσα στό σπίτι - καμμιá φορά έπακολουθεϊ σαρανταοχτώωρη σύλληψη - έχουν γίνει τόν τελευταίο καιρό τόσο συχνές ώστε είναι άδύνατο για ένα στρατευμένο πολίτη νά καλέσει μερικούς φίλους στό σπίτι χωρίς νά διατρέξει σοβαρούς κινδύνους. Αύτές οι έπιδρομές στό σπίτια συχνά συνοδεύονται από παράνομες έρευνες και κατασχέσεις άντικειμένων. Σήμερα δέν υπάρχει κανένας τρόπος υπεράσπισης έναντίον σ'αυτές τίς πρακτικές. ‘Αντίθετα, κάθε άπόπειρα νά υπερασπίσει κανείς τόν έαυτό του έπικαλούμενος τούς υπάρχοντες νόμους προκαλεϊ τά κυνικά και προσβλητικά σχόλια των άστυνομικών. ‘Εχουμε τή βία και την αύθαιρεσία οι άστυνομικοί δέ θά διστάσουν νά φτάσουν μέχρι τά άκρα.

Αύτή τή στιγμή, δεκαπέντε μέλη της VONS είναι είτε προφυλακισμένα είτε κατηγορούμενα, περιμένοντας νά περάσουν από δίκη. ‘Οχτώ άλλα μέλη είναι έξόριστα. Στη τωρινή κατάσταση ή όργάνωση μιáς συνάντησης των μελών της VONS πού ζούν στην Τσεχοσλοβακία είναι άδύνατη. ‘Εχουμε φτάσει σέ τέτοιο σημείο πού δέν έξορουμε άν, και για πόσο καιρό ακόμα θά μπορούμε νά συνεχίζουμε τίς δραστηριότητές μας.

10 χρόνια άγριου κυνηγητού ρόκ συγκροτημάτων

Στις 15 Νοέμβρη 1981 συνελήφθη από τη Τσεχοσλοβακική αστυνομία ο 'Ιβάν Τζίρους, μέλος του ρόκ συγκροτήματος "Plastic People". Φέτος κλείνουν 15 χρόνια από τότε που πρωτοφτιάχτηκε το γκρούπ (πού η σύνθεσή του άλλαξε από τότε αρκετές φορές). 'Αξίζει νά ρίξουμε μιά ματιά στην ιστορία του, καθώς και στην ιστορία άλλων γκρούπ και τραγουδιστών που τά τελευταία δέκα χρόνια έχουν γίνει ένας πόλος συσπείρωσης ενάντια στην γραφειοκρατία στο πολιτιστικό, αλλά και στο πολιτικό, επίπεδο.

"Αυτοί οι τύποι είναι περίεργοι. Θέλουν νά πάνε φυλακή μόνο και μόνο για κάποιες άρχές τους".

Αυτά ήταν τά λόγια ενός Τσέχου μουσικού αστυνομικού σέ μιά υπόθεση δίκης άν τιφρονούντων μουσικών.

Τά θύματα του νέου αυτού κύκλου καταστολής ήταν σέ μεγάλο μέτρο άντεργκράουντ ρόκ συγκροτήματα που έφράζοντας άντιπολιτευτικές ιδέες κέρδισαν γρήγορα ένα πλατύ άκροατήριο ανάμεσα στή νεολαία.

Οι πρώτες δίκες που έγιναν ήταν των μελών δύο από τά πιό καλλίτερα γκρούπ της Τσεχοσλοβακίας. Τών "Plastic People of the Universe" και των "DG 307".

Τό νέο αυτό κύμα καταστολής άρχισε μέ τίς συλλήψεις, έρευνες και άνακρίσεις περισσότερων από ένατό άντεργκράουντ μουσικών, πολλών συγκροτημάτων μεταξύ των οποίων τά δύο παραπάνω και οι "Umela Hmota". "Ηδη από τό '76 τρεΐς νέοι ήταν φυλακή, άλλά και μόνο γιατί παρακολούθησαν ένα κονσέρτο σ' ένα κέντρο νεότητας στο Πρέστιτσε κοντά στο Πίλσεν.

Αυτοί οι τρεΐς, οι Κάρελ Χεβελκα, Μιροσλάβ Σκαλίσκυ και Φράντισεκ Στάρεκ, πέρσαν δίκη στις 30/7/77. Καταδικάστηκαν σέ 30 μήνες φυλακή μέ τή κατηγορία ότι έπιχείρησαν "όργανωμένη διατάραξη της κοινής ήσυχίας".

Στή δίκη των ίδιων των μουσικών ή κατηγορία ήταν "πρόκληση άναταραχής σέ ώρα κοινής ήσυχίας".

"Όμως και τά τρία προαναφερθέντα συγκροτήματα δέν φαίνεται ότι λύγισαν στίς διώξεις. Στο κέντρο της άντίστασης σ' αυτό τό επίπεδο βρίσκονταν οι "Plastic People of the Universe".

Τό συγκρότημα αυτό φτιάχτηκε τό 1967 και στην άρχή περιείχε στο ρεπερτόριό του άμερικάνικα άντεργκράουντ τραγούδια των "Velvet Underground", των "Fugs" και των "Mothers of Invention" του Frank Zappa κα

θώς και λίγα δικά τους.

Τά κονσέρτα τους σύντομα πήραν μιά άντιστασιακή μορφή, καθώς μάλιστα αποτελούσαν πρόκληση για τήν "παραδοσιακή", έπιβεβλημένη από τό κράτος, κουλτούρα.

Μετά τό 1970, οι "Plastic People", άρνούνται συνειδητά νά μπούν στο έμπορικό κύκλωμα και χάνουν έτσι τό είδικό στάτους που είχαν σάν έπαγγελματίες καλλιτέχνες. 'Η άρνησή τους ήταν τό πρώτο χτύπημα στο νόμο του Χούσας που άπαγόρευε στά συγκροτήματα τά μακρά μαλλιά, τους άγγλικούς στίχους και τό "έκκεντρικό" ντύσιμο.

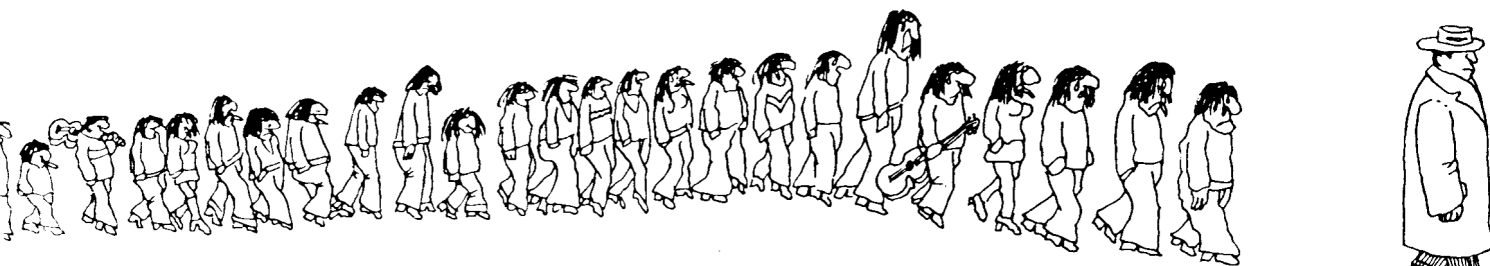
'Από τό 1973 οι "Plastic People" παύουν νά παίζουν άμερικάνικα και άγγλικά ρόκ τραγούδια, φτιάχνουν άποκλειστικά δικά τους και χρησιμοποιούν στίχους γνωστών Τσέχων ποιητών σάν του Τζίρι Κολάρ και 'Εγκον Μπόντυ.

Στά μέσα της δεκαετίας του '70 έχει φτιαχτεί πιά ένας κύκλος μουσικών σάν πόλος συσπείρωσης του όλου κινήματος. Σ' αυτόν έκτός άπ' τους "Plastic People" συμμετέχουν τά γκρούπ "DG 307", "Umela Hmota" "Midsummer NIGhts Dream", Μπεράνι και τραγουδιστές όπως οι Κάρασεκ και Σουκουόπ.

Τήν ίδια έποχή στο Τσέσκε Μπουντεγιόβίτσε, εκατοντάδες αστυνομικοί διαλύουν βία ένα κονσέρτο όπου οι "Plastic People" θά έπαιζαν άπλά σάν γκέστ-στάρ.

Στή δίκη που άκολούθησε τουλάχιστον έξη νέοι καταδικάστηκαν σέ φυλάκιση μέχρι ένα χρόνο.

Μετά τό 1979 οι πληροφορίες για τό μουσικό-άντιστασιακό αυτό κίνημα στή Τσεχοσλοβακία γίνονται όλο και λιγώτερες. Τό γεγονός είναι ότι αρκετά μέλη των γκρούπ βρίσκονται ή φυλακή ή υπό έλεγχο μέ άποτέλεσμα νά γίνεται άδύνατη ή συνέχιση της δράσης τους. Είναι γνωστό άκόμα ότι μέλη των "Plastic People" και των "DG 307" έχουν ύπογράψει τήν "Χάρτα '77".

Παρακάτω δημοσιεύουμε τούς στίχους από ένα από τὰ πιό γνωστά καί δημοφιλή τραγούδια τους

Τά 100 σημεία

1. Φοβούνται τούς νέρους έπειδή θυμούνται
2. Φοβούνται τούς νέους έπειδή εἶναι άθωοι
3. Φοβούνται άκόμα καί τό σκολιαρόπαιδα
4. Φοβούνται τούς νεκρούς καί τίς κηδείες
5. Φοβούνται τούς τάφους καί τὰ λουλουδία πού άφήνει ό κόσμος
6. Φοβούνται τίς εκκλησίες, τούς παπάδες, τίς καλόγριες
7. Φοβούνται τούς έργάτες
8. Φοβούνται τὰ μέλη τοῦ κόμματος
9. Φοβούνται τὰ μή μέλη τοῦ κόμματος
10. Φοβούνται τήν έπιστήμη
11. Φοβούνται τήν τέχνη
12. Φοβούνται τὰ βιβλία καί τὰ ποιήματα
13. Φοβούνται τὰ θεατρικά έργα καί τὰ φίλμ
14. Φοβούνται τούς δίσκους καί τίς κασέτες
15. Φοβούνται τούς συγγραφείς καί τούς ποιητές
16. Φοβούνται τούς δημοσιογράφους
17. Φοβούνται τούς ήθοποιούς
18. Φοβούνται ζωγράφους καί γλύπτες
19. Φοβούνται τούς μουσικούς καί τούς τραγουδιστές
20. Φοβούνται τούς ραδιοσταθμούς
21. Φοβούνται τούς τηλεπικοινωνιακούς δορυφόρους τής TV
22. Φοβούνται τήν έλεύθερη διακίνηση τών πληροφοριών
23. Φοβούνται τήν ξένη λογοτεχνία καί τίς εφημερίδες
24. Φοβούνται τήν τεχνολογική πρόοδο
25. Φοβούνται τὰ τυπογραφεία, τούς πολύγραφους καί τίς
26. Φοβούνται τούς δακτυλογράφους φωτοτυπίες
27. Φοβούνται τίς τηλεφωτογραφίες καί τὰ τέλεξ
28. Φοβούνται τίς αυτόματες τηλεπικοινωνίες μέ τό έξωτερικό
29. Φοβούνται τὰ γράμματα
30. Φοβούνται τὰ τηλέφωνα
31. Φοβούνται ν' αφήσουν τούς ανθρώπους νά φύγουν έξω
32. Φοβούνται ν' αφήσουν τούς ανθρώπους νά'ρθουν μέσα
33. Φοβούνται τούς άριστερούς
34. Φοβούνται τούς δεξιούς
35. Φοβούνται τήν άποχώρηση τών Ρωσικών στρατευμάτων
36. Φοβούνται τίς άλλαγές στήν ήγετική κλίκα τής Μόσχας
37. Φοβούνται τήν ύφεση
38. Φοβούνται τίς συνθήκες πού έχουν υπογράψει
39. Φοβούνται γιά τίς συνθήκες πού έχουν υπογράψει
40. Φοβούνται τήν ίδια τους τήν άστυνομία
41. Φοβούνται τούς κατασκόπους
42. Φοβούνται τούς δικούς τους κατασκόπους
43. Φοβούνται τούς σκακιστές
44. Φοβούνται τούς παίχτες τοῦ τέννις
45. Φοβούνται τούς παίχτες τοῦ χόκεϋ
46. Φοβούνται τίς άθλήτριες γυμναστικής
47. Φοβούνται τόν Άγιο Βενίσλας
48. Φοβούνται τόν άφέντη Γιάν Χούς
49. Φοβούνται όλους τούς άγιους
50. Φοβούνται τὰ δώρα πού δίνουν στά παιδιά στή γιορτή τοῦ Άγιου Νικόλα
51. Φοβούνται τόν Άϊ Βασίλη
52. Φοβούνται τὰ σακκίδια πού άφήνει ό κόσμος στό άγαλμα τοῦ
53. Φοβούνται τὰ άρχεία
54. Φοβούνται τούς ιστορικούς
55. Φοβούνται τούς οίκονομολόγους
56. Φοβούνται τούς κοινωνιολόγους
57. Φοβούνται τούς φιλόσοφους
58. Φοβούνται τούς φυσιογνώστες
59. Φοβούνται τούς φυσικούς
60. Φοβούνται τούς πολιτικούς κρατούμενους
61. Φοβούνται τίς οίκογένειες τών πολιτικών κρατούμενων
62. Φοβούνται τό άποψινό βράδυ
63. Φοβούνται τό αύριανό ξεμέρωμα
64. Φοβούνται κάθε μία μέρα καί κάθε μέρα
65. Φοβούνται τό μέλλον
66. Φοβούνται τὰ γηρατειά
67. Φοβούνται τίς καρδιακές προσβολές καί τήν κύρωση
68. Φοβούνται άκόμα καί εκείνα τὰ ίχνη συνείδησης πού ίσως τούς έχουν άπομείνει
69. Φοβούνται έξω στους δρόμους
70. Φοβούνται καί μέσα στό γκέτο τών κάστρων τους
71. Φοβούνται τίς οίκογένειές τους
72. Φοβούνται τούς συγγενείς τους
73. Φοβούνται τούς παλιούς τους φίλους καί συντρόφους
74. Φοβούνται τούς σημερινούς τους φίλους καί συντρόφους
75. Φοβούνται ο ένας τόν άλλο
76. Φοβούνται τό νερό καί τή φωτιά
77. Φοβούνται τήν ύγρασία καί τή ξερασία
78. Φοβούνται τό χιόνι
79. Φοβούνται τόν άνεμο
80. Φοβούνται τήν παγωνιά καί τόν καύσωνα
81. Φοβούνται γιά ότι έχουν πει μέχρι τώρα
82. Φοβούνται γιά τή θέση τους
83. Φοβούνται τήν άναταραχή καί τήν ήσυχία
84. Φοβούνται τήν χαρά καί τήν λύπη
85. Φοβούνται τό φώς καί τό σκοτάδι
86. Φοβούνται τὰ άστεία
87. Φοβούνται τούς άμερόληπτους
88. Φοβούνται τούς τίμιους
89. Φοβούνται τούς μορφωμένους
90. Φοβούνται τούς προικισμένους
91. Φοβούνται τόν Μάρξ
92. Φοβούνται τόν Λένιν
93. Φοβούνται όλους τούς νεκρούς μας πρόεδρους
94. Φοβούνται τήν αλήθεια
95. Φοβούνται τήν έλευθερία
96. Φοβούνται τήν δημοκρατία
97. Φοβούνται τήν Χάρτα τών Άνθρωπίνων Δικαιωμάτων
98. Φοβούνται τόν σοσιαλισμό
99. Φοβούνται .....
100. Τί στό διάολο, λοιπόν, τούς φοβόμαστε καί μεῖς;

Λένιν

Ο Zdenek Fiser τών "Plastic People"
ο Michal Otakar τών "Umela Hmota"

ΠΟΛΩΝΙΑ

Αφιέρωμα

Δέν νομίζουμε ότι θά υπάρχουν άπορίες γιά τήν αίτία πού μās δόγησε στό ν'άφιερώσουμε αυτό τό πρώτο τεύχος τοῦ περιοδικοῦ μας στή Πολωνική ἐπανάσταση. Ὅμως, θά προσπαθήσουμε μέσα στίς λίγες γραμμές πού ἀκολουθοῦν νά θίξουμε τό θέμα, ὅπως ἐμεῖς τό εἶδαμε.

Κατ'ἀρχήν, ἡ Πολωνία ἦταν αὐτή πού μās ὤθησε στό νά βγάλουμε ἓνα ἐν τυπο πού ν'ἀναφέρεται συνολικά στίς Ἀνατολικές χώρες.

Πιστεύουμε ὅτι τό ζήτημα τῆς Πολωνικῆς ἐπανάστασης δέν εἶναι ἀπλά καί μόνο ἓνα θέμα διεθνιστικῆς ἀλληλεγγύης, τέτοιο πού νά καλύπτεται ἀπό μιὰ ἢ πολλές ἐπιτροπές συμπαράστασης καί μόνο. Ἡ ἐξέγερση τῶν Πολωνῶν ἐργατῶν εἶναι ζήτημα πού χρειάζεται γενικώτερη ἀνάλυση (μέσα ἀπό τά ἴδια τά κείμενα τῶν Πολωνῶν), ἀν θέλουμε νά εἴμαστε σέ θέση ἀργότερα νά τήν χρησιμοποιήσουμε σάν ἐμπειρία κι ὁδηγό γιά δράση. Τά στοιχεῖα πού πιστοποιοῦν αὐτή τήν σημαντικότητά της εἶναι πολλά. Θά περιοριστοῦμε στά σπουδαιότερα, κατὰ τήν γνώμη μας:

Ἡ Πολωνική ἐπανάσταση ἔφερε στό παγκόσμιο ἐργατικό κι ἐπαναστατικό κίνημα, τήν ἀφύπνιση τῆς μνήμης τοῦ μοναδικοῦ μέσου ἀμεσης δημοκρατίας, αὐτοοργάνωσης καί πραγμάτωσης τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας. Οἱ Διεργοστασιακές Ἀπεργιακές Ἐπιτροπές (MKS), τουλάχιστον σέ ὁρισμένες φάσεις τους, εἶναι ἡ ἐμπραχτη ἀπόδειξη τοῦ ὅτι τά ἐργατικά συμβούλια μποροῦν καί πρέπει νά ὑπάρξουν.

Ταυτόχρονα, οἱ ἴδιες οἱ συγκεκριμένες ἀνάγκες τῆς δράσης τῆς Ἀλληλεγγύης, ὤθησαν στό ν'ἀνοιχτεῖ μέσα στό ἴδιο τό συνδικάτο μιὰ συζήτηση καί μιὰ πρακτική γύρω ἀπό τό ποιά μορφή θά πρέπει νά πάρει στίς σημερινές συνθήκες ὁ ἐργατικός ἐλεγχος καί ἡ ἀμεση δημοκρατία. Ὁδήγησαν δηλαδή στίς γνωστές συζητήσεις πάνω στό θέμα τῆς αὐτοδιαχείρισης, πού σέ ὁρισμένες περιπτώσεις ἔγιναν πράξη μέσα ἀπ'τὴν αὐθόρμητη ἀντίδραση τῶν ἐργαζόμενων στή βία τῆς γραφειοκρατίας (Δυστυχῶς, δέ μπορέσαμε νά ἔχουμε στά χέρια μας ἔγκαιρα μιὰ ὁλοκληρωμένη, στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ, παρουσίαση αὐτῆς τῆς συζήτησης γιά τήν αὐτοδιαχείριση. Ἔτσι προτιμήσαμε, ἀντί γιά μιὰ ἀποσπασματική παράθεση κειμένων, νά δώσουμε τή συζήτηση μέ ὅσο τό δυνατό περισσότερα ντοκουμέντα στό ἐπόμενο τεύχος).

Τελευταῖο χαρακτηριστικό τῆς Πολωνικῆς ἐπανάστασης, εἶναι τό γεγονός ὅτι γιά πρώτη φορά ἐμφανίστηκε ἓνα τόσο οὐσιαστικό καί, τό σημαντικώτερο, ἐξελισσόμενο ρῆγμα στό Ἀνατολικό μπλόκ (Χωρίς νά ὑποτιμᾶμε προφανῶς τό πραξικόπημα, πιστεύουμε ὅτι εἶναι μιὰ φάση μόνο αὐτῆς τῆς ἐξέλιξης). Μετά τίς ἐξεγέρσεις 1953, 1956, 1970, 1976, νομίζουμε, ὅτι οἱ δεκαεφτά μῆνες τῆς Πολωνίας τοῦ 1980-81, εἶναι αὐτοί πού πραγματικά διάλυσαν τό μῦθο τοῦ "ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ". Καί πέρα ἀπό τίς συνέπειες πού μπορεῖ νά ἔχει καί τῆς τέτοιο στό νά κάνει φανερό ποίος εἶναι ὁ "σοσιαλισμός" πού εὐαγγελίζονται τά κατὰ τόπους Κομμουνιστικά Κόμματα (κι ἰδιαίτερα τά ΚΚΕ), ἀνοίγει καί μιὰ συζήτηση γιά τή φύση τῶν χωρῶν αὐτῶν μέσα σ'ὀλόκληρη τήν ἀριστερά. Ὅσο ἀφορᾷ αὐτή τή συζήτηση, τό περιοδικό μας θά ἠθελε νά γίνει καί ἓνα βῆμα ἀνταλλαγῆς τῶν διαφόρων ἀπόψεων πού κυκλοφοροῦν στό ἀριστερό κίνημα.

Πρὸς τό παρόν, ἐμεῖς περιοριζόμαστε στή παράθεση αὐτοῦσιων κειμένων τῆς Πολωνικῆς Ἐπανάστασης, πού τά ἐπιλέξαμε μέ βάση, ὄχι τόσο τήν "ἀμεση" πληροφόρηση, ὅσο τή κατὰ τό δυνατόν συνολικώτερη παρουσίαση τῶν φάσεων πού πέρασε τό κίνημα στή Πολωνία. Τά λιγοστά "δικά μας" ἀρθρα, χωρίς νά ἀλλάζουν τό χαρακτήρα τοῦ περιοδικοῦ, ἀπλά ὑποβοηθοῦν στή καλλίτερη κατανόηση τῶν Πολωνικῶν κειμένων.

Ὅπωςδήποτε τό ἀφιέρωμα ἔχει ἀρκετές "ἐλλείψεις". Πολλά θέματα, βασικά γιά τήν κατανόηση τῆς ἐξέλιξης τῆς ἐπανάστασης, ἀπουσιάζουν ἐμφανέστατα. Τέτοια εἶναι: ὁ ρόλος τῆς ἐκκλησίας, τῆς Ἀνεξάρτητης Φοιτητικῆς Ἐνωσης, τῆς Ἀγροτικῆς Ἀλληλεγγύης καθώς καί ὁ ἀντίκτυπος τῶν γεγονότων στά ἐργατικά κινήματα ἄλλων χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς καί Δυτικῆς Εὐρώπης. Ὁ λόγος αὐτῆς τῆς ἐλλείψεως εἶναι, ἐκτός ἀπό τίς ὑποκειμενικές μας ἀδυναμίες ἀπό ἀποψη ἔγκαιρης ἐνημέρωσης, τό γεγονός ὅτι πολλά ἀπ'αὐτά τά ντοκουμέντα ἔχουν ἤδη δημοσιευθεῖ σέ διάφορες ἐφημερίδες καί περιοδικά τῆς ἀριστερᾶς. Γι' αὐτό, στό τέλος παραθέτουμε ἓνα συνολικό κατάλογο τῶν ἤδη δημοσιευμένων ντοκουμέντων.

Μετά τό πραξικόπημα

Τά δυό κείμενα πού δημοσιεύονται σ'αυτή τήν ένότητα αναφέρονται στη κατάσταση τοῦ πολωνικοῦ κινήματος μετά τό πραξικόπημα καί στήν αντίσταση πού προβάλλει. "Αν καί δέν θέλαμε νά παρουσιάσουμε ἄρθρα εἰδησεογραφικά, τό πρῶτο πού ἔχει τίτλο "Ἡ αντίσταση τῆς Ἀλληλεγγύης δυναμώνει" εἶναι εἰδησεογραφικό, ἀλλά ἀναφέρεται σέ γεγονότα ἄγνωστα στή χώρα μας, πού δείχνουν ὅχι μόνο πῶς ἡ ὁμολογία δέν πέρασε στήν Πολωνία, ἀλλά ὅτι τό ἀγωνιστικό πνεῦμα τῶν Πολωνῶν ἐργατῶν παραμένει ἀκμαῖο (Πράγμα πού γίνεται ἀκόμα πιό φανερό ἀπό τά γεγονότα τῆς 28 Γενάρη στό Γκντάνσκ ἀπ'ὅπου παραθέτουμε καί ἀδημοσίευτη στήν Ἑλλάδα φωτογραφία). Τό ἄρθρο ἔχει παρθεῖ ἀπό τήν ἀγγλική ἐφημερίδα Socialist Challenge.

Τό δεύτερο ἄρθρο (πού πιστεύουμε ὅτι ἀξίζει νά διαβαστεῖ μέ ἰδιαίτερη προσοχή) εἶναι συζήτηση ἀνάμεσα σέ τρεῖς γνωστούς πολωνούς ἀγωνιστές: τόν Σεβερίν Μπλουμστάιν, τόν Ἀλεξάντρ Σμολάρ καί τόν Ζμπίγκνιεφ Κοβαλέφσκι, μέ τή συντακτική ἐπιτροπή τοῦ γαλλικοῦ περιοδικοῦ "Alternative". Οἱ δυό πρῶτοι ἔχουν μιλήσει στή χώρα μας (τόν περασμένο Γενάρη ὁ πρῶτος καί τό Φλεβάρη τοῦ '81 ὁ δεύτερος), ἐνῶ ὁ Ζ. Κοβαλέφσκι ἔχει προσκληθεῖ νά μιλήσει τό Μάρτη. Ἡ συζήτηση αὐτή δίνει ἀπάντηση σέ μιά σειρά ἐρωτηματικά πού ἔχουν δημιουργηθεῖ στό καθένα μας.

Ἡ αντίσταση τῶν ἐργατῶν δυναμώνει

Ἡ αντίσταση τῶν Πολωνῶν ἐργατῶν στό στρατιωτικό νόμο καθημερινά ἐντείνεται. Ὅλα τά σημεῖα δείχνουν ὅτι τό ἀγωνιστικό τους πνεῦμα δέν ἔχει καμφοθεῖ.

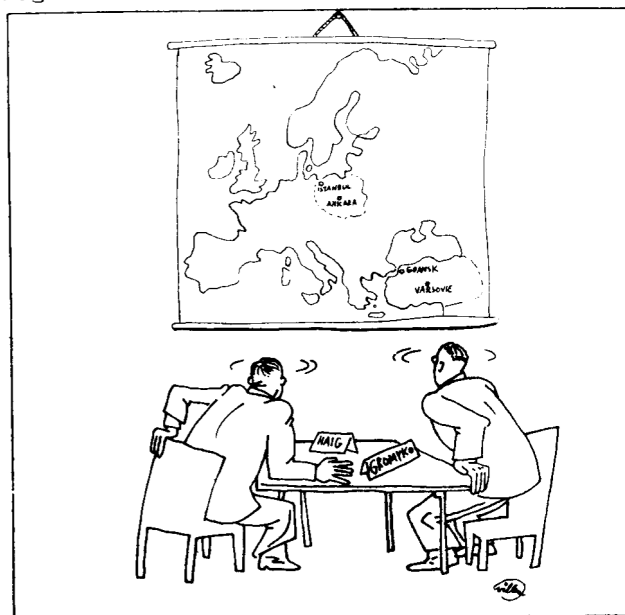
Ἕνας ἐκκεντρικός πανεθνικός παράνομος συντονισμός γίνεται μέσω τοῦ Ζμπίγκνιεφ Μπούζακ, ἡγέτη τοῦ τομέα τῆς Ἀλληλεγγύης στή Βαρσοβία. Στή Βαρσοβία ἐμφανίζονται ταχτικά δελτία τῆς Ἀλληλεγγύης, ἐνῶ τό ἔθριο συμβαίνει καί σ'ἄλλες πόλεις. Στό Λότζ βγαίνει ἡ "Μαχόμενη Ἀλληλεγγύη", στό Λουμπλίν τό "Ἀπό μέρα σέ μέρα", στό Βροκλάβ ἡ "Μαχόμενη Πληροφόρηση". Ἡ ἀντίσταση ἔχει δυναμώσει σέ τέτοιο βαθμό ὥστε νά ὁργανώνει πρὸς κόνφερανς μέ τό Δυτικό τύπο. Στίς 13 Γενάρη ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀλληλεγγύης στήν Βαρσοβία εἶπαν στούς δημοσιογράφους ὅτι καί πού 20000 ἄτομα εἶναι ὁργανωμένα σέ δίκτυα ἀντίστασης σ'ὅλη τή χώρα πού σχεδιάζουν νά κρατήσουν ἐνός λεπτοῦ σιγή στίς μεγαλύτερες ἐπιχειρήσεις, στίς 13 Φεβρουαρίου. Ἀκόμα ὑπάρχουν ἀνεπιβεβαίωτες πληροφορίες γιά συνεχιζόμενες καταλήψεις στήν περιοχή τῆς Μπιέλσκο-Μπάλα.

Στό Πόζναν ἡ κυβέρνηση ὁργάνωσε μιά ἐλεγχόμενη φυετο-πρὸς κόνφερανς, πού, ὅμως, κατάληξε σέ φιάσκο. Γιατί οἱ δυτικοὶ δημοσιογράφοι πού πῆγαν στό γιγαντιαῖο ἐργοστάσιο μηχανημάτων Σεγκιέλσκι, εἶδαν τοὺς περισσότερους ἐργάτες νά φοροῦν κονκάρδες τῆς Ἀλληλεγγύης. Ἕνας ἐργάτης πρόσθεσε: "Ἡ Ἀλληλεγγύη εἶναι ζωτανή καί στό τέλος ἡ νίκη θά εἶναι δική μας".

Τά πράγματα χειροτέρεψαν ἀκόμα περισσότερο γιά τή κυβέρνηση ὅταν ὁ τοπικός ἡγέτης τῆς Ἀλληλεγγύης εἶπε στούς δημοσιογράφους ὅτι ἡ δήλωση πού ἔκανε ὅτι ὑποστηρίζει τό καθεστῶς, πάρθηκε κάτω ἀπό συνθή-

κες ψυχολογικῆς καί φυσικῆς βίας. "Τώρα ἀποσύρω αὐτή τή δήλωση" ἐξήγησε στούς δημοσιογράφους.

Ἀκόμα καί μέσα στά ἴδια τά στρατόπεδα συγκέντρωσης πού οἱ "ἐνοικοί" τοὺς φτάνουν τίς 20000, συνεχίζονται οἱ ἀπεργίες πείνας. Στό στρατόπεδο, μάλιστα, τῆς Μπιαζόλεκα, κυκλοφόρησε μιά ἐφημερίδα ἡ "Ἐλεύθερη Φωνή" ἀπό τοὺς ἴδιους τοὺς κρατουμένους.

Στό μεταξύ συνεχίζεται ὁ διωγμός καί μελῶν τοῦ κόμματος. Τελευταῖο θύμα του ὁ Χένρυ Σαμόνσκι, καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βαρσοβίας, πού ἀρνήθηκε νά ὑποχρεώσῃ βοηθούς καί φοιτητές νά ὑπογράψουν "δὴ

λωση ύπακοης" στο καθεστώς.

Μόνο στά ναυπηγεΐα του Στετίνου έχουν άπολυθεί 2500 εργάτες έπειδή άρνήθηκαν νά υπογράψουν παρόμοιες δηλώσεις.

Ο ίδιος ο Ζμπίγκνιεφ Μπούζακ δήλωσε σέ μιá πρόσφατη συνέντευξή του στη New York Times, "Θά είμαι σκληρός στην άπάντησή μου. Ξέρω ότι πολλοί δυτικοί πολιτικοί πιστεύουν ότι άν είμασταν πιό προσεκτικοί θά είχαμε άποφύγει τήν τραγωδία. Έγώ, όμως, ξέρω ότι "προσοχή" για μάς, θά σήμαινε συνεργασία μέ τό κράτος καί τή κομματική έξουσία Μιá συνεργασία πού θά ήταν ενάντια στους

εργάτες, τούς άγρότες, τούς διανοούμενους".

"Θά είχαμε γίνει ένα κάλυμμα για τό ίδιο ολοκληρωτικό σύστημα πού θά εμφάνιζε έτσι ένα προσωπείο δημοκρατίας. Αυτό είναι κάτι έξω από μάς, έξω από τίς άρχές του συνδικάτου μας, της Άλληλεγγύης... Πραγματικά άνεξάρτητα συνδικάτα μπορούν νά υπάρξουν μόνο σέ συνθήκες δημοκρατίας. Για νά συνεχίσει, λοιπόν, τό συνδικάτο μας νά παραμένει άνεξάρτητο πρέπει νά παλέψει για τή δημοκρατία μέχρι τό τέλος".

"Αυτό πού έχουμε νά κάνουμε είναι άγώνας, άγώνας καί ακόμα περισσότερο άγώνας".

Η Άλληλεγγύη αντιμέτωπη μέ τήν κατάσταση πολιορκίας

Σ'αυτή τή συζήτηση στρογγυλής τραπέζης, πού έγινε στό Παρίσι στις 27 του Δεκέμβρη, συμμετείχαν ή συντακτική έπιτροπή του περιοδικού Alternative, δυό στελέχη της Άλληλεγγύης, μέλη της Συντονιστικής Έπιτροπής της Solidarnosc στη Γαλλία πού δημιουργήθηκε τώρα, ο Σεβερύν Μπλουμστάιν καί ο Ζμπίγκνιεβ Κοβαλέβσκι, καί ο Άλεξάντερ Σμολάρ, έκπρόσωπος του KOR στην Εύρώπη, μέχρι τήν πρόσφατη αυτόδιάλυσή του.

Ο Σεβερύν Μπλουμστάιν συμμετείχε στό φοιτητικό κίνημα του 1968. Φυλακίστηκε για ένα χρόνο, καί μετά τελείωσε τίς σπουδές του στην κοινωνιολογία στό καθολικό πανεπιστήμιο του Λουμπλίν. Τό 1976, συμμετείχε στην ίδρυση της Έπιτροπής υπεράσπισης των έργων, KOR, καί έγινε άρχισυντάκτης του δελτίου πληροφόρησης του KOR. Τόν Ιανουάριο του 1980, έγινε συντάκτης του AS, δελτίου του Πρακτορείου Πληροφόρησης της Άλληλεγγύης. Στο Παρίσι ήρθε μέ άποστολή τόν τελευταίο Νοέμβρη.

Ο Ζμπίγκνιεβ Κοβαλέβσκι ήρθε μέ άποστολή από τήν Πολωνία στις 10 του Δεκέμβρη. Είναι μέλος του Προεδρείου της Άλληλεγγύης της περιοχής του Λόντζ. Έθνολόγος, έχει μείνει τέσσερα χρόνια στην Κούβα.

Ο Άλεξάντερ Σμολάρ (ίδρυτικό μέλος του περιοδικού L' Alternative) είναι έρευνητής στό CNSR (Έθνική Κέντρο Έρευνών της Γαλλίας). Έχει φύγει από τήν Πολωνία τό 1971, μετά τή συμμετοχή του στό αντιπολιτευτικό κίνημα πού είχε σάν άποτέλεσμα τή φυλάκισή του. Είναι ίδρυτής του περιοδικού Aneks πού εκδίδεται στη Δύση στά Πολωνικά.

Alternative: -Τό στρατιωτικό πραξικόπημα έπιασε πράγματι τήν Άλληλεγγύη στον ύπνο; Πώς μπορούμε νά έξηγήσουμε τό γεγονός ότι παρ'όλο πού είχαν προβλεφτεί συγκεκριμένες καί σαφείς μορφές αντίδρασης, όπως για παράδειγμα τό άποδείχνουν οι οδηγίες για γενική άπεργία πού μοιράστηκαν τόν περασμένο Μάρτη, παρ'όλα αυτά τό πραξικόπημα ήταν τόσο άποτελεσματικό;

Σεβερύν Μπλουμστάιν: - Οι "οδηγίες" τίς οποίες αναφέρετε ήταν οδηγίες άπλά καί μόνο για τήν όργάνωση της γενικής άπεργίας. Τό Μάρτη, αυτό πού δημιουργήθηκε ήταν ένα δίκτυο διασυνδέσεων ανάμεσα στις έπιχειρήσεις καί τίς έπαρχίες, αλλά σέ καμιά περίπτωση δέν έπρόκειτο για οδηγίες για τό πώς νά αντιμετωπιστεί ή είσβολή της πολιτοφυλακής μέσα στις έπιχειρήσεις. Είναι βέβαιο ότι κανένας δέν ήταν προετοιμασμένος για νά αντιμετωπίσει μαζική τρομοκρατία σέ τόσο μεγάλη κλίμακα. Η τρομοκρατία αυτή είναι χωρίς προηγούμενο στην πολωνική ιστορική παράδοση. Ήταν άδιανό-

ητη για τούς Πολωνούς. Μόνο ένας λατινοαμερικάνος -ή ρώσος- στρατηγός θά μπορούσε νά φανταστεί ένα τέτοιο σενάριο.

Η αναπόφευκτη κατάληξη

Τήν τελευταία περίοδο ή συνείδηση του επικείμενου καί αναπόφευκτου χαρακτήρα της σύγκρουσης ήταν γενική. Ήταν άρκετό νά προσέξει κανείς τήν κρατική προπαγάνδα καί τίς επίσημες ντιρεκτίβες. Αναφέρομαι κυρίως στην τέραστια δημοσιότητα πού είχε δοθεί στη λαθραία μαγνητοφώνηση της τελευταίας συγκέντρωσης της Έθνικής Έπιτροπής αυτή τή φορά ή έξουσία έκοβε καί τήν τελευταία γέφυρα πού τή συνέδεε μέ τήν Άλληλεγγύη, πράγμα πού μέχρι τότε είχε άποφευχθεί. Ιδιαίτερα, τό μπλοκάρισμα όλων των προβλημάτων -καί μάλιστα των οικονομικών καί των πολιτικών- από τήν κυβέρνηση, είχε πάρει τέτοια έκταση πού ή κατάληξη ήταν αναπόφευκτη.

- Όμως η κατάληξη αυτή, θά μπορούσε νά είναι η νίκη της Άλληλεγγύης;

Ζμπίγκνιεβ Κοβαλέβσκι: -Μπορώ νά πω τί έγινε σέ μάς, στό Λόντζ. Στήν περιφερειακή ήγεσία της Άλληλεγγύης είμασταν πεπεισμένοι ότι η κατάσταση έξελισσόταν πρὸς μιά στρατιωτική δικτατορία, ὅμως πειστεύαμε ὅτι ἐπρόκειτο γιά μιά μακροπρόθεσμη διαδικασία. Πιστεύαμε ὅτι στό βαθμό πού ἡ Άλληλεγγύη ἐδραιωνόταν, καί συγκέντρωνε τίς δυνάμεις της, τό καθεστῶς θά σιλήραινεν πρὸς μιά δικτατορία, πού τήν ἀποκαλούσαμε πολιτικο-στρατιωτική. Ἐπίσης, ἀντιμετωπίζαμε τήν πιθανότητα ἐνός πραξικοπήματος, ὅμως χρονικά δέν τό τοποθετούσαμε στό ἄμεσο μέλλον. Πιστεύαμε ὅτι ἡ δικτατορία θά ἐξαντλοῦσε ὅλες τίς δυνατότητες τῆς νομιμότητας, στηριζόμενη, γιά παράδειγμα, στήν ψηφο τῆς Δίαιτας· καί γιά μάς, ἡ ψηφος τῆς Δίαιτας ἐξακολουθοῦσε νά ἐξαρτιέται ἀπό τό συσχετισμό τῶν δυνάμεων. Ἔτσι, πιστεύαμε ὅτι εἴχαμε καιρό προστά μας γιά νά προετοιμαστοῦμε. Συζητούσαμε τά μέτρα πού ἔπρεπε νά πάρουμε ἀπέναντι σ'αὐτή τήν προοπτική, ἀλλά ὄχι συστηματικά. Εἴχαμε ἀρχίσει νά δημιουργοῦμε ἀναπληρωματική ἡγεσία, ἥ νά προετοιμάζουμε τήν προστασία ὀρισμένων τεχνικῶν μέσων πρώτης ἀνάγκης γιά νά μπορέσουμε νά συνεχίσουμε τήν πληροφόρηση σέ περίπτωση πραξικοπήματος. Ἀποτελεῖ κοινό μυστικό ὅτι, ἐδῶ καί κάμποσο καιρό, κρύψαμε σέ σίγουρο μέρος τυπογραφικό ὑλικό. Πιστεύω ὅτι παρόμοια μέτρα εἶχαν παρθεῖ καί σέ ἄλλες περιοχές.

Ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στίς δυνάμεις μας

Σ.Μπλουμστάιν: -Περάσατε στ' ἀλήθεια ἀπό τίς προθέσεις στή συγκεκριμένη πραγματοποίησή τους;

Ζ.Κοβαλέβσκι: -Ναί, ἀλλά εἴχαμε δουλέψει μέ τήν προοπτική τῆς σύλληψης μιᾶς ἡγετικής ὁμάδας. Τά μέτρα πού πήραμε ἀποδείχτηκαν ἀναποτελεσματικά ἀπό τή στιγμή πού μάς χτύπησαν σέ ὅλα τά ἐπίπεδα ταυτόχρονα. Εἴχαμε προβλέψει, γιά παράδειγμα, ὅτι σέ περίπτωση σύλληψης τῆς ἡγετικής ὁμάδας τῆς περιοχῆς, θά τήν ἀντικαθιστοῦσαν οἱ ὁργανώσεις τῆς Άλληλεγγύης τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων πού εἶχαν συνδεθεῖ μετὰξὺ τους· σέ περίπτωση σύλληψης τῶν ἡγετικῶν στελεχῶν καί τῶν ὁργανώσεων αὐτῶν, ἡ ἡγεσία θά ἔπρεπε νά ἀναληφθεῖ ἀπό τίς ὁργανώσεις μικρότερων ἐπιχειρήσεων. Τό σύστημα αὐτό θά μπορούσε νά λειτουργήσει τό λιγότερο γιά εἰκοσιτέσσερες ὥρες. Πιστεύαμε, ἐπαναλαμβάνω, ὅτι εἴχαμε καιρό μπο-

στά μας. Παρ'ὅλα αὐτά τίς τελευταῖες βδομάδες ἔγιναν πολλές συζητήσεις γιά τά μέτρα ἀσφαλείας πού ἔπρεπε νά πάρουμε, ὅμως αὐτό ἀπαιτοῦσε μιά τεράστια ὁργανωτική καί ὑλική προσπάθεια· ἄλλωστε ἡ κατάληξη σέ μιά σαφή ἀντίληψη γιά τά μέτρα αὐτά, προϋπέθετε τήν ἐφαρμογή τους, πράγμα γιά τό ὁποῖο χρειαζόταν καιρός.

Σ. Μπλουμστάιν: -Νομίζω ὅτι πρέπει νά γυρίσουμε πίσω, στά γεγονότα τοῦ Μπυντκότζ. Ἀπό τή στιγμή ἐκείνη, οἱ δύο μεριές κατέληξαν μέσα ἀπό τά γεγονότα αὐτά διαμετρικά ἀντίθετα συμπράσματα. Ἡ Άλληλεγγύη ἀπέκτησε ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στόν ἑαυτό της· ἡ προειδοποιητική ἀπεργία ἦταν μιά ἀπίστευτη ἐκδήλωση τῆς δυνάμεις της. Ἀλλά ἡ ἐξουσία κατάλαβε, ἐπίσης, ὅτι δέν ἔπρεπε κατά κανένα τρόπο νά δώσει καί τήν παραμικρή εὐκαιρία προετοιμασίας στήν Άλληλεγγύη. Οὔτε εἰκοσιτέσσερες ὥρες. Εἶναι μιά παρατήρηση πού τήν ἔκανα συχνά στήν Ἐθνική Ἐπιτροπή· πολλές φορές συνέβηκε νά καταλάβουμε ἕνα ἐπικείμενο κίνδυνο, ἀλλά νά ἀμελοῦμε νά πάρουμε τά μέτρα μας, γιὰτί οἱ ἡγέτες εἶχαν συνείδηση τοῦ ὅτι, πρὶν ἀπ'ὅλα, εἶχαν πίσω τους ὁλόκληρη τήν κοινωνία.

"Αλλο σημαντικό σημείο" ήταν αδύνατο να γίνει καμιά δουλειά με μυστικότητα. Παράδειγμα, τά προβλήματα με τις γραφομηχανές και τους πολυγράφους. Στο συνδικάτο είχαμε συνεχώς προβλήματα με τις γραφομηχανές: ή μιά περιοχή έποφθαλμιούσε την άλλη και κρατούσε ζηλότυπα το υλικό της: τό να κρύψεις, να φυλάξεις υλικό χωρίς να σέ πάρουν είδηση, σήμαινε τή δημιουργία προβλημάτων, διαμαρτυριών από άλλες περιοχές, τήν παρέμβαση μιάς επιτροπής έλέγχου... 'Ο Έδριος ο Σλόβικ, ο πρόεδρος τής 'Αλληλεγγύης τής περιοχής του Λόντζ, έθεσε δημόσια τό θέμα τών εξαφανίσεων μερικών γραφομηχανών στην 'Εθνική 'Επιτροπή! Πώς να υπάρξει μυστικότητα σ' αυτές τις συνθήκες;

Θά πρέπει, άκόμα, να υπογραμμίσουμε ότι ο δημοκρατικός χαρακτήρας του κινήματός μας μεταφραζόταν σέ μιά έμμονή σέ δολοκληρωτικά άνοιχτές διαδικασίες και στην πλήρη δημοσιότητα.

'Η δύναμη και τά όρια τής γενικής άπεργίας

'Αλεξάντερ Σμολάρ: -Θά κάνω μόνο μερικές γενικές παρατηρήσεις. Θά επανάλθω στή σπουδαιότητα τών γεγονότων του Μπυντκότζ, πού είναι ή στιγμή-κλειδί. 'Από τή στιγμή αυτή και μετά, τό Κράτος χάνει όριστικά κάθε άξιοπιστία. Δέν άπόμεινε όρθια παρά μόνο ή πρόσοψη, και τό μόνο πού τή συγκρατούσε ήταν ή ύποστήριξη τής Μόσχας. 'Όπως έλεγαν στή Βαρσοβία: τό Κράτος έκανε αίσθητή τήν παρουσία του μόνο στην τηλεόραση, τό ραδιόφωνο και τόν τύπο. Οι πάντες είχαν πειστεί, τελικά, ότι τό Κράτος δέν μπορούσε να ύπολογίζει στην πολιτοφυλακή του: 40.000 πολιτοφύλακες είχαν γίνει μέλη τής 'Αλληλεγγύης! Κατά μείζονα λόγο ούτε και στο στρατό: ο στρατός, και ιδιαίτερα οι κληρωτοί, πάνω άπ' όλα ήταν Πολωνοί: οι άξιωματικοί πάνω άπ' όλα ήταν πατριώτες - έστω κι αν ύπήρχαν μερικές άμφιβολίες, γιατί όλοι ήξεραν ότι οι άνώτεροι άξιωματικοί ήταν μέλη του κόμματος και είχαν εκπαιδευτεί στή Μόσχα. Μέχρι και ή ύπακοή τής 'Ασφάλειας στο καθεστώς είχε κλονιστεί. 'Ενας και μοναδικός κίνδυνος παρέμενε πραγματικός: ένας τελειωτικός διακανονισμός, δηλαδή ή σοβιετική επέμβαση. Στην προοπτική αυτή, ή αντίδραση θά ήταν ξεκάθαρη: όλόκληρο τό έθνος θά ξεσηκωνόταν σαν ένας άνθρωπος.

Τό δεύτερο πράγμα πού πρέπει να ύπογραμμιστεί, είναι ότι τό μόνο άποτελεσματικό και καθοριστικής σημασίας όπλο πού διέθετε ή 'Αλληλεγγύη ήταν ή γενική άπεργία. Πρέπει, σήμερα, να πάρουμε ύπ' όψη μας ότι τό όπλο αυτό, παρ' όλη τή δύναμή του, έχει και τά όριά του. 'Εχει τήν πλήρη του άποτελεσματικότητα όταν χρησιμοποιείται μέ επιθετικό τρόπο: δηλαδή όταν πολλαβαίνει τή δράση τής έξουσίας. Μπορεί να χρησιμο-

ποιηθεί όταν οι άνθρωποι είναι στους τόπους δουλειάς τους, όταν μπορούν να έρθουν σέ έπαφή μεταξύ τους, όταν οι διασυνδέσεις λειτουργούν. Τελικά ή έξουσία κατάφερε άκριβώς αυτό, να κάνει τή γενική άπεργία αδύνατη. Έίτε τό σχέδιο έκπονήθηκε στή Μόσχα είτε όχι, έγώ βλέπω σ' αυτό κυρίως τήν έφαρμογή μιάς στρατιωτικής λογικής. Συμφωνώ λοιπόν για τή σπουδαιότητα του Μπυντκότζ και θά πρέπει να γυρίζουμε συχνά στα γεγονότα αυτά, πού τό μάθημα πού έδωσαν χρησιμοποιήθηκε σέ μεγάλο βαθμό άπό τήν έξουσία.

"Άλλη παρατήρηση: ναι, είναι προφανές, ύπήρξε αίφνιδισμός. Είναι προφανές επίσης ότι ή έπιχείρηση ήταν τέλεια προετοιμασμένη, μέ όλη τήν τεχνική ύποστήριξη τών Ρώσων και τών άλλων στρατών του Συμφώνου τής Βαρσοβίας.

- Τεχνική ύποστήριξη, ... δηλαδή;

'Α. Σμολάρ: -Για παράδειγμα οι τηλεπικοινωνίες: αν σκεφτούμε τό βαθμό διείσδυσης τής 'Αλληλεγγύης σέ όλόκληρη τήν κοινωνία, ήταν τελείως αδύνατο να μείνουν μυστικές τέτοιες προετοιμασίες.

Σ. Μπλουμστάιν: -'Η πληροφορία σύμφωνα με τήν όποία οι άφίσες πού άνήγγειλαν τήν κατάσταση πολιτορκίας στή Βαρσοβία είχαν τυπωθεί στή Μόσχα μοι φαίνεται σωστή: δέν μπορώ να φανταστώ ότι ένα τέτοιο μυστικό θά μπορούσε να μείνει κρυφό στή Βαρσοβία, όπου ή 'Αλληλεγγύη είχε μέλη σέ όλους τούς μηχανισμούς.

Οι προετοιμασίες τής έξουσίας

- Μπορούμε να μιλήσουμε πιο συγκεκριμένα για τόν τρόπο μέ τόν όποιο ή έξουσία προετοίμασε τό πραξικόπημα;

Σ. Μπλουμστάιν: -Για παράδειγμα, τό φθινόπωρο ή στρατιωτική θητεία αύξήθηκε κατά τρεις μήνες, ενώ ταυτόχρονα άναβλήθηκε ή κατάταξη τής καινούργιας κλάσης, πράγμα πού άποδειχνει ότι ή σύγκρουση είχε καθοριστεί για πριν τό τέλος του έτους. 'Υπήρξαν επίσης δύο σημάδια πού δέν τά πήραμε στά σοβαρά: οι διαδοχικές προαγωγές του Γιαρουζέλσκι, πού τόν βλέπαμε μόνο σαν μιά μαριονέτα και ή δημιουργία έτοιμοπύλεμων στρατιωτικών τμημάτων (πού χτένιζαν τή χώρα): όταν στή Δύση φώναζαν ότι έτοιμάζεται στρατιωτικό πραξικόπημα, έμεις, στή Βαρσοβία, γελοούσαμε... Τώρα, είναι ξεκάθαρο ότι ή πραγματική δουλειά αυτών τών

στρατιωτικών τμημάτων ήταν να κάνουν κα-
ταλόγους των αγωνιστών.

Τά σχέδια καί η ήμερομηνία του πραξι-
κοπήματος είχαν καθοριστεί πριν από πολύ
καιρό, καί τό γεγονός ότι η κατάσταση ελ-
χε έκτραχυνθεί τίς τελευταίες βδομάδες δέν
είναι καθόλου τυχαίο. Τό ίδιο χρονικό δι-
άστημα, η 'Αλληλεγγύη προσπαθούσε, μέ τήν
ιδέα του έθνικού δημοψηφίσματος γιά τή
λειτουργία τής έξουσίας, νά μεταθέσει τή
σύγκρουση στό πολιτικό επίπεδο.

Ζ. Κοβαλέβσκι: - 'Η απόφαση γιά στρα-
τιωτικό πραξικόπημα πρέπει νά πάρθηκε άκ-
ριβώς τή στιγμή πού έπαψε νά υπάρχει η ά-
πειλή σοβιετικής επέμβασης: δηλαδή στά τέ-
λη 1930 - άρχές 1931. 'Εκείνη τή στιγμή ελ-
χαν προετοιμαστεί τά σχέδια στρατικοποίη-
σης των μεγάλων επιχειρήσεων. Διαθέτουμε
πολυαριθμους ένδείξεις. 'Ηδη από τό Γενάρη,
τή στιγμή τής καμπάνιας γιά τά έλεύθερα
Σάββατα.

"Όσο γιά τή δράση των στρατιωτικών
τμημάτων, αυτό πού μάς αποπροσανάτλιζε ή-
ταν τό γεγονός ότι στάλθηκαν πρώτα στην
'παρχία, δηλαδή εκεί όπου τό έλεύθερο συν-
δικαλιστικό κίνημα ήταν πολύ πιό αδύναμο.
Θεωρούσαμε ότι έπρόκειτο γιά μιá τακτι-
κή πού απέβλεπε στην περικύκλωση των με-
γάλων βιομηχανικών κέντρων. 'Αντίθετα, δέν
έκπλαγήκαμε καθόλου όταν τά τμήματα αυτά
έκαναν τήν εμφάνισή τους στους χώρους των
έργοστασίων. Τήν άνοιξη είχα πεί: - Πρα-
σοχή τή στιγμή πού ό στρατός θά έμφανιστεί
γύρω από τά εργοστάσια... Τή διαδικασία αυ-
τή, τήν ξέρω από τή χιλιανή καί τήν άρ-
γεντινική έμπειρία. Ναί, ήταν ό προάγγε-
λος τής κατάληψης των εργοστασίων. 'Ηταν
τό άπαραίτητο προκαταρκτικό στάδιο γιά τή
γρήγορη άνάληψη του έλέγχου των επιχειρή-
σεων" γιά τήν έξασφάλιση συγκεκριμένων καί
λεπτομερειανών γνώσεων γιά τίς έξόδους,
τούς χώρους όπου θά μπορούσε νά οργανωθεί
μιá πιθανή άντίσταση καί άλλων τεχνικών
πληροφοριών...

Στό Λόντζ, αυτά τά στρατιωτικά τμήμα-
τα έμφανίστηκαν στά εργοστάσια μόλις τίς
τελευταίες δυό βδομάδες καί σέ πολλά μόνο
τίς τελευταίες μέρες.

Γενικά, οι συνδικαλιστές τά άφησαν νά
μπούν μέσα η προσποιήθηκαν ότι τά άγνοούν.
'Εδω κι εκεί, έγιναν μερικές έπαφές καί
άπόπειρες προπαγάνδας, αλλά υπήρξαν επί-
σης καί περιπτώσεις πού διώχτηκαν - όπως
στό εργοστάσιο φορτηγών στό Λουμπλιν, ό-
που ζήτησαν εύγενικά από τά τμήματα αυτά
νά φύγουν καί νά μήν ξαναγυρίσουν.

Πρέπει ακόμα νά αναφέρουμε τίς στρα-
τιωτικές προετοιμασίες γύρω από τά νευ-
ραλικά σημεία έξω από τίς μεγάλες πό-
λεις, όπως γιά παράδειγμα ό μεγάλος σταθ-
μός παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος, όπου
είχαν στρατοπεδεύσει κομμάντος δέκα μέρες
πριν τό πραξικόπημα. Δέν είχαμε καταλάβει
γιατί...

- Καί οι διεισδύσεις μέσα στην 'Αλλη-
λεγγύη;

Σ. Μπλουμστάιν: - Προφανώς στην 'Αλ-
ληλεγγύη είχαν διεισδύσει άνθρωποι του κα-
θεστώτος. Ξέρουμε όρισμένες ολαφάνερές πε-
ριπτώσεις: ολόκληροι πυρήνες του κόμματος
πήραν διαταγή νά προσχωρήσουν στην 'Αλλη-
λεγγύη.

Ζ. Κοβαλέβσκι: - Σέ ένα μεγάλο μαζικό
κίνημα η χειραγώγηση άστυνομικού τύπου δέν
μπορεί νά άποκτήσει μεγάλη σπουδαιότητα.
'Η λαθραία διείσδυση μιáς μικρής ομάδας
είναι καίτι, αλλά ένα μεγάλο μαζικό κίνημα
δέν μπορεί νά χειραγωγηθεί από πρακτορες
καί προβοκάτορες: αυτοί τό μόνο πού μπο-
ρούν νά κάνουν είναι νά κατασκοπεύουν.

'Η στιγμή-κλειδί

'Α. Σμολάρ: - Θά ήθελα νά επανέλθω στό
ζήτημα τής στιγμής - κλειδί, στην πρώτη φο-
ρά πού καταρτίστηκε από τό καθεστώς σχέ-
διο στρατιωτικού πραξικοπήματος. Πιστεύω
ότι αυτή η στιγμή δέν υπήρξε ποτέ. 'Από
τήν άρχή, αντιμετώπιστηκαν διάφορα ένδε-
χόμενα (τά ίδια, άλλωστε, μέ αυτά πού συ-
ζητήθηκαν στη Δύση: σοβιετική επέμβαση, έ-
σωτερικό πραξικόπημα η περιορισμός τής
'Αλληλεγγύης στον άύστηρά όριοθετημένο ρό-
λο ενός δικτατορικού κινήματος). Αυτό πού
παρουσιάζει ενδιαφέρον είναι νά ξέρουμε
σέ ποιά στιγμή άποφασίστηκε όριστικά τό
πραξικόπημα. Αυτό πού ξέρουμε είναι ότι,
άν αναλογιστούμε τούς άγώνες πού έγιναν
μετά τόν Αύγουστο του 1930 - άρχίζοντας ά-
πό τήν επίσημη άναγνώριση του συνδικάτου,
τά έλεύθερα Σάββατα, τά γεγονότα του Μπυντ-
κότζ - παρατηρούμε ότι η έξουσία επενειρού-
σε μέ έπιμονή νά συντρίψει τό δυναμισμό
του κινήματος, πράγμα πού είχε σάν μονα-
δικό άποτέλεσμα κάθε φορά νά επιταχύνεται
ό μετασχηματισμός τής 'Αλληλεγγύης από δι-
κτατορικό σέ κοινωνικό καί πολιτικό κί-
νημα. Γιά μένα, η όριστική άπόφαση πρέπει
νά πάρθηκε μετά τή χρεωκοπία του Σινεδρί-
ου του κόμματος, δηλαδή τόν 'Ιούλιο του
1931. "Όταν λένε ότι ό Γιαουζέλσκι από
τήν άρχή είχε αναλάβει τήν άποστολή νά
προετοιμάσει τό πραξικόπημα, υποτιμούν τό
γεγονός ότι του είχε γίνει προσωπική κρι-
τική, ταυτόχρονα μέ τόν Κάνια, στό γράμμα
τής σοβιετικής ήγεσίας τόν 'Ιούνη του 1931.

Σ' εκείνη τή φάση, ό στρατός τούς ύποστή-
ριξε καί τούς δυό. Δέν πιστεύω ότι στην
περίπτωση αυτή έπρόκειτο γιά χειραγώγηση.
'Αν οι Σοβιετικοί κάνουν κριτική όνομα-
στικά σέ κάποιον, δέν είναι έπειδή έχουν
σάν στόχο νά τόν κάνουν διάσημο στην Πο-

λωνία. Ο Κάνια και ο Γιαρουζέλσκι έξακολουθούσαν να είναι πεισμένοι ότι μπορούσαν να φράξουν το δρόμο στο κίνημα με τις δικές τους δυνάμεις και με πολιτικά μέσα. Πήραν από τους Σοβιετικούς τη συγκατάθεση να οργανώσουν το Συνέδριο του κόμματος. Όμως αν και η ήγεσία απέδειξε ότι ήταν ικανή να οργανώσει το Συνέδριο με τρόπο σχεδόν δημοκρατικό και χωρίς να χάσει τον έλεγχο, το ίδιο το συνέδριο αποδείχτηκε ένα χάπενινγκ. Ένα χάπενινγκ χωρίς κανένα πολιτικό αποτέλεσμα για τη χώρα. Ήταν τελείως σουρεαλιστικό: οι κομματικοί κλεισμένοι σε μία αίθουσα, όλος ο κόσμος-ιδιαιτέρα στη Δύση- να θαυμάζει τις δημοκρατικές τους διαδικασίες, χωρίς όμως να παίρνει υπόψη του ότι το αποτέλεσμα ήταν μηδέν. "Ετσι, μετά τον Αύγουστο η έξουσία, ισχυροποιημένη από την ανανέωση της νομιμότητάς της, πολλαπλασιάζει τις απόπειρες για σύγκρουση. Στις αρχές Αυγούστου απότομα και ανεξήγητα διακόπτονται οι διαπραγματεύσεις ανάμεσα στον ύφυπουργό Ρακόβσκι και την Άλληλεγγύη. Είναι προφανές ότι εκείνη τη στιγμή είχε παρθεί η απόφαση να συντριβεί η Άλληλεγγύη με πολιτικά μέσα, τώρα ή ποτέ. Δεν το κατάφεραν. Την ίδια εποχή έγινε η πρώτη σύνοδος του Συνεδρίου της Άλληλεγγύης. Όμως δεν ήταν το γράμμα στους εργάτες των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης που βάρυνε στη λήψη της απόφασης από την έξουσία. Το Συνέδριο απέδειξε στους ηγέτες του κόμματος ότι η τακτική που έφάρμοζαν μέχρι τότε, όχι μόνο δεν έφραζε το δρόμο στην Άλληλεγγύη, αλλά και την ενίσχυε. τότε πάρθηκε η απόφαση να συντριβεί οριστικά. Αυτό αποδείχνει η ύστερική στάση του Ρακόβσκι που ξαφνικά δήλωσε ότι στο έξις έπρεπε να αποκλειστεί κάθε πιθανότητα διαπραγματεύσεως. περίεργο πράγμα από τη μεριά κάποιου που μέχρι τότε είχε ποντάρει όλη την πολιτική του καριέρα πάνω στις διαπραγματεύσεις.

Τά δρια που δεν έπρεπε να ξεπεραστούν

Alternative: -Θα πρέπει οπωσδήποτε να καθορίσουμε μία στιγμή-κλειδί, ένα σημείο καμπής--το Μπυντκότς, το κάλεσμα στους εργάτες των Ανατολικών χωρών, κλπ.- στο οποίο οριστικά η έξουσία εκλινε υπέρ της βίαιης έξουδετέρωσης; Δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι, τελικά, η απόφαση αυτή της έξουσίας είχε παρθεί από την αρχή, από τότε που έγινε η απεργία στο Γκντάνσκ τον Αύγουστο του 1980 και ότι το μόνο που έκαναν ήταν να περιμένουν, κάνοντας ένα πόλεμο φθοράς; Στην περίπτωση αυτή, η Άλληλεγγύη μόνο από το γεγονός ότι κράτησε ενάμιση χρόνο, κατάφερε μία νίκη χωρίς προηγούμενο στην ιστορία των κινημάτων και των λαϊκών εξεγέρσεων στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Το ερώτημα αυτό είναι σημαντικό γιατί βλέπουμε να εκφράζεται μία

ολόκληρη "μετριοπαθής" άποψη (όπως του Άντρέ Φοντέν στη Monde) ότι "η Άλληλεγγύη προχώρησε υπερβολικά μακριά", ότι δεν έπρεπε να "ξεπεράσει ορισμένα όρια". Οι Σοβιετικοί και οι φιλο-σοβιετικοί καταγγέλλουν τους "έξτρεμιστές της Άλληλεγγύης". "Ετσι το να λέμε ότι η έξουσία πήρε την απόφασή της εκείνη ή την άλλη στιγμή-κλειδί των διαπραγματεύσεων δεν είναι σαν να υπονοούμε ότι μία πιο μετριοπαθής στάση της Άλληλεγγύης θα οδηγούσε άλλοι πράγματα;

Ποιές είναι οι απόψεις σας για το θέμα των "ορίων" που ξεπεράστηκαν και για το ρόλο των διάφορων αντιτιθέμενων ρευμάτων μέσα στο κίνημα;

Ζ. Κοβαλέβσκι: -Για το θέμα των "ορίων" που δεν έπρεπε να ξεπεραστούν, πιστεύω ότι το γράμμα στους εργαζόμενους των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης δεν είχε καθοριστική σημασία. Όσο άφορα τη "ριζοσπαστικοποίηση" θά πάω το παράδειγμα της περιοχής μου, όταν στις 2 του Δεκέμβρη η αστυνομία και ο στρατός κατέλαβαν τη σχολή αξιωματικών της πυροσβεστικής στη Βαρσοβία. Εκείνη τη στιγμή έμελλε στο Λόντς έκτιμήσαμε ότι η χώρα εμπαινε για δεύτερη φορά σε επαναστατική κατάσταση. Η πρώτη φορά ήταν τα γεγονότα του Μπυντκότς, που η Άλληλεγγύη δεν κατάφερε, ωστόσο, να εκμεταλλευτεί το επαναστατικό δυναμικό τους. Τέλη Νοέμβρη - αρχές Δεκέμβρη παρατηρήσαμε μία ισχυρή ριζοσπαστικοποίηση της βάσης. Δεν έχει νόημα να μιλάμε για "έξτρεμιστικές" απόψεις για να χαρακτηρίσουμε τις παρεμβάσεις στη σύνοδο της Έθνικης Επιτροπής στο Ράντομ. κάτω από την πίεση των μαζών οι διαφορές ανάμεσα στο ριζοσπαστικό και το μετριοπαθές ρεύμα τείνουν να εξαφανιστούν. Η ριζοσπαστικοποίηση αυτή προέρχεται από ένα αίσθημα άδυναμίας της έξουσίας, από την ανικανότητά της να πάρει θετικά μέτρα, ιδιαίτερα στον τομέα του έφοδιασμού, από την απογοήτευση εξαιτίας της έγκατάληψης, μετά το Νοέμβρη της οικονομικής μεταρρύθμισης, που είχε δοθεί η υπόσχεση ότι θα εφαρμοστεί από το Νοέμβρη του 1982. Το έπιχείρημα της έξουσίας ότι η κρίση είναι στο έξις υπερβολικά σοβαρή για να υπάρχει η δυνατότητα πραγματοποίησης μιάς οικονομικής μεταρρύθμισης πέφτει στο κενό, απέναντι σε μία κοινωνία που έχει ενημερωθεί από τους ανεξάρτητους οικονομολόγους που αποδείχνουν την αναγκαιότητα της μεταρρύθμισης. Από τα κάτω έρχοταν ένα γενικό αίσθημα, όχι αποστέρησης, αλλά της αναγκαιότητας της ανάληψης της διαχείρισης των ιδίων τους των υποθέσεων. Είναι σημαντικό, ότι η ιδέα της ενεργητικής απεργίας που είχαμε προωθήσει τον Αύγουστο, υιοθετείται από τη βάση. Ένεργητική απεργία, δηλαδή η ανάληψη της έξουσίας μέσα στις επιχειρήσεις από τις απεργιακές επιτροπές, ο έλεγχος της παραγωγής και της διανομής με άλλα λόγια η ανάληψη της οικονομικής έξουσίας

από την εργατική τάξη μέσα στο πλαίσιο που δημιουργήθηκε από την 'Αλληλεγγύη και από το αυτοδιαχειριστικό κίνημα. Οι έρευνες που κάναμε ανάμεσα στους συνδικαλιστές δείχνουν ότι το 65% των εργατών ήταν υπέρ της ενεργητικής απεργίας σάν μέσο ριζοσπαστικού αγώνα και μόνο 12% υπέρ της απλής γενικής απεργίας. Στις μεγάλες επιχειρήσεις, το ποσοστό των εργατών που ήταν υπέρ της ενεργητικής απεργίας έφτανε το 80%.

‘Η πίεση της βάσης

Συμπερασματικά, η πίεση που άσκούσε η βάση για την πραγματοποίηση της οικονομικής μεταρρύθμισης από τη μία μεριά, η καταστροφική οικονομική κατάσταση και η αδυναμία του κομματικού και κρατικού μηχανισμού από την άλλη, έσπρωχναν την 'Αλληλεγγύη σε ενέργειες που ξεπερνούσαν κατά πολύ τις συνηθισμένες λειτουργίες ενός συνδικάτου ή ενός κοινωνικού κινήματος· γιατί μόνο το συνδικάτο φαινόταν ικανό να επιφέρει κάποια βελτίωση στον έφοδιασμό. Στο Λόντζ, το σύστημα του δελτίου άπαιτούσε κάθε δυό μήνες πλήρη αναδιοργάνωση και η έξουσία ήταν ανίκανη να προσδιορίσει με ακρίβεια τον αριθμό των απαραίτητων δελτίων, και να οργανώσει τη διανομή τους· έμετς αναλάβαμε την αποκέντρωση της διανομής, πήραμε το δικαίωμα να τυπώνουμε έμετς, η 'Αλληλεγγύη, τα δελτία κάτω από το στενό έλεγχο του δήμου, και το δικαίωμα να ελέγχουμε την κατανομή των δελτίων για να άποτραπούν οι άπάτες. ‘Η ‘Εθνική ‘Επιτροπή ζητούσε, έδω και πολύ καιρό, τον έλεγχο της διανομής, χωρίς άποτέλεσμα· έμετς, στο Λόντζ, τον αναλάβαμε με την έγκριση του δημάρχου. ‘Από τη στιγμή που μπορέσαμε να άσκήσουμε πραγματικό έλεγχο, ο έφοδιασμός βελτιώθηκε άισθητά. Είχαμε ζητήσει, έπίσης, να αλλάξει η πολιτική της διανομής της ενέργειας, η όποια, έξαιτίας των μεγάλων έλλείψεων, κατευθυνόταν κατά προτεραιότητα στις έξαγωγικές βιομηχανίες· σε τέτοιο βαθμό που οι επιχειρήσεις που παρήγαγαν προϊόντα για τις άμεσες άνάγκες του πληθυσμού ήταν άναγκασμένες σε τεχνική άνεργία. Στις 9 του Δεκέμβρη, την παραμονή της άναχώρησής μου, είχαμε άρχίσει την έφαρμογή ενός σχεδίου όρθολογικής κατανομής της ενέργειας για τις άνάγκες της βιομηχανίας κάτω από τον έλεγχο της ‘Αλληλεγγύης. Νά μερικά συγκεκριμένα παραδείγματα της πίεσης που μάς έσπρωχνε να είσχωρήσουμε μέσα στις δομές της έξουσίας της οικονομικής έξουσίας, όχι της πολιτικής, αλλά τέλος πάντων της έξουσίας.

Σ. Μπλουμστάιν: -Τό Λόντζ ήταν μιά περιοχή ιδιαίτερα πρωτοποριακή. Όμως μπορούμε να αναφέρουμε, έπίσης, τό παράδειγμα της δημιουργίας σε όλες τις περιοχές της χώρας "έπιτελείων για τό χειμώνα". Όλος ο κόσμος ήταν σύμφωνος: αυτός ο χειμώνας θά περνούσε μόνο με τη βοήθεια της

‘Αλληλεγγύης· από την άσφάλεια των περαστικών τη νύχτα, στο βαθμό που η πολιτοφυλακή δέν έκανε τίποτα, ως τις βλάβες των θερμο-ηλεκτρικών σταθμών.

Όμως πρέπει να μιλήσουμε και για τις άπεργίες που ο έλεγχός τους έέφευγε από τη συνδικαλιστική ήγεσία.

Τό σύνθημα ενεργητική απεργία

Ζ. Κοβαλέβσκι: -Ξέχασα να πω ότι άφου χαρακτηρίσαμε την κατάσταση έπαναστατική, άποφασίσαμε να προωθήσουμε μέσα από την πρακτική τό σύνθημα της ενεργητικής απεργίας. Τό σύνθημα αυτό υιοθετήθηκε και σε άλλες περιοχές: έτσι τό Ούρσους είχε προγραμματίσει ενεργητική απεργία για τις 14 του Δεκέμβρη· μιά θυγατρική της Χούτα Κατοβίτσε, στη βοϊβοδία του Όπόλε, είχε κάνει ενεργητική απεργία στις 8 του Δεκέμβρη. Όσο για μάς, είχαμε όρίσει την 21η του Δεκέμβρη για όλη την περιοχή μας· ο πρόεδρος μας ο ‘Α. Σλόβικ θά παρουσίαζε τό θέμα στην προσεχή σύνοδο της ‘Εθνικής ‘Επιτροπής για να έχει την έγκρισή της. Πρέπει να τό πούμε ξεκάθαρα, έπρόκειτο για έπαναστατικές ενέργειες.

Σ. Μπλουμστάιν: -Για να επανέλθουμε στο ζήτημα της διάρκειας του αγώνα της ‘Αλληλεγγύης και της νίκης που όπωσδήποτε αυτή άποτελεί, είναι ξεκάθαρα ότι η έξουσία προετοίμαζε από την άρχή τη διάλυση της ‘Αλληλεγγύης και ότι ποτέ δέν τη θέωρησε πραγματικά έγκυρο συνομιλητή. ‘Ας πάρουμε, για παράδειγμα, την πρώτη διεκδίκηση που ίκανοποιήθηκε από τις συνομιλίες του Γκντάνσκ, για την άύξηση των μισθών· η έξουσία ένήργησε καταστροφικά, κάνοντας άποδεκτές όλες τις διεκδικήσεις κάθε έπιχείρησης, στην προσπάθειά της να βραχυκυκλώσει την ‘Αλληλεγγύη που δέν είχε παράξει ακόμα να όργανωθεί. ‘Αντίθετα, από την πλευρά τους οι συνδικαλιστές ήγέτες, τους πρώτους έξη μήνες, έκαναν ότι μπορούσαν για να μην ξεπεράσουν τα όρια του ρόλου του συνδικαλιστή, για να μη χάσουν άπο τό μάτια τους την άρχή που είχε καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία του συνδικάτου: τον πολιτικό άυτοπεριορισμό. Στη θέση αυτή φυσικά υπήρχε ένα λάθος. Ήταν άδύνατο να περιοριστούν σε τέτοιες θέσεις, γιατί πολύ γρήγορα οι άυστηρά οικονομικές διεκδικήσεις έχασαν κάθε νόημα. ‘Η ‘Αλληλεγγύη ήταν η πρώτη που έβαλε τέλος στις διεκδικήσεις που άφορούσαν μισθολογικές αύξήσεις.

Έπρεπε νά στοχεύσουμε νωρίτερα

στήν πολιτική άπεργία

- Θεωρείτε λοιπόν ότι ήταν λάθος της 'Αλληλεγγύης νά μείνει τόσο πολύ καιρό σ' αυτές τίς περιορισμένες θέσεις;

Σ. Μπλουμστάιν: -Ναί, πιστεύω ότι έπρεπε νά στοχεύσουμε στήν πολιτική έξουσία νωρίτερα καί πιό άποφασιστικά.

Α. Σμολάρ: -Τούς πρώτους έξη μήνες, ως τό Μπυντκότζ, μπορούμε νά πούμε ότι ή 'Αλληλεγγύη ήταν γεμάτη άθωότητα. Πίστευε ότι μπορούσε νά μείνει μέσα στά όρια πού είχαν καθοριστεί στήν άρχή. 'Η άθωότητα αυτή ήταν δικαιολογημένη έξαιτίας της αίσιοδοξίας τών ανθρώπων πού είχαν συνείδηση της μεγάλης νίκης πού είχαν πετύχει, ή όποία θά άλλαζε ριζικά τή ζωή τους. 'Η 'Αλληλεγγύη παρουσιαζόταν σάν ό έγγυητής αύτης της νίκης. Κανείς δέν ήταν τυφλός για τίς πραγματικές προθέσεις της έξουσίας, αλλά όλοι πίστευαν ότι ήταν ικανοί νά της άποσπάσουν μερικά πράγματα μέ τή λαϊκή πίεση. 'Η συμφωνία της Βαρσοβίας, τέλη Μάρ-

πάρει, δηλαδή σάν μοναδική αύθεντική όργάνωση της κοινωνίας. Στήν καλύτερη περίπτωση, μπορούσε νά δεχτεί τό συνδικάτο σάν εκπρόσωπο μεμονωμένων συμφερόντων, σέ τόπικό επίπεδο, ή τό πολύ πολύ σέ κλαδικό επίπεδο. Μπορούμε λοιπόν νά πούμε ότι, μέ την έννοια αυτή, ή κυβέρνηση είχε άποκλείσει την ύπαρξη της 'Αλληλεγγύης. Όμως ή ιστορία μας δείχνει ότι υπάρχουν προηγούμενα όπου ή έξουσία άναγκάστηκε νά άνεχτεί όρισμένα φαινόμενα μέ τά όποια δέν ήταν σύμφωνη: για παράδειγμα, την άποκολλεκτιβοποίηση τών χωραφιών (μετά τό 1956), ή τόν όλοένα καί σημαντικότερο ρόλο της έκκλησίας' άναγκάστηκε νά συμβιβαστεί μιά χαρά για είκοσιπέντε χρόνια... Δέν μπορούμε λοιπόν νά πούμε ότι τό γεγονός καί μόνο ότι ή ύπαρξη συνδικάτων δέν είναι άποδεκτή από την έξουσία την έκανε νά άποφασίσει νά άντιμετωπίσει τή σύγκρουση σάν άναπόφευκτη.

‘Η στρατηγική του κόμματος : ή πολιτική του χειρότερου

‘Από την άλλη μεριά, δέν μπορούμε νά πούμε ούτε ότι ή 'Αλληλεγγύη έκανε λάθη.

τη μετά τό Μπυντκότζ (έρευνα για τά γεγονότα καί άναστολή της γενικής άπεργίας) συμβολίζει αύτή την περίοδο έμπιστοσύνης καί αίσιοδοξίας πού τό ριζοσπαστικό καί καθοριστικό όπλο της γενικής άπεργίας άπορρίπτεται. Για νά άπαντήσουμε στο έρώτημα όπως τό θέσατε: ή άπόφαση για πράξη κόπημα πάρθηκε σέ κάποια δοσμένη στιγμή, ή είχε παρθεί από την άρχή, πρέπει νά πώ ότι τό έρώτημα αυτό είναι λανθασμένο' δέν μπορούμε νά περιορίσουμε τό πρόβλημα στις δύο αυτές περιπτώσεις. 'Από την άρχή ήταν ξεκάθαρο ότι ή έξουσία δέν μπορούσε νά δεχτεί τό συνδικάτο μέ τή μορφή πού είχε

Βρισκόταν σέ δύσκολη κατάσταση. Θά αναφέρω ένα παράδειγμα: για νά μπορεί νά κινητοποιεί τόν πληθυσμό, ή 'Αλληλεγγύη ήταν ύποχρεωμένη νά παρουσιάζει θετικές προτάσεις. Στήν άρχή αύτή ή πρόταση ύπήρχε από μόνη της' ή κοινωνία αύτοοργανώνεται. Μετά ύπήρχε τό πρόβλημα τών πολιτικών κρατούμενων, της πρόσβασης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης' όλα αυτά άποτελούσαν αύθεντικά αίτήματα, ικανά νά κινητοποιήσουν τίς μάζες. Όμως, μπαίνοντας μέσα στο σύστημα τών διαπραγματεύσεων καί στο βαθμό πού οι διαπραγματεύσεις προχωρούσαν, ή 'Αλληλεγγύη έχασε την ικανότητα κινητοποίησης

των μαζών. Οι νίκες που κατακτήθηκαν με διαπραγματεύσεις δεν είχαν το ίδιο επαναστατικό δυναμικό. Τό αίτημα για αυτοδιαχείριση αποτελεί ένα παράδειγμα· για πολλούς μήνες -κυρίως χάρη στην περιοχή του Λόντζ- κινητοποίησε τις μάζες. Όταν η 'Αλληλεγγύη τό διαπραγματεύεται με την έξουσία, τό αίτημα χάνει τόν επιθετικό του χαρακτήρα, γιατί οι μάζες μπορούσαν νά κινητοποιηθούν μόνο με αίτήματα που κατευθύνονταν έναντίον της έξουσίας. Νά σέ ποιά παράδοση κατάσταση βρισκόταν τό συνδικάτο. 'Αλλά ταυτόχρονα, οι διαπραγματεύσεις του, οι συμβιβασμοί του δεν μπορούσαν νά καταλήξουν σέ τίποτα· ή στρατηγική του κόμματος, πού έγινε ιδιαίτερα προφανής μετά τό Συνέδριό του, ήταν ή πολιτική του χειρότερου: άδιαφορία για τή διάλυσή του, άρκεϊ νά διαλυόταν καί ή 'Αλληλεγγύη. Έχοντας συνείδηση της άνημπορίας του, σέ κατάσταση παραλυσίας, τό μόνο όπλο πού του απέμεινε ήταν νά παραλύσει καί τήν 'Αλληλεγγύη. 'Ετσι φτάσαμε σέ άνησυχητικά φαινόμενα. Οι δημοσκοπήσεις πού γίνονταν άνάμεσα στους συνδικαλιστές έδειχναν ότι οι άνθρωποι πίστευαν όλο καί λιγότερο ότι ή 'Αλληλεγγύη ήταν ικανή νά λύσει τά συγκεκριμένα προβλήματα. 'Ωστόσο, ή έμπιστοσύνη του κόσμου έμενε άκλόνητη, ήταν ξεκάθαρο ότι σέ περίπτωση κρίσης, όλοι ήταν έτοιμοι νά υποστηρίξουν τό κίνημα· αλλά δεν μπορούμε νά άγνοήσουμε τήν εμφάνιση μιás κάποιας άπάθειας. Για μένα, έδω πρέπει νά ψάξουμε νά βρούμε τήν εξήγηση των γεγονότων των τελευταίων έβδομάδων.

Ζ. Κοβαλέβσκι: -Τό ότι ό κόσμος πείστηκε ότι τίποτα θετικό δεν μπορούσε νά γίνει χωρίς μιá αλλαγή των πολιτικών βάσεων του συστήματος, έγινε ξεκάθαρο τις τελευταίες βδομάδες, όταν τό αίτημα για έλεύθερες έκλογές, πού ήδη είχε παλλές φορές προβληθεί στό παρελθόν, έγινε έξαιρετικά δημοφιλές. 'Η πίεση ήταν τόσο ισχυρή πού από κανενός τό μυαλό δεν περνούσε πιά ή ιδέα, ότι οι προσεχείς δημοτικές έκλογές της άνοιξης του 1982 θά γίνονταν όπως συνήθως. Νά πού όφειλόταν ό πανικός των άρχων πού ήθελαν μέ κάθε θυσία νά διατηρήσουν τό σύστημα του ένιαίου ψηφοδελτίου. Είχαν άναφέρει άκόμα καί τήν πιθανότητα νά καταρτίσουν τά ψηφοδέλτια κάτω άπό τήν αίγίδα της μελλοντικής 'Εθνικής Συμφιλίωσης πού τότε συζητιόταν, καί μέ τή συνεργασία της 'Αλληλεγγύης. Ταυτόχρονα, ύπήρχαν κι αυτοί πού ύποστήριζαν, καί μάλιστα άπό όρισμένα έπίσημα μέσα μαζικής έννημέρωσης, ότι σέ περίπτωση πού ή κατάρτιση αυτών των ψηφοδελτίων άποδειχνόταν άδύνατη, ή 'Αλληλεγγύη ήταν σέ θέση νά όργανώσει μόνη της τις έκλογές καί νά τις κερδίσει.

'Ομαλοποίηση τύπου Καντάρ ;

- Μπορεί ό Γιαουζέλσκι νά πετύχει μιá "όμαλοποίηση" πού θά του έπιτρέψει νά άποκαταστήσει τή λειτουργία της κοινωνίας στην προοπτική ενός συστήματος τύπου Καντάρ (όπως τά κατάφερε αυτός, μετά τή συντριβή της Βουδαπέστης τό 1956, μέ κάποια φαινομενική φιλελευθεροποίηση);... 'Ικανοποιώντας έτσι καί τις άπαιτήσεις των Σοβιετικών καί τά οίκονομικά συμφέροντα των Δυτικών;

Σ. Μπλουμστάιν: -Για τήν ώρα, ή έξουσία άσκει τό άπόλυτο μονοπώλιο της πληροφόρησης καί είναι πολύ δύσκολο νά ξερούμε ποιό είναι τό ήθικό του πληθυσμού -καί νά εκτιμήσουμε τό μέγεθος της αντίστασης. 'Η πραγματικότητα για τήν όποία μπορώ νά μιλήσω είναι για τήν περίοδο της έντονης δραστηριότητας της 'Αλληλεγγύης· άπό τή στιγμή πού τό λόγο τόν έχουν τά όπλα, δεν μπορώ παρά νά άπευθυνώ στή φαντασία μου, καί άρνούμαι νά τό κάνω... 'Όποια όμως καί αν είναι ή διάρκεια της υπέροχης αντίστασης πού παρατηρείται σήμερα, όποιο κι αν είναι τό μέγεθός της, ένα πράγμα είναι βέβαιο: στά επόμενα χρόνια, αυτή ή κοινωνία δεν πρόκειται νά δουλέψει. Μία άπό τις θεμελιώδεις διαφορές άνάμεσα στη σημερινή Πολωνία καί τήν Ούγγαρία του 1956, είναι ότι, όσο άφορά τήν ούγγρική κοινωνία, δεν μπορούμε νά μιλήσουμε για μιá κοινωνία όργανωμένη ένάντια στην έξουσία όπως είχε γίνει ή πολωνική κοινωνία. Καί ή οίκονομική κατάσταση δεν είναι πιά ή ίδια· ή Σοβιετική 'Ενωση δεν είναι πιά σέ θέση νά συντηρήσει τήν Πολωνία για πολλά χρόνια όπως είχε συντηρήσει τήν Ούγγαρία. 'Επιπλέον, δέ βλέπω τό Γιαουζέλσκι ικανό νά καταφέρει νά εφαρμόσει, μέ στρατιωτική ή πολιτική κυβέρνηση, μιá οίκονομική μεταρρύθμιση τύπου Καντάρ...

'Α. Σμολάρ: -Καί ό Καντάρ περίμενε δεκατέσσερα χρόνια μετά τά γεγονότα για νά έπιχειρήσει νά εφαρμόσει τή μεταρρύθμισή του!

Ζ. Κοβαλέβσκι: -Πρίν νά έπιχειρήσει μιá οίκονομική μεταρρύθμιση, ό Γιαουζέλσκι θά πρέπει νά συντρίψει τήν αντίσταση, νά έξατομικεύσει τήν κοινωνία καί νά καταφέρει νά άποκτήσει μιá κάποια κοινωνική βάση. Δέ νά άποκτήσει, γιατί δεν πιστεύω ότι έχει όποιαδήποτε κοινωνική βάση σήμερα. Γι'αυτό θά πρέπει νά δώσει μιá πιο πολιτισμένη, δηλαδή πιο πολιτική, μορφή στην κυβέρνηση του. Μόνο κάτω άπό αυτές τις προϋποθέσεις, καί σ'ένα άρκετά μακρινό μέλλον, μπορεί νά στοχεύσει σέ μιá μεταρρύθμιση ούγγρικού τύπου.

'Αλλά αυτές πού είναι πολύ πιο σπουδαίο, είναι ή έμπειρία αυτών των χρόνων, πού μένει βαθιά ριζωμένη. Είναι, για πα-

ράδειγμα, η γεύση της αυτοδιαχείρισης που απέκτησε ένα μεγάλο μέρος της εργατικής τάξης. Σέ διάφορες επιχειρήσεις, οι εργάτες κατάλαβαν ότι έπρεπε νά αποφασίζουν αυτοί οι ίδιοι για τις κύριες παραμέτρους της παραγωγής. Αυτό είχε εκπλήξει τις άρχες που πίστευαν ότι οι εργάτες ενδιαφέρονταν κυρίως για τό θέμα της έσωτερικής οργάνωσης, αφήνοντας στά στελέχη καί στό διευθυντή τό ζήτημα ακόμα καί του κανονισμού της επιχείρησης.

Τό ίδιο ισχύει καί για τήν καμπάνια της 'Αλληλεγγύης ενάντια στη Νομενκλατούρα' είχε μεγάλη απήχηση στις μάζες. "Ετσι, άρχισαν νά εφαρμόζουν τό διορισμό των διευθυντών μέ διαγωνισμό. "Όλα αυτά, οι Ούγροι δέν τά είχαν ζήσει τό 1956. 'Ακόμα, λοιπόν, κι αν η έξουσία κατάφερνε νά έξουδετερώσει τήν αντίσταση, οι συνθήκες θά παρέμεναν πολύ λίγο εύνοϊκές για τήν εφαρμογή μιās οίκονομικής μεταρρύθμισης.

Τό κόμμα δέν έχει κοινωνική βάση

- Είπατε ότι η δικτατορία είναι άπογυμνωμένη από οποιαδήποτε κοινωνική βάση. Δέ νομίζετε ότι τό κόμμα θά μπορούσε νά αποτελέσει κάποια κοινωνική βάση;

Ζ. Κοβαλέβσκι: - "Όχι, τό κόμμα ήταν σέ πλήρη άποσύνθεση. Αύτές τις τελευταίες βδομάδες αυτό είχε γίνει κραυγαλέο· όλόκληροι πυρήνες άπειλούσαν νά διαλυθούν μόνοι τους αν ό 'Ολζόβσκι έξακολουθούσε νά κρατάει τόν έλεγχο των μέσων μαζικής ένημέρωσης. Τό πιο πασίγνωστο παράδειγμα είναι του χαλυβουργείου του Κατοβίτσε όπου δ αριθμός των μελών του κόμματος μειώθηκε από 4.000 σέ καμιά είκοσριά τό Δεκέμβρη. 'Ολοένα καί περισσότερο τό κόμμα συρρικνωνόταν στό μηχανισμό του. 'Ακόμα κι αυτοί που είχαν παραμείνει μέλη του κόμματος ήταν έναντίον της ήγεςίας του, γιατί οι έλίτδες τους είχαν διαψευστεί.

"Ετσι, η βάση αυτή περιορίζεται στό μηχανισμό του κόμματος καί στά στοιχεία που παραδοσιακά βρίσκονται στην τροχιά του, όμως αυτό δέν μπορεί νά ονομαστεί κοινωνική βάση.

Σ. Μπλουμστάιν: - "Η έμπειρία του 1970 μάς δίδαξε τή σπουδαιότητα των μεγάλων βιομηχανικών συγκροτημάτων. 'Από τότε, οίκοδομήσαμε ένα πολύ ξεκάθαρο τύπο εργατικής αντιπολίτευσης. Κατακτήσαμε μιά παράδοση εργατικών στελεχών· δέν πρόκειται πιά για καμιά δεκαριά όπως τό '70, αλλά για ένα όλόκληρο κοινωνικό στρώμα που κανείς δέν μπορεί νά τό έξοντώσει τόσο εύκολα. Αυτό, δέν υπήρξε ποτέ στην Ούγγαρία.

'Α. Σμολάρ: - "Η σύγκριση αυτή μέ τήν Ούγγαρία είναι συχνή. Για μένα είναι λανθασμένη. Προφανώς, υπάρχει στό βάθος κάποια αλήθεια· τό ζήτημα είναι νά ξέρουμε αν η έξουσία του Γιαρουζέλσκι είναι ικανή νά προτείνει ένα συμβιβασμό που θά του επέτρεπε νά διασώσει τά συμφέροντά του, ά-

δρανοποιώντας ταυτόχρονα τήν κοινωνία. "Ενα συμβιβασμό που θά μπορούσε νά έξασφαλίζει τή συνύπαρξη της έξουσίας καί της κοινωνίας. "Η βάση καί τό νόημα του Κανταρισμού βρίσκεται στό σύνθημα που ρίχτηκε τό 1964: "Αυτοί που δέν είναι έναντίον μας είναι μαζί μας". Δηλαδή, ακόμα καί οι άδιάφοροι, ακόμα κι αυτοί που δέν έχουν καμιά συμπάθεια για τήν έξουσία. Είναι δυνατό ένα τέτοιο πρόγραμμα στην Πολωνία; Πρώτα πρώτα, πρέπει νά υπενθυμίσουμε ότι η πολιτική κουλτούρα των Πολωνών είναι τελείως διαφορετική. 'Από τήν άρχή, οι σχέσεις ανάμεσα στη έξουσία καί τήν κοινωνία ήταν βαθιά συγκρουσιακές, καί δέν υπάρχουν κίνητρα για νά αλλάξει αυτό, αντίθετα. Μέχρι τώρα, η κοινωνία έδειχνε άπέναντι στην έξουσία δυσπιστία, φόβο ή αντίπαθεια. Σήμερα έχει προστεθεί ένα καινούργιο στοιχείο που θά είναι δύσκολο νά ούδετεροποιηθεί: τό μίσος· ένα ένεργητικό μίσος.

Τό μίσος

Σ. Μπλουμστάιν: - Τό μίσος υπήρχε ήδη στη σταλινική εποχή.

'Α. Σμολάρ: - Ναι, αλλά στη σταλινική εποχή υπήρχε καί ό φόβος. Σήμερα, νομίζω ότι ό φόβος υπάρχει, αλλά είναι ένας φόβος φυσικός, μπροστά σέ ένα άμεσο κίνδυνο· αλλά δέν πρόκειται για τό μεταφυσικό φόβο του σταλινικού καθεστώτος, ούτε για τόν τρόμο καί τήν παραίτηση μπροστά στον αιώσιο καί έπ'άπειρο χαρακτήρα του σταλινισμού.

Δεύτερη διαφορά, όλη η αντίληψη του Καντάρ ήταν θεμελιωμένη πάνω στην οίκονομική ανάπτυξη καί στις δυνατότητες της αγοράς: δέν θά έχετε έλευθερία, αλλά σέ άντάλλαγμα σάς δίνουμε σαλάμι. "Ηταν αυτό που ό Κροϋτσεφ όνόμαζε ό σοσιαλισμός της μπριζόλας. "Η περίοδος της παγκόσμιας οίκονομικής κρίσης που ζούμε σήμερα καί τά δεκαπέντε χρόνια που χρειάζονται, αποκλείουν άπόλυτα μιά τέτοια πολιτική. Αυτό σημαίνει ότι όλον αυτό τόν καιρό, η έξουσία δέ θά έχει τίποτα νά προτείνει. "Ο Θεός νά βάλει τό χέρι του νά καταφέρει ό πληθυσμός νά έπιβιώσει τό χρόνο που έρχεται.

Βρισκόμαστε μπροστά σέ μιά τραγική έπιταγή. "Αν θέλουμε νά κερδίσουμε κάτι, ό πολιτικός ρεαλισμός μάς υπαγορεύει νά δολογήσουμε τήν άποτυχία μας. Δέ χρησιμοποιώ τή λέξη άποτυχία μέ τήν έννοια που τή χρησιμοποιεί ό δυτικός τύπος γιατί είναι προφανές ότι η έξουσία δέν κατάφερε νά συντρίψει τήν κοινωνία ούτε νά τήν ύποτάξει, καί ότι, όπως έλπε ό Μπλουμστάιν, δέν είναι σέ θέση νά άναγκάσει τους άνθρώπους νά δουλέψουν, ένω παράλληλα η οίκονομική κατάσταση είναι πολύ πιο δραματική άπ'ότι ήταν στην Ούγγαρία. "Όμως, είναι προφανές έπίσης ότι δέν έγινε γενική άπεργία ούτε η έξουσία κατέρρευσε. Τό νά δολογήσουμε, λοιπόν, μιά μερική άποτυχία είναι η μόνη δυνατή βάση για νέες διαπραγματεύσεις. Καί μόνο τό γεγονός ότι η

έξουσία κρατάει ακόμα άνοιχτή τή δυνατότητα διαπραγματεύσεων, άποδείχνει ότι έχει συνείδηση του ότι δέν έχει πετύχει νά επικρατήσει μέ τόν τρόπο. Άλλά είναι έπίσης ξεκάθαρο ότι ή κοινωνία δέν είναι σέ θέση νά άποδεχτεί ένα τετελεσμένο γεγονός. Αυτό είναι τό τραγικό τής κατάστασης. Ή κοινωνία δέν μπορεί νά τό δεχτεί γιατί τό βαρύτερο χτύπημα πού έχει υποστεί είναι ή ταπείνωσή της. Πρέπει πάντοτε νά έχουμε στό μυαλό μας ότι ή επανάσταση αύτών των δεκαέξι μηνών δέν ήταν μόνο πολιτική και κοινωνική επανάσταση, πρώτα άπ' όλα ήταν ήθική επανάσταση. Αύτή ή ταπείνωση δέν άποτελεί βάση για πολιτικό ρεαλισμό. Είναι πιθανό ή έξουσία σήμερα νά εύχεται νά σταματήσει ή καταστολή και νά άρχίσουν διαπραγματεύσεις σέ νέες βάσεις, χωρίς νά καταργηθούν τελείως οι κατακτήσεις τής περασμένης χρονιάς. Όμως ή λογική τής κατάστασης είναι διαφορετική: στό βαθμό πού ή κοινωνία θά αναδιοργανωθεί και θά έφεύρει νέες μορφές αντίστασης, ή έξουσία θά είναι υποχρεωμένη νά τής καταφέρει καινούργια χτυπήματα.

Εικόπημα. Πιθανόν νά πρόκειται άπλώς για ένα αντιπερισπασμό. Δέν έχουμε καμιά άπόδειξη τής καλής του θέλησης, μπορεί νά πάει ακόμα μακρύτερα άπ' ότι ή σύγκριση έξουσία στην καταστροφή τής κοινωνίας.

Ζ. Κοβαλέβσκι: -Μου φαίνεται ότι ξεχνάτε ότι δέν ξέρουμε τίποτε για τό τί γίνεται στό έσωτερικό.

- Ποιές είναι οι δυνατότητες μιας άναδιοργάνωσης και μιας αναγέννησης τής Άλληλεγγύης;

Α. Σμολάρ: -Θά ήθελα νά έπιστήσω τήν προσοχή πάνω στό γεγονός ότι ή έξουσία δέ θά χρησιμοποιήσει μόνο τήν τρομοκρατία. Είναι βέβαιο ότι θά προσπαθήσει νά ιδιοποιηθεί τό όνομα και τήν παράδοση τής Άλληλεγγύης, δημιουργώντας ένα δικό της υποκατάστατο τής Άλληλεγγύης. Είναι μία σταθερά των κομμουνιστικών καθεστώτων νά νοθεύουν και νά ξευτελίζουν τίς λέξεις και τούς θεσμούς πού έχουν χρησιμοποιηθεί σάν πόλος συσπείρωσης άπό τό λαό. Άν δέν καταφέρουν νά σπάσουν τούς ήγέτες τής Άλ-

Σ. Μπλουμστάιν: -Ή Καντάρ είχε άρχίσει τουφεκίζοντας χιλιάδες ούγγρους, ενώ ο Γιαρουζέλσκι, δύο βδομάδες μετά τό πραξικόπημα, προσπαθεί νά επαναλάβει τίς διαπραγματεύσεις, ψάχνει για πολιτικές λύσεις ξαναρχίζοντας τίς έπαφές μέ τήν Έκκλησία...

Α. Σμολάρ: -Καλύτερα νά μή βγάσουμε πρόωρα συμπεράσματα. Ή συνάντησή του μέ τήν Έκκλησία πιθανόν δέν έχει μεγαλύτερη άξία άπό τή συνάντησή του μέ τόν Βαλέσα και τόν Κλέμπ μερικές μέρες πριν τό πρα-

ξικόπημα, θά προσπαθήσουν νά χρησιμοποιήσουν πρόσωπα δεύτερης σειράς, όπως για παράδειγμα αυτόν τόν Σιέμκεβιτς πού άκουσα χτές στό ραδιόφωνο. Τόν ρώτησαν άν ήταν σύμφωνος νά μπει σέ μία "άνανεωμένη Άλληλεγγύη" και αυτός άπάντησε ότι αυτό δέν θά ήταν εύκολη άπόφαση αλλά μάλλον θά τό 'κανε.

Σ. Μπλουμστάιν: -Θά μπορούσε νά αντιμετωπίσουμε διαφορετικές έξελίξεις. Άπ' αυτούς πού έρμηνεύουν τό πραξικόπημα σάν άποτυχία μιας συγκεκριμένης μορφής δρά-

σης, τῆς νόμιμης αὐτοοργάνωσης τῆς κοινωνίας, πιθανόν νά δοῦμε νά ἐμφανίζεται μιὰ ἐπιστροφή σέ παράνομες καί στρατιωτικές μορφές δράσης. Εἶναι μιὰ φυσιολογική κοινωνική ἀντίδραση.

- Στρατιωτική δράση; Μὲ ποιά μορφή;

Σ. Μπλουμστάιν καί Ἄ. Σμολάρ: - Τὴν τρομοκρατία...

Ἄ. Σμολάρ: -Μπορεῖ κάτι τέτοιο νά θεωρεῖται ἀνησυχητικό, ἀλλὰ νομίζω ὅτι αὐτὴ ἡ προοπτικὴ εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ μιὰ ἀπλὴ ὑπόθεση.

Ζ. Κοβαλέβσκι: -Δέν πρόκειται ἀναγκαστικά γιὰ ἀτομικὴ τρομοκρατία. Πιθανόν νά ἔχει πλατιά κοινωνικὴ ὑποστήριξη, μέσα σ' ἕνα πληθυσμὸ πού ἐδῶ κι ἕνα χρόνον ἔχει μάθει στὴ μαζικὴ δράση...

Σ. Μπλουμστάιν: -Πιθανόν νά μαιάζει περισσότερο μὲ τὴ δράση τῶν παρτιζάνων.

Γιαρουζέλσκι = Πινοςέτ ;

- Ἡ σύγκριση τοῦ Γιαρουζέλσκι μὲ τὸν Πινοςέτ εἶναι ἀπλῶς ἕνα σύνθημα, μιὰ δημοσιογραφικὴ φόρμουλα, ἡ ἔχει ἕνα συγκεκριμένο νόημα;

Ζ. Κοβαλέβσκι: -Ναὶ αὐτοὶ οἱ δικτάτορες ἔχουν κοινούς πρωταρχικούς στόχους :τὴ συντριβὴ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ἀπὸ τὸ στρατό. Ἀντίθετα ἀπ'αὐτό πού ἔγινε στὴν πρώτη φάση τῆς ἀνόδου τοῦ φασισμού στὴν Ἱταλία καί τὴ Γερμανία, ὅπου ἐπρόκειτο γιὰ ἕναν ἀγῶνα ἀνταγωνιστικῶν κοινωνικῶν δυνάμεων μέσα στίς μάζες, ἡ στρατιωτικὴ δικτατορία εἶναι ἱκανὴ νά τρομοκρατεῖ τὴν κοινωνία, ἀλλὰ δέν εἶναι ἱκανὴ νά τὴν ἀροπλίσει ἰδεολογικά καί ἠθικά. Ἀργὰ ἢ γρήγορα ,οἱ ἀξίες πού καταπατιοῦνται ἔρχονται στὴν ἐπιφάνεια.

εἶμαι πεπεισμένος ὅτι κάποια μέρα θά ἀποκατασταθοῦν τόσο στὴ Χιλή ὅσο καί στὴν Πολωνία .

Σ. Μπλουμστάιν: -"Ἐνα κοινὸ στοιχεῖο εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ βοήθεια. Ξέρουμε καλὰ ποιοὶ χρηματοδότησαν τὴν ἀπεργία τῶν φορηγατζήδων στὴ Χιλή. Καί στίς δυὸ περιπτώσεις, ἐπίσης, τὸ στρατιωτικὸ πραξικόπημα συνέτριψε τὰ κοινωνικά κινήματα πού ἀποτελοῦσαν παραφωνία μὲ τὸ μοίρασμα τοῦ κόσμου σέ δυὸ στρατόπεδα καί μὲ τίς καθιερωμένες ἰδεολογίες.

Ἄ. Σμολάρ: -Προφανῶς, ὑπάρχουν κοινὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ θά ἤθελα νά ὑπογραμμίσω τίς διαφορές. Στὴν περίπτωσιν τῆς Χιλῆς, εἶχαμε νά κάνουμε μὲ ἕνα στρατιωτικὸ πραξικόπημα ἐναντίον τοῦ Κράτους· στὴν Πολωνία τὸ πραξικόπημα εἶναι δουλειὰ τῆς ἰδίας τῆς ἐξουσίας καί κατευθύνεται ἐναντίον τῆς κοινωνίας. Μιὰ ἄλλη διαφορὰ εἶναι ὅτι ὁ Πινοςέτ, ὅσο μισητὸς κι ἂν εἶναι , ἔχει μιὰ κάποια κοινωνικὴ βάση. Ὁ Κοβαλέβσκι ἔχει δίκιο νά λέει ὅτι στὴ Χιλή τὸ πραξικόπημα στρεφόταν ἐναντίον τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος· στὴν Πολωνία στοχεύει ὄχι μόνον τὸ ἐργατικὸ κίνημα, ἀλλὰ ὁλόκληρη τὴν κοινωνία. Στὴν περίπτωσιν τοῦ Πινοςέτ, ἐπίσης, ἡ δικτατορία εἶναι μιὰ κρούστα, καί πάντα ὑπάρχει ἐλπίδα νά ἀνατραπεῖ κάποια μέρα. Ἡ ἱστορία εἶναι γεμάτη παραδείγματα στρατιωτικῶν δικτατοριῶν πού στό τέλος καταρρέουν. Στὴν Πολωνία ἔχουμε νά κάνουμε μὲ μιὰ φαινομενικὰ στρατιωτικὴ δικτατορία· ἂν ἦταν κάτι τέτοιο, αὐτό, ὅσο περὶεργο κι ἂν μᾶς φαίνεται, θά ἦταν κάποια πρόοδος σέ σχέση μὲ τὴν κομμουνιστικὴ ἐξουσία! Θά ἦταν μιὰ ἐπιστροφή σέ μορφές ἐναντίον τῶν ὁποίων θά ἦταν πιὸ εὐκόλο νά ἀγωνιστοῦμε. Αὐτὸ πού φοβάμαι εἶναι ὅτι βρισκόμαστε ἀπλῶς σέ μιὰ μεταβατικὴ περίοδο, πού γρήγορα θά καταλήξει στίς χειρότερες κλασσικὲς μεθόδους τῶν κομμουνιστικῶν κυβερνήσεων. Ἡ Σοβιετικὴ Ἑνωση ὑπογραμμίζει διαρκῶς ὅτι ὁ Γιαρουζέλσκι εἶ-

Γιντάνσκ 28-29 Γενάρη '82

ναι ὁ Πρῶτος γραμματέας τοῦ κόμματος. Εἶναι λοιπὸν ὑπερβολικὰ αἰσιόδοξο νά νομίζουμε ὅτι πρόκειται γιὰ μιὰ δικτατορία πού δὲ θά θίξει τὰ τρίσβαθα τῆς κοινωνικῆς οργάνωσης.

Ταυτόχρονα, πιστεύω ὅτι τὸ ἐπίπεδο ὠριμότητας καί οργάνωσης τῆς πολωνικῆς κοινωνίας καθιστᾷ ἀδύνατη τὴν ἐκμηδένιση τῆς ἀντίστασης.

27 τοῦ Δεκεμβρίου 1981

Προβοκάτσες

"Ήδη από τὰ μέσα 'Οκτώβρη'80, ένα μήνα μετά τήν υπογραφή τῆς συμφωνίας τοῦ Γκντάνσκ, μέλη τῆς 'Αλληλεγγύης δήλωναν ὅτι τὰ κομματικά στελέχη στά ἐργοστάσιά τους τοὺς ἀντιμετώπιζαν μέ τελείως προβοκατόρικο τρόπο, μέ φανερό σκοπό νά τοὺς ἐκφοβίσουν.

'Από τότε, οἱ προβοκατόρικες δραστηριότητες συνεχίστηκαν γιά νά καταλήξουν στή "μεγάλη προβοκάτσια" τῆς 12 Δεκέμβρη 1981, στό στρατιωτικό πραξικόπημα.

Πολύ λίγες ἀπ'αὐτές τίς ἐνέργειες ἔγιναν γνωστές στό ἐξωτερικό. Καί αὐτές πού μαθεύτηκαν, ὅμως, ἀρκοῦν γιά νά "πιστοποιήσουν" τίς προθέσεις τῆς γραφειοκρατίας.

Τό Μάρτη ἡ ἀστυνομία τοῦ Μπυντγκόζ ξυλοκοπεῖ στελέχη τῆς 'Αλληλεγγύης, μεταξύ τῶν δ. ποίων καί τόν Γιάν Ρουλέφσκι. Στίς 11 τοῦ ἴδιου μήνα, γίνεται νυχτερινή ἐφόρμηση στό σπίτι τοῦ Λέσζεκ Μουλούσκι, ἡγέτη τῆς 'Ομοσπονδίας 'Ανεξάρτητης Πολωνίας καί ἀκολουθεῖ σύλληψή του μέ ἀφορμή μιὰ "ὑποπτη μαγνητοταινία".

Τό ἀποκορύφωμα ἦταν ἡ ἐπίθεση τῆς ἀστυνομίας μ'ἐλικόπτερα στή σχολή Πυροσβεστῶν στίς 2 Δεκέμβρη 1981.

Τό πρῶτο ἀπ'τὰ παρακάτω κείμενα δημοσιεύθηκε στό τεύχη 13 καί 14 στίς 5 καί 12 Μάρτη 1981 τοῦ Wolny Zwiazkowies ('Ο ἐλεύθερος συνδικαλιστής, ὄργανο τῆς 'Αλληλεγγύης τῆς Χούτα Κατοβίτσε, πού βγαίνει σέ 40000 ἀντίτυπα). Πρόκειται γιά τή καταγραφή-μυστική ἠχογράφηση μιᾶς ὁμιλίας τοῦ Andrzej Zabinski, μέλους Π.Γ. τοῦ ΠΕΕΚ πρὸς τοὺς διοικητές τῆς πολιτοφυλακῆς καί τῆς πολιτικῆς ἀστυνομίας τῆς περιοχῆς τοῦ Κατοβίτσε. Τό κείμενο αὐτό ἀναδημοσιεύτηκε εὐρύτατα στό συνδικαλιστικά δελτία πού κυκλοφόρησαν χωρίς λογοκρισία. 'Εμεῖς τό πήραμε ἀπό τό Inprecor ἀριθ. 104.

Τό δεύτερο ἄρθρο ἀναφέρεται περισσότερο ἐκτεταμένα σέ δυό ἄλλες προβοκάτσες στό Κατοβίτσε καί τό Βροκλάβ πού προετοίμασαν τό ἔδαφος γιά τό Δεκεμβριανό πραξικόπημα. Βασίστηκε σέ ἄρθρο τοῦ ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ Socialist Review τοῦ Νοέμβρη 1981.

Νά διαδώσουμε τίς πιό παράλογες φήμες

'Ανάμεσα στίς διενδικήσεις τοῦ ἐχθροῦ βρίσκουμε αὐτή πού μιλάει γιά "αὐτοδιαχειριζόμενα συνδικάτα". Εἶναι σύνθημα τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλά ἡ ἐργατικὴ τάξη τό ὑποστήριξε μαζικά καί συνεχίζει νά τό ὑποστηρίζει. Τό κάνει γιατί δέν μᾶς ἐμπιστεύεται πιά. Πιστεύει ὅτι μ'αὐτό τόν τρόπο ἂν ξαναγίνουν μαλακίες τότε τὰ συνδικάτα αὐτά θά μᾶς ἀλλάξουν τὰ φῶτα. Θά μᾶς ὑπενθυμίσουν τοὺς σοσιαλιστικούς στόχους τῆς πολιτικῆς μας πού πάντα διακηρύσαμε. Γιατί πάντα εἶχαμε στό στόμα μας αὐτά τὰ καθήκοντα καί κάναμε τό ἀντίθετο(...)

Πιστεύουμε ὅτι καί τὰ μὲν καί τὰ δέ (ἡ "'Αλληλεγγύη" καί τὰ παλιά συνδικάτα - NDT) εἶναι συνδικάτα ἐργατικά. Λοιπόν, αὐτό πού ἔχει σημασία εἶναι τὰ μέλη τοῦ κόμματος νά βρίσκονται καί στά δυό. Πρέπει πάσει θυσία νά ἐμποδίσουμε τήν ἐμφάνιση μιᾶς κατάστασης ὅπου ἀπ' τήν μιὰ μεριά θά ὑπάρχουν τὰ συνδικάτα τοῦ κόμματος, δηλαδή συνδικάτα μέ ἐλάχιστα μέλη καί ἀπὸ τήν ἄλλη συνδικάτα ἐξωκομματικά, δηλαδή ἀντικομματικά(...)

Τί σκοπεύουμε νά κάνουμε; Κατ' ἀρχὴν

πρέπει νά χτυπήσουμε τήν ἀποψη γιά δημιουργία συνδικάτων σέ τοπικὴ βάση πού ὑποστηρίζει ὁ κ. Βαλέσα ἢ αὐτοὶ πού τοῦ βάζουν τίς ιδέες. 'Εδῶ βλέπουμε καλὰ(...) ὅτι δέν καταλαβαίνουν τίποτα ἀπὸ ἐργατικὴ τάξη τήν στιγμή πού προτείνουν ἓνα τέτοιο πράγμα. Τό κάνουν ἐπειδὴ τοὺς λείπουν τὰ στελέχη κι ἐπειδὴ θέλουν νά ἐγκατασταθοῦν σ' ὁλόκληρη τήν Πολωνία. Πρέπει νά χτυπήσουμε αὐτή τήν ἀποψη ἀπευθύνοντάς τους χιλιάδες ἐρωτήσεις: πῶς συμβιβάζεται κατὶ τέτοιο μέ τὰ προνόμια πού ἀπολαμβάνουν αὐτὴ τή στιγμή οἱ μεταλλωρύχοι, πῶς εἶναι δυνατόν νά ὁργανωθοῦν οἱ μεταλλωρύχοι μαζί μέ τοὺς κουρεῖς, ποῦ ἄλλοῦ ἔχετε δεῖ τέτοια συνδικάτα...

Αὐτό εἶναι τό ἀδύνατο σημεῖο τους, πρέπει νά τό ἐκμεταλλευτοῦμε. Κι αὐτό ἀκριβῶς θά κάνουμε. Πρέπει νά βάλουμε αὐτές τίς ἐργατικὲς ἐπιτροπές νά ἀπασχολοῦνται μέ μιὰ τεράστια δουλειά γιά νά μᾶς ἐξηγήσουν, ἔτσι θά μπορέσουμε νά ἀντιστρέψουμε τήν κατάσταση. Δέν θά μᾶς ξαναποῦν πιά: "Θέλετε νά μᾶς ἀνταποδώσετε τὰ ἴσα!" Δέν θά ξαναπευθύνουν πιά ἐρωτήσεις σέ μᾶς. Πρέπει νά μάθουνε τί θά πεῖ νά ἔχει κανεὶς λίγη ἐξουσία, αὐτό θά

τούς κόψει τή φόρα(...)

Πρέπει νά παλέψουμε έναντίον τους στά πλαίσια, ἄς πούμε... τῆς νομοθεσίας. Γι'αυτό δέν μπορούμε νά τούς παραχωρήσουμε τίποτα μ'εὐκολία. Ὁ ἐχθρός πρέπει νά κουραστεῖ, νά βαρεθεῖ.

(...)Εἶναι τρεῖς μέρες πού ὅλες οἱ ἐπιχειρήσεις τῆς Σιλεσίας ξαναπιάσαν τή δουλειά. Σ'ὀλόκληρη τή Πολωνία δέν ἀπομένουνε πιά παρά δέκα ἐπιχειρήσεις πού συνεχίζουν τήν ἀπεργία κι'αὐτές μικρές. Ἡ πιό σκληρή ἀπεργία εἶναι τοῦ ΡΖΥ (Ἀσφάλειες) στό Πρζε-μύσλ. Δέν θέλουν νά συμβιβαστοῦν, ἀπαιτοῦν νά πάει ἐκεῖ πέρα μιά κυβερνητική ἀντιπροσωπεία... καλὰ λοιπόν, αὐτό θά μᾶς χρησιμεύσει γιά νά διαβάλλουμε τίς ἀπεργίες. Δέν ἔσσουμε κανένα λόγο νά βιαστοῦμε γιά νά ρυθμίσουμε τήν ὑπόθεση. Ζέρετε ὅμως κάτι, μοῦ φαίνεται ὅτι βιαστήκαμε πολύ νά καταργήσουμε ὅλους αὐτούς τούς ἀναπληρωτές πρωθυπουργούς, ἦταν τόσοι πολλοί! Τώρα θά μπορούσαν νά μᾶς χρησιμεύσουν, θά τούς στέλναμε νά διαπραγματευθοῦν.

Ἐφαρμόζουμε βέβαια τήν ἴδια ταχτική καί μέ τή Χούτα Κατοβίτσε (τή μεγαλύτερη ἐπιχείρηση τῆς Πολωνίας, ἓνα χαλυβουργεῖο πού ἀπασχολεῖ 36000 ἐργαζόμενους — NDT). Πρέπει ἐπί πλέον νά δημιουργήσουμε καί ἓνα κλίμα ἀνασφάλειας, νά διαδώσουμε τή φήμη ὅτι τό σιδηρουργεῖο αὐτό συγκρότημα δέν πρόκειται νά ἀναπτυχθεῖ ἄλλο. Πρέπει νά βάλουμε τούς ἐργαζόμενους στίς οἰκοδομές νά σκεφτοῦν ὅτι οἱ ἐπιχειρήσεις θά κλείσουν, ὅτι πρέπει νά καθήσουν ἥσυχα γιατί ἄλλοιῶς θά πεταχτοῦν στό δρόμο...

Ἐνα ἄλλο ζήτημα εἶναι ἡ κατάργηση τῆς τέταρτης βάρδιας στά μεταλλεῖα (πού πέτυχαν οἱ μεταλλωρύχοι μαζί μέ τή μείωση τοῦ ἐργάσιμου χρόνου στίς ἀρχές Σεπτέμβρη-NDT). Ἐγώ εἶχα ἀντιταχθεῖ σ'αὐτή τήν παραχώρηση... τελικά ὅμως μᾶς ἀνοίγει τό δρόμο γι'ἄλλες δυνατότητες. Πρέπει νά ἀφήσουμε τίς ἐργατικές ἐπιτροπές ν'ἀποφασίζουν ποιός θ'ἀπολυθεῖ. Νά τίς βάλουμε νά κάνουν αὐτή τήν ἀχαρή δουλειά. Αὐτοί δέν ἤθελαν πιά τέταρτη βάρδια... ἔμεῖς δέν ἔχουμε πιά ἀνάγκη ἀπό τόσους ἐργάτες. Καί πρέπει ν'ἀντιταχτοῦμε στίς προσλήψεις παρά τό γεγονός ὅτι ἀλλοῦ χρειαζόμαστε ἐργάτες. Ἀλλά οἱ ἐργατι-

κές ἐπιτροπές πρέπει νά εἶναι αὐτές πού ἀπολύουν. Πρέπει νά τούς φορτώσουμε χιλιάδες ὑποθέσεις, τούς λυπᾶμαι, γιατί ὀρισμένοι ἀπ'αὐτούς εἶναι καλὰ παιδιά, θέλουν ὅμως ν'ἀνακατευτοῦν μέ τή πολιτική — χά!χά! — πρέπει νά δοκιμάσουν τί θά πεῖ ἔξουσία. Πρέπει νά τούς δώσουμε παντοῦ χτίρια γιά τὰ γραφεῖα τους, τὰ πιό πολυτελῆ πού ἔχουμε.

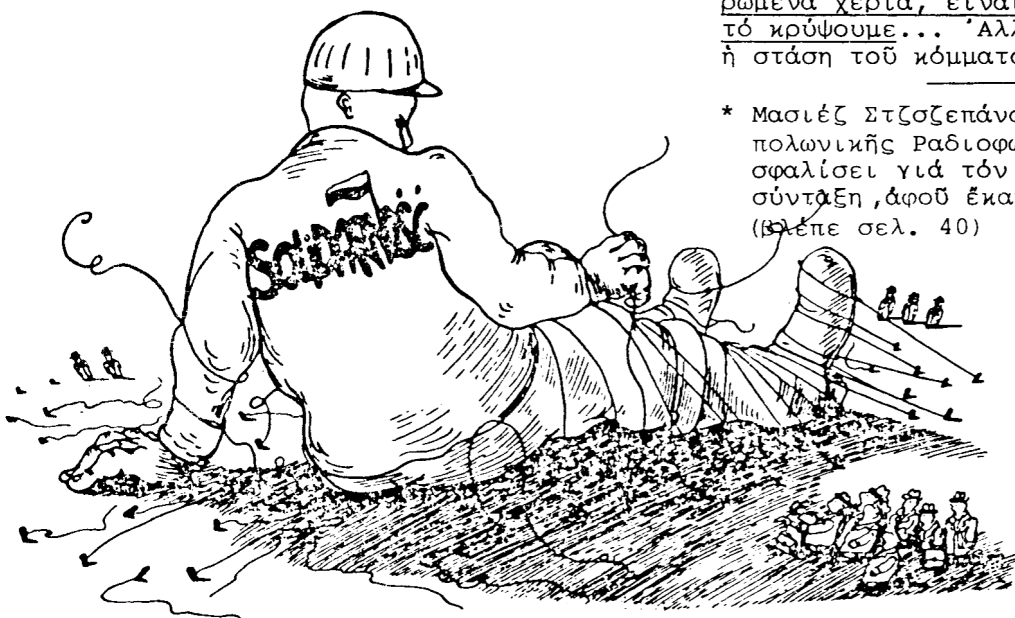
Τό λέω πάντα, θά τό ἐπαναλάβω καί τώρα: δέν ξέρω κανένα πού νά μή τόν ἔχει διαφθεῖρει ἡ ἔξουσία, τό μόνο ἐρώτημα εἶναι σέ πόσο χρόνο καί σέ ποιό βαθμό θά γίνηι αὐτό — χά!χά! —, ἀρχίζουμε κι ὅλας νά τό βλέπουμε. Τώρα πού ἔχουν στή διάθεσή τους λεφτά, ταξί γιά τό Γκντανσκ, τηλέφωνα, ἐπαφές μέ τό νομαρχιακό γραμματέα τοῦ ΠΕΕΚ, τόν ἀναπληρωτῆ πρωθυπουργό, ταξιδεύουν καί ἀρχίζουνε νά πετοῦν τὰ λεφτά ἀπ'τὰ παράθυρα καί μετά... βρισκόμαστε λοιπόν στό σωστό δρόμο.

Πῶς θά τελειώσει αὐτή ἡ ἱστορία; Ἄν ὅλα πᾶνε καλὰ, μέ τήν ἐπανενοποίηση ὅλων τῶν συνδικάτων, ἀλλά μπορεῖ νά χρειαστοῦν χρόνια γιά νά φτάσουμε ἐκεῖ. Ὁ πρῶτος στόχος εἶναι νά μήν τούς ἀφήσουμε νά ἐπηρεάσουν τούς δικούς μας, ὁ δεῦτερος νά καταφέρουμε νά ἐπηρεάσουμε ἔμεῖς τούς τύπους τοῦ ΚΟΡ καί μετά, θά τούς τὰ διαλύσουμε ὅλα μέ τήν ἡσυχία μας.

(...)Ἐνα ἄλλο ζήτημα, πολύ πολύ σημαντικό εἶναι ἡ ἐπίθεση ἐνάντια στήν νομαρχιακή ἐπιτροπή τοῦ ΠΕΕΚ. Ἦταν προμελετημένη καί εἶναι σίγουρο ὅτι πέτυχαν διάννα. Τά στελέχη τοῦ κόμματος καί τῆς διοίκησης θορυβήθηκαν. Μᾶς ἀγγίξαν τό ἀδύνατο σημεῖο ὅταν εἶπαν: "συμμορία κλεφτῶν"... Ἡ ὑπόθεση Στζσζεπάνσκι* εἶναι ἀληθινή(...) ἀλλά προσπαθοῦν νά τή φουσκώσουν γιά νά πέσουν τὰ σκατά πάνω σ'ὅλους μας(...) Μέ τήν ὑπόθεση αὐτή δέν θά χτυπηθεῖ ἓνα άτομο, θά χτυπηθεῖ ἡ πλειοψηφία. Καί πρόκειται βέβαια γιά μιά ἐπίθεση πού στρέφεται ἐνάντια σ'ὅλα τὰ κομματικά στελέχη.

Ξέρουν ὅτι στήν χώρα αὐτή ὑπάρχουν ἀνθρώποι πού περνοῦν καλὰ, ὅτι ὑπῆρχε ἀπό μερικούς μεγάλη διάθεση νά πλουτίσουν, ὅτι ὑπῆρχαν πολλές ὑποθέσεις πού ρυθμίζονταν μέ ἀνορθόδοξο τρόπο. Αὐτό εἶναι ἀλήθεια, καί τώρα μᾶς ἐπιτίθενται. Ὁ καθένας ξέρει... ἦταν μικροπράγματα, ἀλλά ὅλοι μας ἔχουμε λερωμένα χέρια, εἶναι ἀλήθεια, δέ μπορούμε νά τό κρύψουμε... Ἀλλά προσέχτε αὐτό πού λέω, ἡ στάση τοῦ κόμματος πρέπει νά εἶναι ξεκάθα

* Μασιέζ Στζσζεπάνσκι, πρῶν διευθυντής τῆς πολωνικῆς Ραδιοφωνίας-τηλεόρασης: ἔχει ἔξασφαλίζει γιά τόν ἑαυτό του μιά φουσκωμένη σύνταξη, ἀφοῦ ἔκανε χιλιάδες καταχρήσεις. (βλέπε σελ. 40)

ρη: υπερασπιζόμαστε τὰ στελέχη, αὐτὴ εἶναι ἡ βασικὴ γραμμὴ μας(...)

Ὅλες οἱ δραστηριότητές μας εἶναι πρὸς αὐτὴ τὴ κατεύθυνση, καὶ οἱ φήμες....οἱ φήμες δὲν μᾶς ἐνοχλοῦν. Ἡ γνώμη μου ἐξάλλου εἶναι πὼς πρέπει νὰ διαδώσουμε τίς πιὸ παράλογες φήμες. Γιατὶ ἔτσι μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ σαρώσουμε τὰ πάντα στὴ συνέχεια. Γέλασα πολὺ ὅταν μοῦ τηλεφώνησε κάποιος ἀπὸ τὸ Ὁπόλ καὶ μοῦ εἶπε ὅτι εἶχα στὴν ἰδιοκτησίᾳ μου 20 ἐκτάρια γῆς σὲ μιὰ ζώνη κρα

τικῆς ἐκμετάλλευσης κι ὅτι αὐτὰ μοῦ ἔδιναν ἔσοδα 600000 ἑλ.δ. Μιὰ ἄλλη φορὰ ἔμαθα ὅτι σύμφωνα μὲ τίς φήμες ἡ γυναίκα μου τὸ εἶχε σκάσει γιὰ τὴν Ἀνατολικὴ Γερμανία... Τέτοιες φήμες νὰ κυκλοφοροῦν, εἶναι πρὸς ὄφελός μας...

ANDREJ ZABINSKI

Κατοβίτσε, Σεπτέμβρης - Ὀκτώβρης 1980

Οἱ περιπτώσεις Βροκλάβ καὶ Κατοβίτσε

Τὰ γεγονότα τοῦ Μπυντγκόζ τὴν Ἀνοιξὴ τοῦ '81 δὲν ἦταν τὰ μόνον παραδείγματα προβοκάτσας ἀπ'τὴ πλευρὰ τῆς γραφειοκρατίας στὴν Πολωνία. Τὸ σκληροπυρηνικὸ φιλορωσικὸ φόρουμ "ἀγνόησε" ἀκόμα καὶ τίς ἐπίσημες κρατικές προτάσεις γιὰ ὁμαλοποίηση καὶ προσεταιρισμὸ τῶν πιὸ μετριοπαθῶν μελῶν τῆς Ἀλληλεγγύης, τὴν περίοδο τοῦ φθινοπώρου '81. Ἐχοντας σὰ βάση δυὸ πόλεις τῆς Σιλεσίας, τὸ Κατοβίτσε καὶ τὸ Βροκλάβ, προχώρησε σὲ προβοκάτσες ἐνάντια στὴν Ἀλληλεγγύη προετοιμάζοντας τὸ πραξικόπημα καὶ τὴ δικαιολόγησή του.

Στὸ Βροκλάβ, ἡ ἀστυνομία συνέλαβε μέλη τῆς Ἀλληλεγγύης πού μοίραζαν προκηρύξεις, διαλέγοντας τὴν ὥρα πού οἱ δρόμοι ἦταν γεμάτοι κόσμος. Μποροῦσε νὰ τοὺς συλλάβει εὐκολώτερα δυὸ ὥρες νωρίτερα, ὅμως ἐπέλεξε ἐσκεμμένα τὴν ὥρα τῆς κυκλοφοριακῆς αἰχμῆς ἀκριβῶς γιὰ νὰ δημιουργηθοῦν ἐπεισόδια, πράγμα πού, σ'ἓνα μέτρο, καὶ πέτυχε. Πλήθη κόσμου συγκεντρώθηκαν καὶ πολιόρκησαν τὰ γραφεῖα τῆς ἀστυνομίας, ἐνῶ μέλη τῆς ἡγεσίας τῆς τοπικῆς Ἀλληλεγγύης προσπαθοῦσαν νὰ τὰ καθησυχάσουν. Τελικὰ τὰ ἐπεισόδια ἀποφεύχθηκαν.

Δὲ συνέβη, ὅμως, τὸ ἴδιο καὶ στὸ Κατοβίτσε, ὅπου μετὰ ἀπὸ παρόμοια ἐπιχείρηση τῆς ἀστυνομίας, χιλιάδες ἐργάτες ἀνέτρεψαν ἀστυνομικὰ λεωφορεῖα(!), ἀναψαν φωτιές γιὰ ν'ἀντιμετωπίσουν τὰ δακρυγόνα, ἔφτιαξαν ὀδοφράγματα καὶ τελικὰ κατάρθρωσαν ν'ἀ

πελευθερώσουν τοὺς συλληφθέντες.

Σὰν νὰ μὴν ἔφθαναν τὰ παραπάνω γιὰ νὰ ἐξαγριώσουν τοὺς ἐργάτες, μέλη τοῦ φόρουμ προσπάθησαν νὰ καταλάβουν ἓνα γραφεῖο τῆς Ἀλληλεγγύης στὸ Κατοβίτσε καὶ νὰ καταγγείλουν μέσα ἀπ'αὐτὸ μὲ προκηρύξεις καὶ τὸ συνδικάτο καὶ τοὺς ὑπουργοὺς πού, κατὰ τοὺς σκληροπυρηνικοὺς, ἐπεδίωκαν συμβιβασμὸ μὲ ἐκκλησίᾳ καὶ Βαλέσα.

Μιὰ ἄλλη προβοκάτσια ἐγίνε τὰ ξημερῶματα τῆς 27 Ὀκτώβρη, τὴν ἡμέρα τῆς γενικῆς ἀπεργίας μιᾶς ὥρας. Σὲ ὁμάδα ἀνθρακωρύχων πού βρισκόταν στὴν εἴσοδο ὀρυχείου, ρίχτηκε βόμβα μὲ δηλητηριῶδες ἀέριο (τὸ ἀέριο ὀνομάζεται διχλωροδισαυλοσουλφίδιο, ἔχει ὁσμὴ μουστάρδας καὶ εἶναι ἐξαιρετικὰ δηλητηριῶδες). Παρόμοιες βόμβες χρησιμοποιοῦσαν οἱ φασιστικὲς ὁμάδες Πατρίς καὶ Ἐλευθερία στὴ Χιλὴ καὶ Μαύρη Τάξη στὴν Ἰταλία πού εἶχαν ἐκδόσει καὶ βιβλιαράκια μὲ μεθόδους προβοκάτσας, πού ὅπως φαίνεται ἀποδείχτηκαν χρήσιμα στὸ φόρουμ.

Ἄν στὰ παρακάτω προσθέσουμε καὶ τὴν ἐπίθεση τῆς ἀστυνομίας μ'ἐλικόπτερο στὴν καταλειμμένη ἀπὸ σπουδαστές Σχολὴ Πυρσοβιστῶν, ἔχουμε καθαρὴ εἰκόνα τῆς κατάστασης πού ἐπεδίωκαν νὰ δημιουργήσουν ἐκεῖνοι πού μετὰ τὸ πραξικόπημα κατηγόρησαν τὴν Ἀλληλεγγύη ὅτι σκόπευε νὰ δημιουργήσει ταραχές μετὰ τὸ δημοψήφισμα πού θὰ ὀργάνωνε γιὰ τὸ θέμα τῆς αὐτοδιαχείρισης.

‘Ο χαρακτήρας τής ‘Αλληλεγγύης

"Καί, τέλος πάντων, ἄς μὴ ξεχνᾶμε ὅτι ὁ Πολωνικός στρατός εἶναι τελείως διαφορετικός ἀπὸ τοὺς στρατοὺς στὴ Δύση. Εἶναι λαϊκός στρατός, σοσιαλιστικός" (‘Απὸ τὸ Κέντρο Μαρξιστικῶν ἔρευνῶν ὁ Ζορμπαλάς στὴ συζήτηση πού διοργάνωσε ἡ ΕΡΤ λίγο μετὰ τὸ πραξικόπημα)

"Ὁ κομμουνισμός δέ ριζώνει μέ τὴ βία..." Ἀς ἀφήσουμε στοὺς Πολωνοὺς τὴ φροντίδα νὰ πραγματώσουν τὴν ἐπιθυμία τους νὰ θεμελιώσουν μιὰν ἐξουσία ἐργατικῶν συμβουλίων καλλίτερη ἀπὸ τὴ δική μας... Πρέπει νὰ μὴν ἀποφασίζουμε καὶ διατάζουμε ἀπὸ τὴ Μόσχα, ἀλλὰ νὰ καταλαβαίνουμε τίς φάσεις ἀνάπτυξης τῶν ἄλλων χωρῶν"

(Εἰσήγηση τοῦ Λένιν γιὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ κόμματος στὶς 19/3/1919)

Ὅποιοι περιμένει νὰ γίνει μιὰ "καθαρή" ἐπανάσταση δέν πρόκειται νὰ δεῖ ποτέ του μιὰ τέτοια (Λένιν). Ὁ χαρακτήρας τῆς κάθε ἐξέγερσης ἔχει τὰ δικά του ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά, πού ἀπορέουν ἀπὸ τὴν παράδοση καὶ τίς ἐμπειρίες τῆς.

Κανείς δέν ἀμφισβητεῖ τὴν ἐπιρροή πού ἔχει ἡ καθολικὴ ἐκκλησία στὴ Πολωνικὴ κοινωνία. Καὶ εἶναι γεγονός ὅτι οἱ ἐργάτες, ταυτίζοντες τὸ Μαρξισμό λίγο πολὺ μέ τὴν κυρίαρχη ἰδεολογία τῆς κεντρικῆς γραφειοκρατίας.

Ὅμως ὑπάρχει κάτι πού εἶναι χαρακτηριστικὸ συστατικὸ κάθε ἐπαναστατικῆς διαδικασίας. Κάτι πού εἶναι σύμφυτο τῆς πάλης γιὰ ἐργατικὴ ἐξουσία. Καὶ αὐτὸ εἶναι ὁ ἄμεσος ἐργατικὸς ἔλεγχος, πού πραγματώνεται μέσα ἀπ'τὴ δομὴ τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων μέσα ἀπ'τὴν αὐτοδιαχείριση. Καὶ κανείς δέ μπορεῖ ν'ἀρνηθεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἡ 'Αλληλεγγύη τουλάχιστο προσπάθησε, ὄχι μόνο ν'ἀνοίξει μιὰ συζήτηση, ἀλλὰ καὶ νὰ κάνει πρόξ η τὰ παραπάνω.

Τὰ κείμενα πού ἀκολουθοῦν εἶναι ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τῆς 'Αλληλεγγύης τοῦ Στετίνου Jednosc (Ἐνότητα) γιὰ τὴν ὁποία προηγεῖται ἓνα ἐκτενές ἐπεξηγηματικὸ σημεῖωμα.

Τὰ ἄρθρα "Ποιὸς εἶναι ποιός;" καὶ "Τὸ ἐργατικὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα 'Αλληλεγγύη καὶ ὁ Σοσιαλισμός", καὶ τὰ δυὸ πάρθηκαν ἀπὸ τὸ Labour Focus on Eastern Europe.

Τὸ τρίτο κείμενο εἶναι μιὰ προκήρυξη τῆς 'Αλληλεγγύης τοῦ Στετίνου γιὰ τίς ἐκλογές στὸ συνδικατο. Τὸ δημοσιεύουμε γιὰτὶ πιστεύουμε ὅτι δείχνει τὸ πνεῦμα μέ τὸ ὁποῖο ἡ 'Αλληλεγγύη προσπαθεῖ νὰ διαμορφώσει στὰ μέλη τῆς μιὰ συνείδηση, πού ν'ἀπομακρύνει τίς ὅποιες εσθόποτε προοπτικὲς γραφειοκρατικοποίησης καὶ ὑποκατάστασης. Πάρθηκε ἀπὸ τὸ Labour Focus on Eastern Europe.

Jednosc: ἓνα πετυχημένο ἐργατικὸ ἔντυπο

τῆς 'Αλληλεγγύης τοῦ Στετίνου

WYDANIE SPECJALNE POŚWIĘCONE WYPADKOM GRUDNIOWYM 1970 ROKU W SZCZECINIE

„JEDNOŚĆ“

Białeżyńska Informacyjny Międzyzakładowej Komisji Zakładowej
Miejskiego Samorządowego Związku Zawodowego „SOLIDARNOŚĆ“
Rok I Nr 17 Szczecin 17 grudnia 1970 r.

W rocznicę Grudnia

Dzisiaj jest dzień, w którym wielu z nas pamięta, jak w grudniu 1970 roku w Szczecinie wybuchła straszna walka o wolność i godność. W tym dniu, 17 grudnia, minie rok od tragicznych wydarzeń, które przetrząsnęły nie tylko nasz kraj, ale i całą Europę. W tym dniu, 17 grudnia, minie rok od strasznej kataniny, która pochłonęła wiele cennych ludzkich żyć. W tym dniu, 17 grudnia, minie rok od strasznej kataniny, która pochłonęła wiele cennych ludzkich żyć.

Zapamiętajmy ten dzień, ten dzień, który stał się symbolem walki o wolność i godność. Zapamiętajmy ten dzień, ten dzień, który stał się symbolem walki o wolność i godność. Zapamiętajmy ten dzień, ten dzień, który stał się symbolem walki o wolność i godność.

W tym dniu, 17 grudnia, minie rok od strasznej kataniny, która pochłonęła wiele cennych ludzkich żyć. W tym dniu, 17 grudnia, minie rok od strasznej kataniny, która pochłonęła wiele cennych ludzkich żyć. W tym dniu, 17 grudnia, minie rok od strasznej kataniny, która pochłonęła wiele cennych ludzkich żyć.

Dwa dni Grudnia

Relacja pierwsza
W tym dniu, 17 grudnia, minie rok od strasznej kataniny, która pochłonęła wiele cennych ludzkich żyć. W tym dniu, 17 grudnia, minie rok od strasznej kataniny, która pochłonęła wiele cennych ludzkich żyć. W tym dniu, 17 grudnia, minie rok od strasznej kataniny, która pochłonęła wiele cennych ludzkich żyć.

Τὸ JEDNOSC, ἀπὸ τίς ἀρχές τοῦ Δεκεμβρίου 1980, ἔχει γίνει ἡ πιὸ ουσιαστικὴ φωνὴ τῆς 'Αλληλεγγύης σ'ὅλοκληρη τὴ χώρα. Εἶναι ἓνα σαφῶς προλεταριακὸ ἔντυπο ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξωτερικὴ του ἐμφάνιση μέ ἄρθρα πού προωθοῦν τὴ φύση τῆς ἐργατικῆς τάξης σὰν τὴν ἡγέτιδα δύναμη στὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ζωή.

Δέν εἶναι ἀπλὰ ἓνα δελτίο ἀλλὰ μιὰ ὁλοκληρωμένη ἐφημερίδα καὶ περιέχει ὄχι μόνον ἐπίσημες ἀνακοινώσεις τῆς 'Αλληλεγγύης καὶ ρεπορτάζ, ἀλλὰ καὶ πιὸ μεγάλα ἄρθρα θεωρητικοῦ περιεχομένου, συζητήσεις, γράμματα ἀναγνωστῶν, ποιήματα, κλπ. Πάνω ἀπ'ὅλα, οἱ ἐκδότες τοῦ JEDNOSC ἔχουν ξεκινήσει μιὰ ἄμεσα ἰδεολογικὴ "συζήτηση-πρόκληση" μέ τὰ ἐπίσημα τοπικὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης καὶ τίς πολιτικὲς ἀρχές, ἐκφράζοντας καθαρά ἀπόψεις πάνω στὴν οἰκονομικὴ κρίση, τὴ φύση τοῦ σοσιαλισμοῦ, τὸ ρόλο τῆς ἐργατικῆς τά-

ξης, τών μέσων έννημέρωσης καί άκόμα πάνω στόν κοινωνικό χαρακτήρα τής ίδιας τής κυβέρνησης. "Ετσι είναι τό πιό προωθημένο έν τυπο τής 'Αλληλεγγύης στόν άγώνα της καί στό ιδεολογικό πεδίο αλλά καί στήν καθημερινή δραστηριότητα.

Έξ ίσου άξιοσημείωτο είναι τό γεγονός ότι οί έκδότες τής έφημερίδας έδωσαν μ'έπιτυχία τήν τεχνική καί πολιτική μάχη γιά νά κάνουν τό JEDNOSĆ ένα μαζικό έντυπο. Όταν άντιμετώπισαν άμέτρητα προβλήματα στήν έκδοση τοϋ έντυπου άρχισαν νά τό τυπώνουν σέ μιά κοντινή κωμόπολη. Όταν μπόρεσαν ν' άρχίσουν τό τύπωμα στό Στετίνο στηρίχτηκαν στήν έντονη ύποστήριξη τών έργατων μιās χαρτοβιομηχανίας, πού δέχτηκαν νά παράγουν έξτρα χαρτί δουλεύοντας τά Σάββατα, γιά νά ύπάρχει ύλικό γιά τήν έφημερίδα. Όταν έτοιμάστηκε τό φύλλο πού αναφερόταν στήν επέτειο τών γεγονότων τοϋ 1970 ή άστυνομία ταιλαίπώρησε πολύ τούς έκδότες καί αυτό θά οδηγοϋσε σέ μιά άπεργία στά ναυπηγεΐα τής πόλης. Οί έκδότες, όμως, άντιμετώπισαν τό πρόβλημα μόνοι τους καί άντί γιά 15000 φύλ

λα (πού ήδη είναι πολλά γιά τό μέσο έθνικό επίπεδο τών δυνατοτήτων τής 'Αλληλεγγύης) τύπωσαν 50000 φύλλα τήν ήμέρα τής έπετεΐου. Μετά τά Χριστούγεννα τό JEDNOSĆ άρχισε νά τυπώνεται σέ 100000 φύλλα χωρίς νά δίνει σημάσια στις έπιτροπές λογοκρισίας. Όταν οί άρχές προσπάθησαν ν' άσκήσουν λογοκρισία, ή 'Αλληλεγγύη έκλεισε σ'άπάντηση τόν επίσημο τύπο τής πόλης.

Ταυτόχρονα οί εργάτες τών ναυπηγείων Βάρσκι τής πόλης έχουν τό δικό τους έντυπο τό KOMMUNIKAT, πού έκδότης του είναι ό Στάρσκι Βισνιέφσκι τής 'Αλληλεγγύης, καί πού βγαίνει σέ 6000 αντίτυπα σχεδόν καθημερινά σέ μηχανή όφσσετ μέσα στά ναυπηγεΐα. Περιέχει κόμικς καί συζητήσεις καθώς καί πληροφόρηση από τήν ήγεσία καί τή βάση τής 'Αλληλεγγύης.

(Από τό 'Αγγλικό περιοδικό "LABOUR FOCUS ON EASTERN EUROPE" μέ περιεχόμενο πληροφόρηση από τήν 'Ανατολική Εϋρώπη).

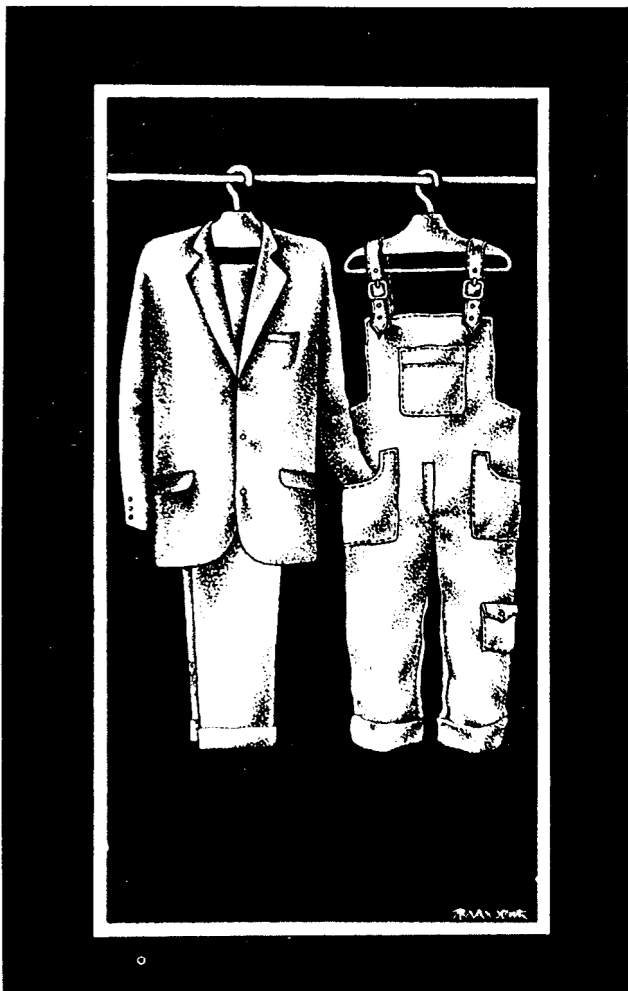
Ποίός είναι ποιός

"Γιά μάς, ό Κομμουνισμός δέν είναι ένα κρατικό στάδιο πού πρέπει νά έπιφέρουμε, ούτε ένα ιδανικό πρός τό όποίο πρέπει νά κατευθύνουμε τήν πραγματικότητα. Αυτό πού έννοούμε μέ τόν Κομμουνισμό είναι τό πραγματικό κίνημα πού καταλύει τό δοσμένο στάτους κβό"

- Κάρλ Μάρξ

Ένα φάντασμα πλανιέται πάνω άπ' τήν Πολωνία - τό φάντασμα τών άντισοσιαλιστικών δυνάμεων. Καθένας πού έχει ένα διεφθαρμένο καί μικροαστικό στυλ σκέψης καί ζωής νά υπερασπίσει, έχει συσπειρωθεΐ σ' ένα ιερό πόλεμο ενάντια σ' αυτό τό φάντασμα. Βάζουν ταμπέλες σέ κάθε ένα πού σκέπτεται διαφορετικά από κείνους. Σάν νά κατέχει μιά όμάδα ανθρώπων τήν "πατέντα" τοϋ σοσιαλισμοϋ καί όλο τό υπόλοιπο έθνος νά πρέπει νά ύπακούει παθητικά σ' ένα φανταστικό κόσμο πού υποτίθεται ότι θά έπρεπε νά είναι ή πραγματικότητα χωρίς μάσκες....

Όμως ό χειρότερος άπ'αυτούς τούς τρόπους σκέψης είναι ή άπόδοση, πού χρησιμοποιήθηκε από τόν πόλεμο καί μετά, τής ταμπέλας "άντισοσιαλιστικές δυνάμεις" στό ίδιο τό εργατικό κίνημα. Έχει δεΐ ποτέ κανείς ένα αύθεντικό εργατικό κίνημα, πού σκοπεύει στήν άπελευθέρωση τοϋ προλεταριάτου, νά έχει καί άντισοσιαλιστικό χαρακτήρα; Γιατί ή πραγματική άπελευθέρωση τοϋ

προλεταριάτου μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο πάνω στο δρόμο της κοινωνικοποίησης (κάτι τελείως διαφορετικό από την κρατική ιδιοκτησία) των μέσων παραγωγής. Είναι απαραίτητο για τους εργάτες και για τους αγρότες να γίνουν οι πραγματικοί κάτοχοι των μηχανών και των εργαλείων με τα όποια δουλεύουν και της γης που καλλιεργούν. Ζητούν οι εργάτες μιά έγγυση του δικαιώματος τους να αποφασίζουν για τα πιο καθοριστικά προβλήματα της ζωής τους που έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τον προσηπτικό αριστοκρατικό που αποσκοπεύει στην κατάληψη διευθυντικών θέσεων στον κρατικό ή οικονομικό μηχανισμό. Ποθούν: η κυβέρνηση, η διοίκηση και οι άλλοι οργανισμοί να γίνουν γνήσια αντιπροσωπευτικοί και η φωνή των συμπερόντων αυτών των ανθρώπων που με την σκληρή καθημερινή δουλειά τους "γίνονται η βασική προϋπόθεση της ύπαρξης του έθνους". Αυτό το κίνημα, καθώς είναι φανερό, είναι σοσιαλιστικό στην ουσία του και ο καθένας που δεν μπορεί να το δει έτσι είναι καταδικασμένος να παραμείνει στο πεθώριο της σύγχρονης ιστορίας, μακριά από το δημιουργικό ρεύμα της ιστορίας.

Είναι άπιαστο οι άνθρωποι που φωνάζουν για αντισοσιαλιστικές δυνάμεις να έννοούν κάτι άλλο λέγοντας σοσιαλισμό; Πολλές φορές στην ιστορία της ιδεολογίας κάποιοι έτρεξαν να δηλώσουν ότι βρήκαν τον ένα και μοναδικό τρόπο για το χτίσιμο του σοσιαλισμού και την λύση σ' όλα τα ανθρώπινα προβλήματα. Οι φεουδαρχικές ιδεολογίες μιλούσαν για σοσιαλισμό μετά την αστική έπα-

νάσταση στη Γαλλία· οι μικροαστοί το ίδιο ήθελαν να αναδιοργανώσουν τον κόσμο σύμφωνα με τις δικές τους σοσιαλιστικές φαντασιώσεις· κάποτε η Γερμανική φιλοσοφία θεωρούσε την αντίληψή της για το σοσιαλισμό σαν την μόνη "αύθεντική" και η αστική τάξη μέχρι σήμερα μιλά για κάποιο δικό της σοσιαλισμό, που σκοπεύει να διατηρήσει τη παλιά τάξη πραγμάτων στον κόσμο. Για να μη μιλήσουμε για τον ουτοπικό σοσιαλισμό και όλους αυτούς που στη διάρκεια αιώνων έχουν διαστρεβλώσει, παραμορφώσει, κατακρεουργήσει τα ανθρωπιστικά ιδανικά του προοδευτικού σοσιαλισμού της εργατικής τάξης.

Ποιές είναι εν τοιαύτη περιπτώσει οι αντισοσιαλιστικές δυνάμεις; Αυτοί που απεργούν νομίζουμε ότι είναι εύκολο να το καταλάβουν!

Ποιά, όμως, είναι η σημασία του γεγονότος ότι το εργατικό κίνημα με το όνομα "Αλληλεγγύη" επιζητεί ένα προοδευτικό σοσιαλισμό; Μέ τι θα μοιάζει αυτός ο σοσιαλισμός; Τι έγγυται ότι αυτός θα είναι ο πραγματικός; Μιά τέτοια έγγυση μπορεί να δοθεί μόνο από το ίδιο το έθνος, από την δράση των ίδιων των εργατών μέσα από την πραγματοποίηση των επιθυμιών τους και όχι μέσα από τις φωνές των επαγγελματιών κοινοβουλευτικών. Τα ιδανικά του προλεταριάτου δεν μπορεί να είναι "λανθασμένα" γιατί αναπτύσσονται μέσα μέσα απ' την εργασία, απ' αυτό το πράγμα που κάνει ένα ανθρώπινο όν να είναι ανθρώπινο όν.

'Αλληλεγγύη και Σοσιαλισμός

"Μέχρι τώρα όλα τα κινήματα ήταν ή κινήματα μειοψηφιών ή κινήματα για τα συμφέροντα μιάς μειοψηφίας. Το προλεταριακό κίνημα είναι ένα γιγαντιαίο κίνημα που εκπροσωπεί τα συμφέροντα της πλειοψηφίας"

— Κάρλ Μάρξ

Στις τρεις δεκαετίες που πέρασαν από την ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας, η εργατική τάξη κατάλαβε ότι δεν μπορεί απλά να επαφίεται στις υποσχέσεις και την καλή θέληση της άρχουσας τάξης, που τα συμφέροντά της έρχονται σε καθαρή αντίθεση με εκείνα των εργατών, των αγροτών και των διανοουμένων. Οι εργάτες της Βαλτικής τον Αύγουστο του 1980 απαίτησαν οι υψηλά ιστάμενες αρχές να αποδεχτούν την ύπαρξη των "ανεξάρτητων από το κόμμα και την εργοδοσία συνδικάτων". Το ανεξάρτητο και αυτό-

διαχειριζόμενο συνδικάτο "Αλληλεγγύη" ήταν μια πραγματικότητα. Έκτοτε το Σωμάτειο μιας δύναμης και ένα δυνάμει συνεχώς χάρις την μαζική ύποσθηξη που παύει από τις πλατιές μάζες του έργαζόμενου λαού.

Οι κρίσιμες αλλαγές που λαμβάνουν χώρα είναι η απόδειξη του μετασχηματισμού της Πολωνικής εργατικής τάξης από μιά τάξη κλεισμένη στον εαυτό της, σε μιά τάξη για τον εαυτό της, σε μιά τάξη που κατέχει όχι μόνο την εργατική δύναμη αλλά και την δύναμη της φαντασίας, την εύφύα και την στοχαστική ικανότητα, αποφασιστική στη δουλειά και την πάλη για την απελευθέρωσή της, σε μιά τάξη αυτοπειθαρχημένων και σταθερών ανθρώπων που, χάρις στο σωστό τρόπο σκέψης τους ταυτίζονται με τον παγκόσμιο αγώνα των έθνων ενάντια στην άδικα, σε

μιά τάξη ανθρώπων που καταλαβαίνουν την απαιτητική ανάγκη να εισαγάγουν μακροπρόθεσμες και ριζοσπαστικές αλλαγές στις σχέσεις παραγωγής και στο σύνολο του έποικοδομήματος.

Η σκέψη της Πολωνικής εργατικής τάξης χαρακτηρίζεται από μια καθαρότητα και σοφία, ακριβώς όπως η δράση της χαρακτηρίζεται από την σταθερότητα και τον ήρωισμό του Προμηθέα. Οι Πολωνοί προλετάριοι δεν έχουν αὐταπάτες, και αυτό σημαίνει ότι γνωρίζουν πώς πρέπει να συνεχίσουν την δράση τους προς το σκοπό της πλήρους απελευθέρωσης της εργασίας από τους περιορισμούς που της επιβάλλονται, περιορισμούς που διαποτίζουν τόσο τις σχέσεις παραγωγής, όσο και το έποικοδομήμα.

Τό ιστορικό προτσές μέσω του οποίου μια, περισσότερο παρά ποτέ δυναμωμένη, εργατική τάξη δημιουργεί ρήγματα στους περιορισμούς στην παραγωγή, την ανταλλαγή και την κατανάλωση συνεχίζεται αδιάκοπα για χρόνια τώρα. Τό εργατικό κίνημα αύξάνει συνεχώς την ισχύ του και τό συνδικάτο "Αλληλεγγύη" αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του προτσέσου. Ταυτόχρονα δυναμώνει και ανάμεσα στους διανοούμενους ή πεποίθηση για τή σπουδαιότητα του ρόλου της εργατικής τάξης. Η συνείδηση των διαφόρων ομάδων διανοουμένων μεγαλώνει τόσο γρήγορα ώστε απ' ότι φαίνεται δεν απέχει πολύ από μία προλεταριοποίηση. Στο μεταξύ τό συνδικάτο "Αλληλεγγύη" κερδίζει και νέους σύμμαχους στο πρόσωπο των εργαζομένων (προοδευτικών) διανοουμένων.

Δέν μπορούμε, όμως, να αγνοήσουμε και τις αλλαγές που συμβαίνουν και μέσα στην ίδια την εργατική τάξη. Ήξελλίσσονται άργά, ενώ ταυτόχρονα θά απαιτήση άρκετό χρόνο και δουλειά ο σχηματισμός μιας πραγματικά προοδευτικής μορφής οργάνωσης ενός ανεξάρτητου αγροτικού κινήματος.

Άσχετα από τό πώς βλέπει κανείς την σημερινή πραγματικότητα, τό κλειδί για την κατανόηση της βρίσκεται στους μακροχρόνιους αγώνες του Πολωνικού προλεταριάτου για την απελευθέρωση της εργασίας. Τί έμπεριέχει αυτός ο αγώνας;

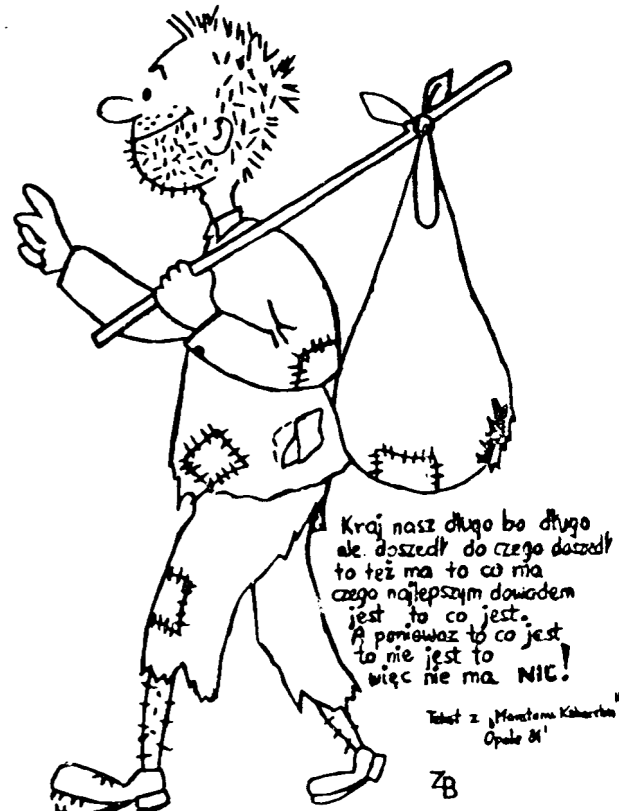
Άν απαντήσουμε ότι τό περιεχόμενό του είναι ο άληθινός, μή διαστρεβλωμένος σοσιαλισμός δέν θά έχουμε εξηγήσει και πολλά πράγματα. Έπομένως θά προσπαθήσουμε να δώσουμε με λίγα λόγια την ουσία αυτού του άγωνα.

Τό δικαίωμα στην άτομική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής καταργήθηκε στη χώρα μας όταν η παραγωγή πέρασε στα χέρια της κρατικής έξουσας. Αυτό τά γεγονότα είναι κοινώς άποδεκτά στην Πολωνία. Τό πρόβλημα ξεκινά όταν η έπίσημη προπαγάνδα δηλώνει σ' όλόκληρο τό έθνος ότι στην Πολωνία τά μέσα παραγωγής βρίσκονται κάτω από κοινωνική κατοχή. Θεωρητικά, στό σοσιαλισμό τά μέσα παραγωγής θάπρεπε να είναι κοινή κατοχή αύτών που στην πραγματικότητα τά χρησιμοποιούν, δηλ. της εργατικής τάξης.

Όμως, αν η κοινωνική κατοχή των μέσων πα-

ραγωγής είναι ένα πραγματικό γεγονός και όχι μόνο μία προπαγανδιστική διακήρυξη τό-

ΤΟ ΝΙΣ, ΑΛΕ ΜΑΜΥ ΖΑ ΤΟ SOCJALIZM!

"Δέν τρέχει τίποτα." Έχουμε σοσιαλισμό..."

τε τό περιεχόμενό της είναι ο έλεγχος του καθένα πάνω στην εργασία του, έλεγχος και πλήρες δικαίωμα να αποφασίζει πάνω στο κοινωνικό ύποκείμενο αυτής της εργασίας σημαίνει μία δομή νομικών και πολιτικών κανόνων σε άρμονία με τις άνάγκες του κόσμου της εργασίας.

Η πρακτική κατοχή και η κοινωνική κατοχή των μέσων παραγωγής είναι δύο διαφορετικές αντιλήψεις που ποτέ δέν πρέπει να συγχέονται. Τά μέσα παραγωγής μπορεί να κατέχονται από τό κράτος, αλλά αυτό δέν σημαίνει ότι είναι κατά συνέπεια και κοινωνική ιδιοκτησία της εργατικής τάξης.

Θά προσπαθήσουμε τώρα να απαντήσουμε στο έρώτημα που έπισημάναμε προηγουμένως γύρω από την λογική των αίτημάτων της εργατικής τάξης.

Αυτή η εργατική τάξη, δρώντας σ' ένα σύστημα όπου η άτομική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής έχει νομικά (και μόνο νομικά!!!) καταργηθεί, παλεύει ένα συγκεκριμένο άγώνα για κοινωνικό έλεγχο των υπό κρατική κατοχή μέσων παραγωγής, του οποίου τά γεγονότα του 1956, 1970, 1976 και 1980 είναι παραδείγματα και διακηρύξεις του προ-

σέσου της απελευθέρωσης της εργατικής τάξης. "Αν αυτή είναι η ουσία των εργατικών αγώνων, τότε το συνδικαλιστικό κίνημα "Αλληλεγγύη" είναι ένα σοσιαλιστικό κίνημα με την κυριολεξία του όρου.

Παραπέρα, ο σοσιαλισμός δεν είναι μιά κατάσταση αλλά ένα προτσές ιστορικής αλλαγής πού πραγματοποιείται από την ιστορική πρωτοβουλία της εργατικής τάξης, στην προσπάθειά της να ενισχύσει την δική της εργασία με την κοινωνικοποίηση των υπό κρατική κατοχή μέσων παραγωγής.

Ξεκάθαρο συμπέρασμα απ' τά παραπάνω βγαίνει ότι το σοσιαλιστικό συνδικαλιστικό κίνημα "Αλληλεγγύη" θά άντιταχθῇ απόλυτα καί ούσιαστικά σέ κάθε μορφή παρασιτισμοῦ πάνω στόν ζῶντα ὀργανισμό της εργασίας ὁλόκληρου τοῦ ἔθνους. Ὁ στοχαστής πού εἶπε ὅτι στίς κοινωνίες "οἱ κηφῆνες σκοτῶνουν αὐτοῦς πού δουλεύουν" εἶχε δίκιο.

Στήν μεταπολεμική Πολωνία, ἡ εργατική τάξη λειτουργῶντας μέσα σέ συνθήκες ὅπου ἡ κυβέρνηση εἶχε καταργήσει τήν ἀτομική ἰδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς, ἔπese θύμα τῆς διαδικασίας ἀνάπτυξης ἑνός διοικητικοῦ καί διευθυντικοῦ μηχανισμοῦ. Γιά χρόνια αὐτός ὁ μηχανισμός ἐνέτεινε τό μονοπώλιό του, ἐπωφελοῦμενος ἀπό τά προνόμια καί τήν ἐπιρροή πού ἐξασφάλιζε γιά τόν ἴδιο στήν νομική καί πολιτική δομή τοῦ κράτους.

Ἀλλά ἀκόμα καί ἂν δέν ἔχει καμιά νομική βάση γιά ἰδιωτική χρήση τῶν κρατικοποιημένων μέσων παραγωγῆς, στήν πράξη οὔτε λίγο οὔτε πολύ παίζει τόν ρόλο τοῦ ἀτομικοῦ κατόχου τῶν σοσιαλιστικῶν μέσων παραγωγῆς. Εἶναι ἀναγκασμένος νά πάρει ὑπό τόν ἐλεγχό του αὐτά τά μέσα, ἐνάντια στά συμφέροντα τῆς Πολωνικῆς εργατικῆς τάξης.

Ὁ κόσμος τῆς εργασίας τώρα ἀπαιτεῖ τήν ούσιαστική ἐπιστροφή αὐτῆς τῆς παράνομα ἀποκτημένης ἰδιοκτησίας. Ἀκόμα παραπέρα, αὐτός ὁ κόσμος ἔχει προστά στά μάτια του ἕνα βιβλίο πού λέει ὅτι ὁ σοσιαλισμός πρέπει ν' ἀποδίδει σ' αὐτόν πού τά χρησιμοποιεῖ πραγματικά τά μέσα παραγωγῆς, ἢ

καλύτερα τό δικαίωμα νά ἀποφασίζει ὅτι ἀφορᾷ τόν ἴδιο, τήν εργασία του καί τό κράτος.

Τό γεγονός ὅτι ἡ ἀρχουσα τάξη ἐπικαλεῖται τόσο συχνά τά συμφέροντα τῆς εργατικῆς τάξης (πού τόσες φορές πρόδωσε !!!) ἢ τό γενικό ἐθνικό καλό, δέν σημαίνει τίποτα. Κανένας στοιχειωδῶς ἐξυπνος ἀνθρώπος δέν παίρνει τέτοιες δηλώσεις στά σοβαρά. Μποροῦμε, ὅμως, νά εἴμαστε εὐτυχεῖς πού, σέ συνθήκες ὅπου ἡ καπιταλιστική ἰδιοκτησία ἔχει καταργηθῇ, ἡ ἀρχουσα τάξη μαζί μέ τίς κοινωνικές ὁμάδες πού ἔχουν τά ἴδια συμφέροντα μ' αὐτήν, δέν μπορεῖ πιά νά ἐπεκτείνει τό μονοπώλιο τῆς ἐξουσίας της γιά νά σκλαβώσει τελείως τόν Πολωνικό κόσμο τῆς εργασίας, τίς ἐργαζόμενες τάξεις τοῦ Πολωνικοῦ ἔθνους. Καί νά βρεθῇ σέ ἀκόμα πιό δύσκολη θέση ἂν συνεχίσει νά κυβερνᾷ μέ τίς παλιές μεθόδους.

Τό συνδικαλιστικό κίνημα "Αλληλεγγύη" θά τό κάνει αὐτό μέ ἐπιτυχία χάρις στήν σοσιαλιστική κοινωνική τάξη πραγμάτων. Τό σημερινό πρόγραμμά της εἶναι μιά γνήσια ἀπάντηση στήν παραμόρφωση καί τήν διαστροφή τῆς βάσης τοῦ συστήματος πού ζοῦμε.

Τό ἀνεξάρτητο καί αὐτοδιαχειριζόμενο συνδικάτο "Αλληλεγγύη" παίρνει πάνω του τήν εὐθύνη τῆς ὑπεράσπισης τῶν συμφερόντων τῆς εργατικῆς τάξης. Ἡ εργατική τάξη θά φτάσει ἀργά ἢ γρήγορα μέσα ἀπό ἕνα δρόμο ριζοσπαστικοποίησης στή ρίζα τοῦ κακοῦ.

Ἡ ἱστορία τῶν ἀπεργιακῶν ἀγώνων εἶναι τό ἀνοιχτό βιβλίο τῆς Πολωνικῆς εργατικῆς τάξης.

Οἱ προλετάριοι δέν ἔχουν τίποτα νά χάσουν σ' αὐτόν τόν ἀγῶνα παρὰ μόνотὴν ἀθλιότητά τους.

Διαπανεπιστημιακή Συντονιστική Ἐπιτροπή "Αλληλεγγύη"

Τομέας Στετίνου

Τό παραπάνω κείμενο εἶναι μιά διακήρυξη τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐργαζομένων στά πέντε Πανεπιστήμια καί Κολλέγια τῆς Περιοχῆς τοῦ Στετίνου (διοικητικό προσωπικό, καθηγήτριες, παρασκευαστές, βοηθοί). Δημοσιεύτηκε στή τοπική ἐφημερίδα τῆς Ἀλληλεγγύης, τό JEDNOŚĆ, καί ἀναδημοσιεύτηκε στό KOMMUNIKAT, τό δελτίο τῶν ἐργατῶν τῶν ναυπηγείων Βάρσκι τοῦ Στετίνου.

Προκήρυξη για τις εκλογές του συνδικάτου

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΣΤΕΤΙΝΟΥ

Έκλογές της Άλληλεγγύης
Διαβάστε αυτό πριν ψηφίσετε! Άνεξάρτητο Συνδικάτο "Άλληλεγγύη"

ΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΠΡΙΝ ΣΤΑΥΡΩΣΕΤΕ ΕΝΑ ΥΠΟΨΗΦΙΟ!

ΣΚΕΦΘΕΙΤΕ ΠΡΙΝ ΨΗΦΙΣΕΤΕ!

Καθημερινά έρχεσαι να δουλέψεις και γνωρίζεις τους ανθρώπους στον τόπο δουλειάς σου.... Πόσο καλά όμως τους ξέρεις; Ποιοί είναι οι άνθρωποι που ζητούν τον σταυρό σου στο ψηφοδέλτιο;

ΠΗΡΕΣ ΥΠ' ΟΨΗ ΣΟΥ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ
ΣΕ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΒΑΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ;

- Εμφανίζει δουλοπρεπή συμπεριφορά απέναντι στους ανώτερους του, κολακεύει τους συναδέλφους του και φέρεται άσχημα στους κατώτερους του;
- Λέει τί σκέφτεται κάτω από όποιεσδήποτε συνθήκες, ακούει προσεκτικά ότι έχουν οι άλλοι να πουν;
- Θά αντιπροσωπεύσει τα δικά ΣΟΥ συμφέροντα στις διαπραγματεύσεις με την εργοδοσία με ένα προκαθορισμένο από σένα τρόπο και χωρίς κανένα συμβιβασμό;

Κρίνε τους ανθρώπους στη βάση των έργων και όχι των λόγων τους!!!!

ΘΥΜΗΣΟΥ: τά πάντα σήμερα κρέμονται από σένα.

ΘΥΜΗΣΟΥ: αν εκλέξουμε σαν ηγεσία του σωματίου τους καλλίτερους, τους τιμιώτερους, αυτούς με το μεγαλύτερο θάρρος και τους πιο άσυμβίβαστους από μας, αυτούς που ταυτίζονται με τις ιδέες της Άλληλεγγύης και της κοινωνικής δικαιοσύνης, τότε η μεγάλη ευκαιρία που μας παρουσιάστηκε με τον "Πολωνικό Αύγουστο" θα αποβεί στο καλό όλων μας, όλης της εργατικής τάξης της Πολωνίας.

ΘΥΜΗΣΟΥ: ανεύθυνοι ηγέτες μπορεί να είναι εμπόδιο στην εξέλιξη της ανανέωσης και να μας εγκαταλείψουν στα κρύα του λουτρού.

ΘΥΜΗΣΟΥ: σ'αυτές τις εκλογές η ευθύνη ανήκει σε σένα, γιατί έχεις την ελευθερία να υποδείξεις τους υποψήφιους που θέλεις και να ψηφίσεις σύμφωνα με τη συνείδησή σου.

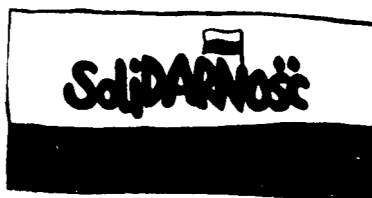
ΞΑΝΑΣΚΕΨΟΥ ΤΟ!

ΑΝ ένας υποψήφιος είναι μέλος κάποιας πολιτικής οργάνωσης σκέψου αν εκμεταλλεύτηκε την ιδιότητά του σαν μέλος αυτής της οργάνωσης για να αποκτήσει ιδιαίτερα αξιώματα και αν πραγματικά έξυπνησε τα ιδανικά της εργατικής τάξης.

ΑΝ ο υποψήφιος δηλώνει Χριστιανός σκέψου αν πραγματικά τρέφεις εκτίμηση για τον ίδιο. ΣΚΕΨΟΥ, μήν παρασύρεσαι από την φευγαλέα συμπάθεια ή φιλία! Μήν αφήσεις να σε κοροϊδέψουν με φτηνές συναισθηματικές δηλώσεις!

ΑΣ ΕΚΛΕΞΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΠΟΥ ΘΑ
ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΠΑΝΤΑ ΣΤΟ ΠΛΕΥΡΟ ΜΑΣ!!!

Άνεξάρτητο Συνδικάτο "Άλληλεγγύη"
Τοπική Έπιτροπή Στετίνου

Ἡ μάχη γιά τά ἐλεύθερα Σάββατα

Στίς 10 Γενάρη ἡ Ἀλληλεγγύη καθιερώνει στή πράξη τήν ἀργία τοῦ Σαββάτου καλώντας τήν ἴδια μέρα σέ ἀπεργία, πού σημειώνει 100% ἐπιτυχία.

Οἱ ἐπόμενες μέρες χαρακτηρίζονται ἀπό ἀλλεπάλληλες ἀπεργίες γιά τό ἴδιο θέμα καί τελικά στίς 31 Γενάρη ἀποφασίζονται 3 στά 4 Σάββατα τό μήνα ἐλεύθερα.

Τήν ἴδια ἐποχή ὁ Ριζοσπάστης ἔγραφε:

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ 8/2/81

Τίτλος: "Ἐπάρχει κίνδυνος γιά τήν ἀνατροπή τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος;"

...Ὅλα αὐτά (πού προτείνει ἡ Ἀλληλεγγύη), κάτω ἀπό τό γενικό τίτλο ὅτι οἱ ἐργάτες πρέπει νά συγκυβερνοῦν, ἤχοῦν ὄχι ἄσχημα καί πολλές φορές γίνονται εὐκολώτερα δεκτά ἀπό τήν φωνή τῶν ὑπεύθυνων πολιτικῶν δυνάμεων τῆς χώρας πού κάνουν ἐκκληση στή λογική καί τόν πατριωτισμό, νά σταματήσει ἡ ἀναταραχή, ν'ἀρχίσει ἡ δουλειά... Ἔτσι παρυσιάζονται (ἡ Ἀλληλεγγύη) μέ ἀνεύθυνα καί πολλές φορές προκλητικά συνθήματα. Ρίχνουν, λοιπόν, τό δημαγωγικό σύνθημα γιά 40 ὥρες βδομαδιατική δουλειά πού φυσικά συγκινεῖ τοὺς ἐργαζόμενους, γιά νά ἀπαιτήσουν τήν ἴδια στιγμή τήν ἀποφυλάκιση τῶν ἀντισοσιαλιστικῶν στοιχείων, τήν ἱδρυση Ἀγροτικῆς Ἀλληλεγγύης καί τήν διείσδυση, κι ἀργότερα ἴσως τήν κυριαρχία στήν τηλεόραση καί τήν ραδιοφωνία... Οἱ σύντροφοι καί ἄλλοι δημοκράτες πού ἀνησυχοῦν, κάνουν σκέψεις γιά ἐνδεχόμενες δυναμικές λύσεις... Κύρια πατριῶτες ὄχι ἀπό τήν Πολωνία ἀλλά ἀπό ἄλλες χώρες ρωτᾶνε: Μά τί περιμένει ἀκόμα ὁ στρατός κι ἀστυνομία; Ἀντί γιά δουλειά κηρύσσονται συνέχεια ἀπεργίες πού παραλύουν τήν παραγωγή. "Ἀς μπεῖ ἐπιτέλους τάξη!..."

Καί ἡ "τάξη" ἐπιτέλους μπῆκε! Ἀμέσως μετὰ τό πραξικόπημα ἀνακοινώθηκε ὅτι οἱ ὥρες δουλειᾶς αὐξάνονται μέχρι 12 ἡμερησίως, τά ἐλεύθερα Σάββατα καταργοῦνται, ἐνῶ σέ "εἰδικές" περιπτώσεις θά ὑπάρχει καί .... Κυριακάτικη ἐργασία.

Παρακάτω δημοσιεύουμε ἓνα κείμενο μέ μιά συνέντευξη τῶν ἀνθρακωρύχων τοῦ Debiensko πάνω στό θέμα. Πάρθηκε ἀπό τό Inprecor ἀριθ. 112.

Ἀλληλεγγύη, τό ὄνομα τοῦ συνδικάτου μας

δέν εἶναι μιά κούφια λέξη

Ἡ μάχη γιά τά ἐλεύθερα Σάββατα δέν πρόκειται νά πάρῃ τέλος. Ὅπως θυμώσατε, τόν Αὐγουστο, ἀπέναντι στίς κυβερνητικές πιέσεις καί ἀπέναντι στήν εὐρύτητα τῆς κρίσης, ἡ διεύθυνση τῆς Ἀλληλεγγύης κάλεσε τοὺς ἐργάτες νά δεχτοῦν νά δουλέψουν ὀχτώ Σάββατα ὡς τό τέλος τῆς χρονιάς.

Νά ὅμως πού ἡ Κυβέρνηση ὑπέβαλε καί πάλι, στά τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου, ἓνα σχέδιο νόμου πού ἤδη εἶχε ἀπορριφθῇ ἀπό τό συνδικάτο αὐτή τήν Ἀνοιξη, καί πού ἀποτελεῖ ξεκάθαρη προσπάθεια διαφθορᾶς τῶν ἀνθρακωρύχων. Τό σχέδιο αὐτό, πράγματι, προβλέπει τριπλό μεροκάματο γι' αὐτοὺς πού θά δεχτοῦν νά δουλέψουν τίς ἀργίες.

Ἡ ἀπάντηση τῶν ἐργατῶν πού θίγει αὐτό τό σχέδιο νόμου - οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἤδη δουλέψει δυό Σάββατα τό Σεπτέμβριο - δέν ἄργησε. Στό ἀνθρακωρυχεῖο τοῦ Debiensko, ὅπου συζητήσα μέ τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ ἐργατικοῦ Συμβουλίου καί τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἀλληλεγγύης στήν ἐπιχείρηση, ἐργάνωσαν δημοψήφισμα καί εἶπαν "Ὀχι!".

"Ἄν δεχτοῦμε, αὐτό θά 'ναι τό τέλος τῆς Ἀλληλεγγύης. Κατάλαβες; Θά κερδίσαμε σέ δυό μέρες περισσότερα ἀπ' ὅσο κερδίζουμε τίς πέντε κανονικές ἐργασίες μέρες. 600% τοῦ μεροκάματος. Προσπαθοῦν νά μᾶς ἐξαναγκάσουν νά δουλεύουμε τίς ἀργίες, ἐνῶ μιά ἀπό τίς βασικὲς διεκδικήσεις μας

είναι η μείωση του χρόνου εργασίας για να αγωνιστούμε ενάντια στις αρρώστιες και τα ατυχήματα που φτάνουν σε απίστευτα υψηλούς αριθμούς στον τομέα μας. Προσπαθούν να μας δελεάσουν με την ιδέα ότι έτσι θα μπορέσουμε να αγοράσουμε μια τηλεόραση, ένα ψυγείο, που ο καθένας ονειρεύεται.... Καί η υγεία μας; Καί η οικόγένειά μας; Καί κυρίως η ένότητα με τους άλλους εργάτες θέλουν να μας διασπάσουν, πρέπει όμως να τους εμποδίσουμε με κάθε θυσία. Είναι αλήθεια ότι σε πολλά ανθρώπωνε του Κάτοβιτς και του Μπιτόμ όπου τα κλαδικά συνδικάτα έχουν μια κάποια επιρροή, οι εργάτες δέχτηκαν αυτή την αγοραπωλησία (...). Όμως σε μας, είχαμε τον καιρό να το συζητήσουμε καλά και το 90% των εργατών τάχτηκε εναντίον της κυβερνητικής πρότασης στο δημοψήφισμα που οργανώσαμε στο ανθρώπωνε στις αρχές του μήνα. Καί πρέπει να πείσουμε και τους άλλους να κάνουν το ίδιο."

ΜΑΡΕΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

στην **Αλληλεγγύη**
αλληλεγγύη

εκδοση της επιτροπής **Αλληλεγγύη** στον Πολωνικό λαό
ΑΘΗΝΑ • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1981

η πολωνία της εξέγερσης

αιτίες και χαρακτηριστικά της πολωνικής επανάστασης
κειμένα - ντοκουμέντα - στοιχεία

- Ζεράρ Μαντέλ - Κριστιάν Βόγκτ
ΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ
- Ζόρζ Λαπασάντ
ΒΙΟΝΕΡΓΕΙΑ
- Η θεωρία και η πρακτική του Β. Ράιχ και των διαδόχων του
- Μελανί Κλάιν - Τζόαν Ριβιέρ
ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΜΙΣΟΣ
- Η ανάγκη της επανόρθωσης
- Τεό Νήτριχ
ΤΟ ΕΝΕΡΓΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
του σοβιετικού παιδαγωγού Π.Π. Μπλόνσκι
- Σοσιαλιστικό Κόμμα Γαλλίας
15+1 ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
- Καρντέλι - Ζούκιν - Μάρκοβιτς
ΓΙΟΥΓΚΛΟΣΛΑΒΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
- Υπέρ και κατά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

- Επιλογή-σύνθεση κειμένων: Πιέρ Σάμουελ
ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ
- Τι είναι και τί θέλει η οικολογία
- Κρίς Χάρμαν
Ο ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ
ΣΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ
- Γκράμσι, Λαπασάντ, Λεφέβρ, Μπουρντέ, Σαπυί
ΑΡΘΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
- Κίνημα για την Πληροφόρηση των Δικαιωμάτων των Στρατιωτών
ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ
- Μιχάλης Κατσαρός
10 ΑΡΘΡΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΑΡΙΩΝ
- Θανάσης Σκουμπέλος
τά ΦΙΔΙΑ - στον ΚΟΛΩΝΟ
- Λευτέρης Ξανθόπουλος
ΤΑ ΑΝΤΙΨΥΧΑ

ΥΠΟΝ ΜΠΟΥΡΝΤΕ - ΑΛΕΝ ΓΚΙΕΡΜ

αγώνες
για την
αυτοδιαχείριση

θεωρητική αντιπαράθεση
στοιχείες εμπειρίας
αναγνώστες διεκδικήσεις

ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

Ἡ ἀντιπολίτευση μέσα στό ΠΕΕΚ

Ἐνα ἀπό τὰ χαρακτηριστικά στοιχεῖα τῆς Πολωνικῆς ἐπανάστασης ἦταν ὅτι ἐπηρέασε σέ μικρό ἢ μεγάλο βαθμό καί τὰ ἴδια τὰ μέλη τοῦ κόμματος.

Στή προσπάθειά μας νά δώσουμε μιὰ ολοκληρωμένη εἰκόνα τοῦ μεγέθους, ἀλλά καί τῆς ποιότητος αὐτῆς τῆς "διάβρωσης" δημοσιεύουμε δύο ἐνδεικτικά κείμενα.

Τό πρῶτο εἶναι ἕνα χρονικό τοῦ "κινήματος γιά ὀριζόντιες διασυνδέσεις" στό ΠΕΕΚ καί ἔχει πληροφοριακό χαρακτήρα. Πάρθηκε ἀπό τό ἀγγλικό περιοδικό "Labour Focus on Eastern Europe".

Σέ πολλά μέρη οἱ ἀπεργίες τοῦ Αὐγούστου '80 καθοδηγήθηκαν ἀπό κομματικά μέλη. Ἐνα τέτοιο μέρος εἶναι τό Τόρουν. Ἡ τοπική Διεργασιαστική Ἀπεργιακή Ἐπιτροπή (MKZ) προωθήθηκε ἀπό ἕνα μέρος τοῦ κόμματος, τόν Ζμπίγνιεφ Ἰβάνωφ, πού σύντομα ἐγίνε γνωστός σ'ὀλόκληρη τή Πολωνία σάν ὁ "ἰδρυτής" ἐνός νέου κινήματος γιά δημοκρατικές ἀλλαγές καί ἐργατικό ἔλεγχο στό Κ.Κ.

Μετά τό τέλος τῶν ἀπεργιῶν τοῦ Αὐγούστου, ὁ Ἰβάνωφ ἐκλέχτηκε πρῶτος γραμματέας τῆς κομματικῆς ὁργάνωσης στό ἐργοστάσιό του. Τό κίνημα πού ξεκίνησε ἀπό αὐτόν καί τοὺς συντρόφους του ἔαπλώθηκε σύντομα σέ τουλάχιστον 17 Πολωνικές ἐπαρχίες. Δημιούργησαν τήν ἐπιλεγόμενη Συμβουλευτική Ἐπιτροπή, ξεκινώντας ἀπό μιὰ ἰδέα πού ρίχτηκε στίς συζητήσεις τῆς MKZ τοῦ Τορούν στή διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν. Ἀντί τῶν ἀποκλειστικά κάθπτων διασυνδέσεων τῶν Κομματικῶν ὁργανώσεων βάσης μέ τὰ ἀνώτερα καθοδηγητικά ὄργανα, προσπάθησαν νά κτίσουν ὀριζόντιες διασυνδέσεις ἀνάμεσα στίς ὁργανώσεις βάσης μέσω τῆς Συμβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ὁ μοναδικός ὁρος συμμετοχῆς στήν Συμβουλευτική Ἐπιτροπή ἦταν ἡ κομματική ὁργάνωση νά ἔχει ἐκλέξει δημοκρατικά τόν γραμματέα τῆς. (ὁ ἀντίστοιχος ὁρος γιά συμμετοχή στίς MKZ ἦταν ὅτι τό ἐργοστάσιο ἔπρεπε νά ἔχει ἤδη κατέβει σέ ἀπεργία). Πολύ σύντομα ὅλες οἱ κομματικές ὁργανώσεις στό Τορούν συνδέθηκαν μέ τήν Ἐπιτροπή τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἔφθασαν τίς 7000 σέ συνολικό ἀριθμό κομματικῶν μελῶν τῆς πόλης 17000. Ἡ Συμβουλευτική ἔτσι μετατράπηκε σ'ἕνα ἐναλλακτικό κομματικό ὄργανο ἀπέναντι στήν Ἐπιτροπή Πόλης.

Ἡ μάχη πού ἔδωσαν οἱ Συμβουλευτικές Ἐπιτροπές στηρίχθηκαν στήν πρότασή τους γιά ἕνα ἔκτακτο Συνέδριο τοῦ κόμματος. Ταυτόχρονα συνδέθηκαν μέ τήν πάλι γιά ἀπόκρουση τῶν σχεδίων τῆς ἡγεσίας γιά ἀντεπίθεση στήν Ἀλληλεγγύη στό ὄνομα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἴδιου τοῦ κόμματος. Ἡ βάση τοῦ

κόμματος ἀντιμετώπισε μιὰ ἐμφανῆ κρίση βλέποντας τό τεράστιο χάσμα ἀνάμεσα σ'αὐτήν καί τοὺς μή κομματικούς ἐργάτες. Ἔτσι ἡ προπαγάνδα γιά "ἔκτακτο συνέδριο συνδέθηκε μέ τήν καμπάνια γιά μιὰ ριζοσπαστική μεταρρύθμιση τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Κόμματος, ἐκδημοκρατισμό καί γιά πλησίασμα τῆς μεγάλης μάζας τῶν μή κομματικῶν ἐργατῶν.

Ἡ φράξια τοῦ Κάνια ἀρχικά ἀντέδρασε στό αἶτημα γιά ἔκτακτο συνέδριο, ὑποστηρίζοντας ὅτι ἂν γίνονταν θά κυριαρχοῦσε ἡ σκληροπυρηνική τάση. Τελικά, ὅμως, τό χεῖμῶνα ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή συμφώνησε νά προχωρήσει σέ συνέδριο, ἐνῶ ταυτόχρονα καταδίκασε τίς ὀριζόντιες διασυνδέσεις σάν παραβίαση τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Στίς 24 Νοέμβρη 1980 ἡ Ἐπιτροπή Ἐλέγχου τοῦ Κόμματος διέγραψε τόν Ἰβάνωφ στή βάση ὅτι παρέκκλινε "τῆς κοσμοθεωρίας τοῦ Μαρξισμοῦ - Λενινισμοῦ" (ἔχων μιὰ φωτογραφία τοῦ ὅπου κοινωνοῦσε μπροστά στήν πύλη τοῦ ἐργοστασίου στή διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν), καθώς καί πάνω στή βάση τοῦ φραξιονισμοῦ.

Ὁ ἀγῶνας, ὅμως, δέν σταμάτησε. Ὁ Ἰβάνωφ συνέχιζε νά λειτουργεῖ σάν κομματικό μέλος καί τό "ὀριζόντιο" κίνημα πού μετονομάστηκε σέ "κίνημα ἐνάντια στό μηχανισμό" ἔαπλώθηκε καί σ'ἄλλα κέντρα. Στήν ἐπαρχία τοῦ Μπυντγκόζ καί τοῦ Λότζ, τὰ ἐργοστάσια Φόνικα καί Μαρτσλεύφσκι ἦταν ἡ κινητήρια δύναμη. Ἀπό τό Νοέμβρη (σύμφωνα μέ τήν "Le Monde") μπῆκαν στό χορό τό Ράντομ, τό Κατόβιτσε καί ἡ Κρακοβία. Στίς ἀρχές τοῦ 1981 τό κίνημα ἔαπλώθηκε στό Γκντάνσκ, τό Στετίν, τό Πούλαβ, τό Πόζναν καί τό Παμπιανίτσε.

Τό χαρακτηριστικό τῶν ἐπιτροπῶν τοῦ κινήματος ἦταν ὅτι μέλη τους ἦταν τὰ μεγάλα βιομηχανικά συγκροτήματα, τὰ πανεπιστήμια καί τὰ κολλέγια. Στό Τορούν, ἕνας καθηγητής φιλοσοφίας ἡλικίας 29 χρονῶν ὁ Λέχ Βιτκόφσκι, ἔπαιξε μαζί μέ τόν Ἰβάνωφ τόν ἡγετικό ρόλο στίς διαδικασίες τοῦ κινήματος. Πυρῆνες δημιουργήθηκαν καί σ'ἄλλα πανεπιστή

μια, ενώ μεγάλη ιδεολογική έπιρροή είχε στο κίνημα το Σίγμα Κλάμπ του πανεπιστημίου της Βαρσοβίας με το δελτίο του "Κοινή Συζήτηση" (Αυτό το δελτίο αναδημοσίευσε πολλά κείμενα από το Τορόύν και άλλα κέντρα, όργάνωσε συζητήσεις σε σχέση με τις μεταρρυθμίσεις στο καταστατικό του Κόμματος, για το Μαρξισμό, το Καθολικισμό και τόν κοινωνικό χαρακτήρα του Πολωνικού κράτους). Το Σίγμα Κλάμπ αναπτύχθηκε σαν ήμι επίσημος όργανισμός στο Πανεπιστήμιο της Βαρσοβίας την δεκαετία του 1970-1980. Το 1979 όργάνωσε μια "αναπαράσταση" του 10ου Συνέδριου του ΚΚΣΕ, έπειδή πολλοί σπουδαστές τό θεωρούσαν σαν τό κεντρικό σημείο της ιστορίας του Μπολσεβίκικου κόμματος. Το άκροατήριο έπρεπε νά συμμετέχει σε κάποια από τις φράξιες - την Έργατική Άντιπολίτευση, την ομάδα Τρότσκι - Μπουχάριν ή την ομάδα του Λένιν. Μετά έπακολούθησε ψηφοφορία πάνω στο θέμα των συνδικάτων μέ βάση τις διάφορες γραμμές πού αναπτύχθηκαν στο 10ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ. Ή έπιρροή του Σίγμα Κλάμπ είναι δυνατή ανάμεσα στους σπουδαστές ενώ μέλη του μιά φεμινιστική ομάδα (βλέπε κείμενο φεμινιστικής ομάδας πανεπιστημίου Βαρσοβίας).

Στίς άρχές του Μάρτη, οι έργοστασιικές κομματικές όργανώσεις πού συμμετείχαν στο "κίνημα ένάντια στο μηχανισμό", σχεδίαζαν νά προχωρήσουν σ'ένα έναλλακτικό συνέδριο στο Τορόύν, σ'άπάντηση στην άναβολή του Έκτακτου Συνέδριου του Κόμματος από τό Μάρτη στον Ίούλη. Τελικά αποφάσισαν νά μή κάνουν τό Συνέδριο γιατί τότε θά διαγραφόντουσαν όλοι σαν "άνοιχτά φραξιονιστές".

Τό κίνημα είχε ξεπλωθεϊ άρκετά στίς άρχές της Άνοιξης. Στα τέλη του Μάρτη, πε

ρισσότερες από 14000 ξεχωριστές άτομικές προτάσεις για άλλαγές στο Καταστατικό είχαν πλημμυρίσει τά γραφεία της Κ. Έπιτροπής. Ταυτόχρονα τό Άνώτερο Κομματικό Σχολείο (πού έλεγχόταν από την Κεντρική Έπιτροπή) δημοσίευσε ένα προσχέδιο καταστατικού πού περιείχε, ανάμεσα στ'άλλα και την νομιμοποίηση των όριζόντιων διασυνδέσεων. Οι άντιδράσεις του κομματικού μηχανισμού ήταν ύστερικές και ό Κοτσιόλεκ, ό γραμματέας της Κ.Ο.Β. Βαρσοβίας δήλωσε ότι "μιά έπίθεση στο μηχανισμό είναι και έπίθεση ένάντια στο Κόμμα", έκφράζοντας και την άποψη της Κεντρικής Έπιτροπής.

Τά αίτήματα πού πρόβαλλε τό "κίνημα ένάντια στο μηχανισμό" ήταν πάνω κάτω τά έξης: άπολογισμός όλων των στελεχών στα όργανα πού τους έξέλεξαν· έκλογές των γραμματέων από τό βάση· κατάργηση των "έπιδομάτων καριέρας" των στελεχών του μηχανισμού· περιορισμός του χρόνου παραμονής κάποιου στη θέση του γραμματέα· μυστική ψηφοφορία· άνακλητότητα των στελεχών· έλεύθερη έπιλογή ύποψηφίων, κλπ. κλπ.

Ταυτόχρονα υπήρχαν ένδείξεις ότι γινό ντουσαν κινήσεις για άναγνώριση πολιτικών τάσεων μέσα στο κόμμα, πράγμα πού θά οδηγούσε σε μιά συνολική άλλαγή στην λειτουργία του πολιτικού συστήματος. Σίγουρα, πρός τό παρόν τό μόνο πού μπορούμε νά πούμε είναι ότι, τό "κίνημα ένάντια στο μηχανισμό" υπάρχει, στον βαθμό πού υπάρχει τό κίνημα της Άλληλεγγύης, πού είναι και αυτό πού τό έσπρωξε στη δράση ένάντια στην κεντρική γραφειοκρατία. Σε ποιό βαθμό αυτό τό κίνημα θά έμποδίσει τό κόμμα νά προχωρήσει σ'άντεπίθεση ένάντια στην Άλληλεγγύη, είναι μάλλον άγνωστο.

“Ένας “δυναμικός” αντιπολιτευόμενος

Τό κείμενο πού ακολουθεῖ εἶναι ἀπό μιὰ συνέντευξη τοῦ E. Szumowski, διευθυντῆ τῆς σημαντικότερης ἐφημερίδας τῆς Κρακοβίας, τῆς Gazeta Krakowska, καί ὁπαδοῦ τῆς “κίνησης γιά τήν ἀνανέωση” στή πλαίσιον τοῦ ΠΕΕΚ. Οἱ ἀπόψεις του, πολύ διαφορετικές ἀπό τοῦ Ἰβάνοφ (βλ. βιβλιογραφία σελ. 65), ἀντικατοπτρίζουν τά αἰσθήματα πού φαίνεται νά κυριαρχοῦν στούς περισσότερους “ἀντιπολιτευόμενους” μέσα στό ΠΕΕΚ πού ὀργάνωσαν συγκεντρώσεις στίς διάφορες πόλεις τῆς Πολωνίας τό Μάρτη τοῦ 1981.

Γιά τίς ἐκλογές στό κόμμα

“Γιά μένα, ἡ ἐξέλιξη τῆς κατάστασης ἐξαρτᾶται ἀπό τίς ἐξελίξεις μέσα στό ΠΕΕΚ. Ὑπάρχουν διαφορετικές ἀπόψεις γιά τόν τρόπο ἐκδημοκρατισμοῦ τοῦ κόμματος, ἀλλά πρέπει νά εἶμαστε ρεαλιστές. Τό ΠΕΕΚ ἔχει μιὰ καλή ἐυκαιρία νά ξανακερδίσει τή χαμένη ἐπιβολή του πάνω στήν κοινωνία ἂν ἀφήσει κατά μέρος τίς διοικητικές μεθόδους πού χρησιμοποιοῦνταν μέχρι σήμερα. “Ἄν τό κόμμα ἀποδειχτεῖ ἱκανό νά ἐφαρμόσει ἕνα πρόγραμμα ἀποδεκτό ἀπ’ ὅλους, τότε θά μπορέσει νά ἀξιώσει νά ξαναπάρει τόν ἡγετικό ρόλο πού τοῦ ἀρμόζει. Ἀλλά γιά νά γίνει αὐτό πρέπει νά καθοδηγεῖται ὄχι ἀπό ἕνα μηχανισμό, πού τίς διοικητικές μεθόδους του τίς ξέρουμε πολύ καλά, ἀλλά ἀπό ἀνθρώπους πού τό προσωπικό τους κύρος εἶναι ἀναγνωρισμένο, ἀκόμη κι ἀπ’ αὐτούς πού δέν εἶναι μέλη τοῦ κόμματος.

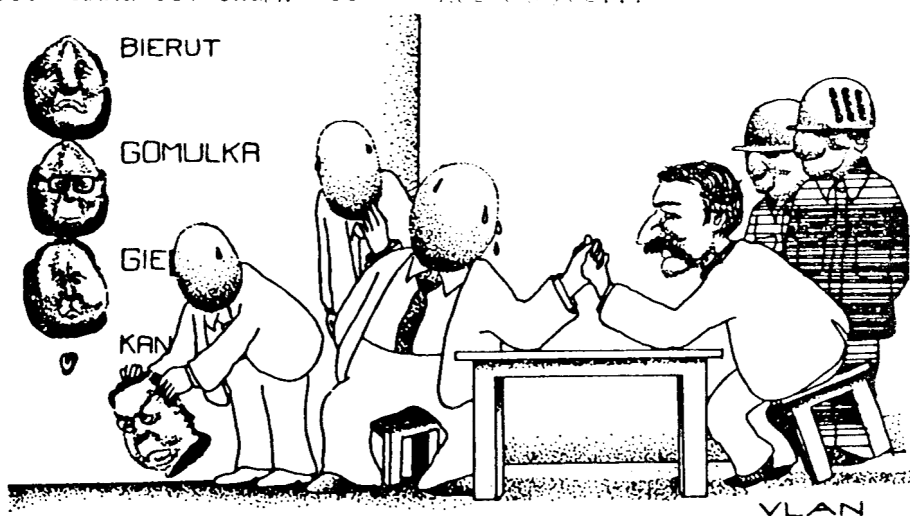
Ἀπό τή μεριά μου, εἶμαι αἰσιόδοξος. Πιστεύω ὅτι οἱ ἐυκαιρίες πού μᾶς δίνει τό Συνέδριο πού θά γίνει σύντομα γιά μιὰ τετοια ἀλλαγῇ, εἶναι τεράστιες. Δέ βλέπω πῶς τά ἡγετικά στελέχη θά μπορούσαν νά ἀπορίψουν τήν ἀπαίτηση τῆς βάσης γιά δημοκρατικές ἐκλογές. Σέ ὅλους τούς πυρήνες, σέ ὅλες τίς ὀργανώσεις βάσης, τοῦ κόμματος, ὑπάρχει ἡ ἴδια τάση. Ἐδῶ, στήν Κρακοβία, ὅπως καί στό Tarnow καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς περιοχῆς ἡ τάση μας ἀντιπροσωπεύει ἡδη πάνω ἀπό τό ἕνα τρίτο τῶν μελῶν τοῦ κόμματος, ποσοστό πού ἀπαιτεῖται γιά τή διεξαγωγῇ ἐκλογῶν στή διάρκεια ἑνός τοπικοῦ συνεδρίου σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ παλίου καταστατικοῦ. Ἀλλά δέν ὑπάρχει οὐ-

τε καν ἀνάγκη νά μαζέψουμε ὑπογραφές ὅπως οἱ σύντροφοί μας τοῦ Foznan, γιατί ἡ ἡγεσία μας εἶναι πολύ ἀνοιχτή στίς ἀπαιτήσεις μας. Εἶμαι πεισμένος ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπὴ δέν μπορεῖ παρά νά πάρει μιὰ ἀπόφαση πρὸς αὐτή τήν κατεύθυνση. Γιατί ἡ πλειοψηφία θέλει αὐτές τίς ἐκλογές. Ἀκόμα κι ἂν τώρα ὑπάρχουν συγκρούσεις μέ τήν ἡγεσία γιά ὀρισμένα θέματα, αὐτοί ποῦ εἶναι ἐνάντια στίς ἐκλογές θά χάσουν τή μάχη, γιατί ἡ δύναμη εἶναι μ’ αὐτούς πού θέλουν τή δημοκρατία...”

Σχετικά μέ τήν ὑπόθεση μιᾶς σοβιετικῆς εἰσβολῆς

“Βέβαια, ὑπάρχουν ὀρισμένοι κίνδυνοι ἂν θέλουμε νά τὰ ἀλλάξουμε ὅλα ταυτόχρονα. Πρέπει νά προχωρήσουμε βήμα-βήμα. Πρέπει νά ἀντικαταστήσουμε ὀρισμένα ἄτομα, νά καταλάβουμε ὅτι πρόκειται γιά μιὰ διαδικασία. Ὁ ρεαλισμός δέ λείπει ἀπό τίς γραμμές μας. Θά χρειαστεῖ πάνω ἀπό δύο βδομάδες γιά νά ἀνοικοδομήσουμε τό κόμμα. Ἀλλά τά μέλη τοῦ κόμματος εἶναι ἔξυπνοι ἄνθρωποι. Σέβονται τούς ἡγέτες τοῦ εἶναι ἀναγνωρισμένοι σάν τέτοιοι.

Δέν μπορῶ νά βεβαιώσω ὅτι οἱ Ρῶσοι δέν θά ἐπέμβουν. Ἀλλά δέν ἔχουν ἐπέμβει μέχρι τώρα... Βέβαια, πάντα μποροῦν νά γίνουν ἀτυχήματα, ἀλλά οἱ Πολωνοὶ ξέρουν ὅτι ὁ γείτονάς τους ὑπάρχει ἡ φαντασία! Δέν μπορούμε νά συγκρίνουμε τήν τωρινή κατάσταση στήν Πολωνία μέ ὅ,τι ἔχει συμβεῖ σέ ἄλλες ἀνατολικές χώρες σέ ἄλλες ἐποχές...”

Γιά τόν πλουραλισμό καί τόν ήγετικό
ρόλο τοῦ κόμματος

"Πλουραλισμός; Ποιός πλουραλισμός; Εἶναι βλακεία νά σκεφτόμαστε ὅτι αὐτοί πού ὑποστηρίζουν τό σοσιαλισμό θά μπορούσαν νά θέλουν νά ὀργανωθοῦν ἔξω ἀπό τό ΠΕΕΚ. Στήν περίπτωση αὐτή, θά ἐπρόκειτο γιά ἕνα φαινόμενο καταστροφικό γιά ὁλόκληρη τή χώρα. Πρέπει ὅμως νά πιστέψουμε στό ρεαλισμό τῶν Πολωνῶν. "Αλλωστε, δέν εἶναι παρά ἕνα ψεύτικο πρόβλημα πού τό βάζουν ἄνθρωποι πού θέλουν νά ἔχουν ἀντιλήψεις τῆς μόδας. Εἶναι τό ἴδιο μέ τίς φαντασιοπληξίες γιά τήν ἀλλαγὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ κόμματος. Γιά μένα, αὐτοί πού βεβαιώνουν ὅτι θά φύγουν ἀπό τό κόμμα ἂν δέν θεσμοποιηθεῖ ἀμέσως ἡ δημοκρατία, εἶναι πολύ κακοί στρατηγοί. Δέν ἔχουν καταλάβει ὅτι θά γίνουν βαθιές ἀλλαγές χάρις στίς ἐκλογές..." Ἡ πρόκειται γιά ὁπορουνιστές, ὁπότε ἂν φύγουν ἀπό τό κόμμα τόσο τό καλύτερο...

"Ὅχι, ὁ ήγετικός ρόλος τοῦ κόμματος θά

παραμείνει ὅπως ἦταν μέχρι τώρα, ἢ μάλλον θά γίνεи αὐτός πού ἔπρεπε νά εἶναι. Μέ τήν προϋπόθεση ὅτι ἡ εἰρήνη θά διατηρηθεῖ στή χώρα αὐτή. Βέβαια, τό κόμμα πρέπει νά ἀποδειχτεῖ ἱκανό νά κερδίσει τή συναίνεση τῆς κοινωνίας. Ἀλλά, γιά μιὰ ἀκόμα φορά, πρέπει νά ἐπικρατήσῃ ἡ λογική. Ἰδιαίτερα ἡ "Ἀλληλεγγύη" πρέπει νά δείξει ρεαλισμό. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι τό μέλλον θά δικαίῳσει τήν αἰσιοδοξία μου καί ὅτι τό κόμμα θά ἐπιβεβαιώσῃ τόν ήγετικό του ρόλο..."

Γιά τόν Ἰβάνοβ καί τήν ἐπιτροπή
συντονισμοῦ τοῦ Torun

"Δέν ξέρω. Πρέπει νά περιμένουμε τήν ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΠΕΕΚ..."

Ἡ συνέντευξη πάρθηκε
ἀπό τήν Jacqueline Allio
Κρακοβία, 15 Μαρτίου 1980

Τό πρόβλημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ

Στίς 28/12/81, ἴσως ὀρισμένοι πρόσεξαν μιὰ εἰδησούλα στίς ἐφημερίδες πού ἀναφερόταν στό ναυάγιο ἑνός πλοίου νότια τῆς Κρήτης. Αὐτό πού θά κινοῦσε τήν προσοχή, ὅμως, ἦταν ἡ πληροφορία ὅτι τό πλοῖο μετέφερε τόνους ζάχαρης ἀπό τήν ... Πολωνία, στή Συρία. Τήν ἴδια ὥρα, ἡ ζάχαρη στήν Πολωνία ἐξακολουθεῖ νά σπανίζει καί νά διανέμεται μέ κουπόνι. Οἱ λόγοι δέν εἶναι ἄγνωστοι.

Κατ'ἀρχήν ἡ οἰκονομία τῶν χωρῶν σάν τήν Πολωνία ἔχει οὐσιαστικά μιὰ καί μοναδική κατεύθυνση. Τήν παραγωγή γιά τήν παραγωγή, πού σημαίνει διόγκωση τοῦ τομέα παραγωγῆς μέσων παραγωγῆς εἰς βάρος τῆς κατανάλωσης. Φυσικά ἡ ζάχαρη πού ἐξάγεται εἶναι πιό χρήσιμη, ἀπ' τή ζάχαρη πού ... τρώγεται, ἐπειδή ἡ πρώτη φέρνει δολλάρια στή γραφειοκρατία.

Ὅμως, πέρα ἀπ'αὐτά τά γενικά, ἡ γραφειοκρατία χρησιμοποίησε τήν τεχνιτή δημιουργία ἔλλειψης ἀγαθῶν σάν προβοκάτσια γιά νά πιέσῃ τήν Ἀλληλεγγύη στή μεταξὺ τους διαμάχη.

Βέβαια, τά ἀποτελέσματα ἦταν διαμετρικά ἀντίθετα. Τό γεγονός τῆς ἔλλειψης καταναλωτῶν ἀγαθῶν ἔβαλε στήν Ἀλληλεγγύη τό πρόβλημα τῆς διανομῆς τους καί ἔγινε ἔτσι ἡ βάση γιά νά ξεκινηθεῖ ἡ σημαντική συζήτηση γύρω ἀπ'τό θέμα τῆς αὐτοδιαχείρισης.

Τό πρῶτο ἀπό τά κείμενα πού δημοσιεύουμε εἶναι τῆς Πολωνέζας Ἀννα Πατσούσκα καί ἀναφέρεται στίς ἐλλείψεις εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης. Πάρθηκε ἀπό τήν Ἐπαναστατική Πρό(σ)κληση ἀριθ. 3.

Ἡ λογική τοῦ παράλογου

"Ὅταν τό ΚΚ κατέλαβε τήν ἐξουσία στήν Πολωνία, οἱ παραδοσιακοί ὀργανισμοί ὀργανώθηκαν "διαφορετικά" καί σέ πολλούς ἀπό αὐτούς δόθηκαν καινούργια ὀνόματα. π.χ. τά "χασάπικα", ὀνομάστηκαν "καταστήματα κρέατος".

Σήμερα, ἂν ρωτήσετε ἕνα Πολωνό θά σᾶς πεῖ λυπημένα ὅτι πρίν ἀπ'τόν πόλεμο εἶχαν "χασάπικα" μέ κρέας μέσα, ἐνῶ σήμερα ἔχουν "καταστήματα κρέατος" πού μέσα ἔχουν μόνο χασάπηδες!

Τ'ἀστεῖα γιά τό κρέας εἶναι πολλά. Τό ἴδιο, ὅμως, τό κρέας δέν εἶναι καθόλου ἀστεῖο. Εἶναι μάλλον ἀνύπαρχτο. Τό βοδινό καί τό χοιρινό εἶναι ἀδύνατο νά τά προμηθευτεῖς. Στά μεγάλα Σούπερ-Μάρκετ τοῦ Λονδίνου μπορεῖς νά βρεῖς 20 εἶδη διαφορετικῶν Πολωνέζικων λουκάνικων πού οἱ ἴδιοι οἱ Πολωνοί δέν ἔχουν ἀντικρῦσει ποτέ τους. Στήν Βαρσοβία μπορεῖς ἀκόμα νά βρεῖς κοτόπουλα (πολύ ἀκριβὰ βέβαια), ἀλλά μόνο ἐπειδή ὁ τομέας αὐτός τῆς κτηνοτροφίας εἶναι τελείως ἰδιωτι-

κός. Τά αύγά πού τρώνε οί Πολωνοί εἶναι χα-
ρακτηριστικά γιά τό ἐλάχιστο μέγεθος τους
(τά μεγάλα πᾶνε γιά ἐξαγωγή). Ἀπό τυρί ὑ-
πάρχει μόνο φέτα κι αὐτή ἀκριβή. Οἱ πατά-
τες σπανίζουν. Ψάρια μπορεῖς νά φᾶς μόνον
ἂν ψαρέψεις ὁ ἴδιος (στήν ἀγορά ὑπάρχουν
μόνο λίγα ποταμίσια). Τά ἴδια ἰσχύουν γιά
τό καφέ, τό τσαΐ, τή σοκολάτα καί τό βού-
τυρο.

Καί ταυτόχρονα γιά ν' ἀγοράσεις ὅτιδῃ-
ποτε πρέπει νά σταθεῖς στήν οὐρά. Οἱ νοικο-
κυρές περνοῦν δυό τό λιγώτερο ὥρες κάθε μέ-
ρα στίς οὐρές γιά τρόφιμα. Αὐτοί πού δέν
μποροῦν ἐπειδὴ ἐργάζονται, πληρώνουν ἡλικι-
ωμένους συνταξιούχους γιά νά τούς κάνουν
τά ψώνια.

Πολλά προϊόντα μποροῦν νά βρεθοῦν στά
καταστήματα PEWEX πού ἱδρύθηκαν τό χειμῶνα
τοῦ '76. Ἀλλά οἱ τιμές εἶναι διπλάσιες καί
πληρωταῖες μόνο σέ σκληρό νόμισμα (μάρκα ἢ
δολλάρια).

Ὁ μέσος χρόνος ἀναμονῆς στή λίστα γιά
ἓνα διαμέρισμα εἶναι τέσσερα χρόνια. Πολλά
νέα ζευγάρια ζοῦν μέ τούς συγγενεῖς τους.
Ὑπάρχει περίπτωση νά περιμένει κανεῖς καί
δέκα χρόνια γιά μιὰ κατοικία, ἐκτός ἂν ἔ-
χεις δολλάρια γιά νά πληρώσει τό νοῖκι σέ
εἰδικές ἐργατικές κατοικίες. Τό ἴδιο ἰσχύ-
ει καί γιά τήν ἀπόκτηση αὐτοκινήτου. Πρέπει
νά βρεῖς τά λεφτά, νά τά δώσεις, νά ἐξηγή-
σεις πῶς τά βρῆκες, καί νά περιμένεις. Ἄν
ἡ ἐξήγηση δέν ἀποδειχτεῖ ἱκανοποιητική τό-
τε δέν παίρνεις αὐτοκίνητο καί χάνεις καί
τά λεφτά.

Φυσικά ὅλα τά παραπάνω εἶναι ὅτι χρει-
άζεται γιά ν' ἀναπτυχτεῖ ἡ διαφθορά. Ἡ συν-
ταγή γιατροῦ ἀπό μόνη της δέν ἀρκεῖ γιά νά
πάρεις φάρμακα. Χρειάζεται νά πληρώσεις γιά
νά μὴ φύγεις μ' ἄδεια χέρια. Ἄν ὁ γιατρός
θεωρεῖται πολύ καλός (ὑψηλότης, κλπ), πρέ-
πει νά πληρώσεις μέ ξένο συνάλλαγμα. Παν-
τοῦ κυριαρχεῖ τό λάδωμα.

Κομπίνες, κλοπές, μαύρη ἀγορά καί μι-
ζέρια. Ὅλα, ὅμως, διορθώνονται ἂν γίνεις
μέλος τοῦ Κόμματος. Ἡ κομματική ταυτότητα
σοῦ δίνει τό δικαίωμα νά ψωνίζεις σ' εἰδικά
μαγαζιά ὅπου διάφορα προϊόντα εἶναι ἀκόμα

Ἀπό διαδήλωση γιά τήν πείνα

διαθέσιμα. Τά παιδιά σοῦ μποροῦν νά παρακο-
λουθοῦν εἰδικά σχολεῖα καί σύ νά τρῶς κρέ-
ας, τυρί καί φρέσκα λαχανικά.

Πρόταση γιά ἓνα σχέδιο ἔκτακτης ἀνάγκης

Τό δεύτερο εἶναι ἓνα ἀπόσπασμα ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Josef Kusmirek, δημοσιογράφου γιά οἰ-
κονομικά θέματα καί σοσιαλιστή ἀγωνιστή ἐδῶ καί πολλά χρόνια, ἐμπυχωτή τοῦ Ἐθνικοῦ Γρα-
φείου Ἑργατικῆς Ἐπικαιρότητας (KARA), πού δημοσιεύτηκε στό Niezalezność (Ἀνεξαρτησία),
τό καθημερινό δελτίο τῆς Ἀλληλεγγύης τῆς περιοχῆς τῆς Βαρσοβίας, ἀρ. 167 τῆς 6ης Νοέμ-
βρη 1981. Ὁ συγγραφέας σκιαγραφεῖ τό ρόλο ἑνὸς σχεδίου ἔκτακτης ἀνάγκης.

Ἡ πεποίθηση -ἀκατανόητη γιά μένα καί κα-
ταστροφική γιά τήν αὐτοδιαχείριση καί συνε-
πῶς καί γιά τούς ἐργαζόμενους, καί γενικώ-
τερα γιά τούς πολίτες- σύμφωνα μέ τήν ὁποία
οἱ ἀρχές βρίσκονται στήν ὑπηρεσία τοῦ λαοῦ,
ἡ ἐμπιστοσύνη στήν καλή τους θέληση καί στήν
ἱκανότητά τους νά δροῦν, εἶχαν σάν ἀποτέλε-
σμα νά ξαναβρεθοῦν τά αὐτοδιαχειριστικά ὄρ-
γανα χωρίς τή δυνατότητα νά ἀντιδράσουν
μπροστά στήν κατάρρευση τοῦ συστήματος τοῦ

δελτίου τροφίμων.

Στήν κατάσταση αὐτή τό πρῶτο καί τό μόνο
ἀποφασιστικό καθήκον τῶν αὐτοδιαχειριστικῶν
ὀργάνων εἶναι ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἐπιβίωσης τῶν
ἐργαζομένων, δηλαδή ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἀπα-
ραίτητης παραγωγῆς τροφίμων. Γιά νά ἐπιτευ-
χτεῖ ὁ στόχος αὐτός πρέπει:

1. Νά δημιουργηθεῖ μιὰ διαεπιχειρησιακὴ ἐπιτροπὴ ἀνεφοδιασμοῦ στό ἐπίπεδο τῆς πόλης.
2. Νά κατατεθοῦν στήν ἐπιτροπὴ αὐτὴ προ-

τάσεις, να προϊόντα που μπορούν να παραδοθούν ως το τέλος αυτού του οικονομικού έτους, δηλαδή ως το τέλος του Ιούνη του 1982.

3. Να κινητοποιήσουμε τις επιχειρήσεις ώστε να αποκτήσουν την ικανότητα να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στους τομείς της κατεργασίας μολύβδου, της ηλεκτροτεχνικής, των υγειονομικών εγκαταστάσεων και των απλών αυτομάτων μηχανισμών, που μπορούν να συνεισφέρουν στην προετοιμασία χορτονομής, καθώς και στην κατασκευή ξηραντηρίων.

4. Να διαθέσουμε για πούλημα ή για νοίκισμα στους γεωργούς όλα τα τρακτέρ που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα στις επιχειρήσεις και στα έργα οδοποιίας καθώς και τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ημιφορτηγών τύπου Żuk και Nysa.

5. Να κάνουμε απογραφή της δυνατότητας επίσκευης και συντήρησης των αγροτικών μηχανημάτων μέσα στις επιχειρήσεις.

6. Να αναπτύξουμε τη συνεργασία με το μηχανισμό του συνεταιρισμού Spolek με στόχο να χρησιμοποιηθεί το δυναμικό του για τη διανομή εμπορευμάτων σε περίπτωση άρνησης, αδράνειας ή απόπειρας σαμποτάζ να θέσουμε το συνεταιρισμό κάτω από τον έλεγχό μας.

7. Αφού κάνουμε απογραφή του δυναμικού παραγωγής και παροχής υπηρεσιών, να έρθουμε σε επαφή με το μηχανισμό των συνεταιρισμών των χωρικών, που θα μπορούσαν να οργανώσουν την αγορά τροφίμων από τους χωρικούς σε ανταλλάγμα για τα προσφερόμενα εμπορεύματα. Να υποχρεώσουμε το μηχανισμό αυτών των συνεταιρισμών και άλλων θεσμών να δημιουργήσουν σε τοπικό επίπεδο κέντρα κατάψυξης του κρέατος.

8. Να δημιουργήσουμε επαφές με παρόμοιες επιτροπές, ιδιαίτερα με την επιτροπή του Κατόβιτσε και του Λότζ, με στόχο την ανάλυση της ευθύνης της διανομής των προϊόντων τους, δηλαδή κάρβουνου και υφαντουργικών.

9. Να δημιουργήσουμε επαφές με τις περιφερειακές επιτροπές που έχουν στην περιοχή τους επιχειρήσεις οικόδομικής ξυλείας. Μέσα στα εργοστάσια, να αναπτύξουμε την παραγωγή στεγαστικών υλικών και ελαφρών προκατασκευασμένων σπιτιών, κατάλληλων για αγροτικές κατασκευές. Να χρησιμοποιήσουμε μέρος των μέσων μεταφοράς για τη διάθεση των εμπορευμάτων από την πόλη στο χωριό και από το χωριό στην πόλη.

10. Στις μεγάλες πόλεις, ίσως θα είναι αδύνατο να εξασφαλίσουμε τη διανομή τροφίμων. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να μετατρέψουμε τα

εστιατόρια που τώρα είναι κλειστά και όλες τις καντίνες των επιχειρήσεων σε λαϊκές καντίνες. Τα συμβούλια, στην περίπτωση αυτή, θα αναλάβουν τη διανομή των είσιτηρίων διατροφής.

11. Να γίνει ένα σχέδιο εκκένωσης των κτιρίων και των οικοδομικών τετραγώνων που η θέρμανσή τους θα αποδειχτεί αδύνατη, σε περίπτωση που ο χειμώνας θα είναι ιδιαίτερα βαρύς.

Josef Kusmieriek
"Niezaleznosc" αρ. 167
6 του Νοέμβρη 1981

Πώς ζούν οι γραφειοκράτες

Διωγμένος από τους ομοίους του, ο Maciez Szczepanski, πρώην διευθυντής της Πολωνικής ραδιο-τηλεόρασης, απολάμβανε την παχυλή του σύνταξη.

Δυστυχώς, μη βρίσκοντας άλλο τρόπο να γλυτώσουν από την όργη των εργατών και για να σώσουν το τομάρι τους, οι φίλοι του τον έσυραν στα δικαστήρια. Έγινε μία απογραφή της περιουσίας του. Ο κατάλογος που ακολουθεί δεν είναι παρά ένας πρόχειρος απολογισμός. Λέει πολλά πράγματα για "τους δεσμούς ανάμεσα στο Κόμμα και την εργατική τάξη", όπως τους βλέπουν οι γραφειοκράτες.

Αὐτός ὁ κύριος διέθετε:

- μιὰ φάρμα δεκαέξη ἐκτάρια, μέ ἑντεκα ἄλογα ράτσας, ἀξίας 336000 ζλότους (μέσος ἐπίσημος μισθός: 5000 ζλότους).
- ἕνα μικρό ἀνάκτορο κοντά στή Βαρσοβία.
- ἕνα σπίτι μέ εἴκοσι τρία δωμάτια στήν περιοχή τοῦ Bieszczady, ὅπου μπορεῖ κανεῖς νά κυνηγήσει ἀρκοῦδες (ἀγγελία στήν ἐφημερίδα "Κανάρ 'Ανσενέ").
- μιὰ βίλλα στά προάστια τῆς Βαρσοβίας, μέ κλειστή πισίνα καί σάουνα, ἀνάμεσα στό προσωπικό συγκαταλεγόταν καί "τέσσερις ἐγχρωμες πόρνες".
- μιὰ κατοικία σαφάρι στό Ναϊρόμπι (Τανζανία, 'Αφρική).
- ἕνα ἀκίνητο γιά νοίκιασμα στή Βαρσοβία, πού εἶχε ἀποκλειστικά γκαρσονιέρες.
- μιὰ σειρὰ ἀπό χοιροτροφεῖα.
- τρία ἀεροπλάνα, ἑξὺς αὐτοκίνητα (ἀνάμεσα στά ὁποῖα μιὰ Μερσεντές καί μιὰ BMW).
- δύο γιῶτ.

Ἐκτός ἀπ'αὐτά, πρέπει νά προσθέσουμε: μιὰ αἷθουσα προβολῶν ἐφοδιασμένη μέ ἐννιακόσιες κασσέτες βίντεο (ὅλες πορνό, οἱ καλλιτεχνικές ἀνησυχίες τοῦ κυρίου ἦταν περιορισμένες) μιὰ πισίνα, μιὰ σάουνα καί μιὰ αἷθουσα "ταΐλανδέζικου μασάζ" μέσα στό κτίριο τῆς πολωνικῆς ραδιο-τηλεόρασης, γιά τόν κύριο καί τοὺς φίλους του.

Ὁ Szezrepanski στή δίκη του

Ἀστυνομία, στρατός: πρῶτες κινήσεις

Παρακάτω δημοσιεύουμε δύο κείμενα ἀρκετὰ διαφορετικά μεταξύ τους: μιὰ συνέντευξη μέ πολλοὺς ἀστυνομικούς (ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ ἐφημερίδα "Socialist Challenge"), ἐνημερωτικὴ γύρω ἀπὸ τίς προσπάθειες πού ἔκαναν νά συνδικαλιστοῦν καί μιὰ εἰδηση (ἀπὸ τὸ περιοδικό In precor ἀριθ. 112) γύρω ἀπὸ κάποιες τοπικές, περιορισμένες καί, ὅπως τελικὰ ἀποδείχθηκε, πολὺ καθυστερημένες κινήσεις στό στρατό.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς στόχους καί τῶν δύο προσπαθειῶν ἦταν ν'ἀποτραπεῖ μιὰ πιθανὴ χρησιμοποίησή τους ἐνάντια στό ἐργατικὸ κίνημα. Ὡς σημειωθεῖ ἐδῶ, ὅτι λίγο καιρὸ πρὶν ἀπὸ τὸ πραξικόπημα, παρατάθηκε ἡ στρατιωτικὴ θητεία, ὅπως φαίνεται καί στό κείμενο, ἐνῶ ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι τμήματα τοῦ στρατοῦ ἀρνήθηκαν νά ὑπακούσουν στίς ἐντολές τοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου. Ὡστόσο, ὅμως, ὁ στρατός καί ἡ ἀστυνομία ἔμειναν "πιστοί" στήν ἀρχουσα τάξη. Τὸ πρόβλημα τοῦ κράτους καί εἰδικώτερα τοῦ στρατοῦ καί τῆς ἀστυνομίας προβάλλει πίσω ἀπὸ κάθε ἐργατικὴ διεκδίκηση. Ἴσως στό μέλλον μπορέσουμε νά δημοσιεύσουμε περισσότερα κείμενα γιά τόν προβληματισμό καί τὴν πρακτικὴ τῆς Ἀλληλεγγύης πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση.

Ἀστυνομικοὶ παλεύουν γιά ἀνεξάρτητο συνδικάτο

Ἡ παρακάτω συνέντευξη ἀπαγορεύτηκε ἀπὸ τὴν κρατικὴ λογοκρισία καί ἀποσύρθηκε ἀπὸ τὸ ἐπίσημο δελτίο τῆς Ἀλληλεγγύης τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1931. Πάρθηκε ἀπὸ ἀστυνομικούς πού παρακολούθησαν τὸ συνέδριο τῆς Ἀλληλεγγύης καί ζήτησαν συμπαράσταση στὸν ἀγῶνα τους γιά ἀνεξάρτητο σωματεῖο.

Εἴμαστε παιδιὰ ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί ὑπαλλήλων. Ἐπιθυμοῦμε ἡ δουλιὰ τῆς ἀστυνομίας νά εἶναι ἡ διατήρηση τῆς τάξης καί τῆς δημόσιας ἀσφάλειας καί ὄχι νά ἔχουμε καθήκοντα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐπωφελοῦνται μόνο ὠρισμένα ἄτομα.

- Ποιὰ εἶναι αὐτὰ τὰ ἄτομα;

Αὐτοὶ πού ἔχουν τὴν εὐθύνη γιά τὸ 1956, τὸ 1968, τὸ 1970 καί τὸ 1976, ὅταν, ἀντὶ

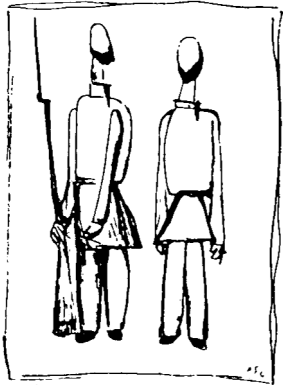
ν'ἀσχοληθοῦν μέ τὰ αἷτια τῆς κρίσης πού ὀδήγησε στίς ταραχές, κατέβασαν στοὺς δρόμους θωρακισμένα αὐτοκίνητα. Σέ τελευταία ἀνάλυση τὸ συμφέρον ὁλόκληρης τῆς κοινωνίας εἶναι καί δικό μας.

Ἡ ἀνάγκη νά φτιάξουμε δικιά μας συνδικαλιστικὴ ὁργάνωση ἔγινε αἰσθητὴ στή βάση τῆς ἀστυνομίας ἐδῶ καί πολὺ καιρὸ. Στὸ Λουμπλίν, γιά παράδειγμα, ξεκινήσαμε τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1980 στή βάση τῶν κομματι-

κών οργανώσεων, έπειδή οι περισσότεροι αστυνομικοί είμαστε μέλη του κόμματος.

Όργανώσαμε συγκεντρώσεις στις όποτες πήρε μέρος πολύς κόσμος. Παράλληλα διατυπώσαμε όρισμένα αίτήματα πού τά στείλαμε στον Έπουργό και τον τοπικό διοικητή.

Δέν πήραμε απάντηση, ένώ ταυτόχρονα άσκήθηκαν διώξεις άπέναντί μας. Ό κόσμος μάς έφτυνε. Πολλές φορές μέ την κυριολεξία της λέξης. Φτιάσαμε στό σημείο νά φοβόμαστε νά κυκλοφορήσουμε μέ στολή. Όλα αυτά μάς όδήγησαν νά αναρωτηθούμε για τά αίτια αύτης της λαϊκής άντιπάθειας. Θέλουμε, λοιπόν, νά ξεκαθαρήσουμε στό κοινωνικό σύνολο ποιοί είμαστε και τί κάνουμε.

- Πώς αναπτύχθηκε τό κίνημά σας;

Τό συνδικαλιστικό κίνημά μας, σάν τέτοιο, άρχισε ν'αναπτύσσεται σέ διάφορες περιοχές, χωρίς κανένα συντονισμό. Κανείς μας δέν ήξερε τίποτα για τον άλλο. Στό Δότζ, μετά από μία συγκέντρωση δυσάρεστημένων αστυνομικών, δημιουργήθηκαν έπιτροπές πρωτοβουλίας για νά έλέγχουν τίς δραστηριότητες του τοπικού διοικητή.

Στό Κατόβιτσε έφτιαξαν μία ίδρυτική έπιτροπή για δημιουργία σωματείου. Τό ίδιο έγινε στην Κρακοβία και στό Λουμπλίν στις 29 Μαΐου.

Μετά άπ'αυτά όργανώθηκε μία συγκέντρωση σέ πανεθνικό επίπεδο από την έπιτροπή των αστυνομικών-μελών του κόμματος, πού έγινε στις 25 Μαΐου στη Βαρσοβία. Παρά τό σαμποτάζ πού της έγινε, αντιπροσωπεύτηκαν

Δέν θέλουμε νά χτυπήσουμε τά αδέλφια μας

Καθώς προωθείται όλοένα και περισσότερο στην πολιτική σκηνή, ό στρατός παύει νά είναι ταμπού για τους άγωνιστές της Άλληλεγγύης. Αυτό δείχνει τό τηλεγράφημα πού στάλθηκε από τό συνδικάτο Άλληλεγγύη της χαλυβουργίας Huta Batory του Κατοβίτσε σέ όλες τίς έπιχειρήσεις: "Πρέπει νά οργανώσουμε συζητήσεις μέ τους φαντάρους πού πάνε νά καταταγούν, όπως κάναμε στην έπιχείρησή μας στις 20 του Όκτώβρη μέ θέμα: Ποτέ πιά οι στρατιώτες δέν πρέπει νά χρησιμοποιήσουν βία ενάντια στους εργαζόμενους όπως έγινε τό 1956, 1970 και 1976. Όργανώστε παρόμοιες συναντήσεις στις έπιχειρήσεις σας."

Η πρόταση αύτή συμπίπτει μέ τίς πρώτες κινήσεις μέσα στον ίδιο τό στρατό. Έτσι, η έπιμήκυνση της στρατιωτικής θητείας κατά δύο μήνες, για αυτούς πού έχουν

σ'αυτήν τουλάχιστον πέντε έπαρχίες. Ό υποδιοικητής της άστυνομίας ύποσχέθηκε νά ικανοποιήση διάφορα αίτήματα, κατορθώνοντας έτσι νά άναβληθεί η συγκέντρωση για την 1η Ιουνίου.

Τήν ημέρα αύτή έγινε η συγκέντρωση και αντιπροσωπεύτηκαν σ'αυτή όλες οι έπαρχίες μέ 2000 αντιπροσώπους πού μαζί τους έφεραν καταλόγους των ύποστηρικτών τους μέ τά όνόματα και τά επίθετά τους, τό βαθμό, τη θέση, τον τόπο διαμονής και τίς υπογραφές τους.

- Πόσοι αστυνομικοί αντιπροσωπεύτηκαν κατά τη γνώμη σου;

Σαράντα δύο χιλιάδες. Και μόνο τότε καταλάβαμε τό μέγεθος του κινήματος. Έκλεχτήκαμε από τους αντιπροσώπους στό προεδρείο. Η συζήτηση κράτησε όλόκληρη τη νύχτα(...)

Η γενική πολιτική κατάσταση την εποχή εκείνη ήταν άβέβαιη, τό Συνέδριο του Κόμματος πλησίαζε και πήραμε και ένα γράμμα από μία κυβερνητική έπιτροπή πού μάς ύποσχόταν άμνηστία.

Αντί για αυτό στις 17 Ιουνίου μάς άπόλυσαν χωρίς καμμία έξήγηση. Μας έξανάγκασαν νά υπογράψουμε μία δήλωση, όπεν λέγαμε ότι παραιτούμαστε από τό σωματείο. Πολλοί άρνήθηκαν και πολλαπλασίασαν τίς δραστηριότητές τους.

- Πόσοι άπολύθηκαν;

Γύρω στους 500, ήθελαν νά χτυπήσουν τό κίνημά μας μέ όποιοδήποτε κόστος.

- Τί τους φόβιζε περισσότερο;

Κατ'άρχήν, η θέλησή μας νά μή γίνουμε μηχανή καταστολής στις κοινωνικές διαμάχες. Ακόμα η έπιθυμία μας νά άποκτήσουμε άνεξάρτητο σωματείο και νά έλέγχομε οι ίδιοι τίς ύποθέσεις μας.

Θέλουμε ό νόμος νά ίσχύει τό ίδιο για τον καθένα. Θέλουμε τό σοσιαλισμό, αλλά ένα σοσιαλισμό όχι συγκεντρωτικό, αλλά αυτοδιαχειριστικό. Δέν ύπάρχει βάση για κατηγορία ότι είμαστε "άντισοσιαλιστικά στοιχεία".

ύπηρετήσει ήδη τά δύο χρόνια, έγινε πολύ άσχημα δεκτή. Αυτό δείχνει τό γράμμα των στρατιωτών του στρατοπέδου του Lublin.: "Οι άρχές έλπίζουν ότι σάν "μή μολυσμένοι" ακόμα από την Άλληλεγγύη, θά εκτελέσουμε όποιαδήποτε διαταγή, αν γίνουν έξεγέρσεις, χωρίς νά σκεφτόμε τίποτα. Δηλώνουμε ότι, αν και δέν μπορούμε ακόμα νά γραφτούμε στό συνδικάτο, είμαστε μέ όλη μας την καρδιά μαζί σας. Δέ θά γίνουμε εργαλείο στα χέρια της έξουσίας. Δηλώνουμε ότι δέν θέλουμε νά άγωνιστούμε έναντίον των εργατών, θέλουμε νά τους ύπηρετήσουμε και θά τό κάνουμε!" Τό συνδικαλιστικό δελτίο της Βαρσοβίας πού δημοσίευσε τό απόσπασμα αυτό - Niezależnosc της 21ης Όκτώβρη - προσθέτει ότι οι στρατιώτες του Lublin "άπευθύνονται σέ όλη την κοινωνία και ζητούν τη βοήθειά της." Και έπίσης: "Παρόμοια μηνύματα έρχονται και από άλλες περιοχές..."

Τό 1ο έθνικό συνέδριο τής 'Αλληλεγγύης

Οι συζητήσεις για τό συνέδριο τής 'Αλληλεγγύης είχαν ξεκινήσει ήδη από τό καλοκαίρι του '81. 'Η όξυνση τής οικονομικής κρίσης, οι ούρες στά μαγαζιά, ή πείνα, λειτούργησαν σάν καταλύτες στους προβληματισμούς των πολλωνών εργαζόμενων. 'Η διάτρητη γραφειοκρατία πού ούτε ήθελε αλλά ούτε καί μπορούσε νά ικανοποιήσει άκόμα καί τίς στοιχειώδεις άνάγκες των μαζών θάπρεπε νά δώσει τή θέση της στά συμβούλια των εργαζομένων. "Έτσι ή άπάντηση στά προβλήματα πού έβαζε ή άυτοδιαχείριση άποκτούσε ζωτική σημασία για τήν 'Αλληλεγγύη.

Σ'αυτό τό σημείο καί παράλληλα μέ τά γυμνάσια του σοβιετικού στόλου στη Βαλτική, άρχισε στις 5 του Σεπτεμβρη στό Γκντάνσκ τό συνέδριο, μέ τή συμμετοχή 900 περίπου αντιπροσώπων, πού εκπροσωπούσαν 12 εκατομμύρια εργαζόμενων. Παραβρέθηκαν πολλοί εκπρόσωποι άπό συνδικάτα του έξωτερικού καί κανένας άπό τίς χώρες του (άν) ύπαρκτου σοσιαλισμού - μέ έξαίρεση τή Γιουγκοσλαβία. Όπως καί τόν Αύγουστο έτσι καί τώρα οι συζητήσεις μεταδίδονταν μέ μεγάφωνα στους χώρους έξω άπό τήν αίθουσα συνεδριάσεων.

Τό συνέδριο έγινε σέ δύο φάσεις: ή πρώτη άπό τίς 5 ως τίς 10 του Σεπτεμβρη κι ή δεύτερη άπό τίς 26 ως τίς 7 του Οκτώβρη. Κι αυτό για νά επιστρέψουν οι αντιπρόσωποι στις οργανώσεις τους, νά τίς ενημερώσουν καί νά άνανεώσουν τήν έντολή για τή δεύτερη φάση, ό που ψηφίστηκαν κι οι πιο ουσιαστικές αποφάσεις.

Οι αποφάσεις ήταν: ή άπόφαση για τήν έλεύθερη μετανάστευση, για τήν προκήρυξη έλευθέρων εκλογών για τή Δίαιτα (Βουλή), τό πρόγραμμα, ή άπόφαση για τήν άυτοδιαχείριση, ή τελική διακήρυξη, τό πρόγραμμα τής 'Αλληλεγγύης καί ή έκκληση στους εργάτες των άνατολικών χωρών. Στο συνέδριο επίσης άναγγέλθηκε ή άυτοδιάλυση του ΚΟΡ άπό τόν εκπρόσωπό του καί έκδότη τής έφημερίδας Robotnik ('Εργάτης), Ε.Λιπίνσκι.

'Η πρώτη άπόφαση για τήν άυτοδιαχείριση ψηφίστηκε στις 8 Σεπτεμβρη. Στο ένδιάμεσο των δύο φάσεων διάστημα ό ήγέτης του συνδικάτου Βαλέσα, διαπραγματευόμενος μέ τήν κυβέρνηση, κατέληξε στην ύπογραφή συμφωνίας πάνω στο θέμα αυτό, πού ή Δίαιτα έσπευσε νά ψηφίσει μιά μέρα πριν τήν έναρξη τής δεύτερης φάσης. Σ'αυτήν, παρά τή ζωηρή αντίδραση άρκετών αντιπροσώπων, ψηφίστηκε μιά δεύτερη άπόφαση, πού στη συνέχεια άνατράπηκε άπό μιά τρίτη, τή γνωστή σάν "διακήρυξη των τριών". Πρόκειται για μιά δήλωση των Κοβαλέφσκι, Καρπίνσκι καί Ντύνερ, πού τελικά ψηφίστηκε άπό τό 1/5 των συνέδρων.

Παρά τήν κατακραυγή πού ξεσηκώθηκε ένάντιά του, ό Λέχ Βαλέσα κατόρθωσε νά επανενκλεγεϊ, ένώ οι αντίπαλοί του Γκιούρτζικ, Ρουλέφσκι καί Γκβιάζντα συγκέντρωσαν τό 45% των ψήφων συνολικά.

Τέλος τό πρόγραμμα πού ψηφίστηκε άποτελεϊται άπό 37 θέσεις καί τά κεφάλαια:

1. Ποϋ είμαστε καί ποϋ πάμε.
2. Τό συνδικάτο μπροστά στην τωρινή κατάσταση τής χώρας.
3. Τό συνδικάτο μπροστά στην κρίση καί τήν οικονομική μεταρρύθμιση.
4. Μιά κοινωνία άλληλέγγυα, μιά κοινή πολιτική.
5. 'Η άυτοδιαχειριζόμενη δημοκρατία.
6. Τό συνδικάτο μας.
7. Τό καινούργιο κοινωνικό συμβόλαιο.

Τό πρόγραμμα παρουσιάζει σημαντικό ένδιαφέρον αλλά ή δημοσίευσή του ήταν άδύνατη άπ' τή μεριά μας καί λόγω έκτασης καί λόγω καθυστέρησης τής άφιξης του στα χέρια μας. 'Απ' ό τι όμως ξέρουμε, έχει προγραμματιστεί ή έκδοσή του άπό τό περιοδικό "ό πολίτης".

Στή συνέχεια παραθέτονται: ή πρώτη άπόφαση για τήν άυτοδιαχείριση, ή έκκληση στους εργάτες τής 'Ανατολικής Εύρώπης (άπό τήν α' φάση) καί ή τελική διακήρυξη καί "ή δήλωση των τριών" (άπό τή β' φάση του συνεδρίου). Είναι κείμενα παρμένα άπό τό περιοδικό "Inprecor" άριθ. 109 καί 110 καί, άν καί ξαναδημοσιευμένα, κρίναμε πώς είναι άπαραίτητα για τό σχηματισμό μιās συνολικής αντίληψης για τήν "Αλληλεγγύη". Τέλος παραθέτουμε ένα κείμενο πού προσπαθεί νά δώσει τίς άπόψεις των τριών συνυποψηφίων του Βαλέσα, στο συνέδριο του Γκντάνσκ.

SOLIDARNOSĆ

Πρώτη απόφαση για την αυτοδιαχείριση

Οι αντιπρόσωποι του ανεξάρτητου και αυτοδιαχειριζόμενου συνδικάτου 'Αλληλεγγύη για το 1ο έθνικό του Συνέδριο, καλούν τους αγωνιστές του συνδικάτου και όλους τους εργαζόμενους να υπερασπίζονται την εργατική αυτοδιαχείριση. Οι άρχες, πανικόβλητες μπροστά στην ανάπτυξη και το δυνάμωμα της αυτοδιαχείρισης, προσπαθούν να την εξουδετερώσουν στερώντας τα συμβούλια των εργαζομένων από το δικαίωμα να διαχειρίζονται την επιχείρηση και ιδιαίτερα από το δικαίωμα να διορίζουν και να ανακαλούν τον διευθυντή.

Πίσω από την υπεράσπιση της συλλογικής και κρατικής ιδιοκτησίας, κρύβονται τα έγκλημα συμφέροντα του γραφειοκρατικού μηχανισμού του κόμματος και του Κράτους που θέλουν να μας επιβάλλουν. 'Η πρόσφατη υπεράσπιση της νομενκλατούρας είναι ακόμα ένα βήμα στα πλαίσια της προσπάθειας για τη διατήρηση του συστήματος της επιλογής των στελεχών, έξ αιτίας του οποίου οι υπεύθυνοι της οικονομίας, διορισμένοι με πολιτικά κριτήρια, έχουν οδηγήσει την οικονομία μας στη σημερινή καταστροφή.

'Η επίσημη προπαγάνδα ισχυρίζεται ότι το κυβερνητικό σχέδιο νόμου έχει κατανοηθεί και έχει γίνει αποδεκτό από την πλειοψηφία της κοινωνίας. Σ' αυτή την κατάσταση, το Συνέδριο -σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 3 του Συντάγματος της λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας (ΛΔΠ) που καθορίζει ότι "οι νόμοι της ΛΔΠ είναι η έκφραση των συμφερόντων και της θέλησης του εργαζόμενου λαού"- απευθύνεται στη Δίαιτα της ΛΔΠ και ζητά την προκήρυξη, μέσα σε συγκεκριμένη προθεσμία, έθνικού δημοψηφίσματος για τις αρμοδιότητες των συμβουλίων των εργαζομένων. Το δημοψήφισμα αυτό, θα πρέπει προφανώς να γίνει πριν την ψήφιση του νόμου για τις επιχειρήσεις και του νόμου για την αυτοδιαχείριση από τη Δίαιτα της ΛΔΠ. Τα συνδικάτα πρέπει να συμμετέχουν στη διατύπωση των ερωτημάτων και στη διαδικασία του δημοψηφίσματος.

Τό Συνέδριο αποφασίζει επίσης ότι, σε περίπτωση άρνησης των οργάνων του Κράτους να προχωρήσουν σε δημοψήφισμα, το συνδικάτο θα οργανώσει δημοψήφισμα ανάμεσα στο προσωπικό των επιχειρήσεων.

Οι αντιπρόσωποι του 1ου έθνικού Συνεδρίου ελπίζουν ότι οι βουλευτές θα πάρουν υπ' όψη τους τη θέληση των εργαζομένων και θα καταλήξουν σε μια απόφαση σύμφωνη με τις απόψεις τους. Γι αυτό οι αντιπρόσωποι του 1ου έθνικού Συνεδρίου απευθυνόμενοι στη Δίαιτα ζητούν να μη ψηφίσει τους νόμους αυτούς με τη διαδικασία που θέλει να επιβάλλει η κυβέρνηση. 'Η ψήφιση ενός σχεδίου νόμου αντίθετου με τη θέληση των εργαζομένων θα προκαλούσε δξυνση της έντα-

σης, θα έκανε πιο δύσκολη την ανοικοδόμηση της κατεστραμμένης οικονομίας και θα εξαφάνιζε τελείως την έμπιστοσύνη της κοινωνίας προς τη Δίαιτα.

'Η ενέργεια αυτή της Δίαιτας θα άφηνε να πάει χαμένη η ιστορική ευκαιρία να προχωρήσει η χώρα σε μια δημοκρατική μεταρρύθμιση και να δει η κοινωνία την αναγκαioτητα να χαράξει μια αυτόνομη δραστηριότητα. Οι αντιπρόσωποι του Συνεδρίου δηλώνουν ότι το συνδικάτο δέ θα εγκαταλείψει τον αγώνα για μια αβθεντική αυτοδιαχείριση και ότι θα υπερασπίσει με όλα τα μέσα τα μέλη του ενάντια στις συνέπειες μιας μεταρρύθμισης που δέ θα γινόταν αποδεκτή από την κοινωνία. 'Υπογραμμίζουμε με σοβαρότητα ότι σε περίπτωση ψήφισης του νόμου για την αυτοδιαχείριση με μορφή αντίθετη με τη θέληση των εργαζομένων, το συνδικάτο θα βρεθεί υποχρεωμένο να τον μποϊκοτάρει και να δράσει για να εξασφαλίσει την έλευθερία δραστηριότητας των αβθεντικών αυτοδιαχειριστικών συμβουλίων.

Φωτογραφία του Συνεδρίου

'Η θέση του συνδικάτου μας όσον αφορά τους νόμους για την αυτοδιαχείριση και τις κρατικές επιχειρήσεις περιέχεται στην απόφαση του Συνεδρίου της 3ης του Σεπτεμβρίου 1981. 'Ηταν λοιπόν γνωστή στη Δίαιτα της Λαϊκής Δημοκρατίας της Πολωνίας, η οποία, στις 25 του Σεπτεμβρίου 1981, ψήφισε το νόμο για τις κρατικές επιχειρήσεις και το νόμο για την αυτοδιαχείριση των εργαζομένων στις κρατικές επιχειρήσεις.

'Η Δίαιτα απέρριψε στο ψήφισμά της το συμβιβασμό που είχε γίνει αποδεκτός από το προεδρείο της 'Εθνικής Συντονιστικής 'Επιτροπής σχετικά με τον τρόπο διορισμού του διευθυντή της επιχείρησης. 'Ο συμβιβασμός αυτός ήταν ωστόσο μια σημαντική ύ-

ποχώρηση από τή μεριά του συνδικάτου σε μιά προσπάθεια να διευθετηθούν οι διαφορές χωρίς προσφυγή σε νέους αγώνες. Η Δίαιτα δέν πήρε επίσης υπ' όψη της τις θέσεις του συνδικάτου για μιά σειρά άλλα σημαντικά σημεία που αφορούν τήν αυτοδιαχείριση καί τήν αυτονομία των επιχειρήσεων.

Παρ' όλα αυτά, τό Συνέδριο, μέσα σε ένα πνεύμα συμφιλίωσης δέν απορρίπτει τούς νόμους αυτούς στο σύνολό τους.

Σέ συμφωνία μέ τήν προηγούμενη απόφαση, τό Συνέδριο αποφασίζει νά υποβάλλει σε δημοψήφισμα μέσα στις επιχειρήσεις τις παραγράφους των δύο αυτών νόμων που απομακρύνονται ξεκάθαρα από τις θέσεις του συνδικάτου καί βάζουν σε κίνδυνο τήν αυτοδιαχείριση καί τήν αυτονομία των επιχειρήσεων καί επομένως αμφισβητούν τήν οικονομική μεταρρύθμιση.

Θέλουμε νά γίνουν τροποποιήσεις στους δύο αυτούς νόμους στά εξής σημεία:

1. Στις διατάξεις που αφορούν τή διαχείριση της επιχείρησης.

Τό Συνέδριο θεωρεί ότι πρέπει τό ίδιο τό προσωπικό νά διαχειρίζεται τήν επιχείρηση αποφασίζοντας για όλες τις σημαντικές υποθέσεις.

2. Στόν κανονισμό που αφορά τή σύνθεση της επιτροπής προετοιμασίας του διαγωνισμού για τήν εκλογή του διευθυντή, ή οποία παρουσιάζει τις υποψηφιότητες για αυτή τή θέση.

Θεωρούμε ότι ο καθορισμός καί ή σύνθεση αυτής της επιτροπής αποτελεί νόμιμο δικαίωμα του συμβουλίου των εργαζομένων καί μόνο αυτού.

3. Στήν παράγραφο που καθορίζει τις επιχειρήσεις στις οποίες ο διευθυντής θά πρέπει νά διορίζεται καί νά ανακαλείται από τις αρχές.

Τό Συνέδριο θεωρεί ότι ο κατάλογος αυτός πρέπει νά περιλαμβάνει μόνο τις βιο-

μηχανίες πολεμικού υλικού καί τις επιχειρήσεις που υπάγονται στα Υπουργεία Οικονομικών καί Δικαιοσύνης καί λειτουργούν στις φυλακές.

4. Στήν παράγραφο που επιτρέπει στις αρχές νά επιβάλλουν στις επιχειρήσεις ιδιαίτερα καθήκοντα.

Πιστεύουμε ότι αυτό δέν πρέπει νά γίνεται παρά μόνο σε περίπτωση φυσικής θεομηνίας ή για καθήκοντα που επιβάλλονται από τις άμυντικές ανάγκες της χώρας. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις οι άρμόδιες αρχές πρέπει νά εξασφαλίζουν τά απαραίτητα υλικά μέσα καί νά καλύπτουν όλα τά έξοδα για τήν επέκταση αυτών των καθηκόντων.

5. Στόν κανονισμό που επιτρέπει νά επιβληθεί σε μιά επιχείρηση ή ένταξη της σε ένα συνεταιρισμό επιχειρήσεων.

Τό Συνέδριο θεωρεί ότι ένας τέτοιος νόμος δέν μπορεί νά αφορά παρά μόνο τις επιχειρήσεις που αναφέρθηκαν στο σημείο 3.

Η Έθνική Επιτροπή θά παρουσιάσει στή Δίαιτα τά αποτελέσματα του δημοψηφίσματος καί θά καταθέσει μιά πρόταση ζητώντας τήν τροποποίηση των νόμων που αφορούν τις κρατικές επιχειρήσεις καί τήν αυτοδιαχείριση σ' αυτές.

Τό Συνέδριο θεωρεί ότι τό περιεχόμενο των διαταγμάτων για τήν εφαρμογή των δύο νόμων που προαναφέρθηκαν καί των νόμων που τούς συνοδεύουν θά έπρεπε νά αποφασιστεί από κοινοί μέ τά συνδικάτα.

Στά πλαίσια του αγώνα για τήν αυτοδιαχείριση των εργαζομένων καί για τήν κοινωνικοποίηση των επιχειρήσεων, τό συνδικάτο θά συνεχίσει νά δρά σύμφωνα μέ τή θέληση των εργαζομένων. Τό συνδικάτο διαβεβαιώνει τούς εργαζομένους ότι θά κάνει όλες τις απαραίτητες ενέργειες για τήν υπεράσπιση της αυτοδιαχείρισης.

Τό Συνέδριο καλεί όλους τούς εργαζόμενους νά δημιουργήσουν αυθεντικά αυτοδιαχειριστικά όργανα στή βάση των αποφάσεων του συνδικάτου.

Κάλεσμα στους εργάτες της ανατολικής ευρώπης

Οι συγκεντρωμένοι στο Γκντανσκ άνθρωποι για τό 1ο έθνικό Συνέδριο του ανεξάρτητου καί αυτοδιαχειριζόμενου συνδικάτου "Άλληλεγγύη" άπευθύνουν χαιρετισμό καί εκφράζουν τή συμπαράστασή τους σε όλους τούς εργάτες της Άλβανίας, της Βουλγαρίας, της Τσεχοσλοβακίας, της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ρουμανίας, της Ούγγαρίας καί σε όλες τις εθνότητες που άπαρτίζουν τήν Σοβιετική Ένωση.

Σάν πρώτο ανεξάρτητο συνδικάτο στήν μεταπολεμική μας ιστορία, είμαστε βαθιά πεισμένοι για τήν κοινότητα της πορείας μας. Σας διαβεβαιώνουμε ότι, αντίθετα μέ

τά ψέματα που διαδίδονται στις χώρες σας, ή Άλληλεγγύη είναι ή αυθεντική έκφραση των εργαζομένων, έχει δέκα εκατομμύρια μέλη καί έχει δημιουργηθεί μετά από εργατικές άπεργίες. Ο στόχος μας είναι ο αγώνας για τή βελτίωση των συνθηκών ζωής για όλους τούς εργαζόμενους.

Υποστηρίζουμε αυτούς από σάς που έχουν πάρει τόν δύσκολο δρόμο του αγώνα για ένα ελεύθερο συνδικαλιστικό κίνημα. Ελπίζουμε ότι σύντομα οι αντιπρόσωποί μας θά συναντηθούν μέ τούς δικούς σας για νά ανταλλάξουν τις συνδικαλιστικές τους έμπειρίες.

Δεύτερη απόφαση για την αυτοδιαχείριση

Σέ ολοένα καί μεγαλύτερο αριθμό καταφθάνουν από τίς επιχειρήσεις άνησυχητικά νέα, πού αναφέρονται στην προσπάθεια του κρατικού μηχανισμού νά καταπνίξει την ανάπτυξη ενός γνήσιου αυτόνομου κινήματος για την αυτοδιαχείριση.

Οι διευθυντές των επιχειρήσεων στέλλουν υπηρεσιακά σημειώματα για τό σχηματισμό επιτροπών όργάνωσης έκλογών για τά εργατικά συμβούλια, κάτω από την προεδρία του πρώτου γραμματέα της επιτροπής επιχείρησης του ΠΕΡΚ. Άγνοείται ή ύπαρξη των ιδρυτικών επιτροπών αυτοδιαχείρισης, πού έχουν δημιουργηθεί μέ πρωτοβουλία των εργαζομένων. Οι ενέργειες αυτές γίνονται μέ την κάλυψη της κυβέρνησης.

Τό Συνέδριο θεωρεί ότι οι νόμοι για την αυτοδιαχείριση καί για τίς κρατικές επιχειρήσεις δέν δίνουν στους διευθυντές τό δικαίωμα νά έπεμβαίνουν στή διαδικασία διαμόρφωσης των αυτοδιαχειριστικών όργάνων. Τά υπηρεσιακά σημειώματα πού αναφέρουμε πα-

ραπάνω έρχονται σέ μετωπική σύγκρουση μέ τίς στοιχειώδεις άρχές της εργατικής αυτοδιαχείρισης.

Τό Συνέδριο άπαιτεί τό άμεσο σταμάτημα αυτής της πρακτικής. Τό Συνέδριο δηλώνει ότι ή Άλληλεγγύη αναγνωρίζει μόνο τά εργατικά συμβούλια πού σχηματίστηκαν από τους εργαζόμενους χωρίς καμιά ανάμειξη της διοίκησης. Καλεί τους εργαζόμενους νά μπούκοτάρουν τά αυτοδιαχειριστικά όργανα πού έχουν σχηματιστεί μέ πρωτοβουλία των διευθυντών καί νά αναπτύξουν την αυτόνομη δραστηριότητα για νά οίκοδομήσουν καί νά δυναμώσουν τό γνήσιο αυτοδιαχειριστικό εργατικό κίνημα.

Zbigniew M. KOWALEWSKI (Λότζ)
Janusz KARPINSKI (Λιούμπλιν)
Jerzy DYNER (Βαρσοβία)

Γκτάνσκ, 3 του Όχτώβρη 1951

Τελική δήλωση

Ο άπώτερος στόχος του άνεξάρτητου συνδικάτου "Άλληλεγγύη" είναι ή δημιουργία των προϋποθέσεων για μία άξιοπρεπή ζωή, σέ μία Πολωνία οικονομικά καί πολιτικά κυρίαρχη, για μία ζωή άπελευθερωμένη από τή φτώχεια, την έκμετάλλευση, τό φόβο καί τό ψέμα, σέ μία κοινωνία δημοκρατικά όργανωμένη καί δίκαιη. Σήμερα τό έθνος περιμένει:

1. Τή βελτίωση του έφοδιασμού σέ τρόφιμα μέ την έφαρμογή ενδός-έλεγχου στην παραγωγή, τή διανομή καί τίς τιμές, σέ συνεργασία μέ την Άγροτική Άλληλεγγύη.

2. Μία οικονομική μεταρρύθμιση, μέ τή δημιουργία άθροιστικών αυτοδιαχειριστικών συμβουλίων στις επιχειρήσεις καί μέ τή διάλυση της κομματικής Νομενκλατούρας.

3. Τήν αλήθεια, μέ τόν κοινωνικό έλεγχο στά μαζικά μέσα ενημέρωσης καί την έξάλειψη των ψευμάτων στην εκπαίδευση καί την πολωνική κουλτούρα.

4. Τή Δημοκρατία, μέ την καθιέρωση έλεύθερων εκλογών για τή Δίαιτα καί για τα λαϊκά συμβούλια.

5. Τή δικαιοσύνη, μέ τή διασφάλιση της ισότητας όλων άπέναντι στό νόμο, την άπε-

Φωτογραφία του Συνέδριου

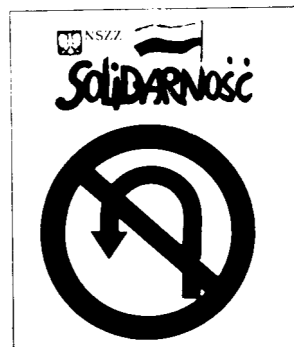
λευθέρωση όσων φυλακίστηκαν για τίς ιδέες τους και την υπεράσπιση όσων διώκονται για τίς πολιτικές, έκδοτικές ή συνδικαλιστικές τους δραστηριότητες.

6. Την προστασία της υγείας του έθνους, με την προστασία του περιβάλλοντος, την αύξηση των πιστώσεων για τίς υγειονομικές υπηρεσίες και την έγγυση των δικαιωμάτων των μειονεκτούντων ατόμων μέσα στην κοινωνία.

7. Κάρβουνο για τον πληθυσμό και τήβι-ομηχανία, με την παροχή έγγυσεων στους άνθρακωρούς για ικανοποιητικές συνθήκες ζωής και δουλειάς.

Θά πραγματοποιήσουμε αυτούς τους στό-χους με την ένότητα του συνδικάτου και την αλληλεγγύη των μελών του. Οι ενέργειες δι-αφόρων δυνάμεων που δημιουργούν ένα αλ-

σθημα έξωτερικού κινδύνου δέν πρόκειται νά μάς πτοήσουν ούτε θά μάς αποτρέψουν από τό νά αγωνιστούμε για τά ιδανικά του Αύγου-στου του 1980, για την πραγματοποίηση των συμφωνιών του Γκντάνσκ, του Στεττίνου και του Γιαστρζέμπιε.

Γιούρτσικ, Ρουλέφσκι, Γκβιάζντα

Στό παρακάτω κείμενο προσπαθούμε νά δώσουμε μία εικόνα της αντιπολίτευσης έναντια στό Βαλέσα, που στό συνέδριο της Άλληλεγγύης εκφράστηκε από τους Γιούρτσικ, Ρουλέφσκι και Γκβιάζντα. Καί οι παραπάνω τρεις άνάπτυξαν θέσεις σαφέστατα ριζοσπαστικώτερες του Βαλέσα στό επίπεδο της αγωνιστικότητας. Όπωςδήποτε δέν αποτελεί ολοκληρωμένη παρουσίαση, αφού δέν θίγει τό βασικό θέμα των διαφωνιών πάνω στό ζήτημα της αυτοδιαχείρισης. Τό άρθρο αυτό βασίστηκε σέ κείμενο του άγγλικού περιοδικού Socialist Review του Δεκέμ-βρη 1981.

Ένώ ή αντίθεση στό Βαλέσα υπήρχε πρα-γματικά και ήταν έξαπλωμένη μέσα στό συνδι-κάτο, μέ τίποτα δέ μπορούμε νά πούμε ότι ή-ταν οργανωμένη, ότι είχε τέλος πάντων κάποι-α συνοχή. Στό συνέδριο υπήρξαν και τρεις άλ-λοι διεκδικητές της προεδρίας της Έθνικής Έπιτροπής. Ό Μάριαν Γιούρτσικ άπ'τό Στε-ττίνο, ό Γιάν Ρουλέφσκι άπό τό Μπυντγκόζ κι ό Άντρέι Γκβιάζντα. Κι οι τρεις είχαν άρ-κετά κοινά μεταξύ τους και μέ τόν Βαλέσα. Κατ'άρχήν κανείς δέν μίλησε άνοιχτά για ά-νατροπή του συστήματος. Όλοι μίλησαν για "αυτοδιαχείριση" και τό μοναδικό σημείο ό-που υπήρξαν διαφωνίες ήταν τό άν ό πραγμα-τικός έλεγχος άπό τους εργάτες θά έπρεπε νά έπιτευχθεί μαχητικά ή μέσω συζητήσεων.

Οι σημαντικώτερες, όμως, διαφωνίες έ-κφράστηκαν στό θέμα της έσωτερικής δημοκ-ρατίας στό συνέδριο και στίς σχέσεις του μέ τό κράτος. Άπ'ότι φαίνεται, πάντως, κα-νείς άπ'τους τρεις υποψήφιους δέν έπεδίω-κε πραγματικά νά πάρει τή προεδρία, παρά νά εκφράσει άπλά μερικές άντιθέσεις. Ό φόβος μπροστά σέ μία πιθανή διάσπαση του συνδικάτου κάνει άκόμα και τους πλέον μα-χητικούς έπικριτές του Βαλέσα νά είναι συ-γκρατημένοι. Άκόμα και ό Κάρολ Μοντζελέφ-σκι, όταν παραιτήθηκε τό χειμώνα έξ αίτί-ας της άναστολής άπό τό Βαλέσα της προγραμ-

ματισμένης γενικής άπεργίας, έλεγε: " Εί-ναι λάθος έστω και νά μιλάμε για διαιρέ-σεις στην Άλληλεγγύη.... Αυτό που πρέπει όλοι νά κάνουν είναι νά υποστηρίξουν τό Βα-λέσα".

Μάριαν Γιούρτσικ

Πήρε τους περισσότερους ψήφους μετά τόν Βαλέσα. Όταν ρωτήθηκε άν ήταν υπέρ μι-ας κυβέρνησης έθνικής σωτηρίας, άπάντησε: "Δέν υπήρξε ποτέ πολιτικός. Είμαι συν-δικαλιστής. Υπερασπίζομαι την εργατι-κή τάξη. Θέλω νά παίρνουμε τόν μισθό που άναλογεί στη δουλειά μας και ν'ά-νεβάσουμε τή ποιότητα της ζωής μας. Αυτοί είναι οι στόχοι μου".

Σίγουρα οι άπόψεις του Γιούρτσικ ξε-περνούν αυτή την άπλοϊκή άπάντηση. Στό συ-νέδριο επέμεινε πολύ στό θέμα του έλεγχου της ήγεσίας του συνδικάτου άπό τή βάση του Άντέδρασε, άκόμα, έντονα στους συμβιβασ-μούς και τίς υποχωρήσεις που έγιναν. Ζήτη-σε έλεύθερες έκλογές για τή Πολωνική βουλή και την δημιουργία νέας κυβέρνησης που νά προέρχεται άπ'αυτή.

Ή άπλοϊκότητα του Γιούρτσικ άντιστα-θμίζεται άπ'τό γεγονός ότι είναι βετεράνος

συνδικαλιστής των ναυπηγείων του Στετίνου και μέλος της απεργιακής επιτροπής στην εξέγερση του 1970. Στο Στετίνο εκδίδεται από την Άλληλεγγύη η εφημερίδα Jednosc (Ενότητα) που είναι από τα λίγα έντυπα του

Γιούροτσκι

συνδικάτου που προχώρησαν σε μαρξιστικές αναλύσεις για τη Πολωνική κατάσταση (βλεπε άρθρα "Ποιός είναι ποιός;" και "Εργατικό Συνδικάτο Άλληλεγγύη και Σοσιαλισμός").

Γιάν Ρουλέφσκι

Ήταν ένας από τους συνδικαλιστές της Άλληλεγγύης που χτυπήθηκαν από την αστυνομία στο Μπυντγκόζ. Από τότε κέρδισε τη φήμη του ριζοσπαστικού στοιχείου.

Ρουλέφσκι

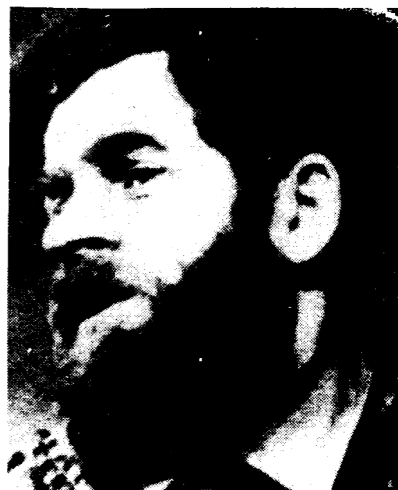
Τό καινούργιο στοιχείο που ο Ρουλέφσκι έφερε στο συνέδριο ήταν ο αντι-Ρωσικός λόγος του που έσπασε τό ταμπού που υπήρχε μέχρι τότε και άφησε να εκφραστεί η αντιπάθεια για τους Ρώσους που τρέφει τον έντονο

Πολωνικό έθνικισμό. Ο λόγος αυτός του κόστισε αρκετούς ψήφους, ήταν όμως από τους σημαντικότερους, γιατί έθετε τις διεθνείς προεκτάσεις του Πολωνικού ζητήματος, αν κι επέμεινε περισσότερο "στις σχέσεις της Πολωνίας με τ' Ρωσικό ιμπεριαλισμό", με λιγότερες αναφορές στη Δύση.

"Τά μέσα μαζικής ενημέρωσης θά μέ κατηγορήσουν ότι ξέφυγα απ'τά συνδικαλιστικά όρια. Κυρίες και κύριοι, τά προβλήματα του συνδικάτου πρέπει νά είδω θούν από ένα πλατύτερο πρίσμα. Πρέπει νά έρευνήσουμε τήν έξωτερική πολιτική και κανείς δέν μπορεί νά μάς απαγορεύσει νά εκφράζουμε τή γνώμη μας γι'αυτά τά ζητήματα. Η έξωτερική πολιτική συνδέεται μέ οικονομικά ζητήματα και μέ τούς έξοπλισμούς. Η δραστηριοποίησή μας, ο έλεγχος και η διαμόρφωση τής κοινής γνώμης πάνω σέ θέματα έξωτερικής πολιτικής, σημαίνει έλεγχο στόν κρατικό προϋπολογισμό, στό ποιά ποσά ξοδεύονται για έξοπλισμούς και ποιά για τίς ανάγκες τών έφτά εκατομμυρίων Πολωνών που ζούν σέ συνθήκες πείνας".

Άντρέι Γκβιάζντα

Η περισσότερη διαμορφωμένη τάση είναι αυτή γύρω από τόν Άντρέι Γκβιάζντα. Τή λένε "άσπερισμό" (από τή σημασία του επίθετου του Γκβιάζντα, που στά Πολωνικά σημαίνει "άστέρι"). Η τάση έχει τίς χειρότερες σχέσεις μέ τούς οικοδούς του Βαλέσα. Ο ίδιος ο Γκβιάζντα δικαιολόγησε τούς λίγους ψήφους του, λέγοντας ότι "φείδονται τίς συκοφαντίες που διέσπειραν ένα μέρος του οί "Βαλεσικοί".

Γκβιάζντα

Όπως και οί δύο προηγούμενοι έτσι κι ο Γκβιάζντα επέκρινε τήν έλλειψη δημοκρατίας στό συνδικάτο, όμως, η δική του επίθεση ήταν πολύ πιό έντονη και περισσότερη "πολιτική", απ'ότι τών δύο άλλων. Είπε, αναφερόμενος στό Βαλέσα ότι είναι:

"...ένας δικτάτορας, που έπειδή δέν έχει αστυνομία ή στρατό μαζί του αναγκάζεται νά παλεύει νά διατηρήσει και τή δημοτικότητα του και νά έχει καλές

σχέσεις μέ τήν έξουσία. Γιά νά μή διακινδυνέψει τή θέση του ακολουθεῖ πολιτική συνεργασίας καί προχωρᾷ σέ ὄλο καί μεγαλύτερους συμβιβασμούς, μέχρις ὅτου οἱ ἐργάτες ἀρχίσουν νά δυσφοροῦν καί νά ἐξεγείρονται. Τότε γιά νά μήν χάσει τή δημοτικότητά του ἀλλάζει γραμμή καί μπαίνει μπροστά στήν ἐξέγερση. Μιά τέτοια πολιτική, ὅμως, εἶναι καταστροφική καί γιά τό συνδικάτο καί γιά τή χώρα ὁλόκληρη. Εἶναι πολιτική χάους πού παίζει ανάμεσα στά δύο ἄκρα. Ἀπέχει πολύ ἀπό τή πολιτική πού θά ἔπρεπε νάχει μιά δημοκρατική ὀργάνωση, δηλ. μιά πολιτική πού θά μπορεῖ νά μεταβάλλεται ἀνάλογα μέ τήν ἐπιρροή πού θά ἔχουν οἱ ἐκάστοτε τάσεις καί διαφορετικές ὁμάδες.

Τά παραδείγματα ἀφθονοῦν. Ὁ Βαλέσα, πού ἀποκήρυξε πρόσφατα ὅλες τίς ἀπεργίες καί τά νέα αἰτήματα πού ἔβαζαν, ὑποστήριξε τίς ἀπεργίες στά λιμάνια καί στή ΛΟΤ (ἀεροπορική ἐταιρεία), ἀκριβῶς ἐπειδή ἐκεῖ οἱ ἐργαζόμενοι ἔδειξαν μεγαλύτερη ἀποφασιστικότητα καί ἡ δημοτικότητα του εἶχε ἀρχίσει νά πέφτει".

"...Ἡ δικτατορία στό σωματεῖο μας εἶναι ὁ ἀναγκαῖος καί ἱκανός παράγοντας γιά τήν ἐνσωμάτωση τῆς Ἀλληλεγγύης στό σύστημα".

"...Πιστεύω ὅτι εἶναι λάθος νά πιστεύουμε ὅτι θά ἡρεμήσουμε τήν ἐξουσία κά νοντας ὑπαναχωρήσεις...Δέν ἀποφεύγουμε τή σύγκρουση ὑποχωρώντας, οἱ παραχωρήσεις μᾶς ὁδηγοῦν κοντύτερα στή σύγκρουση..."

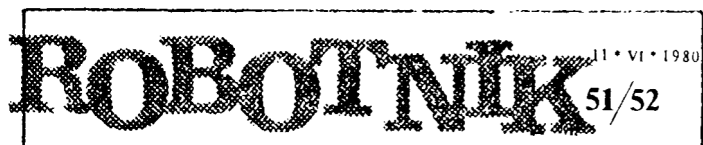
Μ'αυτές τίς ἀπόψεις συμφώνησαν ὄχι μόνον οἱ Γιούρτσικ καί Ρουλέφσκι, ἀλλά καί ἕνας μεγάλος ἀριθμός ἀντιπροσώπων.

Ἡ μεγαλύτερη ἀδυναμία τῆς τάσης Γκβιάζντα ἦταν ἡ ἀρνησή της νά δράσει ὀργανωμένα μέσα στό συνδικάτο. Ὁ ἴδιος ὁ Γκβιάζντα, ἔλεγε:

"Πιστεύω ὅτι ἂν δέκα ἐκατομμύρια ἄνθρωποι ἀποφασίσουν γιά κάποιον λόγο νά μήν ἀνατρέψουν τή κυβέρνηση, τότε οὔτε χίλιοι αἰμοδιφεῖς ἀρχηγοί δέν μποροῦν νά κάνουν τίποτα. Ἀντίθετα, ἂν δέκα ἐκατομμύρια κόσμος θέλει τήν ἀνατροπή, τότε οὔτε οἱ πιό συμβιβασμένοι ἀρχηγοί δέν μποροῦν νά τήν ἀποτρέψουν"

Αὐτό εἶναι γενικά σωστό, ὅμως, ἀπό μόνο του δέ λέει καί πολλά. Ὅπως ἔλεγε κι ἕνας ἀντιπρόσωπος, φίλος τοῦ Γκβιάζντα, μετά τό συνέδριο:

"Ὁ Ἀντρέι εἶναι πολύ ἐντάξει τύπος, ἀλλά ἔχει ἕνα κακό: δέν ξέρει νά προωθεῖ τίς θέσεις του"

STRAJKOWY BIULETYN INFORMACYJNY

≡ SOLIDARNOSĆ ≡

STOCZNA GDAŃSKA - Dnia 23 sierpnia 1980 r.

№ 2

Ἀπόψεις μέσα στό πολωνικό κίνημα

Σ'αυτή τήν ἐνότητα ἐπιχειροῦμε μιά πρώτη παρουσίαση τῶν ἀπόψεων πού ἐμφανίστηκαν στό πολωνικό κίνημα πάνω στό σύνολο τῶν προβλημάτων πού μπῆκαν (αὐτοδιαχείρηση, ἐθνικό προοπτικές τῆς χώρας κλπ). Κι αὐτό μέ κριτήριο ἕνα μίνιμουμ ἀπήχησης κι ἐπιρροῆς πού εἶχαν αὐτές οἱ ἀπόψεις μέσα στοὺς ἐργάτες. Στό ἐπόμενο τεῦχος ἐλπίζουμε νά μπορέσουμε νά συμπληρώσουμε τήν ἐνότητα αὐτή, δίνοντας ἔτσι μιά ὁλοκληρωμένη λίγο πολύ ἀποψη γιά τίς πολιτικές ἀντιλήψεις μέ βάση κείμενα τῶν ἰδίων τῶν πολωνῶν (κι ὄχι μέ ἄρθρα εἴτε ἀνταποκριτῶν-σὴν καλύτερη περίπτωση-ἢ δικὰ μας-στή χειρότερη-πού καί στίς δύο περιπτώσεις ἐμπεριέχεται τό σπέρμα εἴτε προκαταλήψεων εἴτε μιᾶς προσχηματισμένης ἐντύπωσης καί ἀντίληψης).

Τό ἄρθρο "Πολωνία: ἡ καλύτερη λέξη γιά τό τί συμβαίνει εἶναι ἐπαναστασιαστική" εἶναι παρμένο ἀπ'τό ἀμερικάνικο περιοδικό Intercontinental Press Ἀρ. 19 τοῦ 1981. Τό ἐπόμενο "Ἀλληλεγγύη καί KOR: μιά συζήτηση στό Γκντάνσκ" εἶναι παρμένο ἀπ'τό Labour Focus on Eastern Europe (ἀνοιξη 1981) καί τό "Συνομοσπονδία Ἀνεξάρτητης Πολωνίας" ἀπό τήν ἐφημερίδα Rouge.

Κουρόν: ή καλύτερη λέξη για τό τί συμβαίνει είναι επανάσταση

(Η συνέντευξη αυτή με τον J.Kuron πάρθηκε στη Βαρσοβία στις 2 Μαΐου 1981 από τους George Saunders και De Aum Rathbun).

- Ποιά είναι ή εκτίμησή σας για τήν τωρινή κατάσταση στην Πολωνία;

Η κατάσταση είναι πολύ πολύπλοκη. Νομίζω, μπορεί να περιγραφεί ως έξης: Η καλύτερη λέξη για τό τί συμβαίνει, -μέ όλες τις επιφυλάξεις- θά ήταν επανάσταση. Ο δ-ρος πρέπει να χρησιμοποιηθεί με επιφύλαξη γιατί δεν εκφράζει παρά μιιά αναλογία, και οι αναλογίες ποτέ δεν μπορούν να εφαρμοστούν ακριβώς. Τήν ονομάζω επανάσταση δι-ότι, πραχτικά, είναι ένα κίνημα ολόκληρης της πολωνικής κοινωνίας, ή οποία προσπα-θεί να αλλάξει τή ζωή της συνολικά. Θά έ-λεγα ότι βασίζεται σε μιιά ήθική επανάστα-ση του κόσμου. Ο κόσμος αποφάσισε ότι εί-ναι πλέον αδύνατο να συνεχίσει να ζεί ο-πως πρώτα. Υπάρχει ή γενική πεποίθηση ότι ο τρόπος ζωής, στον οποίο είχαμε έξανα-γκαστεί, ήταν αντίθετος με οποιαδήποτε ά-πό τις βασικές ανθρώπινες αξίες, και ή προσπάθεια να αλλάξουμε τή ζωή μας σε ο-λους τους τομείς ξεκινάει από αυτήν τήν πεποίθηση. Αυτή ή αλλαγή στη θέωρηση, τήν οποία έγω ονομάζω ήθική επανάσταση, έπηρε-άζει όλες τις ανθρώπινες σχέσεις - κοινω-νικές, πολιτικές και όλες τις άλλες.

Αυτό τό κίνημα προφανώς ενσωματώνεται πρώτα από όλα στο ανεξάρτητο συνδικάτο Α-λληλεγγύη, αλλά επίσης στην Αγροτι-κή Αλληλεγγύη, τήν Ανεξάρτητη Φοιτητική Ένωση κλπ. Αυτές είναι οι οργανωτικές μορφές του κινήματος. Αυτό τό κίνημα βρί-σκεται σε κάθε δυνατή σφαίρα της ζωής-στις έργοστασιακές σχέσεις, στην περιοχή της εργατικής αυτοδιαχείρισης, στη Βουλή, στα συμβούλια των πόλεων, στην πολιτιστική ζωή και τήν εκπαίδευση, τά σχολεία, τά θέατρα, τή φιλολογία, τό σύστημα των ορφανοτροφεί-ων- σε κάθε σφαίρα της ζωής. Για αυτό τό ονομάζω επανάσταση. Και αυτή ή αλλαγή συμ-βαίνει με μεγάλη ταχύτητα.

Η παλιά τάξη πραγμάτων έχει πραχτικά πάψει να υπάρχει. Πρέπει να δημιουργήσου-με μιιά νέα. Αυτή είναι ή πρώτη, προσεγγί-στική απάντηση στην έρώτησή σας.

Και τώρα πρέπει να έξηγήσουμε τήν πο-λυπλοκότητα της κατάστασης. Νομίζω ότι ή βασική περιπλοκή της κατάστασης, είναι τό γεγονός της σοβιετικής κυριαρχίας στην Πο-λωνία. Υπάρχει ή γενική συναίσθηση του γεγονότος ότι μιιά μέρα μπορεί να έμφανι-στούν τά τάνκς, και τότε θά αρχίσει ο πο-λωνικός πόλεμος, πού θά είναι μιιά τραγω-δία για τό έθνος μας. Αυτό πρέπει να απο-φευχτεί. Συγχρόνως όμως, ή επανάσταση δεν

μπορεί να σταματήσει, γιατί κανένας δεν μπορεί να σταματήσει μιιά επανάσταση.

Έχω γράψει ένα άρθρο για τό ζήτημα της σοβιετικής είσβολής, στο οποίο είχα έκ-φράσει μιιά γνώμη για τό τί πρέπει να γί-νει σε σχέση με αυτό. Τό άρθρο αυτό κυ-κλοφόρησε εύρύτατα, και έξακολουθεί να μάς άπασχολεί τό ίδιο έρώτημα. Τώρα θά ήθελα να τό ξεκαθαρίσω. Οι προϋποθέσεις για αύ-τό τό σχέδιο -και τό θεωρώ προηγούμενο σχέδιό μου- για τό πώς θά αποφύγουμε μιιά είσβολή έχουν ως έξης: Η Σοβιετική Ένω-ση ζητάει πολιτικές έγγυήσεις για τή στρα-τιωτική της κυριαρχία πάνω στην Πολωνία. Αυτή είναι ή minimum απαίτησή τους. Πί-στευα ότι ή διακύρωση της συμφωνίας του Gdansk, πού άσυνώριζε τον ήγετικό ρόλο του κόμματος, θά ήταν ή αναγκαία έγγυηση. Έπρεπε να συνοδεύεται από έναν άυστηρό όρισμό του τί σήμαινε αυτός ο πολιτικά ή-γετικός ρόλος. Τό διατύπωσα ως άκολουθως: Τό κόμμα θά είχε άποκλειστικό έλεγχο πάνω στο στρατό, τήν έξωτερική πολιτική και τήν άστυνομία, ιδιαιτέρα τήν πολιτική άστυνο-μία. Όμως αυτό δέ σήμαινε ότι θά μπορούν να διαμορφώνουν τό νόμο όπως θέλουν. Πρέ-πει να υπάρξουν έγγυήσεις για Ανεξάρτητα δικαστήρια, και δικαστικό έλεγχο της ά-στυνομίας. Επίσης, τό κόμμα και ή κεντρι-κή διοίκηση, δηλαδή ή εκτελεστική έξουσία, θά έπρεπε να άκολουθούν μιιά πολιτική έ-ναρμονισμένη με τις επιθυμίες της κοινω-νίας. Πίστευα ότι μέσα σε αυτό τό πλαίσιο θά μπορούσαμε να χτίσουμε τή δημοκρατία μας από τά χαμηλότερα επίπεδα της κοινω-νίας, έντείνοντας τον κοινωνικό έλεγχο των μέσων παραγωγής.

Όλο αυτό τό πρόγραμμα άχρηστεύτηκε, γιατί μιιά επανάσταση ξέσπασε στο κόμμα. Γιατί ολόκληρη αυτή ή ιδέα βασιζόταν στην υπόθεση της έμπιστοσύνης της Σοβιετικής Ένωσης στο κόμμα. Και στην τωρινή φάση φοβάμαι πώς αυτή ή ύπαρξη έμπιστοσύνης είναι πλέον αδύνατη.

Λόγω του έξωτερικού κινδύνου, ή επανά-σταση πρέπει να αυτοπεριοριστεί. Στην άρ-χή κανένας δεν ήξερε αν ήταν δυνατόν να αυτοπεριοριστεί ή επανάσταση. Γενικά, οι επαναστάσεις δεν είναι σε θέση να αυτοπε-ριορίζονται. Όμως, κατά τή γνώμη μας, ή-ταν μέσα στις δυνατότητές μας. Πιστεύω ο-τι ίσως θά μπορούσαμε να τό είχαμε κάνει. Ο αυτοπεριορισμός της επανάστασης ίσως να ήταν πιθανός. Όμως τώρα δεν έχουμε ά-πάντηση στο βασικό έρώτημα, πώς θά γίνει

αυτό τό πράγμα.

Ἡ ἐπανάσταση αὐτή ἔφτασε στό κόμμα καί τώρα προχωράει μέσα στό κόμμα. Καί δέν ξέρω ἀκόμα τί θά πρέπει νά γίνηι σ' αὐτή τήν κατάσταση. Νομίζω ὅτι ὑπάρχουν πολλές διαφορετικές γνώμες, ἀλλά εἶναι πολύ νωρίς γιά νά τίς συζητήσουμε. Καί αὐτή εἶναι ἡ ἀπάντηση στήν ἐρώτησή σας γύρω ἀπό τήν κατάσταση στήν Πολωνία (...)

- Ποιός εἶναι ὁ ρόλος τοῦ KOR μέσα στήν Ἀλληλεγγύη, καί ποιά εἶναι ἡ σχέση μεταξύ KOR καί Ἀλληλεγγύης;

Κατά τή γνώμη μου, τό KOR θά ἔπρεπε νά εἶχε διαλυθεῖ στήν ἀρχή τοῦ τελευταίου Σεπτεμβρίου, γιατί τό KOR εἶχε ἐκπληρώσει τό σκοπό του. Πρακτικά τό κίνημα συνολικά κάνει ὅ,τι τό KOR παλιότερα. Στήν πραγματικότητα, ὅλο τό KOR βρίσκεται μέσα στήν Ἀλληλεγγύη.

Γιάσεκ Κουρόν

"Ὅμως, εἶναι μάλλον ἀπίθανο νά μπορέσει νά διαλυθεῖ τό KOR σάν ὁργάνωση, λόγω τῆς φυσικῆς ἀδράνειας τῶν ὁργανώσεων αὐτοῦ τοῦ εἴδους. Στήν πραγματικότητα συνεχίζει νά ὑπάρχει χωρίς ξεχωριστό πεδίο δραστηριοτήτων. Τό KOR δέν ἦταν ποτέ πολιτικό κόμμα. Καί δέν μπορεῖ νά εἶναι, γιατί σύμφωνα μέ τό πρόγραμμά του, ἦταν ὁργανωμένο σάν σῶμα πού θά ἦταν πάνω ἀπό τήν πολιτι-

κή. Αὐτή τή στιγμή δέν ὑπάρχει ἀνάγκη γιά πολιτικά κόμματα, ἀλλά γιά πολιτικές τάσεις ἢ ὁμάδες ἢ κάτι τέτοιο. Καί τό KOR δέν εἶναι σέ θέση νά ἱκανοποιήσει αὐτή τήν ἀνάγκη. Τό γεγονός αὐτό εἶναι κάτι πού δημιουργεῖ διαιρέσεις μέσα στό KOR.

- Παίξαν τά μέλη τοῦ KOR κάποιον ἰδιαίτερο ρόλο κατά τή διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν τοῦ Αὐγούστου;

Κατ'ἀρχήν, ἀπό τόν Ἰούλιο πού ἀρχισαν οἱ ἀπεργίες, ὁργανώσαμε ἕνα κέντρο πληροφωριῶν, πού μάζευε ὅλες τίς δυνατές πληροφορίες γύρω ἀπό τίς ἀπεργίες καί τοὺς ἔδινε δημοσιότητα. Ὁχι μόνο τόν Αὐγουστο, ἀλλά ἤδη ἀπό τόν Ἰούλιο, ὅταν κυρησσόταν μιά ἀπεργία κάπου στή χώρα, ὁ κόσμος ἐνημερωνόταν ἀμέσως καί γιά αὐτήν τήν ἀπεργία καί γιά ὅλες τίς προηγούμενες καί γιά τά αἰτήματα. Κυκλοφόρησαν φύλλα τοῦ "Robotnik" (Ἑργάτης) πού περιείχαν "ἡμερολόγια ἀπεργιῶν" (χρονολογίες τῶν γεγονότων) καί τά αἰτήματα τῶν ἐργατῶν σέ κάθε ἐργοστάσιο.

Αὐτό εἶναι πολύ σημαντικό. Παλιότερα (τό 1970 καί 1976) γινόντουσαν διαδηλώσεις, ἐμπρησμοί κομματικῶν χτιρίων, κλείσιμο σιδηροδρομικῶν γραμμῶν κλπ. Ἐκτός τῶν ἄλλων, αὐτές ἦταν προσπάθειες γιά νά δοθεῖ δημοσιότητα, προσπάθειες ἐπικοινωνίας. Οἱ ἐργάτες δέν ἦταν σέ θέση νά καταλάβουν ἀπλά καί μόνο τά ἐργοστάσια, γιατί ὁ ὑπόλοιπος πληθυσμός δέν θά μάθαινε τί συνέβαινε. Χάρη στίς προσπάθειές μας, ὁ καθένας μάθαινε κάθε ἀπεργία καί κάθε ἀλλη δραστηριότητα. Καί αὐτή ἦταν μιά πολύ σημαντική προυπόθεση πού ἐπέτρεψε στοὺς ἀπεργοὺς νά παραμείνουν στά ἐργοστάσιά τους.

Θά πρέπει νά προστεθεῖ ὅτι κατά τή διάρκεια τῶν τεσσάρων προηγούμενων χρόνων τό KOR εἶχε βάλει σάν στόχο νά πείσει τόν κόσμο γιά μιά κεντρική ἰδέα, πού θά μπορούσε νά ἐκφραστεῖ ὡς ἑξῆς: "Μήν καίτε τίς κομματικές ἐπιτροπές: ὁργανώστε δικές σας ἐπιτροπές". Ἡ ἰδέα αὐτή διαδόθηκε πολύ στήν κοινωνία μας, σὺν τό ὅτι οἱ πληροφορίες πού παρεῖχε τό KOR ἦταν πολύ καλές.

Λόγω αὐτῶν, μᾶς καλούσαν οἱ ἀπεργιακές ἐπιτροπές καί ζητοῦσαν νά τοὺς συμβουλευόμαστε καί νά τοὺς βοηθάμε, πράγμα πού κάναμε. Ἀνάλογα μέ τή γνώση μας γύρω ἀπό τίς ἀπεργίες, καί τήν ἀπεργιακή μας πεῖρα, δημοσιεύσαμε αἰτήματα πανεθνικῆς κλίμακας τρεῖς φορές. Στήν πραγματικότητα, οἱ κύριες ἀπεργίες, μέ τή μεγαλύτερη σημασία, ὅπως τοῦ Ursus, Lublin καί τοῦ Gdansk, καθοδηγήθηκαν ἀπό ἄτομα συνδεδεμένα μέ τό KOR.

- Μέσω τοῦ Robotnik;

Ναί, ἀλλά καί μέσω τοῦ Bogdan Borusewicz, ἕνα μέλος τοῦ KOR πού ἦταν παρταρητής στήν ἀπεργιακή ἐπιτροπή τοῦ Gdansk. Εἶχε σταλεῖ ἀπό τό KOR στήν περιοχή τοῦ Gdansk σάν ἐκπρόσωπός του. Μετά τήν ἀπομόνωσή μας (μέ ἀλλεπάλληλες 48ωρες συλλήψεις) ἄλλα ἄτομα στάλθηκαν ἀπό τό πληροφοριακό κέντρο τοῦ KOR γιά νά ὁργα-

νώσουν ένα πληροφοριακό κέντρο στο ναυπηγείο.

Εκτός του Borusewicz, υπήρχαν άλλα τρία μέλη του KOR στο ναυπηγείο του Gdansk (Ewa Milewicz, Mirosław Chojecki και Konrad Bieliński)-όλοι προερχόντουσαν από τη συντακτική μας επιτροπή-οι όποιοι έβγαζαν την εφημερίδα 'Αλληλεγγύη.

- Έχει υπάρξει, από τον Αύγουστο, καμμία καινούργια διακήρυξη άρχων, εκ μέρους του KOR;

"Οχι, αλλά πρόσφατα μιά σειρά από θέσεις παρουσιάστηκε για συζήτηση στην 'Αλληλεγγύη, ένα σχέδιο προγράμματος για να υιοθετηθεί από την 'Αλληλεγγύη. (Δημοσιεύτηκε στο τεύχος Νο 3 της βδομαδιατικής 'Αλληλεγγύης). Αυτό είναι ένα κείμενο πολύ σημαντικό.

Είναι ένα κείμενο, με το οποίο ταυτίζομαι απόλυτα. Είναι ένα πρόγραμμα για τον εκδημοκρατισμό της χώρας. "Εγινε στόχος έντονης επίθεσης από τις κομματικές άρχες εδώ και στο εξωτερικό.

- Τι άπάντηση δίνετε σ'αυτούς που σας κατηγορούν, εσάς και άλλους, σαν αντισοσιαλιστικά στοιχεία;

Με ρώτησε το ίδιο πράγμα χτές ένας δημοσιογράφος του Gzaz (Χρόνος), ενός έπιστημου, εβδομαδιαίου περιοδικού του Gdansk, με κομματικό προσανατολισμό. Δεν ξέρω αν η συνέντευξη θα δημοσιευτεί. 'Η άπάντηση ήταν, πώς εάν το καθεστώς κάτω από το οποίο ζούμε τα τελευταία τριάντα έτη χρόνια είναι σοσιαλισμός, τότε είμαι αντισοσιαλιστής.

- Ποιός είναι ο ρόλος της 'Ομοσπονδίας για μιά 'Ανεξάρτητη Πολωνία (KPN), της οποίας οι ήγέτες έχουν τώρα συλληφθεί;

Αυτός είναι ο μόνος ρόλος που έπαιξε αυτή η ομάδα. Για κάθε πραχτικό σκοπό ήταν ανύπαρκτοι πριν συλληφθούν. 'Από τότε που οι άρχηγοί φυλακίστηκαν και παρουσιάστηκε ανάγκη αγώνα για να έλευθερωθούν, ξαφνικά άρχισαν να υπάρχουν (σαν παράγοντας πολιτικής σημασίας). Και δεν μπορώ να προκαθορίσω ποιά θα είναι η κατάσταση αφού άφεθούν. Είναι έξαιρετικά άνίκανοι πολιτικά, και μπορεί να μην καταφέρουν να χρησιμοποιήσουν το πολιτικό κεφάλαιο που συσσωρεύτηκε, σαν αποτέλεσμα της σύλληψής τους. Συγχρόνως όμως, πιστεύω πως για ένα τμήμα της πολωνικής κοινωνίας υπάρχει η ανάγκη για τέτοιους είδους έθνικιστικό ρεύμα. Αυτό είναι και η πηγή της υποστήριξης σ'αυτούς. Στην πραγματικότητα, η συντηρητική πτέρυγα του κόμματος θέλει να χρησιμοποιήσει τον ίδιο έθνικισμό, μιά και ξανάφτιαξαν την όργάνωση Grunwald, της δ-

ποιάς τά μέλη αυτοαποκαλούνται "Έθνικο-κομμουνιστές". Αυτό δεν είναι παρά ένας ακόμα χειρότερος Έθνικοσοσιαλισμός.

- Είναι αυτή η αντισημίτικη, φιλοσοβιετική όργάνωση, για την οποία έχουμε άκουστά;

Ναί.

- Και τί ρόλο παίζουν;

Μέσα στο μηχανισμό αυτού του ολοκληρωτικού κινήματος (δηλ. του έπιστημου κόμματος) ο φασισμός γεννιέται αυτόματα. 'Αλλά δεν έχει καμμία πιθανότητα έπιτυχίας μέσα στην κοινωνία, εκτός των άλλων γιατί ενώ αυτοί πραγματικά είναι 'Έθνικοκομμουνιστές, κανείς δεν μπορεί να πεί ποιανού έθνους. (Σ.Σ.: Έννοεί ότι είναι ρωσόφιλοι).

ROBOTNIK WYBRZEZA

PISMO KOMITETU ZAŁOZYCIELSKIEGO WOLNYCH ZWIĄZKÓW
ZAWODOWYCH WYBRZEZA MAJ 1980 NR 7

- Το πολωνικό κίνημα έχει τη συμπάθεια και την υποστήριξη -τμημάτων του πληθυσμού- από όλα τα μέρη του κόσμου. Δεν έννοω τις κυβερνήσεις. Ποιός είναι, κατά τη γνώμη σας, ο καλύτερος τρόπος για να βοηθήσει ο κόσμος των άλλων χωρών την 'Αλληλεγγύη;

'Η προσωπική μου γνώμη είναι ότι αυτό που συμβαίνει τώρα στην Πολωνία έχει θεμελιακή σημασία για όλόκληρο τον κόσμο· πιστεύω ότι η αλληλεγγύη του κόσμου είναι ίσως το πιο σημαντικό. Και ντρέπομαι, γιατί είναι πραγματικά ένα πάρα πολύ σημαντικό ζήτημα, για το οποίο δεν μπορώ να πω πολλά. Νομίζω ότι ο κόσμος θα έπρεπε να ξέρει όσο το δυνατόν περισσότερα για μας, τα πάντα. Θα έπρεπε να μας καταλαβαίνει.

Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, γιατί πιστεύω ότι ο δυτικός τύπος μας βλάπτει. Παρουσιάζει την κατάστασή μας σαν να είμαστε σε θέση να σταματήσουμε το κίνημα και σαν να ήταν άδικαιολόγητο να συνεχίσουμε. Είναι σαν να δικαιολογεί ο δυτικός τύπος μία επέμβαση που δεν έγινε ακόμα.

Τό κύριο σημείο είναι ότι δεν μπορούμε να σταματήσουμε γιατί η παλιά τάξη πραγμάτων έχει καταρρεύσει, και πρέπει να χτίσουμε μιά νέα. Είναι αδύνατο για μιά κοινωνία 35 εκατόμμυριων να ζήσει χωρίς κοινωνική τάξη, χωρίς θεσμούς κοινωνικής ζωής.

Πρέπει ο κόσμος των δυτικών χωρών να καταλάβει ότι η Σοβιετική Ένωση έξαρτάται πάρα πολύ από τις δυτικές κυβερνήσεις και γι'αυτό η πίεση του κόσμου στις κυβερνήσεις του, για την υπεράσπισή μας, είναι πολύ σημαντική. Οι δυτικές κυβερνήσεις θα ήταν σε θέση να έμποδίσουν τη σοβιετική επέμβαση, με τη συνδυασμένη προσπάθειά τους. Θέλω να τονίσω, ότι δεν τους καλώ

νά κυρήξουν πόλεμο.

Αυτά είναι όλα όσα είχα νά πω για την ερώτησή σας. Πολλά ακόμα θά μπορούσαν νά ειπωθούν, αλλά ή όπτική μου γωνία είναι τόσο πολωνική, ώστε μου είναι πολύ δύσκολο νά μιλήσω σάν νά είμουνα στή θέση σας.

- Σέ τί έχουν αλλάξει αί απόψεις σας από τότε πού μέ τόν Karol Modzelewski γράφατε τό 1965 τήν 'Ανοιχτή 'Επιστολή;

Θά 'ταν πολύ δύσκολο για μένα νά σας απαντήσω, γιατί θά χρειαζόταν μιά πολύ πλατιά θεωρητική συζήτηση. Από τότε έχω πάψει νά είμαι Μαρξιστής, καί ο Κάρολ τό ίδιο, τουλάχιστον μέ τήν έννοια πού έλεγε καί ο Μάρξ: "Δέν είμαι Μαρξιστής". Αυτή είναι μιά θεωρητική συζήτηση, πού δέν θά είχαμε άρκετό καιρό νά τήν κάνουμε. Όσον άφορά τίς πραχτικές προτάσεις του βιβλίου ή γνώμη μου δέν έχει αλλάξει, έκτός του ότι θά έπρεπε νά βρίσκεται μέσα στά πλαίσια μιås κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, δηλαδή τά εργατικά συμβούλια παράλληλα μέ

τό κοινοβούλιο. Κοινοβούλιο δέν προτείνουμε στό βιβλίο. Καί ο Κάρολ καί εγώ τό θεωρήσαμε λάθος, τρείς μέρες ήδη άφού έκδόθηκε τό βιβλίο.

Τό άλλο σφάλμα ήταν ότι παραβλέψαμε τελώς τό έθνικό ζήτημα, ένα παράδειγμα της κλασσικής μυωπίας του Μαρξισμού. Στην Πολωνία, είναι ένα θεμελιακό ζήτημα. Αυτό ήταν ένα βασικό λάθος της ανάλυσης.

- Τό 1965 είσαστε άπόλυτος για τήν άνάγκη δημιουργίας ενός νέου κόμματος.

Πώς βλέπετε σήμερα αυτό τό ζήτημα;

Η διαφορά της τότε μέ τήν τωρινή κατάσταση είναι σημαντική. Τό 1965 έλεγε ότι έπρεπε νά γίνει επανάσταση στην Σοβιετική Ένωση καί τήν Πολωνία, ή στην Πολωνία καί κάθε άλλη χώρα του σοβιετικού μπλόκ. Σήμερα κάναμε τήν επανάσταση στην Πολωνία. Καί σ'αυτή τήν πραχτική κατάσταση, πρέπει νά έχω ύπ'όψη μου τήν ύπαρξη της Σοβιετικής Ένωσης, καί τό γεγονός ότι βάζει έναν περιορισμό στό πολιτικό μου πρόγραμμα. Η διαφορά είναι ότι αυτό τότε ήταν λόγια, ενώ τώρα είναι πράξεις.

Άλληλεγγύη καί KOR : μιά συζήτηση στό Γκντάνσκ

(Αυτή ή συνέντευξη δημοσιεύτηκε στην εβδομαδιαία επιθεώρηση του Γκτάνσκ, Czas - (Οι Καιροί) τό Δεκέμβριο του '80. Ο Κέσικ είναι μέλος του KOR καί έχει σχέση μέ τά άγροτικά προβλήματα. Ο Μπόγκνταν Μπορούσεβιτς είναι στό KOR καί στην ήγεσία της Άλληλεγγύης. Οι άλλοι όμιλητές είναι ήγέτες της Άλληλεγγύης).

Czas:

- Θά θέλαμε νά μάθουμε πώς έρμηνεύετε τόν ήγετικό ρόλο του κόμματος.

Βαλέσα: "Czas"-τί είναι αυτό: Τί κίνημα υποστηρίζετε;

- Τήν εποχή μας, τό σήμερα.

Βαλέσα: Οι δηλώσεις σας είναι πολύ επικίνδυνες. Η όλη συνέντευξη είναι πολύ επικίνδυνη. Αφήστε με ήσυχο.

- Φοβάσαι;

Βαλέσα: Δέ φοβόμαι. Υπάρχουν πολλά προβλήματα πού πρέπει νά ληφθούν ύπ'όψη σέ σχέση μέ τήν ερώτηση για τόν ήγετικό ρόλο του κόμματος...Θά μπορούσαμε νά μιλάμε για ώρες, αλλά μιά τέτοια κουβέντα θά σκάλωνε σέ πολλά σημεία καί τέτοια ήδη υπάρχουν πολλά. Κάθε επιπρόσθετο έμπόδιο θά δημιουργούσε παραπάνω καχυποψία. Άνησυχείτε για τήν κατάσταση, έτσι δέν είναι;

- Όμως αυτό είναι ένα έρώτημα πού υπάρχει στό μυαλό του καθένα: Γιατί άποφεύγετε νά έπισημάνετε τόν "ήγετικό ρόλο του κόμματος" στό καταστατικό σας;

Λίς: Είναι τελείως άπλό, ο ήγετικός ρόλος του κόμματος...

Βαλέσα: "Ε, Μπόγκνταν, αυτό είναι επικίνδυνο."

Λίς: Γιατί επικίνδυνο; Τό κόμμα έχει ήγετικό ρόλο, αλλά στό κράτος. Όμως, τά συνδικάτα είναι ένας οργανισμός μέ τή δική του διαχείρηση.

Γκβιάζντα:...καί άυτονομία.

Λίς: Δέ θά ήταν άυτόνομα άν υπάρχει καί τήν σάν τόν ήγετικό ρόλο του κόμματος"στά σωματεία...Σ'αυτή τήν περίπτωση θά'ταν άκόμα πιο δύσκολο νά άντιληφτείς ότι οι άξιωματικοί του κόμματος δέν έπιτρέπεται νά κρατούν θέσεις στά σωματεία.

Βαλέσα: Αφήστε με μ'αυτές τίς έρωτήσεις. Έχουμε άρκετά προβλήματα μέ τήν όργάνωση των σωματείων.

- Ποιά είναι αυτά όνομαστικά;

Βαλέσα: Τέλος πάντων, ό,τιδήποτε γράφεις άπ'αυτή τή συνέντευξη θά λογοκριθεί τελικά.

- Δέν θά κάνουμε συζήτηση περί άνέμων καί ύδάτων. Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι έχει τηρήσει τή συμφωνία (μετά τίς άπεργίες του καλοκαιριού του '80) μέχρι καί τό τελευταίο της σημείο.

Καί σείς διαφωνείτε μ'αυτό.

Βαλέσα: Ο κόσμος βλέπει μερικά από τά αίτήματά μας σάν νά μήν άνταποκρίνονται στην παρούσα πολιτική κατάσταση. Δέν ζητ τόν καπιταλισμό, ξέρουμε ότι ή σημερινή κοι-

νωνική κατάσταση είναι σχετικά καλή για μας. Αυτό που πραγματικά θέλουμε είναι να την καλυτερέψουμε. Καί πάνω σ' αυτό θέλουμε να έχουμε μια εύλικρινή συνομιλία με τόν Πρωθυπουργό Πενγκόφσκι.

Γκβιάζντα: Κάνεις τελείως λάθος. Μπορείς να μιλήσεις για πάρα πολλά πράγματα στον κόσμο, αλλά μόνο για πολύ λίγα με τόν πρωθυπουργό.

Βαλέσα: 'Ο πρωθυπουργός πρέπει να είναι ρεαλιστής, να ξέρει για τό τί τρέχει.

- Στην εκτελεστική σας επιτροπή υποστηρίζετε ανθρώπους που έχει λεχτεί ότι ανήκαν στην αντιπολίτευση. Είναι καλό για σας να κάνετε κάτι τέτοιο, λαμβανομένης υπ' όψιν της σημερινής συγκυρίας;

Βαλέσα: Τί είναι όλα αυτά, κυρίες καί κύριοι... 'Ανήκω στην αντιπολίτευση, στά έλεύθερα συνδικάτα. 'Όλοι έμεϊς αντιμετώπιζόμαστε σάν αντιπολίτευση. Θά πρέπει να όρίσει κανείς τόν όρο "αντιπολίτευση", γιατί πολύ λίγοι άνθρωποι γνωρίζουν τήν πραγματική σημασία του. 'Εγώ για παραδειγμα, δέν ήξερα τίς θέσεις του KOR.

Λίς: Δέν ρωτάμε κανένα ή καμιά αν είναι μέλος του κόμματος ή του KOR. Τά σωματεία δέν αντιπροσωπεύουν ένα πολιτικό πρόγραμμα έλλά μια κοινωνική όργάνωση.

Βαλέσα: 'Η όλη υπόθεση βασίζεται στό γεγονός ότι τό KOR μας έμαθε τή δουλιά. Τώρα οί μαθητές ξεπέρασαν τούς δασκάλους τους. Ούτε ό 'Αντρ έί ούτε έγώ, ούτε κανείς άλλος στό κίνημά μας δέν μπορεί να ξεχάσει αυτούς που του άνοιξαν τά μάτια. Τό πρόβλημα είναι αν έχει καν τό δικαίωμα να τούς ξεχάσει. Πιστεύω ότι δέν τό έχει.

Γκβιάζντα: Είδικά αν έχει κρεμασμένη στό πέτο του τήν κονιάδα της "Άλληλεγγύης".

- Τί σημαίνει τό KOR για τήν Άλληλεγγύη;

Βαλεντίνοβιτς: 'Η κοινωνική αλλαγή πού συνεχείται επεκτείνεται σήμερα, άφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στους ανθρώπους του KOR. Σάν εργάτρια τούς χρωστώ ευγνωμοσύνη γι αυτό. Κατ' άρχήν οί αντιπρόσωποι του μας υπερασπίστηκαν στό Ράντομ - μετά τίς άπεργίες του 1976. Μετά επέκτειναν τίς δραστηριότητές τους καί σ' άλλα μέρη. 'Όχι μόνο υπερασπίστηκαν τούς εργάτες, αλλά τούς έμαθαν καί πώς ν' άμύνονται άπέναντι στά άντίποινα. 'Όταν άρχισε να παρουσιάζεται μια κοινωνική ένταση, αυτοί είχαν ήδη δημιουργήσει ομάδες τόσο όργανωμένες ώστε να επηρεάζουν τήν εξέλιξη τών γεγονότων. Σ' αυτούς οφείλεται τό ότι οί άπεργίες του '80 γίναν τόσο ήρηνικά.

Γκβιάζντα: Τό KOR δίδαξε τόν κόσμο ότι υπάρχουν καί άλλες μέθοδοι ν' αντιμετώπιζεις τήν έξουσία έκτός άπ' τά κοιτάζην μολότωφ.

Μπορούσεβιτς: Τά μαθήματα της ιστορίας είναι άνεξάρτητα άπ' τό KOR. 'Ο Δεκέμβρης του 1970 μας έδωσε ένα τέτοιο μάθημα. Στην πραγματικότητα δέν ήταν καί τόσο ξεκάθαρο ότι εκείνη ή κατάσταση θά ξαναεμφανιζόταν. Καθώς, όμως, αυτές οί ομάδες ιδρύθηκαν μέσα στη φωτιά τών άπεργιών, μπόρεσαν να δουν ότι οί άρχές που είχαν επεξεργαστεί άρχισαν να μπαίνουν σε κάποια πρακτική. 'Η έμπειρία μας άποδείχτηκε μεγάλο κέρδος για μας. Ξεκινώντας δηλαδή άπό τήν άρχη να μη διακινδυνεύουμε μια συνολική σύγκρουση. 'Η ιδέα της κατάληψης τών εργοστασίων ήταν ή ιδέα τών έλεύθερων συνδικάτων.

- Ποιά είναι περίπου ή έξάρτηση τών συνδικάτων άπ' τό KOR;

Μπορούσεβιτς: Οί άρχές θεώρησαν τά έλεύθερα συνδικάτα σάν μια άπό τίς πιό επικίνδυνες μορφές αντιπολίτευσης άκριβώς λόγω της δραστηριότητάς τους άνάμεσα στους εργάτες.

Βαλεντίνοβιτς: 'Ο Κουρόν μας είπε ότι αυτό που έπρεπε να φτιάξουμε ήταν επιτροπές, όχι να τίς κάψουμε όπως στην περίπτωση του 1970. Τήν άποψη αυτή τήν οίκοιοποιήθηκαν οί εργάτες μας έδώ στην άκτή της Βαλτικής τό 1975. 'Ετσι φτιάχτηκαν τά πρώτα έλεύθερα σωματεία καί ό Μπορούσεβιτς ήταν αυτός που πρόσφερε τά πιό πολλά: αυτός προκάλεσε εκείνους τούς ανθρώπους που μας δίδαξαν πώς να υπερασπίζουμε τά δικαιώματά μας.

- Ποιά ήταν ή σχέση του KOR με αυτά τά πρώτα έλεύθερα συνδικάτα;

Μπορούσεβιτς: Οί αντιπολιτευτικές δραστηριότητες στους διάφορους κύκλους κατά περιοχή ήταν τελείως αυτόνομες καί ανεξάρτητες. Δέν όργανωσα τά έλεύθερα συνδικάτα με τήν καθοδήγηση του KOR, αλλά άπό τίς πρωτοβουλιακές ένέργειες που προέρχονταν άπ' τή βάση.

Κέσικ: Τό KOR βοήθησε αυτούς που αυτοοργανώνονταν.

Πιενγκόφσκα: 'Η έπιοσή του KOR στην κοινωνική άναστάτωση ήταν τεράστια. Το γεγονός ότι ή άπεργία τελείωσε έτσι - καί όχι άλ-

• Anna Βαλεντίνοβιτς

λιώς- όφείλεται, σέ τελευταία ανάλυση, σ' αυτούς.

Κέσικ: Τά αίτήματα πού τώρα αναγνωρίζονται σάν δικαιολογημένα είχαν τεθεί από τό KOR χρόνια τώρα.

Γκβιάζντα: 'Η αντιπολίτευση ήλθε σάν αποτέλεσμα τής βίαιης έγκρίδρυσης του συνολικού οικονομικού καί πολιτικού έποικοδομηματος

Μπορούσεβιτς: Δέν πιστεύω ότι τά αποτελέσματα των τελευταίων γεγονότων ήταν απο- κλειστικά δουλιιά του KOR. Βασίζονταν τό ίδιο σέ μιιά τεράστια κοινωνική δυσφορία πού δυνάμωνε γιά χρόνια. 'Η είρηνική έξέ- λιξη τής άπεργίας -αυτό όφείλεται στό KOR.

- Έχετε κάποια δικιά σας αντίληψη γιά τό σοσιαλισμό;

Μπορούσεβιτς: Τό KOR δέν έχει καμιά πολιτική αντίληψη, γιατί δέν είναι πολιτική όργάνωση. 'Η πλειοψηφία των ανθρώπων μας έχει ένα σοσιαλιστικό υπόβαθρο, υπάρχουν όμως καί μερικοί πού άρνούνται νά κατατα- γούν κάπου. Μπήκαν στό κίνημά μας σέ μιιά κοινωνική βάση. Γενικά υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων πού δέν έχουν ένα πο- λιτικό πρόγραμμα, αλλά απλά ένα κοινωνι- κό. Καί είναι ένάντια στή πολιτικοποίηση του KOR. Είμαι καί εγώ ένας απ' αυτούς.

Κέσικ: Καί 'γώ τό ίδιο. Πολιτικοποίηση του KOR θά σήμαινε αϊ τό τέλος του. 'Επειδή άκριβώς οι πολιτικές ιδέες των ανθρώπων πού συνυπάρχουν στό KOR είναι υπερβολικά έτερογενείς.

Μπορούσεβιτς: Πιστεύω ότι είναι καιρός νά διαμορφώσουμε μιιά πολιτική αντίληψη. Αυτή τή στιγμή ό κόσμος περιμένει από μας πε- ρισσότερα από ότι μπορούμε νά προσφέρουμε Κανονικά, ή κοινωνία έπρεπε νά έστιάζεται στό κόμμα. Στήν Πολωνία σήμερα, όμως, ή κοινωνία συγκεντρώνεται γύρω από τά έλεύ- θερα συνδικάτα. Καί αυτό είναι κακό. 'Ε- πομένως, ή αναγκαιότητα νά μορφοποιησουμε ένα πολιτικό πρόγραμμα γίνεται όλο καί πιό έντονη. 'Ισως νά 'ταν καλό τό κόμμα νά

Γκβιάζντα, Βαλέσα, Λίς, Μπορούσεβιτς, Πιενκόφσκα
στή συνέντευξη

μπορούσε νά καθοδηγήσει καί νά μάξ άπαλ- λάξει από τό βάρος των κοινωνικών προσδο- κιών πού περιμένει ό κόσμος από μας. Θά τό κάνει όμως; Στά μάτια του κόσμου τά νέα συνδικάτα είναι ή πανάκεια, πού θά κάνει τό κάθε τι: τά νέα συνδικάτα πρέπει νά παίξουν τό ρόλο τους σάν σωματεία, νά εί-

ναι ένα πολιτικό κόμμα, νά συμμετέχουν στή διαχείριση τής χώρας καί νά δρούν σάν πο- λιτοφυλακή -όλα αυτά είναι μεγάλο πρόβλη- μα γιά μας.

- Βασικά τό KOR μπορεί έξ ίσου νά πά- ρει νά υπάρχει.

Κέσικ: Φυσικά ναί.

Μπορούσεβιτς: Δέν ξέρεις πώς θά 'ρθουν τά πράγματα. Δέν πρέπει νά προδικάζεις όποι- αδήποτε αυτοδιάλυση.

Κέσικ: 'Εάν είμαστε σίγουροι ότι τά πο- λιτικά αντίποινα θά επαιρναν τέλος...

Μπορούσεβιτς: 'Εν πάσει περιπτώσει, όλέσζεκ Μοσζούλσκι είναι ακόμα φυλακή.

Κέσικ: Μολονότι κανείς στό KOR δέν ταυτί- ζεται μέ τίς ιδέες του καί τή δραστηριό- τητά του, έχουμε αποφασίσει νά τόν υπερα- σπιστούμε. Καί τό KOR τό δήλωσε αυτό άμέ- σως μετά τή σύλληψή του.

Μπορούσεβιτς: Τό όλο ζήτημα άρχισε, όταν έδωσέ μιιά συνέντευξη στό Σπήγκελ, όπου έ- λεγε ότι δέν άναγνωρίζει τήν κυβέρνησή μας. Είναι έλεύθερος νά τό κάνει, είναι υπόθεσή του καί δέν είναι λόγος γιά τίς άρχές νά τόν κυνηγούν.

Γκβιάζντα: 'Απλά πρέπει νά υπακούει σέ συγκεκριμένους νόμους.

Κέσικ: Τό σύνταγμά μας δέν έπιβάλλει όμο- φωνία τής γνώμης. 'Ομως, έπιβάλλει ό κό- σμος νά μήν προσπαδεί χρησιμοποιώντας βία νά διαλύσει τήν κοινωνική τάξη. 'Ο Μοσ- ζούλσκι δέν φαίνεται νά έχει όργανώσει κά- ποιο κίνημα τέτοιου είδους.

Μπορούσεβιτς: Γιά νά ξανάρθουμε στό KOR - απλά μιιά νέα κοινωνική δυσφορία άρχισε νά παίρνει σάρκα καί όστά. Στό KOR υπήρχαν καμιά 30ριά άνθρωποι, δεκαπέντε απ' αυ- τούς ήταν πάνω από 70 χρονών.

Κέσικ: Τί μπορούν στ' αλήθεια νά πετύχουν 30 άνθρωποι ανάμεσα σε 35 εκατομμύρια κό- σμο...

Μπορούσεβιτς:...έκτός άν βρουν ύποστήριξη από τήν κοινωνία συνολικά

Κέσικ: 'Απλά είμαστε ύποχρεωμένοι νά δρούμε μέ τόν ένα ή τόν άλλο τρόπο...

Μπορούσεβιτς:...για νά προπαγανδίζουμε τά συνθήματά μας.

Πιενκόφσκα: 'Όταν ό τύπος έπετίθετο στόν Κουρόν καί τόν Μίτσνικ, προσπαθούσε νά ά- πογοητεύσει τό KOR. Τό αποτέλεσμα, όμως, ήταν οι ιδρυτικές έπιτροπές τής 'Αλληλεγ- γής νά έρχονται σέ μας καί νά μάς ρωτούν τί είδους όργάνωση είμαστε.

Μπορούσεβιτς: Αυτό πού έπιζητούν οι άρχές είναι, ένω τό όλο κίνημα έχει νομιμοποιη- θεϊ, τό KOR νά συνεχίσει νά είναι παράνο- μο. Γιά πολλά χρόνια κανείς δέν άσχολιό- ταν μ' αυτό, τώρα όμως πολλοί θά ήθελαν νά δούν μιιά άνοιχτή αντιπαράθεση ιδεών ένός αντιπροσώπου του KOR καί ένός ιδεολογικού καθοδηγητή του κόμματος.

- Δέν φοβάστε τή γραφειοκρατικοποίηση;

Μπορούσεβιτς: Πρέπει νά διαφυλάξουμε τίς δημοκρατικές λειτουργίες όπως περιγράφον- ται στό καταστατικό. Φυσικά, μπροστά στά φωτογραφικά φλάς καί στά μικρόφωνα ό κα- θένας μπορεί εύκολα νά παρεκκλίνει- σέ τε- λευταία ανάλυση άνθρωποι είμαστε.

Συνομοσπονδία 'Ανεξάρτητης Πολωνίας

Ἡ Συνομοσπονδία Ἐλευθέρης Πολωνίας δημιουργήθηκε τὴν 1η τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1979, τὴν διάρκεια μιᾶς συγκέντρωσης ἀντιφρονούντων, πού παρακολούθησαν 3000 άτομα, στὴ Βαρσοβία. Ἡγέτης τῆς εἶναι ὁ Leszek Moczulski, πού εἶναι καὶ συγγραφέας τοῦ βιβλίου "Ἐπανάσταση χωρὶς Ἐπανάσταση". Ἡ Κ.Ρ.Ν. ἔπαιξε σημαντικό ρόλο μέσα στὴν Ἀλληλεγγύη: ἔσπρωξε τὸ Συνέδριο νά υἱοθετηθεῖ τὸ αἷτημα γιὰ ἐλεύθερες ἐκλογές καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἔλεγχαν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἐπιτροπῶν ὑπεράσπισης τῶν φυλακισμένων. Κι ἀκόμα εἶχε ἀποκτήσει μιὰν ἀξιόλογη δύναμη στὸς φοιτητές· οἱ διαδηλώσεις τους εἶχαν σάν κύριο αἷτημα τὴν ἀπελευθέρωση τῆς φυλακισμένης ἡγεσίας τῆς Κ.Π.Ν.

Ἡ συνέντευξη μέ τὸν Moczulski πού ἀκολουθεῖ πάρθηκε τηλεφωνικά τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1979 γιὰ τὴ γαλλικὴ ἐφημερίδα "Rouge".

Γιατί ἀναγγεΐλατε τὴ δημιουργία νέου πολιτικοῦ κόμματος;

Ἡ ὑπαρξη πολιτικῶν κομμάτων πού θά δροῦν ἀνοιχτά εἶναι τὸ μόνο μέσο γιὰ τὴν ἐπανασυγκρότηση καὶ ἐπαναθεσμοποίηση τῆς πολιτικῆς ζωῆς στὴν Πολωνία. Μιά ἀτομικοποιημένη κοινωνία εἶναι ἀνίσχυρη ἀπέναντι στὴν γερὰ ὀργανωμένη ἐξουσία. Ἡ δὲ τελευταία, ἔχει κάθε δυνατότητα ν' ἀποπροσανατολίζει, νά κρατᾷ σέ σιωπὴ καὶ νά καταστρέφει τὴ κοινωνία. Ὁ ρόλος ἑνὸς πολιτικοῦ κόμματος εἶναι νά τὰ ἐμποδίζει ὅλα αὐτά.

Ἀλλὰ ἤδη ἡ "Ἐπιτροπὴ Κοινωνικῆς Αὐτοάμυνας" (KSS/KOR) καὶ τὸ "Κίνημα γιὰ τὴν ὑπεράσπιση Ἀνθρώπων καὶ Πολιτικῶν Δικαιωμάτων" (ROPCIO), ἂν καὶ δέν εἶναι ἐπίσημα "πολιτικά κόμματα" εἶχαν κάποια ἀποτελεσματικότητα στό ἔργο τους. Τί τὸ νεώτερο περιέχει ἡ δική σας πρωτοβουλία;

Τόσο τὸ KSS/KOR ὅσο καὶ τὸ ROPCIO λειτουργοῦν, ὅπωςδήποτε, σάν πολιτικές δυνάμεις. Συγχρόνως ὅμως δηλώνουν τὸν ἀπολίτικο χαρακτήρα τους, ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ στόχοι τους εἶναι κυρίως ἀνθρωπιστικοί - πάλι ἐνάντια στὴν καταπίεση, γιὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ στὴν πράξη νομοθεσιῶν πού ἀναγνωρίστηκαν ἀπὸ τίς Ἀρχές κλπ. Καὶ τὰ δύο παρὰπάνω κινήματα ἔχουν δηλώσει καθαρά ὅτι στόχος τους δέν εἶναι νά πάρουν τὴν ἐξουσία. Ἀλλὰ ἓνα πολιτικὸ κόμμα εἶναι κάτι τελείως διαφορετικό. Ἀντίθετα, τὸ πολιτικὸ κόμμα πρέπει νά ἐπιδιώκει τὴν ἐξουσία γιὰ νά μπορέσει νά μεταρρυθμίσει τὴν σημερινή κοινωνία σύμφωνα μέ τὸ πολιτικὸ του πρόγραμμα.

Ποιοί εἶναι οἱ σκοποὶ τοῦ KPN;

Ἀναφέρονται καὶ προωθοῦνται μέ μιὰ ἰδεολογικὴ πλατφόρμα δέκα σημείων. Τὸ πιὸ σπουδαῖο σημεῖο εἶναι αὐτὸ πού ἀναφέρει ὅτι: "Δέν πρέπει νά χαθεῖ ἡ εὐκαιρία γιὰ τὴν δημιουργία μιᾶς τρίτης Πολωνέζικης ἀνεξάρτητης δημοκρατίας. Ὁ μόνος δρόμος γιὰ νά ἐπιτευχθεῖ αὐτὸς ὁ σκοπὸς εἶναι νά δοθεῖ τέλος στὴν Σοβιετικὴ κυριαρχία πού διενεργεῖται σήμερα μέσω τῆς χρεωκοπημένης ἐξουσίας τοῦ ΠΕΕΚ.

Μέ ἄλλα λόγια, θέλουμε νά ἐγκαθιδρύσουμε ἓνα πολιτικὸ σύστημα τὸ ὁποῖο θ' ἀποκλείει

τὴ διαχείριση τῆς ἐξουσίας ἀπὸ ἓνα μόνο κόμμα, ὁποιοσδήποτε καὶ νάναι ὁ χαρακτήρας του. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν ἡγεμονία ἑνὸς ἐξωτερικοῦ παράγοντα.

Τὸ θέμα τῆς ἰδιοκτησίας τῶν μέσων παραγωγῆς ὑπολογίζεται πάντα σάν ἓνα μεγάλου σημασίας στοιχεῖο γιὰ τὸ καθορισμὸ τοῦ χαρακτήρα ἑνὸς κόμματος. Ποιὸ εἶναι τὸ πρόγραμμά σας σχετικὰ μ' αὐτὸ τὸ θέμα;

Τὸ κόμμα μας εἶναι ἀνομοιογενές γι' αὐτὸ ἔχει καὶ τὸ ὄνομα "ὁμοσπονδία". Τὸ πρῶτο ἄρθρο στοῦ καταστατικοῦ μας δηλώνει: "Τὸ KPN εἶναι κόμμα συνεργαζόμενων ὁμάδων οἱ ὁποῖες εἶναι τόσο πολιτικά, ὅσο καὶ ἰδεολογικά αὐτόνομες, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὁμάδων ἐκείνων πού στὴν ἐξέλιξή τους θ' ἀποφασίσουν νά μεταρρυθμιστοῦν καὶ νά γίνουν ἀνεξάρτητα πολιτικά "κόμματα". Μερικὲς ὁμάδες πού συμμετέχουν στοῦ KPN, περισσότερο δέ, τὸ Κίνημα τῶν Πωλωνῶν Σοσιαλιστῶν - τὸ ὁποῖο ἔχει κυρίως τὴ βάση του στοὺς ἐργάτες σιδήρου στὴ NOWA HUTA (μιὰ ἀχανὴς ἔκταση μεταλλείων στὰ προσάτεια τῆς CRACOW), στοῦ KATOWICE, LUBLIN, καὶ πρόσφατα στοῦ LODZ νομίζουν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο νά κτισθεῖ ἓνα πραγματικὸ σοσιαλιστικὸ σύστημα.

Αὐτὸ θά συμπεριλαμβάνει ὄχι μόνον τὴν πλήρη κοινωνικοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς, ἀλλὰ ἐπίσης ἓνα σύστημα ἐργατικῆς αὐτοδιαχείρισης, ἢ καλύτερα τὴν διακυβέρνηση τῶν συνεταιρισμένων παραγωγῶν πάνω στὰ μέσα τῆς παραγωγῆς.

Ἀλλες ὁμάδες ὅμως, πού βλέπουν ὅτι ὁ κρατικὸς ἔλεγχος τῆς οἰκονομίας ὁδηγεῖ στοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ, ἀντιμετωπίζουν τὸν κίνδυνο νά δοῦν ἓνα μεγάλου τομέα τῆς οἰκονομίας μέ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία.

Ἐγὼ δ' ἴδιος, γνωρίζω ἀπὸ τὰ γεγονότα τὰ ἐξῆς: "σήμερα ἡ Πολωνέζικη οἰκονομία - ἔκτος ἀπὸ τὴν γεωργία - ἀνήκει στοῦ κράτος. Καὶ ἐάν ἀκόμα κάποιος ἤθελε νά τὴν ἐπιστρέψει σὲ ἰδιωτικά χέρια, δέν ὑπάρχουν ἰδιωτῆτες στοὺς ὁποίους θά μπορούσε νά τὴν ἐπιστρέψει. Δέν ὑπάρχουν κοινωνικὲς δυνάμεις, οὔτε κεφάλαιο νά δημιουργήσει καπιταλιστικὸ τομέα μαζί μέ τὸν τομέα τῆς κρατικῆς ἰδιοκτησίας, τὸν ὁποῖο κανένας ὅπωςδήποτε δέν θάθελε νά ἀποεθνικοποιήσει.

‘Από τή μεριά τῶν γυναικῶν

Ἡ Πολωνική ἐπανάσταση δέν εἶναι μιά διαδικασία περιορισμένη ἀνάμεσα στά ναυπηγεῖα τοῦ Γκντάνσκ καί τ'ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Σιλεσίας. Ἡ ἔκρηξη ἐπηρέασε συνολικά τήν Πολωνική κοινωνία, δίνοντας τή δυνατότητα σέ κάθε καταπιεσμένο ἀπό τή γραφειοκρατία κοινωνικό στρώμα νά ἐκφραστεῖ μέ τόν ἕνα ἢ τόν ἄλλο τρόπο.

Τό ἀναμφισβήτητο γεγονός, ὅτι ἡ θέση τῆς γυναίκας στίς Ἀνατολικές Χῶρες δέν διαφέρει καί πολύ ἀπό τή Δύση (ἀν δέν εἶναι χειρότερη), φαίνεται τόσο καθαρά στά δύο παρακάτω κείμενα, ὥστε κάθε δικό μας σχόλιο περιττεύει. Μέχρι τώρα τά μόνα κείμενα γυναικείου προβληματισμοῦ πού ἔφθασαν στή Δύση, ἦταν αὐτά τοῦ Ρωσικοῦ φεμινιστικοῦ περιοδικοῦ "Ἄλμανάκ - Γυναίκα καί Ρωσία", τοῦ ὁποῖου μέρος θά προσπαθήσουμε νά δημοσιεύσουμε σ'ἐπόμενο τεῦχος.

Τό πρῶτο κείμενο εἶναι μιά συνέντευξη τῶν ἐργατριῶν τῆς κλωστοῦφαντουργίας Ζυραρντόφ πού ἀπεργούσαν στίς 23 Ὀκτώβρη 1981. Πρωτοδημοσιεύθηκε στό περιοδικό τῆς Βαρσοβίας "Niezaleznosc" ἀριθ. 153 καί ἀναδημοσιεύτηκε στό "Imprecor" ἀριθ. 112.

Τό δεύτερο κείμενο, ἀπό τά παρακάτω εἶναι ἀπό μιά φεμινιστική ὁμάδα πού φτιάχτηκε στό Πανεπιστήμιο τῆς Βαρσοβίας. Ἐμεῖς, τό πήραμε ἀπό τό ἀγγλικό περιοδικό "Labour Focus on Eastern Europe".

Παρά τόν διαφορετικοῦ εἶδους προβληματισμό τους, καί τά δύο ἀρθρα μᾶς δίνουν μιάν ἀρκετά συνολική εἰκόνα γιά τή θέση τῆς γυναίκας στήν Πολωνία.

Μιλᾶνε οἱ ἐργάτριες τοῦ Ζυραρντόφ

Στό δελτίο τῆς Ἀλληλεγγύης τῆς Βαρσοβίας, τῆς 23 τοῦ Ὀκτώβρη τοῦ 1981, δημοσιεύτηκε ἕνα ἀρθρο γιά τήν ἀπεργία στήν κλωστοῦφαντουργία τοῦ Ζυραρντόφ. Ὁ συγγραφέας τοῦ ἀρθρου, ὁ J. Klosinski, γράφει: "εἶναι ἡ πρώτη μέρα τῆς ἀπεργίας στήν ἐπιχείρηση κλωστοῦφαντουργικῶν τοῦ Ζυραρντόφ. (ἡ ἀπεργία ἄρχισε στίς 14 τοῦ Ὀκτώβρη.) Ἀς ἀκούσουμε αὐτές τίς γυναῖκες πού λένε ὅτι δέν εἶχαν ἄλλη λύση ἀπό τήν ἀπεργία ὡς τή τελική νίκη."

"Τρῶμε ὅλη μας τή μέρα στά μαγαζιά περιμένοντας ψόφιες ἀπό τήν κούραση στίς οὐρές. Ἐρχόμαστε στό ἐργοστάσιο καί δέν ξέρουμε οὔτε κάν ἂν θά βροῦμε στήν καντίνα σάντουιτς μέ ξυνισμένο τυρί (τόσο ξυνισμένο πού οὔτε οἱ γάτες δέν τό τρῶνε) καί ταγκιασμένο βούτυρο. Δέν ξέρουμε ἂν θά βροῦμε νά βάλουμε κάτι στό στόμα μας."

"Ἀμα θέλω ν' ἀγοράσω κρέας τῆς Τρίτης, πρέπει τή Δευτέρα, στίς ἔξι τό πρωί, νά μπῶ στήν οὐρά καί νά περιμένω μιά μέρα καί μιά νύχτα. Καί τή Τρίτη, μπορεῖ νά τά καταφέρω νά ψωνίσω κάτι, μπορεῖ καί ὄχι. Οἱ πρῶτοι πέντε τῆς οὐρᾶς κάτι θά βροῦν ν' ἀγοράσουν, οἱ ὑπόλοιποι θά μείνουν ρέστοι. Καμιά φορά ἐφοδιάζουν τά μαγαζιά μέ πέντε κιλά σαλάμι. Οἱ συνταξιούχοι πού κάθονται μόνιμα στήν οὐρά, μέρα καί νύχτα, τά καταφέρνουν πότε-πότε κι ἀγοράζουν κάτι, γι' αὐτούς πού δουλεύουν ὅμως δέ γίνεται τίποτα."

"Παίρνουμε ἕνα πακέτο μαργαρίνη τό μήνα, ἐνῶ στήν Βαρσοβία βρίσκεις καί χωρίς δελτίο τροφίμων. Αἰσθανόμαστε ριγμένοι σέ σχέση μέ τή Βαρσοβία. Ἐκεῖ μπορεῖς νά ἀγοράσεις γλυκά ἢ καφέ μέ τά κουπόνια τῆς Βότκας, σέ μᾶς τίποτα. Μερικές ἀπό ἐμᾶς δουλεύουν στό Ζυραρντόφ, ἀλλά μένουν στό νομό Βαρσοβίας, ὅμως στή πόλη μου, γιά πα-

ράδειγμα, τά δελτία τροφίμων τοῦ Ζυραρντόφ δέν ἰσχύουν."

"Τί νά μᾶς κάνει ἕνα κιλό ἀλεύρι τό μήνα; Οὔτε γιά ἕνα γλυκό δέν φτάνει, ὅμως τό ἀλεύρι τό σπαταλοῦν. Χθές, ἡ πωλήτρια ἀνοιξε μπροστά στά μάτια μας ἕνα τσουβάλι μέ ἀλεύρι, ἦταν σκουλικιασμένο."

"Καί τί γίνονται τά ἄλλα προϊόντα; Ὡστόσο, τά ἐργοστάσια ἐξακολουθοῦν νά παράγουν (...) Οὔτε βελόνες ὑπάρχουν, οὔτε κλωστή, οὔτε σεντόνια, οὔτε πετσέτες, οὔτε κάλτσες, οὔτε ἐσώρουχα. Μά ὅλα αὐτά ἐμεῖς εἶμαστε πού τά παράγουμε καί ἔχουμε αὐξησει τή παραγωγή .... Λοιπόν; "

"Θά συνεχίσουμε τήν ἀπεργία ὅσο οἱ ἀρ-

χές δέν αναλαμβάνουν συγκεκριμένες δεσμεύσεις. 'Η ζωή μας πρέπει νά βελτιωθεί. Ούτε σαπουνί νά πλυθούμε δέν έχουμε. 'Όπου καί νά πάς τά παιδιά έχουν ψεῖρες. Τά παιδιά αφήνουν τό σχολείο γιά νά περιμένουν στήν ούρά. Ξέρουν ότι στό σπίτι λείπουν τά πάντα, άμα καταφέρουν καί αγοράσουν κάτι τρελαινόμαστε από τή χαρά μας ...."

"Αυτά έγιναν συνηθισμένα πράγματα γιά τά παιδιά (...). Γιά νά αγοράσω παπούτσια έχω μείνει στήν ούρά τρεῖς μέρες καί τρεῖς νύχτες από τή Παρασκευή ὡς τήν Δευτέρα.

'Από τόν πολύ κόσμο ἔσπασε ἡ βιτρίνα καί ἔγινε ἡ ἑξῆς σκηνή: τά παιδιά καταφέρανε νά ποῦν ἀπ' αὐτή τή σπασμένη βιτρίνα καί ν' αγοράσουν παπούτσια γιά τή μάνα τους. Θεέ μου, τρελάθηκα ἀπό τή χαρά μου!"

"Niezaleznosc", ἀρ. 153
Βαρσοβία, 23 'Οκτώβρη 1981

Φεμινιστική ομάδα φοιτητριῶν τῆς Βαρσοβίας

Πρός τό τέλος τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1980 στή λέσχη Σίγμα (Sigma Club) στό Πανεπιστήμιο τῆς Βαρσοβίας, συγκεντρώθηκαν γύρω στίς 100 γυναῖκες γιά νά ἱδρῦσουν τή πρώτη φεμινιστική ομάδα στή Πολωνία. 'Η Χριστίνα Κοβάλεφσκα, μιά ἀπό τίς ἱδρύτριες τῆς ομάδας, μίλησε στήν "Ιμμα Πάλμε τοῦ περιοδικοῦ Gegenstimme τῆς Βιέννης.

"Ἐρευνοῦμε τήν ἐμπειρία τῶν φεμινιστριῶν τῆς Δύσης, ἀλλά φυσικά πρέπει νά προσαρμόσουμε τά μαθήματα ἀπ' αὐτά τά κινήματα στίς πολύ εἰδικές συνθήκες τῆς Πολωνίας. Ἐχουμε ἤδη μερικές ἐπαφές, ἀλλά χρειαζόμαστε ὅσο περισσότερη πληροφόρηση γίνεται γύρω ἀπό τά γυναικεῖα κινήματα σ' ἄλλες χώρες."

Τί σχεδιάζει νά κάνει αὐτή ἡ γυναικεῖα ομάδα; Σύμφωνα μέ τή Χριστίνα, "Θέλουμε νά ἐκδόσουμε μιά γυναικεῖα ἐφημερίδα καί νά φτιάξουμε ἕνα γυναικεῖο θέατρο. Μέχρι τώρα ἔχουμε κάνει μιά σοβαρή δουλειά γύρω ἀπό τήν ἱστορία τῆς γυναῖκας, τήν σκέψη της καί τή ζωή της. Πρός τό παρόν σχεδιάζουμε ἕνα κύκλο σεμιναρίων γύρω ἀπ' τίς Πολωνίδες γυναῖκες πού κατ' ὀρθωσαν νά σπάσουν τό παραδοσιακό μοντέλο ὑπαρξης καί νά γίνουν καλλιτέχνες ἢ ἐπιστήμονες. Ἀκόμα θέλουμε νά φτιάξουμε μιά φεμινιστική γκαλερί.

'Η ομάδα ἔχει ἤδη ἐτοιμάσει μιά λίστα αἰτημάτων πού θά ἤθελε νά τά συζητήσει στά ἐργαστάσια μέ τήν Ἀλληλεγγύη. (Τά α�τήματα εἶναι στό τέλος τοῦ κειμένου.)

"Θέλουμε ν' ἀναπτύξουμε καί νά δυναμώσουμε τό γυναικεῖο κίνημα καί 'δῶ. Ἀρθρα, προπαγάνδα, θέατρο, ἐφημερίδες - ὅλα αὐτά θά μᾶς βοηθήσουν νά βάλουμε τέρμα στή παραδοσιακή προκατάληψη γιά τή γυναῖκα. Ἀλλά γιά ὅλα αὐτά χρειαζόμαστε ἀνυπερθέτως τήν βοήθεια τοῦ Δυτικοῦ γυναικεῖου κινήματος."

Αὐτό πού χρειαζόνται πάνω ἀπ' ὅλα οἱ γυναῖκες τῆς Βαρσοβίας εἶναι πληροφοριακό ὑλικό: βιβλία, περιοδικά, φιλμ, βίντεο καί κασέτες πού ἔχουν σχέση μέ τά προβλήματα καί τή θέση τῶν γυναικῶν.

Τά αἰτήματα τῆς ομάδας

1. Ἡ δυνατότητα διακοπῆς τῶν σπουδῶν γιά τίς σπουδάστριες πού εἶναι πάνω ἀπό 3 μηνῶν ἔγκυοι.
2. Περισσότερη ἀναφορά στίς γυναῖκες στά βιβλία ἱστορίας.
3. Τό ξεκίνημα μιᾶς πλατιᾶς ἔρευνας γιά τή θέση τῆς γυναῖκας.
4. Ἀνάπτυξη τῆς γυναικεῖας συνείδησης καί ἐπέκταση τῶν δικαιωμάτων τους.
5. Πληροφόρηση τῆς κοινωνίας γύρω ἀπό τή θέση καί τό ρόλο τῆς γυναῖκας.
6. Ἐπέκταση τῶν ὑπηρεσιῶν.
7. Μιά καμπάνια γιά πιό δημιουργική ὀργάνωση τοῦ ἐλεύθερου χρόνου, πού θά ὀδηγήσει σέ μιά πολύπλευρη ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητας στό διανοητικό, καλλιτεχνικό καί φυσικό πεδίο.
8. Ἀνέβασμα τοῦ κοινωνικοῦ κύρους τῶν ἀνύπαντρων, χωρισμένων ἢ μέ ὁποιοδήποτε τρόπο ἀδέσμευτων γυναικῶν καί μιά καλλιτέρεψη τῆς οἰκονομικῆς τους κατάστασης.
9. Ἴση ἀντιμετώπιση ἀπό τό νόμο τῶν σχέσεων ἄσχετα ἀπό τό ἂν ἔχει ὑπάρξει γάμος.
10. Ἀνέβασμα τῆς ἀνδρικής αἰσθησης γιά ὑπευθυνότητα ὅσο ἀφορᾷ τά παιδιά καί τήν ἔκτρωση· σήμερα οἱ γυναῖκες μόνες τους ὑποφέρουν τά ψυχολογικά καί ἡθικά προβλήματα πού συνδέονται μέ μιάν ἔκτρωση.
11. Περιορισμός τοῦ ὑπεροπτικοῦ καί πατερναλιστικοῦ τρόπου συμπεριφορᾶς ἀπέναντι στίς γυναικεῖες ομάδες.
12. Μέτρα ἐνάντια στίς ἀναστολές πού ἐμποδίζουν κάθε δημιουργική γυναικεῖα προσπάθεια στό σχολεῖο καί τήν οἰκογένεια· ἐνάντια στίς χυδαῖες ἀπόψεις καί τοῦς τραυματικούς μύθους, σάν τήν ἰδέα ὅτι οἱ γυναῖκες εἶναι εὐτυχισμένες νά βρίσκονται σέ κατώτερη θέση, ἢ ὅτι ἡ ἐπιπολαιότητα καί ἡ διανοητική κατωτερότητα εἶναι σύμφυτες στή γυναῖκα.

Οι σκοποί μας -

θέλουμε όσο περισσότερες γυναίκες γίνεται να συμμετέχουν στην πάλη ενάντια στη συνεχιζόμενη εκμετάλλευση και άδικη.

- * Τά επιδόματα πρέπει να ισχύουν και για τους δύο γονείς και να μπορεί οποιοσδήποτε απ' τους δύο να τά εισπράξει όποτε θέλει.
- * Μηνιαίο επίδομα και κοινωνικές παροχές για τις νοικοκυρές.
- * Ίσο μισθό για άνδρες και γυναίκες με τη ίδια ειδικότητα και την ίδια προϋπηρεσία· σήμερα οι μισθοί είναι μικρότεροι στα λεγόμενα γυναικεία επαγγέλματα που απαιτούν, όμως, τον ίδιο βαθμό πνευματικής και φυσικής προσπάθειας.
- * Ζητούμε γυναίκες και άνδρες να έχουν το ίδιο κοινωνικό και οικονομικό στάτους σ' οποιοδήποτε επάγγελμα ή γραφείο.

Θέλουμε να διαδώσουμε τις ιδέες μέσα από

1. Μιά φεμινιστική έκδοση.
2. Ένα φεμινιστικό θέατρο.
3. Μιά φεμινιστική γκαλερί.
4. Συγκεντρώσεις, σεμινάρια και συζητήσεις με τις γνωστές γυναίκες που προπαγανδίζουν φεμινιστικές ιδέες, ασχολούνται με τη ψυχολογία και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των γυναικών, κλπ.
5. Μιά κεντρική πηγή πληροφόρησης που θα καλύπτει τα φεμινιστικά κινήματα· σημαντικές γυναικείες μορφές του παρελθόντος και του σήμερα· τη θέση της γυναίκας σήμερα στη Πολωνία και στο κόσμο.
6. Έπαφή με τα φεμινιστικά κινήματα σ' άλλες χώρες. Υπάρχει ήδη έπαφή με κινήματα της Δ.Γερμανίας, Γαλλίας κι ΕΣΣΔ.
7. Θέλουμε να προστατεύσουμε τα γυναικεία συμφέροντα· παλεύουμε για την ανάπτυξη της γυναικείας συνείδησης, την ολοκλήρωση της γυναικείας κουλτούρας, των επιστημονικών, κοινωνικών και υπαρξιακών αναγκών των γυναικών μέσα από την παρουσίαση αυτών των συγκεκριμένων αναγκών.

Μιά γυναίκα πάει μία μέρα στο γιατρό:

— Γιατρέ, εξέτασέ με!

— Κάνετε λαθος κυρία μου.

Δέν είμαι παρά ένας απλός κτηνίατρος.

Δέ δέχομαι ανθρώπους γι' ασθενείς.

— Μά, άκριβώς γιατρέ,

Αίσθάνομαι σά ζωο.

Τό πρωί όταν ξυπνάω, πιστέψτε-με,

Τρέχω πάνω-κάτω μέσα στο σπίτι,

Λαχανιασμένη σάν ένας σκύλος ή ένα γατί,

Πηγαίνω τρέχοντας σάν άλογο στη δουλειά μου,

Κρεμιέμαι απ'τό λεωφορείο σάν πίθηκος,

Φορτώνομαι σά καμήλα,

Ύπερασπίζω τό συζυγικό μου βίο σά λιονταρίνα,

Γυρνώντας απ'τή δουλειά, τό βράδυ, κοιμάμαι όρθια,

Κι άκούω τόν άντρα μου νά μουρμουρίζει,

"Κοιμήσου, κουκουβάγια!"

Δώστε μου λοιπόν,

"Ένα φάρμακο θαυματουργό,

Πού θά μέ κάνει πλάσμα ανθρώπινο.

Από τό δελτίο της "Αλληλεγγύης" του
Γκντάνσκ στις 26 Αύγουστου 1980.

Πρίν τό πραξικόπημα

Ἡ περίοδος μετά τό συνέδριο τῆς Ἀλληλεγγύης μέχρι τό στρατιωτικό πραξικόπημα ἐλάχιστα ἔχει ἀπασχολήσει τά ἑλληνικά ἔντυπα στ' ἄρθρα τους γιά τήν Πολωνία. Κι ὅμως εἶναι μιὰ περίοδος πού οἱ πολωνικοί προβληματισμοί ἔκαναν ἄλματα, μέ θετικό καταλύτη τό ἐπισιτιστικό πρόβλημα. Κι ἔτσι δικαιολογεῖται ὡς ἓνα βαθμό, τόσο ἡ ἐπιλογή τῆς γραφειοκρατίας γιά πραξικόπημα, ὅσο καί ἡ χρονική στιγμή πού τό ἔκανε. Ἀλληλεγγύη σέ μιὰ σειρὰ πόλεις εἶχε δημιουργήσει ἓνα αὐτόνομο ἀπό τό κράτος μηχανισμό διανομῆς προϊόντων διατροφῆς, ἐνῶ στά πολιτικά της αἰτήματα συμπεριλαμβάνονταν ἡ διενέργεια ἐλεύθερων ἐκλογῶν γιά τή Δίετα καί ὁ σχηματισμός ἀπ' αὐτήν νέας κυβέρνησης.

Στό πρόβλημα τῆς διανομῆς ἀναφέρεται τό ἄρθρο τῆς μόνιμης ἀνταποκρίτριας (ἀπ' τῆς ἀπεργίης τοῦ Αὐγούστου '80) τοῦ Inprecor στή Πολωνία καί καλύπτει τό θέμα μέχρι τίς τελευταῖες μέρες πρίν τό πραξικόπημα (ἔχει γραφεῖ στίς 10 Δεκέμβρη). Τό ἄρθρο "Ἡ χώρα μας ὁδηγεῖται σέ κρίσιμη κατάσταση" ἔχει δημοσιευθεῖ στό καθημερινό δελτίο "Wiadomo sci Dnia" τῆς Βαρσοβίας στίς 23 Ὀκτώβρη.

Παραμονές πραξικοπήματος

Βαρσοβία - Τετάρτη 2 Δεκέμβρη

Μιά σφιχτή ζώνη περίπου 6000 πολιτοφυλάκων κυκλώνει τή σχολή τῆς πυροσβεστικῆς τῆς πρωτεύουσας.

Μιά ἐπιχείρηση τῶν δυνάμεων τῆς τάξης, ἡ μεγαλύτερη μετά τά γεγονότα τῆς Βαλτικῆς τοῦ 1970, ὅπως λένε μερικοί.

Ἐνῶ ἡ ἐνεργητική ἀιεργία πού ἔχει κηρυχθεῖ ἀπό τούς σπουδαστές, πού ἀρνοῦνταν τό στρατιωτικό καθεστῶς πού οἱ ἀρχές ἤθελαν νά ἐπιβάλουν μέ κάθε τρόπο στή σχολή τους, δὲν ἀρκεῖ ἐδῶ καί μιὰ βδομάδα.

Τά πράγματα εἶναι ἔτοιμα νά ἐκραγοῦν. Ἡ κυβέρνηση δήλωσε ὅτι ἡ σχολή διαλύθηκε. Ὁ ἐπίσημος τύπος μιλά γιά "πρώην σπουδαστές" τῆς πυροσβεστικῆς σχολῆς. Ἡ σχολή τελικά θά ἐκκενωθεῖ ἀπό τήν ἀστυνομία χωρίς ἐπεισόδια. Ἀλλά ὅλοι σκέφτονται ὅτι θ' ἀρκέσουν μερικὲς ὥρες, ἴσως καί μερικά λεπτά παραπάνω, γιά νά ξεσπάσει ἡ ἐξέγερση.

Ἡ γραφειοκρατία ἐπιτίθεται

ἀλλά τά περιθώριά της εἶναι περιορισμένα

Ὁ σκοπός ὅλης αὐτῆς τῆς ἐπιχείρησης; "Πρόκειται γιά μιὰ ἐπίδειξη δύναμης" δηλώνει ἀπαθέςτατα Στέφαν Ὀλζόφσκι, μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, ὅταν ρωτήθηκε γι' αὐτό τό θέμα. "Τελικά θά παρατηρήσατε ὅτι δέν ἔγινε χρήση βίας"...

Ἡ πρόκληση δέ θά μπορούσε νά 'ναι πιό φανερή.

Πολλοί θά σκεφτοῦν ὅτι ἔφτασε ἡ στιγμή τῆς τελικῆς ἀναμέτρησης.

Λοιπὸν ὅχι. Τίς ἐπόμενες μέρες ἡ γραφειοκρατία κερδίζει στά σημεία υποχρεώνοντας ἓνα ἀριθμὸ διαγραμμένων φοιτητῶν νά υπογράψουν ἓνα χαρτί πού ζητάει τήν κατάταξή τους σέ μιὰ καινούργια Σχολή Πυροσβεστῶν καί τήν ἀποδοχή ἀπὸ μέρους τους τοῦ παραστρατιωτικοῦ καθεστώτος τῆς Σχολῆς. Ἀλλά ἡ ἀποφασιστικότητα πού ἔδειξε ἡ ἡγεσία τῆς Ἀλληλεγγύης ἀπέναντι σ' αὐτή τή πρόκληση θά ὑποχρεώσει τή κυβέρνηση νά διστάσει. Ἡ ἡμερήσια διάταξη τῆς 18ῆς συνόδου τῆς Δίετας πού καλέστηκε γιά τίς 15 Δεκέμβρη καί δημοσιεύτηκε στό τύπο τῆς 9ῆς δέν λέει τίποτα γιά τή συζήτηση πάνω στό θέμα τῶν "εἰδικῶν ἐξουσι-

ων" πού τόσο συζητήθηκαν στήν 6ῃ ὁλομέλεια τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΠΕΕΚ, υποχρεώνοντας τά μέλη της στό Συνέδριο νά ψηφίσουν μιὰ ἀπόφαση πρὸς αὐτή τή κατεύθυνση. Ἡ πρώτη ἀνάγνωση τοῦ νόμου γιά τά συνδικάτα ἀναγγέλθηκε μάλιστα γιά τήν ἐπόμενη τῆς συνόδου τῆς Δίετας πού προβλεπόταν γιά τίς 21 Δεκέμβρη. Ἀκόμα μιὰ φορά δισταγμοί;

Ὅπωςδήποτε οἱ διαφωνίες μέσα στοὺς κόλπους τοῦ ΠΕΕΚ καί τῆς ἐξουσίας ἐνίσχυσαν τήν ἐντύπωση ἐνός συνεχιζόμενου δισταγμοῦ. Ἡ διχόνοια ἀνάμεσα στίς διάφορες φράξιες τῆς γραφειοκρατίας ἐκφορᾶται καθαρὰ στόν τύπο στό θέμα "Μετωπο Ἐθνικῆς Συμμαχίας"¹. Ἀλλά κάτω ἀπ' τή Σοβιετική ἐπιτήρηση δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι, σημαντικοὶ παράγοντες τῆς κυβέρνησης (ἀνάμεσα στοὺς ὁποῖους στρατιωτικοὶ πού κατέχουν ἰσχυρότατες θέσεις), εἶναι ἔτοιμοι νά δυνάμωσουν τίς ἐπιθέσεις τους κατά τῆς Ἀλληλεγγύης καί τῶν ἐργαζομένων καί νά συντρίψουν τό μαζικὸ κίνημα. Πράγματι, αὐτό πού ἐδῶ κι ἓνα χρόνο βεβαιώνουμε, ὅτι δηλαδή ἡ ἀναμέτρηση πού ἔχει ἀρχίσει στή Πολωνία ἀνάμεσα στίς μᾶζες καί τή γραφειοκρατία

πού βρίσκεται στην έξουσία, είναι ζήτημα ζωής και θανάτου για την τελευταία, τώρα αποικιά την πραγματική του διάσταση.

Είναι εύφημισμός να πούμε ότι το Κόμμα έχει χάσει έδαφος μετά το Συνέδριο του Καλοκαιριού.

Μέσα στις μεγάλες επιχειρήσεις ή όργανωση του ΠΕΕΚ απλά είναι πιά ανύπαρκτη, αν εξαιρέσουμε τα μόνιμα στελέχη του. Στο Huta Katowice, τη δεύτερη σε σπουδαιότητα χαλυβουργία της χώρας, που απασχολεί 16000 εργαζόμενους, το κόμμα δεν έχει πιά πάνω από 24 μέλη, σύμφωνα με αξιόπιστες πηγές. Έξ' άλλου, η ύπαρξη του ΠΕΕΚ, άμφισβητείται και από την άρνηση των εργατικών συμβουλίων να πληρώνονται από το προϋπολογισμό της επιχείρησης τα στελέχη μιας τέτοιας οργάνωσης που δεν αντιπροσωπεύει πιά σχεδόν τίποτα². Και τις περισσότερες φορές, αν ένα κόμμα χάσει τα μόνιμα στελέχη του, χάνει τα πάντα.

Η κατάσταση έχει γίνει αρκετά κρίσιμη, ώστε να αναγκασθεί η Tribuna Ludu να αναφέρει απ' τις στήλες της τα αποτελέσματα ορισμένων γκάλοπ που οργανώθηκαν σε πολλές επιχειρήσεις, όπως στην "Ponorzyniec" στο Żywiec, όπου 970 εργάτες σε σύνολο 1103 έγκυρων απαντήσεων, τάχθηκαν έναντι της χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων του κόμματος από την επιχείρηση, ώστε οι δραστηριότητες αυτές να γίνονται αποκλειστικά έξω από τις ώρες εργασίας και για να πάψει πιά να ζητείται η συμβουλή των κλιμακίων του ΠΕΕΚ για κάθε θέμα που αφορά τη ζωή της επιχείρησης³. Αυτό που άμφισβητείται εδώ όσο αφορά την ηγεσία του ΠΕΕΚ είναι ούτε λίγο ούτε πολύ η απώλεια της κοινωνικής βάσης - έστω και περιορισμένης - πάνω στην οποία συνέχιζε να στηρίζεται μέσα στις επιχειρήσεις. Σήμερα η εικόνα της "άσώματης κεφαλής" έχει γίνει πραγματικότητα. Δεν υπάρχει τη στιγμή αυτή καμιά αμφιβολία ότι οι "σκληροί" - οι πιο διαυγείς και κυνικοί μέσα σ' αυτό το μηχανισμό που έχει σαπίσει απ' τους άνικανους - θα τα παίξουν όλα για

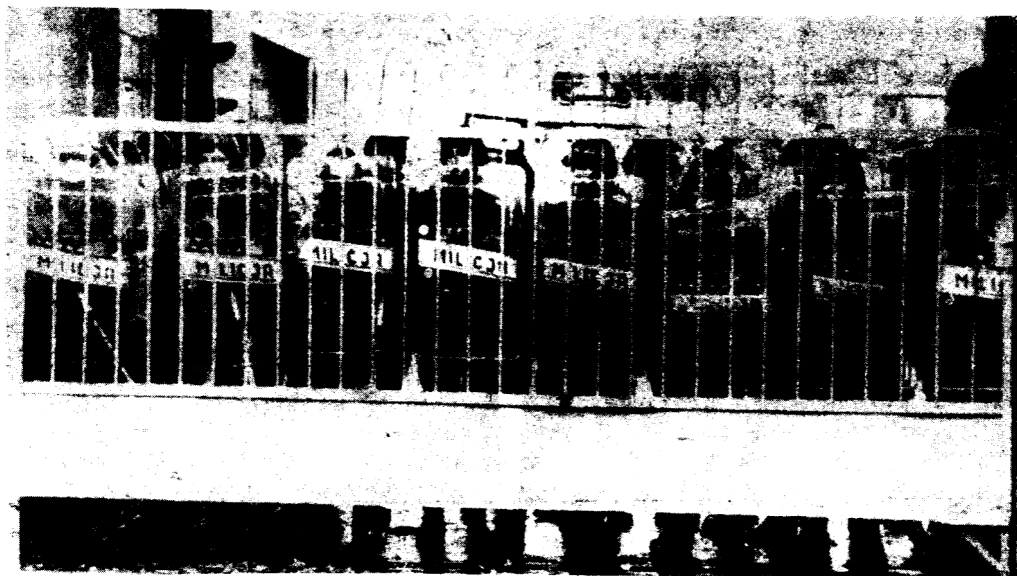
όλα για να σώσουν τις θέσεις τους.

Είναι τόσο περισσότερο αποφασισμένοι όσο, αντίθετα, το μαζικό κίνημα τείνει, αυτές τις τελευταίες βδομάδες, να διευρύνει και να διαφοροποιήσει το πεδίο δράσης του.

Τό πρόβλημα της έξουσίας

"Ο Βαλέσα έχει πολύ δίκιο, δηλώνοντας πως οι απεργίες όχι μόνο καταστρέφουν την οικονομία αλλά μας φθείρουν και ήθικά. Το σχέδιό του για ενεργητική απεργία είναι πολύ σωστό, γιατί στο πλαίσιο μιας τέτοιας απεργίας μπορούμε να ελέγχουμε τη διανομή κι όλη τη πορεία της παραγωγής"⁴ βεβαιώνει ο T. Basak, πρόεδρος της επιτροπής εργαζόμενων του εργοστασίου φορτηγών FSC, που είναι μιά από τις τέσσερις βασικές επιχειρήσεις του Loublin. Αυτή τη γνώμη συμμερίζονται και οι εργάτες παραγωγής κώκ του Czechowice, κοντά στο Katowice, που είχαν αναγγείλει μιά ενεργητική απεργία για τις 9 Δεκέμβρη, αν η διεύθυνση του εργοστασίου δεν υποχωρούσε άμέσως στις διεκδικήσεις τους. Σε μιά συνέντευξη στο ραδιόφωνο, δείχνοντας να έχουν πλήρη επίγνωση των δυσκολιών ενός τέτοιου έγχειρματος, δήλωναν ότι είναι έτοιμοι και πολιτικά και τεχνικά για ένα τέτοιο ένδεχομενο προσθέτοντας ότι γι' αυτούς είναι το μόνο δυνατό μέσο "για να κάνουν τα πράγματα να προχωρήσουν".

Οι εργαζόμενοι του URSUS, του γνωστού εργοστασίου κατασκευής τρακτέρ της Βαρσοβίας, είναι επίσης έτοιμοι να προχωρήσουν σ' αυτή την κατεύθυνση. Ο καθένας καταλαβαίνει το τί παίζεται με μιά τέτοια προοπτική. Οι εργάτες δεν κρύβουν το ότι είναι άπροετοίμαστοι για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που βάζει η διαχείριση των επιχειρήσεων και, κυρίως, ο έλεγχος του συνόλου των οικονομικών μηχανισμών, απ' τη στιγμή που θ' αποφάσιζαν να πάρουν τα πράγματα στα χέρια τους. Γι' αυτό αποδίδουν μεγάλη ση

Πολωνικά MAT στη σχολή πυροσβεστών

μασία στη δημιουργία επιτροπών δουλειάς, στις οποίες συμμετέχουν διάφοροι έμπειροί-νώνες (μηχανικοί, οίκονομοι, νομικοί κτλ), για να μη ριχτούν στη περιπέτεια μι-άς έμπειρίας, που δέ μπορεί παρά να καταλήξει στην άμεση σύγκρουση με την έξουσία.

Αλλά η δηλωμένη αποφασιστικότητα της εργατικής τάξης δέν αφορά μόνον τόν τομέα της παραγωγής. Πολύ περισσότερο, είναι τό σύνολο της κοινωνικής ζωής που οι εργάτες ζητούν να έλέγχουν. "Αν η συζήτηση για τήν τοπική αυτοδιαχείριση περιορίζεται συχνά στό ζήτημα του τρόπου έκλογής τών τοπικών και περιφερειακών συμβουλίων (πώς να καταρτίζονται τά ψηφοδέλτια, πώς να γίνεται ή ψηφοφορία, πώς να γίνεται σεβαστή ή πραγματική δημοκρατία κλπ), πολλές φωνές υψώνονται για να υπογραμμίσουν πώς ή ίδια ή ιδέα της τοπικής αυτοδιαχείρισης δέν θά έχει νόημα παρά μόνο αν αυτή στηρίζεται σέ μιá διαδικασία αυτόργάνωσης σ' όλα τά επίπεδα.

"Μέσα σέ κάθε ένα από τά όργανα αυτά της αυτοδιαχείρισης, τό πρωταρχικό ζήτημα - που είναι έξ άλλου θεμελιώδες σ' όλα τά επίπεδα δραστηριότητας - είναι ό βαθμός όργάνωσης του πληθυσμού. "Η καλλίτερα της αυτόργάνωσης, έφ' όσον πρόκειται για μιá εξέλιξη που ξεκινάει από τή βάση, αυτόρμητη, βασισμένη πάνω στη πεποίθηση ότι, στη σημερινή κατάσταση, ό καθένας από μ'ας πρέπει να παίρνει μέρος στη διαχείριση τών συλλογικών αγαθών",

δηλώνει μιá άγωνίστρια της Άλληλεγγύης της περιοχής της Κρακοβίας, συμμετέχοντας στη συζήτηση για τή τοπική αυτοδιαχείριση.⁵

Οι άγωνιστές της Άλληλεγγύης του Pulawy αποφάσισαν να φτιάξουν ένα συναινετικό σέ σύνδεση με τό συνδικάτο, μέ σκοπό ν' άρχίσουν να δίνουν συγκεκριμένες άπαντήσεις στό πρόβλημα της διανομής τών τροφίμων, της κατάργησης της μαύρης άγοράς και της "ού-ράς" (στά μαγαζιά). Αυτό προϋποθέτει να παρθούν μέτρα γι' άλλες στη παραγωγή σ' όλες τις έπιχειρήσεις, όπου αυτό είναι δυνατό, ν' αύξηθει ή παραγωγή ανταλλακτικών και άγροτικών μηχανημάτων, να υπάρχει στενή συνεργασία με τά συνδικάτα τών άγροτών, να δημιουργηθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα μεταφοράς ώστε ν' άποφευχθούν όλες οι σπατάλες, να εξασφαλιστεί ή παράδοση του άπαραίτητου κάρβουνου στην ύπαιθρο, κλπ.

Πρόκειται για ζητήματα που θά δημιουργήσουν μιá πληθώρα προβλημάτων, που στην άρχή συχνά θά φαίνονται άλυτα.

Αλλά όπως δήλωσαν αυτοί που συμμετείχαν στη συγκέντρωση, που αποφάσισε να προχωρήσουν σ' αυτή τή κατεύθυνση, στις 29 Νοέμβρη στό Pulawy:

"Πρέπει να ξεκινήσουμε άπ' αυτό, που ήδη υπάρχει. "Αν πετύχει - και πιστεύουμε πώς όλα είναι δυνατό - θά είναι ή καλύτερη προπαγάνδα που μπορούμε να κάνουμε γι' αυτή τήν ιδέα"⁶

Είναι φανερό ότι τό παράδειγμα είναι ά

ποτελεσματικό, όπως δείχνει ή έμπειρία του Lodz, όσο αφορά τόν έλεγχο της διανομής τροφίμων. Άπέναντι στη μαύρη άγορά δελτίων που έτεινε να διογκωθεί (καταμετρήθηκαν 200000 δελτία τό πολύ για ένα πληθυσμό λίγγο μεγαλύτερο του ενός εκατομμυρίου κατοίκων), ή τοπική ήγεσία της Άλληλεγγύης άποφάσισε τόν περασμένο Οκτώβρη να τυπώσει ή ίδια τέτοια δελτία και ν' άσκήσει έλεγχο στη διανομή τους στό επίπεδο τών έπιχειρήσεων και της Διοίκησης.

Ο σκοπός του συνδικάτου, ν' άσκήσει έναν έλεγχο πάνω στό σύνολο της άλυσίδας της διανομής έχει έπιτευχθεί. Κατά τό τοπικό ύπεύθυνο, μέ τόν όποιο μπόρεσα να μιλήσω, ή μαύρη άγορά κουπονιών έχει εξαφανιστεί, άφου για τό Νοέμβρη τά δελτία καταμετρήθηκαν κι έγινε δυνατό να καθοριστεί ό αριθμός τών ατόμων που θά έπρεπε να έχουν είδική μεταχείριση (άνάπηροι, ήλικιωμένοι, έγκυες γυναίκες, κλπ). Στο έξής τά καταστήματα θά τους εξυπηρετούν κατά προτεραιότητα τις τέταρτες, για ν' άπαλλάσσονται από τήν άναμονή στις έξαντλητικές ούρές.

Ο έλεγχος της διανομής δελτίων κατέληξε πολύ φυσιολογικά στόν έλεγχο της παραγωγής και τών άποθεμάτων τών εργοστασίων τροφίμων, που έπέτρεψε να γίνει ένας κατάλογος τών τροφίμων στα όποια ύπάρχει έλλειψη και να γίνει μιá σειρά προτάσεων γι' άλλες στη παραγωγή ανάλογα με τις ανάγκες. Τό έπόμενο στάδιο, που προβλέπεται στις έπόμενες βδομάδες, είναι ό έλεγχος τών καταστημάτων και τών κέντρων διανομής, μέσω της δημιουργίας ομάδων από κατοίκους, που θά είναι έπιφορτισμένες μ' αυτό τό έργο.

Η ήγεσία του συνδικάτου άνάμεσα

στις πιέσεις για συμφιλίωση και τήν

εργατική ριζοσπαστικοποίηση

Παρά τους δισταγμούς του και τά πολυάριθμα διφορούμενα, ή ήγεσία της Άλληλεγγύης είναι πολύ ευαίσθητη άπέναντι στην άποφασιστικότητα τών εργαζόμενων να πάρουνε αυτοί οι ίδιοι τά πράγματα στα χέρια τους. Αυτό άντανανκλάται μέ τόν πιο ξεκάθαρο τρόπο στην άπόφαση που υιοθετήθηκε από τό προεδρείο της έθνικής Έπιτροπής (KK), σέ μιá έκτακτη συνεδρίαση με τους προέδρους τών νομών στό Ράντομ, τήν Πέμπτη 4 Δεκέμβρη, τήν έπαύριον τών γεγονότων της Βαρσοβίας.

Άφου άναφέρεται ότι οι άρχές κάνουνε τά πάντα για να παρεμποδίσουν τή σύναψη όποιασδήποτε συμφωνίας με τή κοινωνία, ή άπόφαση διακηρύσσει ότι ή "έπίδειξη δύναμης" που έκανε ή έξουσία στη περίπτωση της άπεργίας τών πυροσβεστών, καθώς και ή άπειλή παραχώρησης "έκτακτων έξουσιών" στη κυβέρνηση, άποδείχνουν ότι οι άρχές "δέν είναι ικανές να κυβερνήσουν παρά μόνο με τή τρομοκρατία(...)" Στην περίπτωση που τό Κοινοβούλιο υιοθετήσει μιá άπόφαση που θά δίνει τέτοιου είδους έξουσίες στην έκτελεστική έξουσία, τό συνδικάτο δηλώνει ότι θά καλέσει άμέσως σέ είκοσιτετράωρη γενική άπεργία διαμαρτυρίας. "Αν έπιπλέον, ή κυβέρνηση, χρησιμοποιώντας τις έξουσίες που θά της δώσει ή Δίαιτα, πάρει έκτακτα μέτρα, όλες οι

οργανώσεις του συνδικάτου και όλοι οι έργα ζόμενοι θα κατεβούν σε γενική απεργία".

Η απόφαση απορρίπτει το σχέδιο μεταρρύθμισης που προτάθηκε από τη κυβέρνηση "τόσο το πρακτικά διαιωνίζει το παλιό σύστημα οικονομικής κυριαρχίας ρίχνοντας πάνω στις επιχειρήσεις και τους εργαζόμενους την ύλη και ευθύνη αποφάσεων που παραμένουν στα χέρια των κεντρικών οργάνων".

Απορρίπτει επίσης κάθε προοπτική ενός "Μετώπου εθνικής συνεννόησης" που θα έδενε τα χέρια του συνδικάτου και που δέ θα ήταν παρά μια νέα πρόσφατη της παλιάς κρατικής εξουσίας. Οι απαιτήσεις που διατυπώνονται στο κείμενο αυτό είναι αρκετά ξεκάθαρες ώστε να ξεσηκωθεί όλος ο έπληθος τός, καθηγορώντας τήν "Αλληλεγγύη γιά τήν μοκρατία" και ότi έπιδιώκει μέ κάθε τρόπο τή σύγκρουση...

Μετά τή σύνοδο του Ράντου, τά περιφερειακά ήγετικά στελέχη του συνδικάτου ανέλαβαν τήν άποστολή νά οργανώσουν μία συστηματική έρευνα άνάμεσα στους εργαζόμενους γιά νά βεβαιωθούν γιά τήν ύποστήριξη όλου του πληθυσμού σε περίπτωση σύγκρουσης, και κυρίως νά έντείνουν τήν άυτο-οργάνωση σ' όλα τά επίπεδα.

"Αν ή έξουσία μάς άναγκάσει νά κατέβουμε σε μία άπεργία ή όποία, τό ξέρουμε, δέ θα λύσει κανένα πρόβλημα, ή άπεργία αύτή πρέπει νά στηρίζεται σε μία νέα φάση οργάνωσης της κοινωνίας",

ύπογράμμισε ό Ζάν Μπαρτσάκ, πρόεδρος της 'Αλληλεγγύης του Λούμπλιν, σε μία συνεδρίαση των αντιπροσώπων των κυριότερων έπιχειρήσεων της περιοχής τήν έπαύριο της συνόδου του Ράντου. Και πρόσθεσε:

"Πρέπει αύτή ή άπεργία νά είναι σε βάρος τους και όχι σε βάρος δικός μας. Πρέπει, λοιπόν, νά επιλέξουμε προσεκτικά τή μέθοδο και τούς τομείς που άφορά κατά προτεραιότητα ή δράση αύτή. Πρέπει στίς δυό επόμενες βδομάδες, νά οργανώσουμε ομάδες από αγωνιστές που θα γυρίσουν όλο τό νομό γιά νά έξηγήσουν τούς στόχους μας στους εργαζόμενους και τόν πληθυσμό γενικά. "Αν θα κατεβούμε σε άπεργία, πρέπει νά βγούμε μέ ομάδες πολιτών, έτοιμοι νά δώσουμε τή μάχη των εκλογών στό τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Πρέπει νά προετοιμαστούμε γιά δράση σε στενή συνεργασία μέ τούς συμμάχους μας: τούς αγρότες, τούς φοιτητές, τούς διανοούμενους".

Παρά τή μαχητικότητα αυτού του περιφερειακού ήγετικού στελέχους, οι αδυναμίες της εθνικής 'Επιτροπής της 'Αλληλεγγύης ήταν φανερές. Μέχρι τώρα δέν έχει υιοθετήσει ακόμα κάποια ξεκάθαρη θέση άπέναντι στην ύπαρξη της εθνικής 'Ομοσπονδίας άυτοδιαχείρησης και άπέναντι στό σχέδιο δημοψηφίσματος γιά τήν άυτοδιαχείρηση. Πολλά από τά μέλη της είναι έξαιρετικά διστακτικά - γιά νά μή πούμε και τίποτα περισσότερο - όσο άφορά τό σχέδιο της ενεργητικής άπεργίας. Σε σημείο που ό Μπρόνισλαβ Γκέ-

ρεμεκ, ένας από τούς έμπειρογνώμονες που έχει όλη τήν έμπιστοσύνη του Λέχ Βαλέσα, σε μία δημόσια συγκέντρωση στό Λούμπλιν, στίς 4 Δεκέμβρη, νά έπιτεθεί σ' αύτή τή προοπτική "σάν μία ιδέα που ρίχτηκε από τούς άριστερους και τούς τροτσκιστές, σάν μία λέξη που άκούγεται ωραία, αλλά που κανείς δέ ξέρει τί ακριβώς σημαίνει". Πράγμα που άλωςτε προκάλεσε τήν τσουχτερή άπάντηση των παρισταμένων εργατών, οι όποιοι σοκαρίστηκαν άκούγοντάς τον νά θεωρεί ήλίθιους αύτους που συζητούσαν συγκεκριμένα τό τρόπο οργάνωσης ενεργητικής άπεργίας στό εργοστάσιο τους...

Οι εργαζόμενοι αύτοί έμειναν, επίσης, πολύ λίγο ικανοποιημένοι άπ' τίς άπαντήσεις που δόθηκαν σχετικά μέ τό πρόβλημα της άυτοάμυνας. Ένώ ό Μπρόνισλαβ Γκέρεμεκ ύποστήριξε ότi ή λήψη τέτοιων μέτρων θα φαινόταν σάν άμεση πρόκληση άπέναντι στην έξουσία, πολλοί εργαζόμενοι διαφώνισαν ολοκληρωτικά.

"Αν ή 'Αλληλεγγύη δέν προετοιμαστέι στόν τομέα αύτό, θα αίφνιδιαστούμε και δέ θα μπορέσουμε νά άμυνθούμε. Πρέπει όχι μόνο νά προετοιμαστούμε γιά ενεργητική άπεργία, αλλά και νά πάρουμε όλα τά μέτρα γιά ν' άμυνθούμε ενάντια στίς επιθέσεις και τίς προκλήσεις της έξουσίας. Αυτό θα είναι τό καλύτερο μέσο γιά νά άναγκάσουμε τίς άρχές νά ύποχωρήσουν. Γιατί, στη παρτίδα που μήηκαμε, όποιος χάσει θα τά χάσει όλα",

ύποστήριξε ένας εργάτης.

Στό Λόντζ, στη Βαρσοβία, και σε άλλες πόλεις, εργάτες, αγωνιστές της 'Αλληλεγγύης, που ρωτήθηκαν γιά τό θέμα αύτό, έξέφρασαν ακριβώς τήν ίδια άποψη. 'Επέμεναν κυρίως στόν κίνδυνο από τήν παρουσία των στρατιωτικών "τμημάτων δράσης" που σταλήκανε τίς τελευταίες μέρες στό εργοστάσια.

"Ήρθαν μέ τή δικαιολογία ότi θα μάς βοηθήσουν νά λύσουμε μερικά τεχνικά προβλήματα, αλλά έμεις ξέρουμε πολύ καλά ότi ήρθαν γιά νά δοϋν πώς λειτουργεί ή έπιχείρηση και γιά νά προετοιμάσουν τήν επαναλειτούργια της σε περίπτωση σύγκρουσης. Δέν είμαστε ήλίθιοι... Δέ μπορώ νά σάς πώ λεπτομέρειες γιά τά μέτρα που έχουμε πάρει στό εργοστάσιο μου γιά ν' άντιμετωπίσουμε μία τέτοια πιθανότητα, αλλά μπορώ νά σάς διαβεβαιώσω ότi στίς περισσότερες έπιχειρήσεις έχει γίνει τό ίδιο",

μού είπε ό υπεύθυνος του εργατικού συμβούλιου ενός εργοστασίου μέσου μεγέθους.

Όπως και σε πολυάριθμες περιπτώσεις στό παρελθόν, βλέπουμε ότi ή βάση του συνδικάτου όχι μόνον είναι ριζοσπαστικότερη αλλά και πιο ξεκαθαρισμένη από ένα μεγάλο μέρος της ήγεσίας, ή όποία, κάτω από τήν έπιρροή της καθολικής ιεραρχίας και μιας πτέρυγας της διανοήσης, έξακολουθεί νά προσαθεί νά "διατηρήσει τήν ίσορροπία" μέ κάθε θυσία. Βέβαια, οι δηλώσεις του πριμάτου της Πολωνίας, του καρδινάλιου Κλέμπ, που εκφράζουν ξεκάθαρα τή διαφωνία του μέ τίς

‘Η χώρα μας οδηγείται σέ κρίσιμη κατάσταση

‘Η χώρα μας οδηγήθηκε από τίς άρχές σέ μιá κρίσιμη κατάσταση. Τά βασικά τρόφιμα, τά φάρμακα, τά είδη ύγιεινής, έχουν έξαφανιστή. Οί άρχές είναι άνίκανες νά άντιμετωπίσουν τήν κρίση. ‘Εμείς οί έργαζόμενοι, πού έχουμε δώσει παραδείγματα πατριωτικής στάσης τόν ‘Ιούνη τοῦ 1976, τόν Δεκέμβρη τοῦ 1970 καί τόν Αὐγουστο τοῦ 1980, καί πού οί θέσεις μας έχουν υποχρεώσει πολλές φορές τίς άρχές νά αλλάξουν τήν έσωτερική τους πολιτική, αίσθανόμαστε υποχρεωμένοι - γιά μιá άκόμα φορά - νά τονίσουμε στήν έξουσία ότι ή ανθρώπινη ύπομονή έχει καί τά όριά της.

‘Ισχυρίζεστε ότι είστε οί εκπρόσωποι μας, όμως τό ξεχνάτε εύκολα καί παίρνετε αποφάσεις αντίθετες μέ τά αίτήματά μας. Δέν θάπρεπε νά γίνονται διαπραγματεύσεις ανάμεσα στήν έξουσία καί τούς εργάτες. Οί άρχές πρέπει νά θέτουν σέ έφαρμογή αύτά πού θέλουν οί εργάτες, γιατί βρισκόμαστε σέ μιá σοσιαλιστική χώρα στήν όποία ή έξουσία άνήκει στόν έργαζόμενο λαό τής πόλης καί τοῦ χωριοῦ.

‘Εμείς, οί έργαζόμενοι στά ναυπηγεΐα καί οί εκπρόσωποι τών άλλων έπιχειρήσεων τών άκτών τής Βαλτικής, στό όνομα όλων τών έργαζομένων τής Πολωνίας, ζητάμε:

- δημοκρατικές έκλογές γιά τή Δίαιτα
- τόν σχηματισμό από τή Δίαιτα - πού στό έξής θά είναι ό πραγματικός εκπρόσωπος τοῦ ‘Εθνους - μιáς Κυβέρνησης ικανής νά σώσει μαζί μας τή Πολωνία από τό μαρασμό
- τό άμεσο σταμάτημα τών έξαγωγών φαρμάκων, τροφίμων καί κάρβουνου, καί τή διάθεσή τους πρός όφελος τών οί-

κογενειών μας

- τήν άμεση πρόσβαση στά μέσα μαζικής ένημέρωσης

Ζητάμε τήν συμπαράστασή σας γιά τίς πρωτοβουλίες τοῦ συνδικάτου, πού αποβλέπουν στό νά έξασφαλισθοῦν γιά τήν κοινωνία οί μίνιμουμ συνθήκες δουλειάς καί ζωής. ‘Η δημιουργία ενός Συμβουλίου έθνικής οίκονομίας είναι μιá πράξη αὐτοάμυνας τής κοινωνίας άπέναντι στήν άνικανότητα τών άρχών καί στούς κινδύνους πού άπειλοῦν τήν ίδια τήν έπιβίωση τοῦ έθνους μας.

‘Υπενθυμίζουμε τήν άπόφασή μας τής 7ης ‘Οκτώβρη 1981, σύμφωνα μέ τήν όποία σέ περίπτωση άποτυχίας τών συνομιλιών μέ τή κυβέρνηση, θά άρχίσουμε τίς ένέργειες διαμαρτυρίας.

‘Ολη τήν εύθύνη γιά τή μή ικανοποίηση αύτών τών διεκδικήσεών μας, καί κατά συνέπεια καί γιά τήν κοινωνική άναταραχή πού θά άκολουθήσει, τήν έχει ή κυβέρνηση, ή όποία κινδυνεύει νά γραφτή στή μαύρη βίβλο τής ιστορίας μας.

Wiadomosci Dnia (Καθημερινά Νέα) καθημερινό δελτίο τοῦ Κέντρου Κοινωνικών ‘Ερευνών καί τοῦ Γραφείου πληροφόρησης τής ‘Αλληλεγγύης τής περιοχής Βαρσοβίας -- άρ. 218, 23 ‘Οκτώβρη 1981.

Βιβλιο-αρθρογραφία

Στίς σελίδες πού άκολουθοῦν προσπαθήσαμε νά καταγράψουμε καί νά ταξινομήσουμε ανά θέμα τά άρθρα καί τά βιβλία πού κυκλοφοροῦν στήν ‘Ελλάδα καί πού αναφέρονται στά "πολωνικά". Βέβαια έχουν γραφτεΐ χιλιάδες τέτοια κι ένας κατάλογος γιά όλα αύτά θ’άποτελοῦσε όλόκληρο τόμο. Μέ τήν έπιλογή, όμως, πού κάναμε περιλάβαμε δυό κατηγορίες κειμένων: τά αυθεντικά, αύτά δηλαδή πού προέρχονται από τούς ίδιους τούς πολωνούς, καί όσα άπ’τά ελληνικά κείμενα παρουσιάζουν κάποιο μόνιμο ένδιαφέρον. Αυτό σημαίνει πώς στόν παρακάτω κατάλογο δέν υπάρχουν άρθρα είδησεογραφικά ένώ υπάρχουν πολιτικές καί κοινωνικές άναλύσεις. Είδικά γιά μετά τό πραξικόπημα προσπαθήσαμε νά συμπεριλάβουμε όσο τό δυνατόν περισσότερα κείμενα.

Στήν προσπάθειά μας αύτή θά πρέπει νά παραδεχτοῦμε πώς οί προσωπικές μας άπόψεις έχουν παίξει κάποιο ρόλο στήν έπιλογή (πού όμως προσπαθήσαμε συνειδητά νά τόν έκμηδενίσουμε). Τέλος, είναι βέβαιο πώς έχουν δημοσιευτεΐ κείμενα πού έκπληρώνουν τούς δυό περιορισμούς-κριτήρια πού βάλαμε καί πού όμως λόγω ύποκειμενικών άδυναμιών δέν μπορούσαμε νά βροῦμε. Θάταν χαρά γιά μās αν οί άναγνώστες μās ένημέρωναν γιά τέτοιες έλλείψεις, έτσι ώστε νά υπάρξει ένας πληρέστερος κατάλογος τής ελληνικής αρθρογραφίας.

I. ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ, ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, ΚΡΙΤΙΚΗΣ

Ἡ ἐργατική τάξη-τάξη γιὰ τὸν ἑαυτὸ της (Ρήξη 5),
Τριάντα χρόνια ἀντιγραφειοκρατικοῦ ἀγῶνα (Ἔργ. Πολιτική 3)

Καί μετὰ; (Πολωνία τῆς ἐξέγερσης)

Ἔτος 2ο τῆς πολωνικῆς ἐπανάστασης (Μαρξιστικὸ Δελτίο 11)

Τὸ φάντασμα ξαναπλανιέται πάνω ἀπ'τὴν Εὐρώπῃ (Πολωνία τῆς ἐξέγερσης)

Ἡ μοναδικότητα τῆς πολωνικῆς ἐπανάστασης (ΑΝΤΙ 195)

Οἱ μηχανισμοὶ λειτουργίας τῆς ἐξουσίας στὴ ρίζα τῆς πολωνικῆς τραγωδίας (Ἀλληλ. στήν Ἀλληλεγγύη)

Διαμάντια καὶ στάχτες (Ἀλληλ. στήν Ἀλληλεγγύη)

Ἡ αὐτοοργάνωση τῶν ἐργατῶν διὰ μέσου τῶν ἐξεγέρσεων (Πολωνία τῆς ἐξέγερσης)

Μποροῦν νὰ μεταρρυθμίσουν τὸ Κόμμα; (Πολωνία τῆς ἐξέγερσης)

Τὸ ἐργατικὸ κίνημα στὴ Πολωνία (ἔκδοση Κάλβος)

ICO, ἡ πάλι τῶν τάξεων στὴ Πολωνία (ἔκδοση Ἐλεύθερος Τύπος)

Γιὰ τὸν παράνομο τύπο στὴ Πολωνία (ΑΝΤΙ 180)

Ἡ ἀποψη μιᾶς ἀντιεξουσίας, ἀπὸ τὴ Monde Diplomatique (Μαρξ. Δελτίο 11)

Ἡ ἐκρηξη στὴ Πολωνία, τοῦ Kyril Smuga (Ἔργατ. Πάλη 30)

Ὁ δρόμος γιὰ τὴ νίκη τῶν πολωνῶν ἐργατῶν (Ἔργ. Πάλη 38)

Ὁ ἀγῶνας τῶν ἐργατῶν δυναμώνει (Ἔργατική Πρωτοπορία 37)

Προβλήματα σχεδιασμοῦ ἢ πάλι τῶν τάξεων (Ἀγῶνας 12)

Ἕνας μεγάλος σταθμὸς (Ἀντιθέσεις 2)

Ποῦ βαδίζει ἡ Πολωνία (Ἔργ. Πρωτοπορία 40)

Ποιὸς θά πληρώσει τὴ κρίση, τοῦ Kyril Smuga (Μαρξ. Δελτίο 10)

Πολωνία'80 (Ἐπαν. Πρό(σ)κληση 3)

II. ΧΡΟΝΙΚΑ

Τὸ χρονικὸ τῆς κρίσης, Ἰουλίου'80 - Δεκεμβρίου'81 (ΑΝΤΙ 195)

Χρονικὸ τῆς ἐργατικῆς Ἀλληλεγγύης (Πολωνία τῆς ἐξέγερσης)

Χρονικὸ ἀπὸ 1956 - Δεκεμβρίου'81 (Ἀλληλ. στήν Ἀλληλεγγύη)

Χρονικὸ ἀπὸ 12-23 Δεκεμβρίου'81 (Ἀλληλ. στήν Ἀλληλεγγύη)

Τὸ χρονικὸ τῶν γεγονότων (Γιὰ μιὰ Ἀριστ. Πολιτική 29)

III. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Ἀποστολὴ στήν Πολωνία (ΑΝΤΙ 160)

Ἡ Πολωνία τῆς ἐξέγερσης (Ἔργ. Πρωτοπορία 40)

Ἡ ἀναγκὴ εἶναι δύσκολο πρᾶγμα (Ἔργ. Πρωτοπορία 40)

Εὐζήτηση στὸ "Χούτα Βαρσάβα" (Ἔργ. Πρωτοπορία 40)

Ἀποστολὴ στὴ Πολωνία (ΑΝΤΙ 181)

Στὴν Πολωνία τῆς Ἀλληλεγγύης (Ἔργ. Πάλη 48)

Εὐζήτηση στὸ ἐργοστάσιο URSUS (Ἔργ. Πάλη 50)

IV. ΠΟΛΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ὁ κρατικὸς καπιταλισμὸς σὲ κρίση (Πολωνία τῆς ἐξέγερσης)

Σημείωση γιὰ τὴν πολωνικὴ οἰκονομία (Ρήξη 2)

Ἡ οἰκονομικὴ χρεωκοπία τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ στὴν Πολωνία (Ἀλληλ. στήν Ἀλληλεγγύη)

V. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἐπίσκοποι καὶ γραφειοκράτες (Πολωνία τῆς ἐξέγερσης)

Τὸ "παράδοξο" τῆς θρησκευτικότητας τῶν πολωνῶν (Ἀλληλ. στήν Ἀλληλεγγύη)

Ἡ ἐκκλησία στήν Πολωνία (Ἔργ. Πρωτοπορία 40)

VI. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τὸ κίνημα γιὰ τὴν κοινωνικοποίηση τῆς ἐργασίας, Καβέτσκι (Μαρξ. Δελτίο 11)

Τὸ πολωνικὸ ἐργοστάσιο (Ἀντιθέσεις 2)

VII. ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΕΚ

Τὸ κόμμα: ψέμματα καὶ ἀλήθειες (Ἀντιθέσεις 2)

Ὄργανώνεται ἡ ἀντιπολίτευση στὸ ΠΕΕΚ (Μαρξ. Δελτίο 11 καὶ Ἔργ. Πάλη 47)

Συνέντευξη μὲ τὸν Ἰβάνωφ (Ἔργ. Πάλη 48)

Τὸ σύστημα τοῦ ἐνὸς κόμματος εἶναι ἀντιθετὸ πρὸς τὴν μαρξιστικὴ διδασκαλία (Μαρξ. Δελτίο 11)

Ἡ πιὸ ἀντισοσιαλιστικὴ ομάδα εἶναι τὸ Π.Γ. τοῦ ΠΕΕΚ (Μαρξ. Δελτίο 11)

Ἡ πολωνικὴ νομενκλατούρα (Ἀλληλ. στήν Ἀλληλεγγύη)

VIII. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Ἀπόφαση πάνω στοὺς σκοποὺς τοῦ συνδικάτου (Μαρξ. Δελτίο 11)

Περὶ τῆς τακτικῆς τῆς ἐργατικῆς ἀπεργίας (Μαρξιστ. Δελτίο 11)

Ἀήλωση τῆς συνταξῆς (Πολωνία τῆς ἐξέγερσης)

Διάγραμμα τῶν ἀρχῶν τοῦ συνδικάτου Πολωνία τῆς ἐξέγερσης καὶ Ἔργ. Πάλη 33)

Οἱ ἐργατικοὶ στόχοι ὕστερα ἀπὸ τὴς συμφωνίες τοῦ Αὐγούστου (Πολωνία τῆς ἐξέγερσης)

IX. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Ποιά ἐνότητα-Ποιά ἐνότητα (Μαρξ. Δελτίο 11)

Πρόγραμμα ἀμεσης δράσης γιὰ τὰ ἐργατικὰ συμβούλια (Μαρξ. Δελτίο 11)

Οἱ 10 ἐντολές γιὰ τὰ ἐργατικὰ συμβούλια (Μαρξ. Δελτίο 11 καὶ Ἀριστ. Πολιτική 29)

Γένεση καὶ ἀνάπτυξη τῆς αὐτοδιαχείρισης (Μαρξιστ. Δελτίο 11)

Ρεύματα καὶ τάσεις πρὶν τὸ πραξικόπημα (ΑΝΤΙ 195)

Συνέντευξη μὲ τὸν Mavius Vilk (Ἔργ. Πάλη 51)

X. ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ἀποφάσεις (Μαρξ. Δελτίο 11, Ἀρ. Πολιτικὸ 15-29, ΑΝΤΙ 195, Πολωνία τῆς ἐξέγερσης, Ἔργ. Πρωτ. 41)

Μιά μέρα στὸ Γκντάνσκ, στὸ συνέδριο τῆς Ἀλληλεγγύης (Ἀλληλ. στήν Ἀλληλεγγύη)

Τὸ συνέδριο τῆς Ἀλληλεγγύης (Ἔργ. Πρωτ. 41)

Σχέδιο προγράμματος (Ἔργ. Πάλη 52 καὶ 53)

XI. ΑΓΡΟΤΕΣ

Τὸ ἀγροτικὸ κίνημα (Πολωνία τῆς ἐξέγερσης)

Μέχρι τὸν πάτο τοῦ πηγαδιοῦ (Ἀντιθέσεις 2)

Τὸ μανιφέστο τῶν ἀγροτῶν (Ρήξη 5)

Οἱ χωρικοὶ ἀκολουθοῦν τὸ παράδειγμα τῶν ἐργατῶν (Ἔργ. Πάλη 39)

Συνέντευξη με τόν Λιτίνσκι ('Αριστ. Πολιτική 25
καί 'Εργ. Πρωτοπορία 40)
Συνέντευξη με τόν Ε.Μπαλούκα ('Εργ. Πάλη 50)
'Ανοιχτή επιστολή στο ΠΕΕΚ, Κουρόν-Μοτσελέφσκι
(Έκδοση 'Εξάντας, 1975)

Συνέντευξη με τόν Σμολάρ ('Εργ. Πρωτοπορία 36)
Συνέντευξη με τόν Κοντζάι ('Αριστ. Πολιτική 24)
'Ο Ε.Μπαλούκα στη Πολωνία ('Εργ. Πολιτική 4)

'Η διάλυση της KOR (Μαρξ. Δελτίο 11)
'Η φωνή της εργατικής αντιπολίτευσης (Ρήξη 2)
Οι πολιτικές οργανώσεις (Ρήξη 2)

'Η σημερινή κατάσταση και το πρόγραμμα της αντι-
πολίτευσης, Κουρόν (Πολωνία της εξέγερσης)
Κάλεσμα της έφημερίδας Robotnik (Πολωνία της εξέ-
γερσης)

'Η γραφειοκρατική έξουσία, Κουρόν ('Αντιθέσεις 2)
Κάλεσμα στη κοινωνία του KOR (Ρήξη 2)
Τό Πολωνικό Σοσιαλιστικό 'Εργατικό Κόμμα ('Εργατ.
Πολιτική 4, Σοσιαλιστής 22)

Γιά την αυτοδιαχείριση, Κουρόν (ΑΝΤΙ 159)

Συζήτηση Λιτίνσκι, Κουρόν, Μιλέφσκι, Μπούζακ
(Βαβέλ 11)

Βαλέσα: η γέννηση και η κρίση από τα mass-media
ένός θρύλου (Βαβέλ 11)

'Ανοιχτή επιστολή του Γκβιάζντα στον Βαλέσα
(Εργ. Πρωτοπορία 40)
'Απάντηση του Βαλέσα ('Εργ. Πρωτοπορία 40)
Μερικοί έμπειρογνώμονες της 'Αλληλεγγύης δέν έ-
χουν συναίσθηση των συμφερόντων των εργατών
(Μαρξ. Δελτίο 11)

XVI. ΛΑΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Τό κινητό πανεπιστήμιο (Ρήξη 2)
Τά λαϊκά πανεπιστήμια στους χώρους εργασίας (Μαρξ.
Δελτίο 11 και 'Αριστ. Πολιτική 29)

XVII. ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ

Περιοδικό "Αλληλεγγύη στην Αλληλεγγύη" 1
'Εργατική Πρωτοπορία 43
Πελώριο στρατόπεδο εργασίας ή Πολωνία ('Αριστ. Πο-
λιτική 29)
Δήλωση νομιμοφρόνων ('Αρ. Πολιτ. 31 και ΑΝΤΙ 198)

XVIII. ΠΟΙΗΣΗ

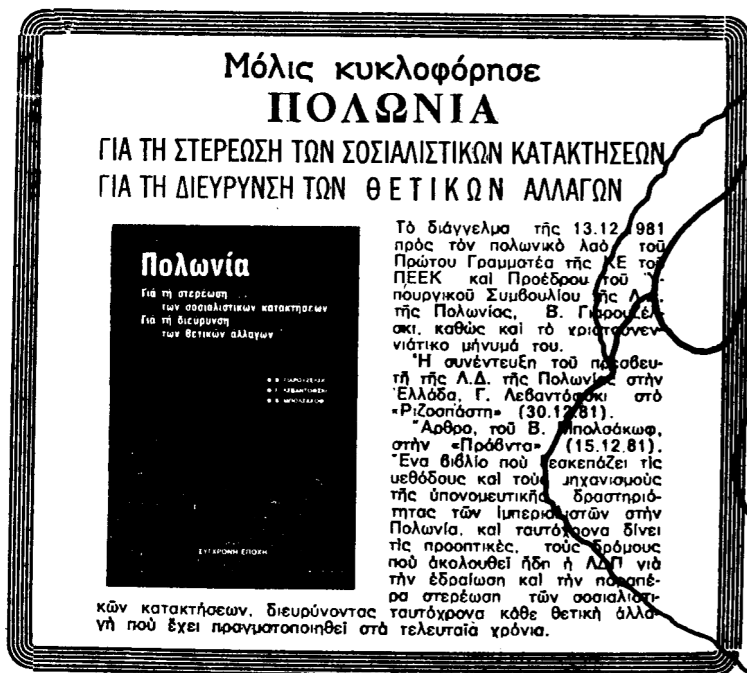
Τό τραγούδι των ελεύθερων συνδικάτων, Κρακοβιά-
κρεα (Ρήξη 5)
Γιά μιά γυναίκα, Τό 22ο αίτημα, Συνταγή αλά Πο-
λωνές (Πολωνία της εξέγερσης)
Φόβος ('Αλληλ. στην Αλληλεγγύη)
Καταγγελία κάποιων αγνώστων, Φυλακή, Τρόπος,
'Ανακοίνωση, Αναφορά, Σίγουρα όχι, Προσωρινοί
περιορισμοί, Αύπνια Νο 1 (Βαβέλ 11)

XIII. ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Συνέντευξη με πολωνούς φοιτητές ('Εργ. Πολιτική 4)
'Η Αλληλεγγύη στα πανεπιστήμια ('Εργ. Πρωτ. 40)
Μέ τους φοιτητές της Σιλεσίας ('Εργ. Πάλη 51)
Σειρά άρθρων στην Αύγή την άνοιξη του '81

XIV. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΙΔΗ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑΤΟΣ

'Η οργάνωση της γενικής απεργίας (Μαρξ. Δελτίο 11
και 'Αριστ. Πολιτική 29)
'Η πολωνική κοινωνία και η κατάσταση έκτακτης ανά-
γκης (Μαρξ. Δελτίο 11)

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

(Ἡ συνέντευξη δημοσιεύτηκε στό περιοδικό Rivista Anarchika, ἀριθ. 68, Ὀκτώβρης 1978 καί στό περιοδικό Autogestions ἀριθ. 6, 1981)

Ἀναρχικοί ἀκόμα καί στήν Γιουγκοσλαβία; Φαίνεται πώς ναί. Ἀκόμα κι ἂν τούς θεωροῦν τρελλούς στήν πατρίδα τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ, οἱ ἀναρχικοί προτείνουν καί πάλι τίς θέσεις τους γιά ἄμεση δράση. Ἡ γιουγκοσλαβική ἐξουσία τούς ἀντιμετώπισε ὑπερβολικά βίαια. Πρῶτα ἀπ' ὅλα, στή Γιουγκοσλαβία τό Κόμμα ἔχει διαλυθεῖ καί τό Κράτος ἔχει ἀπονεκρωθεῖ. Μή γελάτε, αὐτό ὑποστηρίζει ἡ ἐπίσημη προπαγάνδα. Ἡ ἔνωση τῶν κομμουνιστῶν δέν εἶναι Κόμμα καί τό Κράτος βαπτίστηκε κοινωνία.

Ἔχουμε πάρει συνέντευξη ἀπό μερικούς γιουγκοσλάβους καταλήψεις, ἀνάμεσα στούς ὁποίους πολλοί ἦταν ἀναρχικοί, πού εἶχαν καταλάβει ἕνα μεγάλο σπίτι. Οἱ καταλήψεις σπιτιῶν στή Γιουγκοσλαβία εἶναι ἕνα φαινόμενο κάποιας σημασίας, ἔστω κι ἂν τά μαζικά μέσα ἐπικοινωνίας προσπαθοῦν νά τό ἐξορκίσουν, ἀποσιωπώντας το.

Καταλήψεις κτιρίων στή Σλοβενία

- Τί γίνεται μέ τίς καταλήψεις σπιτιῶν στή Γιουγκοσλαβία;

Θά ἔλεγα ὅτι τό φαινόμενο τῆς κατάληψης σπιτιῶν παρουσιάζεται σέ δύο επίπεδα: - στό πρῶτο ἐπίπεδο πρόκειται γιά ἕνα φαινόμενο αὐστηρά προσωπικό καί ἀτομικό: μιᾶ οἰκογένεια χωρίς σπίτι μαθαίνει ὅτι κάπου ὑπάρχει ἕνα ἄδειο διαμέρισμα καί πάει καί τό καταλαμβάνει. Ὁ τύπος αὐτός κατάληψης εἶναι ἐξαιρετικά συχνός στή Γιουγκοσλαβία καί προφανῶς εἶναι παράνομος.

Στή δεύτερη περίπτωση πρόκειται γιά ἕνα φαινόμενο περισσότερο πολιτικό καί συλλογικό. Γιά παράδειγμα στή Δημοκρατία τῆς Σλοβακίας ὅπου μένω, μιᾶ ομάδα 25 περίπου ἀτόμων κατέλαβε ἕνα μεγάλο σπίτι. Ἡ πλειοψηφία τῶν ἀτόμων αὐτῶν δέν εἶχε προσωπικά ἀνάγκη κατοικίας (οἱ πιο πολλοί ἦταν φοιτητές) ἀλλά ἔκαναν τήν κατάληψη, θεωρώντας τήν σάν παραδειγματική πράξη, γιά νά ὠθήσουν τούς ἀνθρώπους καί τίς ἐφημερίδες νά μιλήσουν γιά τίς καταλήψεις πού γίνονται συνεχῶς στό προσωπικό ἐπίπεδο καί γιά τίς ὁποῖες δέ μιλάει κανείς. Μιᾶνε ἀσταμάτητα γιά τό πρόβλημα τῆς κατοικίας γενικά, γιά τή ἔλλειψη στέγης, γιά τήν ἀνάγκη νά

χτίζονται περισσότερα σπίτια, ἀλλά γιά τό φαινόμενο τῶν καταλήψεων δέν λένε λέξη. Ὅπως δέν λένε τίποτα καί γιά τούς ἐφτά μέ δέκα χιλιάδες φοιτητές πού στή Λουμπλιάνα, κατά κάποιο τρόπο παράνομα, μένουν σέ σπίτια χωρίς νά ἔχουν δηλωθεῖ καί τούς ἐκμεταλλεύονται οἱ ἰδιοκτῆτες τους ζητώντας ὑπέρογκα ἐνοίκια.

- Σέ ποιούς ἀνήκουν τά σπίτια πού καταλαμβάνονται;

Κατ'ἀρχήν πρόκειται συνήθως γιά "συλλογική ἰδιοκτησία", ὅχι ἐπειδὴ δέν ὑπάρχουν σπίτια πού ἀνήκουν σέ ἰδιῶτες, ἀλλά ἐπειδὴ ἡ κατάληψή τους συνεπάγεται σκληρότερη κατὰστροφή. Θεωρητικά στήν χώρα μας γίνεται προσπάθεια νά στηριχτεῖ ἡ κοινωνική ὁργάνωση ὅχι στήν ἀτομική ἰδιοκτησία ὅπως στήν Δύση, καί γενικά στίς καπιταλιστικές χώρες οὔτε στήν κρατική ἰδιοκτησία ὅπως στή Ρωσία, ἀλλά στή συλλογική ἰδιοκτησία. Λέω θεωρητικά γιατί στήν πραγματικότητα ὑπάρχει ἀτομική ἰδιοκτησία καί στούς ἀνθρώπους ἔξακολουθεῖ νά ὑπάρχει ριζωμένο τό αἶσθημα τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας.

- Κάτι πήγατε νά πεΐτε γιά σπίτια άλλη λεγγύης. Πώς κτίζονται αυτά τά σπίτια;

Ἡ πρωτοβουλία ξεκινάει συνήθως ἀπό τίς ἐργοστασιακές ὀργανώσεις. Οἱ ἐργαζόμενοι δίνουν ἓνα μικρό ποσοστό τοῦ μισθοῦ τους γιά τήν κατασκευή νέων σπιτιῶν, τὰ χρήματα συγκεντρώνονται ὥσπου νά μαζευτεῖ ἓνα ποσό ἀρκετά μεγάλο γιά τήν κατασκευή αὐτῶν τῶν σπιτιῶν "ἀλληλεγγύης". Ἐπίσης, μερικές φορές τέτοιες πρωτοβουλίες ξεκινοῦν ἀπό τίς κοινότητες.

- Ποιός διαχειρίζεται αὐτά τὰ λεφτά;

Τό ἐργοστασιακό συμβούλιο (πού εἶναι τό σπουδαιότερο ὄργανο τῶν ἐπιχειρήσεων κι ἐκλέγεται ἀπό τοὺς ἐργαζόμενους) ἐκλέγει μερικούς ἀντιπροσώπους ἀπό τὰ μέλη του. Φυσικά, μέ τόν τρόπο αὐτό τό πραγματικό πρόβλημα ἐναποτίθεται σ' ἓνα μικρό ἀριθμό ἀτόμων.

- Πώς γίνεται ἡ διανομή τῶν κατοικιῶν;

Στή βάση ἑνός ἀριθμοῦ μορίων ἀνάλογα μέ τὰ χρόνια ἐργασίας, τόν ἀριθμό τῶν παιδιῶν, τὰ ἄτομα πού ζοῦν σ' ἓνα δωμάτιο, κλπ.

- "Ἄς γυρίσουμε στή συλλογική κατάληψη γιά τήν ὁποία μᾶς μιλήσατε στήν ἀρχή. Πώς ἀντέδρασαν οἱ ἄνθρωποι καί οἱ ἐφημερίδες;

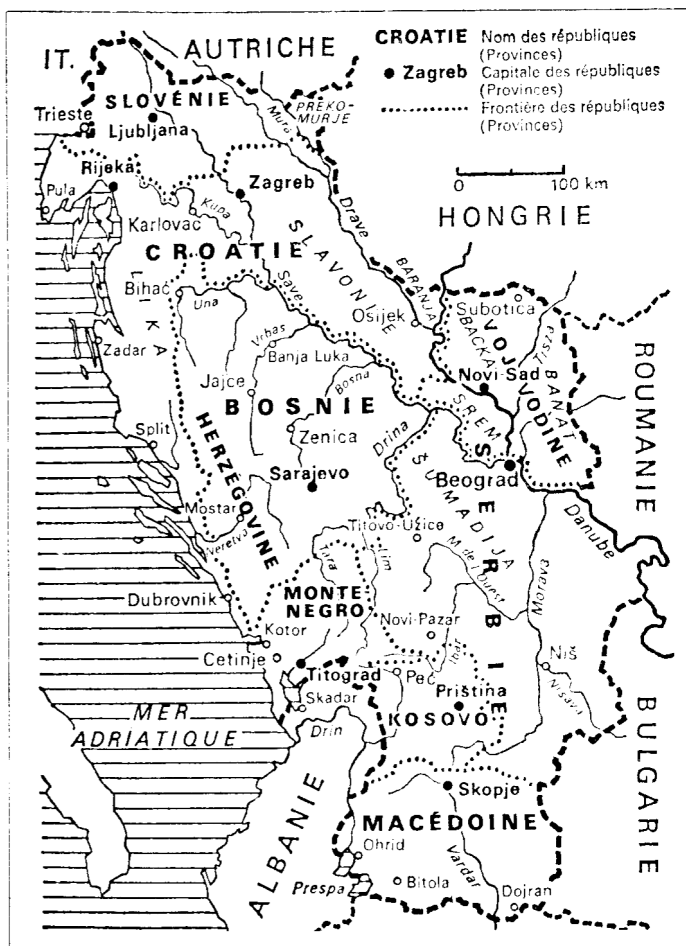
Πρίν ἀπ' ὅλα πρέπει νά ποῦμε ὅτι τὰ περισσότερα μέλη τῆς ὁμάδας ἦταν φοιτητές, ἀλλά ὑπῆρχαν καί ἐργαζόμενοι, μιά τῶς πόρνη κι ἓνας περιθωριακός πού ἔχει μπεῖ πολλές φορές στή φυλακή. Ἀπό τό γεγονός αὐτό ἀρχισαν νά κυκλοφοροῦν φήμες ὅτι εἴμαστε κακοποιά στοιχεῖα, ἀλήτες, κλπ. Οἱ ἐφημερίδες πῆραν πολύ ἀρνητική στάση ἀπέναντι στή κατάληψη. Ἀκόμα καί ὁ ραδιοφωνικός σταθμός τῶν φοιτητῶν (κάτι σάν ἐλεύθερο ραδιόφωνο) καί ἡ φοιτητική ἐφημερίδα στήν ἀρχή ἀποσιώπησαν τό γεγονός, μετά κράτησαν οὐδέτερη στάση, καί μετά, κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν πολιτικῶν ὀργανώσεων ὅπως ἡ Ἐνωση τῶν Κομμουνιστῶν, καταδίκασαν τή κατάληψη λέγοντας ὅτι τό πρόβλημα μπορεῖ νά λυθεῖ μέσα στίς ἐπίσημες δομές. Στή Γιουγκοσλαβία μιλάνε πολύ γιά αὐτοδιαχείριση εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ καθένας μπορεῖ νά μιλήσει γιά τὰ προβλήματά του, ἀλλά εἶναι ἐπίσης ἀλήθεια ὅτι ἡ λύση τῶν προβλημάτων ἀργεῖ πολύ στά πλαίσια τῶν σημερινῶν δομῶν καί τὰ λόγια δέ βοήθῃαν σέ τίποτα ὅταν δέν ἔχεις πού νά μείνεις, ὅταν ξέρεις ὅτι ὑπάρχουν τόσα ἀκατοίκητα σπίτια. Γιατί λοιπόν νά μὴ κάνεις μιά κατάληψη;

- Ποιοί κάνουν καταλήψεις σπιτιῶν σέ προσωπικό ἐπίπεδο;

Φυσικά, εἶναι ὅλοι τους ἐργαζόμενοι, ιδιαίτερα πρόκειται γιά χαμηλόμισθους, νέους καί μετανάστες ἀπό τή Νότια Γιουγκοσλαβία, γιατί στή χώρα μας ὑπάρχει μιά κατάσταση παρόμοια μέ τῆς Ἰταλίας. Στή Δημοκρατία μας (πού βρίσκεται σέ μιά φάση μεγάλης οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης) ἐρχονται πολλοί ἐργαζόμενοι ἀπό τίς νότιες Δημοκρατίες σέ ἀναζήτηση δουλειᾶς καί μιάς καλύτερης ζωῆς.

- Πώς τελείωσε ἡ κατάληψη καί πόσες μέρες κράτησε;

Κράτησε περίπου δύο βδομάδες. Τό σπίτι ἀνῆκε σέ τρεῖς ἰδιοκτῆτες ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ἦταν καί ἡ Τράπεζα τῆς Δουμπλιάνα. Ἡ Τράπεζα μᾶς ἔκανε μήνυση, τό Δικαστήριο μᾶς καταδίκασε κι ἔστειλε τήν ἀστυνομία νά μᾶς πετάξει ἔξω μέ τό καλό ἢ μέ τή βία. Στό σημεῖο αὐτό στήν ὁμάδα ὑπῆρχαν δύο διαφορετικές ἀπόψεις: μερικοί ἤθελαν νά μείνουμε μέσα ὥσπου νά μᾶς βγάλουν μέ τή βία γιά νά δώσουμε μεγαλύτερη ἔκταση στό γεγονός, ἐνῶ οἱ περισσότεροι ἤθελαν νά φύγουμε μόνοι μας. Τελικά ἐπικράτησε ἡ ἀποψη τῆς πλειοψηφίας καί ὅταν ἦρθε ἡ ἀστυνομία φύγαμε τραγουδώντας τή Διεθνή.

- Τί κάνατε αὐτές τίς δεκαπέντε μέρες τῆς κατάληψης;

Στό σπίτι πού καταλάβαμε δημιουργήθηκε αὐθόρμητα ἓνα κέντρο κοινωνικῆς καί πολιτικῆς ζωῆς. Κάθε μέρα δινόταν κονσόρτα, θεατρικές παραστάσεις, διαβάζαμε λογοτεχνία, τραγουδοῦσαμε. Καθημερινά ἐρχότανε δεκάδες ἄνθρωποι, περίπου διακόσιοι, γιὰ τό νέο τῆς κατάληψης εἶχε γίνει γνωστό σέ ὅλη τή Δημοκρατία. Ἐπίσης συντάξαμε ἓνα μανιφέστο πού δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες μέ μιά σκληρή κριτική γιά τήν Γιουγκοσλαβική "αὐτοδιαχείριση".

- Νομίζετε ὅτι ὁ τύπος αὐτός ἀγῶνα μπορεῖ νά συνεχιστεῖ στή Γιουγκοσλαβία;
- "Οχι, δέν νομίζω.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Δημοσιεύουμε τό άρθρο αυτό του Έρνέστ Μαντέλ γιατί πιστεύουμε πώς είναι αρκετά πληροφοριακό τόσο για την οικονομική κρίση πού μαστίζει τη Ρουμανία όσο και για τις εργατικές κινητοποιήσεις στη χώρα αυτή. Αυτό όμως μέ δυό επιφυλάξεις. Πρώτα - πρώτα τη μεγάλη έκταση της οικονομικής ανάλυσης πού είναι σίγουρο πώς θά κουράσει τούς "άμύητους", αλλά πού όμως πιστεύουμε πώς είναι απαραίτητη γιατί δέν υπάρχει άλλη στά ελληνικά. Δεύτερή μας επιφύλαξη είναι ή αντίληψη του συγγραφέα για τή φύση των ανατολικών χωρών σάν "γραφειοκρατικοποιημένα εργατικά κράτη". Θά πρέπει έδω νά διευκρινήσουμε πώς ανεξάρτητα από τό αν όλοι μας ή κάποιοι από μās συμφωνοῦν μέ τήν α' ή τήν β' αντίληψη για τόν χαρακτήρα των χωρών αυτών, τό περιοδικό είναι άνοιχτό σ'όλες τίς άπόψεις, μέ τήν προϋπόθεση πώς τά άρθρα στά όποια αυτές έκφράζονται έχουν κάποιο πληροφοριακό ή θεωρητικό ένδιαφέρον.

Οικονομική κρίση και εργατικό κίνημα

Σύμφωνα μέ αξιόπιστες πληροφορίες, άπεργίες ξέσπασαν στις 17 του Οκτώβρη του 1981 στα άνθρακωρυχεία της Ρουμανίας, στο Levdra, Lupoaia και Horasti. Δύο μέρες άργότερα, στα βόρεια της πόλης Motru, ξέσπασε άπεργία στον θερμοληκτρικό σταθμό του Rogojelu. Σποραδικές διαδηλώσεις έγιναν επίσης στη Motru, όπου καταλήφθηκε και ή έδρα του κόμματος. Τόν άρχηγό του κόμματος και της κυβέρνησης, Νικολάι Τσαουσέσκου, πού πήγε στη Motru στις άρχές Νοέμβρη, οι άνθρακωρύχοι τόν υποδέχτηκαν μέ πέτρες, και τόν υποχρέωσαν νά φύγει βιαστικά μέ τό έλικόπτερό του. Επίσης, στις άρχές Νοέμβρη έγιναν έξεγέρσεις στο Giurgiu στα νότια του Βουκουρεστίου. Τά γεγονότα αυτά είχαν σάν συνέπεια τή λήψη καταπιεστικών μέτρων.

Σέ ποιό οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο έντάσσεται ή δράση αυτή της έργατικής τάξης, ή σημαντικότερη στην Άνατολική Εύρώπη στη διάρκεια του 1981, αν έξαιρέσουμε τήν Πολωνία; Σ'αυτό τό έρώτημα θά προσπαθήσουμε νά άπαντήσουμε στο άρθρο πού άκολουθεί.

Γιά πολλά χρόνια ή Ρουμανία καυχόταν ότι είχε τό ύψηλότερο ποσοστό οικονομικής αύξησης της Εύρώπης. Όμως, από τό δεύτερο εξάμηνο του 1979, ή κατάσταση άρχισε νά χειροτερεύει μέ γρήγορο ρυθμό. Τό 1980, τό έθνικό εισόδημα δέν αύξήθηκε παρά μόνο 2,5%, έναντι του ποσοστού 8,8% πού είχε προβλεφθεί, και ή γεωργική παραγωγή μειώθηκε κατά 5%.

Γιά τό 1981 είχε αναγγελθεί αύξηση κατά 7% ώστε νά πραγματοποιηθούν - έστω και μέ ένα χρόνο καθυστέρηση - οι στόχοι του

πενταετούς Σχεδίου 1976-1980. Όστόσο, μετά άναθεώρηση, προς τά κάτω, των στόχων του πενταετούς Σχεδίου 1981-1985, σέ σχέση μέ τίς "ντιρεκτίβες" πού είχαν δημοσιευτεί δεκαοχτώ μήνες νωρίτερα (1), μās έπιτρέπει νά υποθέσουμε ότι τό ποσοστό αύξησης πού προβλέπεται για τό 1981 δέν θά έπιτευχθεί επίσης.

Πρόκειται, κατά κύριο λόγο, για τή βιομηχανία κατασκευής μηχανών - έργαλείων, για τή βιομηχανία χημικών λιπασμάτων και, προφανώς, για τά δυϊλιστήρια πετρελαίου.

Μιά οικονομική ανάπτυξη άνιση και ασύμμετρη

Γιά την γεωργική παραγωγή η διαφορά είναι ιδιαίτερα μεγάλη. Τό Σχέδιο προέβλεπε παραγωγή 23,7 εκατομμυρίων τόννων δημητριακών, τό 1981. Όμως η πραγματική παραγωγή του 1980 δέν ξεπέρασε τά 20 εκατομμύρια τόννους καί η συγκομιδή του 1981 κρίθηκε από τίς άρχές "είλικρινά άσχημη". Είναι λοιπόν, άπίθανο νά αύξηθηκε κατά 18%.

Η γραφειοκρατία του Νικολάι Τσαουσέσκου έχει μπει σέ μία διαδικασία υπερβολικής έκβιομηχάνισης, μέ κεντρικό άξονα τήν βαριά βιομηχανία, γιά νά πραγματοποιήσε τό "στρατηγικό στόχο", νά μετασχηματίσει τή Ρουμανία από άναπτυσσόμενη, σέ μεσαία βιομηχανική χώρα. Θεαματικά σχέδια πού τά χαρακτηρίζει ό γιγαντισμός, συμβολίζουν τήν πολιτική αυτή: δημιουργία μιās βιομηχανίας κατασκευής μηχανών - εργαλείων από τίς σημαντικότερες του κόσμου, πού καλύπτει μόνη της τό ένα τρίτο της συνολικής βιομηχανικής παραγωγής της χώρας· δημιουργία μιās ισχυρής σιδηρουργίας πού ήδη κάνει τή Ρουμανία νά είναι έβδομη χώρα του κόσμου όσο άφορά τήν παραγωγή χάλυβα ανά κάτοικο· άνάπτυξη σημαντικής βιομηχανίας дуίλισης καί έπεξεργασίας πετρελαίου, μέ τό γνωστό τεράστιο πετροχημικό συγκρότημα του Teleajana καί τό дуίλιστήριο του Midia.

Ό γιγαντισμός αυτόν των σχεδίων - όπως καί του Γκιέρκε στη Πολωνία - μεταφράζεται από τή μία μεριά σέ όλοένα καί μεγαλύτερες καί πιό επικίνδυνες δυσαναλογίες, πού άργά ή γρήγορα θά ύποσκάψουν τήν αύξηση, καί από τήν άλλη μεριά, σέ μία επικίνδυνη έξάρτηση από τήν παγκόσμια καπιταλιστική οίκονομία, καί στον τομέα των πιστώσεων καί στον τομέα του έξωτερικού έμπορίου. Από όλα τά γραφειοκρατικοποιημένα έργατικά κράτη, η Ρουμανία κατέχει τό ρεκόρ τόσο όσο άφορά τίς εισαγωγές όσο καί τίς έξαγωγές προς τίς καπιταλιστικές χώρες. Τό ποσοστό των χρωών της ΚΟΜΕΚΟΝ στό ρουμανικό έξωτερικό έμπόριο έχει πέσει από 73% τό 1960 σέ 56% τό 1970 καί σέ 33% τό 1980. "Άλλωστε η Ρουμανία, έδω καί πολλά χρόνια, είναι μέλος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, χωρίς νά σκοντάψει στό βέτο της σοβιετικής γραφειοκρατίας.

Παρά τήν έν μέρει θεαματική βιομηχανική πρόοδο, η Ρουμανία έχει μείνει - μαζί μέ τήν Άλβανία - η φτωχότερη χώρα της Εύρώπης όσο άφορά τό επίπεδο ζωής μέ μέτρο τήν κατά κεφαλή κατανάλωση. Αυτή η αντίθεση πριν άπ' όλα προέρχεται από τήν άνιση ανάπτυξη άνάμεσα στη βιομηχανία καί τή γεωργία, καθώς καί από τήν άνιση ανάπτυξη άνάμεσα στη βαριά καί τήν έλαφριά βιομηχανία.

"Άλλωστε η πορεία προς γιγαντιαία σχέδια έξακολουθεί ως τά σήμερα. Ένώ η κρίση της σιδηρουργίας στις καπιταλιστικές χώρες άναστάτωσε σέ σοβαρό βαθμό όλα τά ρουμανικά σχέδια, πού στηρίζονταν στις έξαγωγές

χάλυβα στη Δύση, τό νέο πενταετές Σχέδιο προβλέπει μία αύξηση της παραγωγής από 13 εκατομμύρια τόννους τό 1980 σέ 20 εκατομμύρια τόννους τό 1981. Πυρηνικοί σταθμοί έχουν παραγγελθεί στον Καναδά, τήν Ίταλία καί τή Γαλλία, πού άπορροφούν δισεκατομμύρια δολάρια σέ συνάλλαγμα.

Ό γιγαντισμός των σχεδίων του Νικολάι Τσαουσέσκου γίνεται φανερός μέ τον πιό ξεκάθαρο τρόπο στον τομέα του πετρελαίου. Ένώ η Ρουμανία είναι πετρελαιοπαραγωγός χώρα καί, έδω καί δεκαετίες, κάνει καί έξαγωγές, τά φιλόδοξα σχέδια дуίλιστηρίων πετρελαίου καί πετροχημικών συγκροτημάτων τήν ύποχρεώνουν σήμερα νά εισάγει τή μισή ποσότητα άπ' όση χρειάζεται γιά τίς άνάγκες της σέ υπερβολικά ύψηλές τιμές (οι συμπληρωματικές ποσότητες πού ζητούνται από τήν ΕΣΣΔ οι όποτες δέν συμπεριλαμβάνονται στα σχέδια της ΚΟΜΕΚΟΝ, πληρώνονται στις τιμές της παγκόσμιας άγοράς....)

Τό χρέος της χώρας, έτσι, έχει αύξηθεί υπερβολικά στη διάρκεια της περιόδου 1980-1981. Τό συνολικό χρέος προς τή Δύση ξεπερνά τά δέκα δισεκατομμύρια δολάρια. Τό 1981 θά πρέπει νά έπιστραφοϋν περισσότερα από δύο εκατομμύρια δολάρια, χωρίς νά ύπολογίζουμε τους τόκους, πού γίνονται όλοένα καί πιό δυσβάσταχτοι. Τό έλλειμα του ρουμανικού ίσοζυγίου πληρωμών ξεπερνάει τά 1,2 δισεκατομμύρια δολάρια τό 1981, παρά τους άύστηρους περιορισμούς πού έπιβλήθηκαν στις εισαγωγές καί τό τουριστικό συνάλλαγμα πού είναι πολύ σημαντικότερο άπ' ότι π.χ. στην Πολωνία.

Παρά τίς έπίσημες διαβεβαιώσεις γιά τό αντίθετο, η Ρουμανία είναι χωρίς άμφιβολία η δευτέρα "σοσιαλιστική χώρα" της Εύρώπης (2), μετά τή Πολωνία, πού έχει δηλώσει ότι βρίσκεται "σέ προσωρινή άδυναμία νά πληρώσει τά χρέη της" (3). Διεξάγονται διαπραγματεύσεις μέ τό Διεθνές Νομισματικό Ταμείο καί τίς δυτικές Τράπεζες γιά συμπληρωματικές πιστώσεις. Άλλά στην περίπτωση αυτή οι πιστώσεις είναι βραχυπρόθεσμες καί ο τόκος πολύ ύψηλότερος άπ' ότι στα μακροπρόθεσμα δάνεια. Έτσι έπιβαρύνεται άκόμα περισσότερο η ήδη παραπαίουσα οίκονομία της χώρας.

Άγροτική οίκονομία στη Ρουμανία

Ἡ καταστροφικὴ διαχείριση τῆς οἰκονομίας

Ἡ πρωταρχικὴ αἰτία τῆς ὑπανάπτυξης τῆς γεωργίας εἶναι τὸ δυσανάλογα μεγάλο ποσοστὸ τῶν κρατικῶν ἐπενδύσεων πού κατευθύνεται στὴ βαριά βιομηχανία. Ἀλλά, ἀπὸ τὸ 1976, ὁ Νικολάι Τσαουσέσκου διακήρυξε τὴν ἀναγκαιότητα μιᾶς "ἀγροτικῆς ἐπανάστασης" θεμελιωμένης σέ μαζικὲς ἐπενδύσεις γιὰ γεωργικὰ μηχανήματα, ἀρδευτικὰ ἔργα καὶ γιὰ συνθετικὰ λιπάσματα. Οἱ ἐπενδύσεις αὐτὲς πραγματικὰ ἐγίναν. Ἀλλά τὰ ἀποτελέσματα ἦταν περισσότερο ἀπὸ ἀπογοητευτικά.

Ἐνῶ τὸ ἔδαφος τῆς Ρουμανίας εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ εὐφορα τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐνῶ σήμερον τὸ ποσοστὸ τῶν ἀρδευομένων χωραφίων ὅπου καλλιεργεῖται σιτάρι καὶ καλαμπόκι εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ ἀντίστοιχο ποσοστὸ στὴν Ἰταλία καὶ τὴν Δυτικὴ Γερμανία, ἡ ἀπόδοση σέ σιτάρι φτάνει σὲ μισὸ τῆς ἀπόδοσης στὶς δυὸ αὐτὲς χῶρες. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο, σήμερον στὴ Ρουμανία ὑπάρχει ἓνα τρακτέρ ἀνὰ 68 ἑκτάρια ἀρδύσιμης γῆς, ἀριθμὸς ἴσος μέ τὸν ἀντίστοιχο τοῦ Καναδά, καὶ ἓνα τρακτέρ ἀνὰ 168 ἑκτάρια σπαρμένα μέ δημητριακὰ ἔναντι ἑνὸς τρακτέρ ἀνὰ 167 ἑκτάρια σπαρμένα μέ δημητριακὰ στὴν Ἰταλία. Παρ' ὅλα αὐτά, ἡ διαφορά στὴν ἀπόδοση ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει.

Οἱ λόγοι εἶναι πασίγνωστοι στὶς σοσιαλιστικοποιημένες οἰκονομίες: ἀμέλειες καὶ ἀδιαφορία τοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ πού διορίζεται ἀπὸ τὰ πάνω, ἀπουσία αὐτοδιαχείρισης. Ἔτσι, ἡ ἀπόδοση τῶν ἐπενδύσεων εἶναι πολὺ κατώτερη ἀπὸ τὴν ἀντίστοιχη ἀπόδοση στὶς καπιταλιστικὲς χῶρες. Σύμφωνα μέ ἓνα ἐπίσημο ἐκπρόσωπο, τὸν Oprea Parpala (4), στὴ Ρουμανία πρέπει νὰ χρησιμοποιηθεῖ 2,3 φορές περισσότερο λίπασμα ἀπ' ὅτι στὴν

Ὁ Τσαουσέσκου στοὺς ἄγρους

Δυτικὴ Εὐρώπη γιὰ νὰ αὐξηθεῖ ἡ παραγωγή κατὰ μιὰ μονάδα, καὶ τοῦτο παρὰ τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἔδαφός της εἶναι πιὸ εὐφορο.

Οἱ χωρικοί, οἱ ὁποῖοι ἀπασχολοῦνται στὰ συνεταιριστικὰ ἀγροκτῆματα δουλεύουν μέ τὴ σειρά τους χωρὶς προθυμία. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι μιὰ παραγωγικότητα ἐξαιρετικὰ χαμηλή. Ἐνῶ ἡ ἀπόδοση κατὰ μονάδα ἐπιφανείας εἶναι μόνον ἡ μισή τῆς ἀντίστοιχης στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη, τὰ 3,5 ἑκατομμύρια ἔργα ζόμενοι πού δουλεύουν στὴ γεωργία ἀντιπροσωπεύουν πενταπλάσιους παραγωγούς ἀνὰ ἑκτάριο σέ σχέση μέ τὴν καπιταλιστικὴ Εὐρώπη. Αὐτὸ ξεκάθαρα σημαίνει ὅτι, ἡ παραγωγικότητα τῆς ἀγροτικῆς ἐργασίας φτάνει μόνον τὸ 10% τῆς ἀντίστοιχης στὴ Δυτικὴ Εὐρώπη.

Μιά γενικευμένη ἀπάτη

Ἡ περίπτωση τῆς γεωργίας δέν εἶναι παρὰ μιὰ ἰδιαίτερη πλευρὰ τῆς γενικῆς σπατάλης μιᾶς γραφειοκρατικῆς διαχείρισης πού χαρακτηρίζεται ἀπὸ γενικευμένη ἀνικανότητα ἀπάτη καὶ διαφθορά.

Τὰ παραδείγματα αὐτῆς τῆς ἀπατεωνίας ἀφθονοῦν. Τὸ 1980, οἱ ὑπεύθυνοι τοῦ ἀλιευτικοῦ στόλου παρουσίασαν ἓνα κατάλογο μέ 8.605 ἔξαρθήματα, ἀπαραιτήτα γιὰ τὴ συντήρηση τῶν σκαφῶν. Ἡ ρουμανικὴ βιομηχανία δήλωσε ὅτι δέν ἦταν σέ θέση νὰ παραδόσει παρὰ μόνον 133 ἔξαρθήματα, δηλαδή μόλις τὸ 1,5% τῆς παραγγελίας. Τὰ σκάφη, ἔτσι, τελικὰ ἐπισκευάστηκαν στὸ λιμάνι τοῦ Λὰς Πάλμας, στὶς Καναρίους νήσους (Ἰσπανία). Ὅμως μέ μεγάλη ἐκπληξη οἱ πλοίαρχοι ἀνακάλυψαν μέσα στὶς ἀποθήκες τῶν ναυπηγείων, κάσες μέ τὴν ἐπιγραφή "Made in Romania", πού περιεῖχαν τὰ ἔξαρθήματα πού εἶχαν παραγγελεθεῖ στὴ ρουμανικὴ βιομηχανία.

Ἀποτέλεσμα: ὁ ἐμπορικὸς στόλος ὑποχρεώθηκε νὰ πληρώσει καὶ τὰ ἔξαρθήματα καὶ τὶς ἐργασίες σέ συνάλλαγμα, ὅσο γιὰ τὴ βιομηχανία "κατάφερε νὰ ἐκπληρώσει τὸ πλάνο τῶν ἐξαγωγῶν", πράγμα πού ἐπέτρεψε στοὺς γραφειοκράτες νὰ τσεπώσουν παχυλὰ πρίμ(συνήθως, τὰ ἐτήσια πρίμ τῶν ἐργατῶν μόλις πού φτάνουν τὰ 200 ἢ 300 λέι - τὰ 100 λέι εἶναι περίπου 950 δρχ - τὰ πρίμ τῶν γραφειοκρατῶν εὐκόλα φτάνουν τὶς 45000 λέι). Ὅμως ὁ ἀπολογισμὸς, γιὰ τὴ ρουμανικὴ βιομηχανία στὸ σύνολό της εἶναι προφανῶς ἀρνητικὸς: τελικὰ ἐξοδεύτηκε περισσότερο συνάλλαγμα γιὰ τὴν ἐπισκευὴ τῶν πλοίων στὸ ἔξωτερικό, ἀπ' ὅσο θὰ χανόταν ἂν δέν γινόταν εἰδικὰ αὐτὲς οἱ ἐξαγωγὲς καὶ τὰ πλοία ἐπισκευαζόταν στὴ Ρουμανία. Αὐτὸ πού τίθεται σέ ἀμφισβήτηση εἶναι τὰ ἴδια "τὰ ὑλικά συμφέροντα" τῆς γραφειοκρατίας, καθὼς καὶ ἡ οἰκονομικὴ αὐτονομία τῶν ἐπιχειρήσεων. Καὶ ὅλα αὐτά παρὰ τὸν ὑπερ-συγκεντρωτικὸ σχεδιασμό, ξεκάθαρα σταλινικῆς μορφῆς.

Ἡ διαφθορά εἶναι γενικὴ. Στὶς ἀρχές τοῦ 1981, ὁ ρουμανικὸς τύπος ἀποκάλυψε μιὰ σειρά ἀπὸ περιπτώσεις διαφθορᾶς γραφειοκρατῶν πού κατεῖχαν ὑψηλὲς θέσεις (5). Ἐνας διευθυντὴς ἀνθρακωρυχείων εἶχε πάρει ἑκα-

τοντάδες χιλιάδες λεί σαν πρίμ παρουσιάζοντας ψεύτικα στοιχεία για τό ύψος της παραγωγής (ο μέσος μηνιαίος μισθός στη Ρουμανία μόλις φτάνει τα 2500 λεί). Ο έπι κεφαλής μιας επιχείρησης κατασκευής χημικών προϊόντων είχε δώσει έφτά είδικά πρίμ στον οδηγό του, καθώς και διάφορα χρηματικά πλεονεκτήματα στο γαμπρό του και στον θετό γιό του. Ένας άλλος γραφειοκράτης είχε ιδιοποιωθεί παράνομα τρόφιμα αξίας πολλών χιλιάδων λεί.

Αυτό που σκανδάλισε ιδιαίτερα τις λαϊκές μάζες είναι ότι οι γραφειοκράτες αυτοί ακόμα κι όταν καταγγέθηκαν δημόσια δέν τιμωρήθηκαν παρά μόνο με έλαφρές ποινές. Ένας από τους προαναφερθέντες γραφειοκράτες ούτε καν διαγράφηκε από τό κόμμα. Κανένας τους δέν φυλακίστηκε, ενώ ένας απλός εργάτης αρπάζει τρία χρόνια φυλακή για μερικές μικροκλοπές και ο Νικολάι Τσαουσέσκου άπειλει τους άγρότες με δικαστικές διώξεις μετήν κατηγορία του σαμποτάζ, αν κάνουν φύρα στη διάρκεια της συγκομιδής (6).

Είναι σημαντικό νά αναφερθεί ότι πρόσφατα επιβλήθηκε ένας είδικός φόρος για τις "έξωτερικές άποδείξεις πλούτου", σύμφωνα με τόν όποιο φορολογούνται τά αυτοκίνητα, οι βίλλες, τά γιώτ, τά άλογα κούρσας. Εύκολα μπορούμε νά φανταστούμε πώς αντιδρούν οι εργαζόμενοι και οι νοικοκυρές άπέναντι στην κυνική και ξεδιάντροπη πολυτέλεια της γραφειοκρατίας, ενώ οι ούρές μπροστά στά καταστήματα τροφίμων μεγαλώνουν κι επιβάλλεται τό δελτίο.

Η κρίση του άνεφοδιασμού

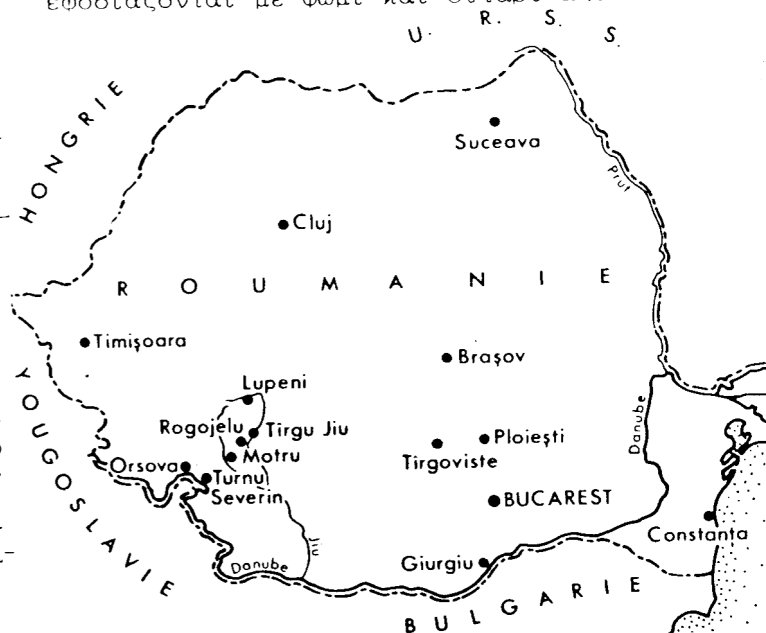
Όπως και στη Πολωνία, αυτό που ξεσήκωσε τόν κόσμο, στη Ρουμανία, είναι ο προοδευτικός έκφυλισμός του συστήματος έφοδιασμού του πληθυσμού με είδη πρώτης ανάγκης. Από τόν χειμώνα του 1980-1981, η κατάσταση χειροτέρευσε ποιοτικά. Η κυβέρνηση πολυπλασίασε τις έκλήσεις στους άγρότες νά αύξησουν τήν γεωργική παραγωγή.

Από τό Σεπτέμβριο του 1981, ο δυτικός τύπος έπισήμανε ότι οι ούρές στά καταστήματα τροφίμων προκαλούσαν τή λαϊκή δυσαρέσκεια, μιås και στη Ρουμανία αυτό τό φαινόμενο είχε νά παρουσιαστεί έδω και δεκάξι χρόνια (7). Η προπαγάνδα έξακολούθησε νά θριαμβολογεί στη διάρκεια μιås όλόκληρης μεταβατικής περιόδου, πράγμα που έρέθισε και δυσαρέστησε ακόμα περισσότερο τους εργαζόμενους. Έτσι, η τηλεόραση έδειξε τόν Νικολάι Τσαουσέσκου νά έπισκέπτεται μιá άγορά του Βουκουρεστίου κατάμεστη άπ' όλων τών είδών τά προϊόντα, ενώ τήν ίδια μέρα οι κάτοικοι της πρωτεύουσας έπρεπε νά περιμένουν ώρες όλόκληρες στην ούρά στά μαγαζιά για νά μπορέσουν νά αγοράσουν ποιός ξέρει τί λουκάνικα και λάδι.

Έπειδή η άπόσταση άνάμεσα στους μύθους που προσπαθεί νά διαιωνίσει η γραφειοκρατία και τήν πραγματικότητα που ζει καθημερινά ο λαός, άρχισε νά γίνεται υπερβολικά μεγάλη, τό καθεστώς του Νικολάι Τσαου

σέσκου έκανε μιá άπότομη στροφή στά μέσα Σεπτέμβρη του 1981. Στίς 19 του μήνα, άντικαταστάθηκε ο ύπουργός Γεωργίας. Στίς 9 του Οκτώβρη τό Συμβούλιο του Κράτους δημοσίευσε ένα νόμο ενάντια στην άποθήκευση άγαθών που προέβλεπε πωνές ως πέντε χρόνια φυλακή για όλους όσους κρατούσαν στά σπίτια τους μεγαλύτερες ποσότητες λαδιού, ζάχαρης, ρυζιού, καφέ, άλευριού, κτλ. άπ' όσες άντιστοιχοϋσαν στην κατανάλωση ενός μήνα. Τώρα άναγνωρίζεται ότι παρά τά θριαμβευτικά άνακοινωθέντα για τή γεωργική παραγωγή, ύπάρχει γενική έλλειψη, αλλά η εύθνη φορτώθηκε στους καταναλωτές (8). Οι άπειλές αυτές άπευθύνονται, έπίσης, στο προσωπικό τών καταστημάτων και τών συνεταιρισμών παραγωγής που πουλούν "υπερβολικά μεγάλες" ποσότητες άγαθών άνά νοικοκυριό....

Στίς 17 Οκτώβρη, άνακοινώθηκε ένας ακόμα νόμος του Συμβουλίου του Κράτους που έπέβαλε άυστηρούς περιορισμούς στην πώληση ψωμιού και άλευριού. Οι άγροτικές περιοχές κηρύχτηκαν ατάρκειες, δηλαδή έπαψαν νά έφοδιάζονται με ψωμί και σιτάρι άπό τά κεν

τρικά κυβερνητικά άποθέματα. Κάθε άτομο δέν έχει δικαίωμα νά αγοράσει ψωμί παρά μόνο άπό τήν κοινότητα όπου είναι γραμμένος σε ένα δακτυλογραφημένο κατάλογο που μοιράζεται σέ όλα τά άρτοποιεία. Τό σύστημα αυτό κρίθηκε προτιμότερο - άπό πολιτική άποψη - άπό τήν άπλή και ξεκάθαρη έπιβολή δελτίου, που θά μεγάλωνε τόν πανικό και που θά δημιουργούσε, έπιπλέον, τόν κίνδυνο νά ύπάρξει άδυναμία παράδοσης της καθορισμένης ποσότητας (όπως έγινε στη Πολωνία).

Μιά παράδοση εργατικών κινητοποιήσεων

Σέ μικρότερη κλίμακα άπ' άτι στη Πολωνία, οι ρουμάνοι εργαζόμενοι έχουν άποκτήσει μιá παράδοση άμεσης δράσης στην έκδήλωση της δυσαρέσκειάς τους άπέναντι στά οίκο-

νομικά μέτρα που είναι αντίθετα με τὰ συμφέροντά τους. Πρίν από τὸ ἀπεργιακὸ κύμα τοῦ Ὀκτωβρίου - Νοέμβριου 1981, εἶχαν προηγηθεῖ παρόμοιες καταστάσεις τρεῖς φορές: τὸ 1972, τὸ 1977 καὶ τὸ 1980.

Τὸ 1977, οἱ ἀνθρακωρύχοι τῆς κοιλάδας τοῦ Jîn, ὅχι μακριὰ ἀπὸ τὰ σύνορα μετὰ τὴν Γιουγκοσλαβία, σταμάτησαν νὰ δουλεύουν μετὰ τὴν 1η Αὐγούστου. Ἡ ἀπεργία τους ἦταν κατὰ κύριο λόγο ἐναντὶον ἐνὸς καινούργιου νόμου γιὰ τὶς συντάξεις πού ἦταν ἀντίθετος μετὰ τὰ συμφέροντά τους. Ὅμως στίς διεκδικήσεις τους συμπεριλαμβανόταν ἐπίσης ἡ ἐργασιμὴ μέρα τῶν ἑξῆ ὥρων γιὰ τοὺς ἀνθρακωρύχους πού δουλεύουν στὸν πάτο τῶν στοῶν, δωρεάν τὰ ρούχα τῆς δουλειᾶς, ἡ ἀντικατάσταση τῶν διευθυντῶν, ἡ κατάργηση τῆς ἀναγκαστικῆς ἐργασίας καὶ ἡ ἐπάνοδος στὴ προοδευτικὴ νομοθεσία πού εἶχε κατακτηθεῖ στὰ 1955, 1956 καὶ 1957 ἀπὸ τοὺς ἀνθρακωρύχους (9). Μετὰ ἀπὸ τριήμερες φασαρίες, ὁ Νικολάι Τσαουσέσκου ἤρθε ὁ ἴδιος ἐπὶ τόπου καὶ ἀρχισε διάλογο μετὰ τοὺς ἀπεργούς, ὅπως εἶχε κάνει καὶ ὁ Γκιέρκε μετὰ τοὺς ἐργάτες τῶν ναυπηγείων τοῦ Szczecin τὸ 1971. Ὅμως μετὰ ἀπ' αὐτὸν τὸν διάλογο καὶ τὴν ὑπόσχεση μεταρρυθμίσεων, πάρθηκαν μιὰ σειρά σκληρῶν καταπιεστικῶν μέτρων ἐναντὶον τῶν ἀνθρακωρύχων (10).

Ἄλλωστε δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορά πού οἱ ἀνθρακωρύχοι ἀνέπτυσαν ἀντιγραφειοκρατικὴ δράση. Τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 1972, εἶχαν γίνεи σοβαρὰ ἐπεισόδια στὴν ἴδια περιοχὴ τοῦ Jîn μετὰ αἰτία τὴν ἐπιβολὴ δελτίου, τὴν κρίση κατοικίας καὶ τὴ μονόπλευρη αὐξηση τῆς νόρμας παραγωγῆς.

Στὴ διάρκεια τοῦ Ἰουνίου, τοῦ Ἰουλίου καὶ στίς ἀρχές τοῦ Αὐγούστου, ἀπεργίες ξέσπασαν σὲ διάφορες περιοχές τῆς χώρας (στίς ἀνθρακωφόρες περιοχές τοῦ Jîn καὶ τοῦ Kovinari, στὰ ἐργοστάσια σιδηρουργίας τοῦ Galati καὶ τοῦ Tîngoviste, στὰ ἐργοστάσια μηχανοκατασκευῶν τοῦ Βοθκουρεστίου) ἐνάντια στίς ἀσχημες συνθήκες ἐργασίας, τὸν κακὸ ἐπισιτισμὸ καὶ τὴν ἐπιτάχυνση τοῦ ρυθμοῦ ἐργασίας. Ὅπως καὶ τὸ 1977, οἱ ἐργαζόμενοι παραμέρισαν τὰ ἐπίσημα "συνδικάτα" καὶ ἐξέλεξαν ἀπεργιακὲς ἐπιτροπές. Τὸ ἐργοστάσιο "23 Αὐγούστου" στὸ Βουκουρέστι καταλήφθηκε γιὰ τέσσερις μέρες ἀπὸ τοὺς ἀπεργούς. Ὁ Νικολάι Τσαουσέσκου πῆγε αὐτοπροσώπως στὸ ἐργοστάσιο αὐτὸ καὶ ἱκανοποίησε ὅλες τὶς ἐργατικὲς διεκδικήσεις (11).

Ἡ διαφορά ἀνάμεσα στὴ κατάσταση στὴ Ρουμανία καὶ στὴ κατάσταση στὴ Πολωνία εἶναι ἡ ἐξῆς: τὸ ρουμανικὸ καθεστῶς, τὸ πιὸ σταλινικὸ τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, εἶναι πολὺ πιὸ καταπιεστικὸ ἀπὸ τὸ πολωνικὸ καθεστῶς· δὲν ὑπάρχουν περιθώρια δράσης γιὰ μιὰ μισο-νόμιμη ἀντιπολίτευση ὅπως στὴ Πολωνία ἀνάμεσα στὸ 1976 καὶ στὸ 1980· στὴν Ρουμανία ὑπάρχουν μικρότερη παράδοση ἐργατικῆς ὁργάνωσης καὶ λιγότερα ἐμπειρα ἐργατικὰ στελέχη ἀπ' ὅτι στὴν Πολωνία· οἱ διαφωνοῦντες διανοούμενοι εἶναι περισσότερο ξεκομμένοι ἀπὸ τὴν ἐργατικὴ δυσαρέσκεια ἀπ' ὅτι στὴν Πολωνία.

Ὡστόσο, πρέπει νὰ ὑπογραμίσουμε ὅτι ἓνα ἐλεύθερο Συνδικάτο τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ τῆς Ρουμανίας (SLOMR) δημιουργήθηκε τὸ

Φλεβάρη τοῦ 1979, μετὰ βάση ἓνα μικρὸ πυρῆνα στὸ Βουκουρέστι καὶ στὴ βιομηχανικὴ πόλη Turnu Severin. Ἡ ὁργάνωση αὐτὴ δὲ φαίνεται νὰ ἔχει μπορέσει νὰ πετύχει κάποια σημαντικὴ συσπείρωση ἐργαζομένων ἐξαιτίας τῆς καταστολῆς, ἐκτός ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς οὐγγρικῆς μειοψηφίας, ὅπου 2500 ἐργαζόμενοι εἰναι μέλη. Ἀλλὰ καὶ κεῖ ἡ ἀστυνομία πῆρε σκληρὰ μέτρα.

Στίς νέες συνθήκες πού δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὴν τωρινὴ οἰκονομικὴ κρίση καὶ τὴν λαϊκὴ ὀργή, τὸ ἀπολιθωμένο σταλινικὸ καθεστῶς τοῦ Νικολάι Τσαουσέσκου κινδυνεύει νὰ προκαλέσει βίαιες ἐκρήξεις, ἐξ αἰτίας τῆς ἑλλειψης ὁποιουδήποτε μεσολαβητικοῦ παράγοντα πού θὰ ἐπέτρεπε νὰ καναλιζαριστεῖ ἡ δυσαρέσκεια πρὸς κάποιες ρεφορμιστικὲς ἐλπίδες. Μήπως πρόκειται νὰ ἐμφανιστεῖ μιὰ "φιλελεύθερη" πτέρυγα τῆς γραφειοκρατίας πού θὰ προετοιμάσει τὸ δρόμο γι' αὐτὴ τὴ λύση τῆς ἐναλλαγῆς ἀπὸ τὸ βοναπαρτιστικὸ καθεστῶς τοῦ Νικολάι Τσαουσέσκου; Εἶναι ἀκόμα πολὺ νωρὶς γιὰ νὰ ἀπαντήσουμε σ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα. Ὅμως ἡ αὐτόνομη δράση τῶν Ρουμάνων ἐργαζομένων καὶ ἡ ἀντιγραφειοκρατικὴ ἐπανάσταση στὴ Πολωνία φέρνει τὴ σοβιετικὴ καὶ ρουμανικὴ γραφειοκρατεία ἀντιμέτωπη μετὰ ἰδιαίτερα ἐπώδυνες ἐπιλογές.

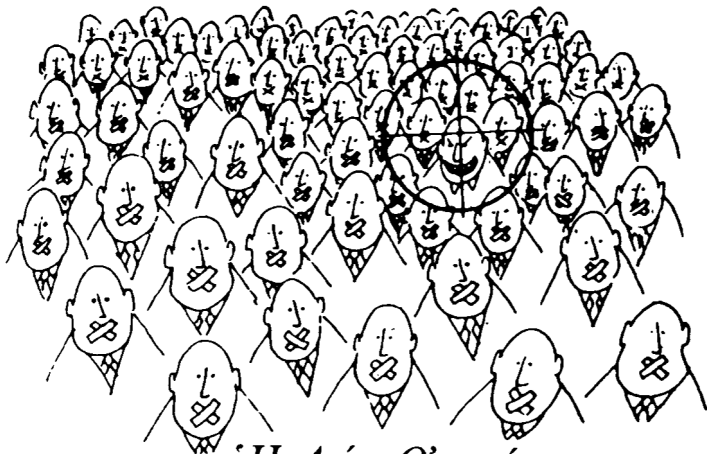
Ἐρνέστ Μαντέλ
20 Νοέμβριου 1981

Ἐναν ὅχι καὶ τόσο πρωτότυπο τρόπο ἀρχισε νὰ χρησιμοποιεῖ ἡ ρουμάνικη γραφειοκρατία γιὰ τὴ τρομοκράτηση τῶν διαφωνούντων: τὰ παγιωμένα δέματα. Τὸν Φλεβάρη τοῦ '81 τρεῖς ἀπ' αὐτοὺς, οἱ Πάουλ Γκόμα, Νικολάε Πενέσκου καὶ ὁ μηχανικός Ὁράσκου δέχτηκαν τέτοια δέματα, καὶ οἱ δύο ἀπ' αὐτοὺς τραυματίστηκαν. Ὁ πρῶτος ἀπ' αὐτοὺς εἶχε προειδοποιηθῇ τὸ Νοέμβριον τοῦ '77 ἀπὸ τὸν ὑφυπουργὸ ἐσωτερικῶν, Πλεσέα: "ἂν δὲν κάτσετε ἡσυχὰ, τὸ μακρὸ χέρι τῆς ἐπανάστασης θὰ σᾶς πλήξει ὅπωςδήποτε", τοῦ εἶχε πεῖ.

Σημειώσεις

1. Scienteia, 25 'Ιούνη 1981, 20 Νοέμβρη 1979.
2. 'Υπενθυμίζουμε ότι ένα τρίτο γραφειοκρατικοποιημένο έργατικό κράτος, η Βόρεια Κορέα, είχε σταματήσει τις πληρωμές στους ξένους δανειστές της πρίν μερικά χρόνια. 'Η κατάσταση έπανορθώθηκε από τότε.
3. Financial Times, 21 Σεπτεμβρη 1981. Σύμφωνα με την Wirtschaftswochen της 30 'Οκτώβρη 1981 ένα τραπεζικό κονσόρτσιουμ άρνήθηκε στιγμαία να δώσει ένα νέο δάνειο ύψους 80 εκατομμυρίων δολλαρίων στη Ρουμανία. Σύμφωνα με το Spiegel της 16 Νοέμβρη του 1981, η Ρουμανία είχε πάρει 1,2 δισεκατομμύρια δολλάρια δάνειο από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.
4. Oprea Parpala, Era Socialista, αριθ. 3, 1981.
5. Scienteia, 12 Φλεβάρη 1981, 26 Φλεβάρη 1981, 5 Μάρτη 1981.
6. Scienteia, 16 Γενάρη 1981.
7. Financial Times, 29 Σεπτέμβρη 1981.
8. 'Ο Νικολάι Τσαουσέσκου δέ δίστασε να διαβεβαιώσει ότι η έπισιτιστική κρίση όφειλόταν στο ότι οι Ρουμάνοι "τρώνε υπερβολία πολύ καί άσχημα". Γενικά, στη Ρουμανία υπάρχει η πεποίθηση ότι η έλλειψη αγαθών όφείλεται στις μαζικές εξαγωγές.
9. Labour Focus on Eastern Europe, τομ. 1, αριθ. 5, Νοέμβρης - Δεκέμβρης 1977.
10. Για την ευρύτητα καί τή σκληρότητα της καταπίεσης, βλ. στο "Έκθεση για τή Ρουμανία, πού δημοσιεύτηκε από τή Διεθνή 'Αμνηστία, στις 30 'Ιούνη 1980. Κατά κύριο λόγο, χιλιάδες άνθρωποι έκτοπίστηκαν.
11. L' Alternative, αριθ. 8, Γενάρης - Φλεβάρης 1981.

‘Η Αγία Οικογένεια

“Ένα από τά κυριώτερα χαρακτηριστικά της ρουμανικής γραφειοκρατίας είναι η οικογενειοκρατία. Στόν κατάλογο πού ακολουθεί περιλαμβάνονται οι άνώτατες θέσεις πού κατέχουν μέλη της οίκογένειας Τσαουσέσκου:-

- Νικολάι Τσαουσέσκου: άρχηγός του Κόμματος καί της Κυβέρνησης.
- Η γυναίκα του, Έλενα: αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης, μέλος του έκτελεστικού γραφείου της Κεντρικής Έπιτροπής του Κόμματος.
- Ο γιός τους, Νίκου, μέλος της Κεντρικής Έπιτροπής του Κόμματος, γραμματέας του Κοινοβουλίου.
- Ο υιοθετημένος γιός τους, Βαλεντίν, διευθύνει ένα κέντρο πυρηνικών έρευνών.
- Ο δεύτερος άντρας της μητέρας αυτού του τελευταίου, είναι επίσης αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης.
- Ο αδελφός του Νικολάι, ‘Ιλίε, είναι άρχηγός του στρατού καί πρόεδρος της Έπιτροπής Έθνικής ‘Αμυνας του Κοινοβουλίου.
- Ένας άλλος αδελφός του, ο ‘Ιόν, είναι ύφυπουργός Γεωργίας.
- Ο τρίτος αδελφός, ο Φλόρεα, διευθύνει τήν κεντρική σχολή του Κόμματος.
- Ο τέταρτος, ο Μαρίν, είναι έμπορικός ακόλουθος στη Ρουμανική Πρεσβεία της Βιέννης.
- Ο άντρας της αδελφής της Έλενας, είναι αντιπρόεδρος της Έπιτροπής Γεωργίας του Κοινοβουλίου.
- Ο Γκιόργκι Πετρέσκου, αδελφός της Έλενας, είναι γραμματέας του Κράτους στο ‘Υπουργείο Μηχανικών Κατασκευών.
- Ο Κορνέλ Βουρτίκα, άνηψιός του Νικολάι, είναι αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης.

Σημειώνουμε ότι υπάρχουν συνολικά τρεις αντιπρόεδροι στην Ρουμανία* καί οι τρεις συμπεριλαμβάνονται στόν κατάλογο πού μόλις διαβάσατε.....

ΡΩΣΣΙΑ

Οι μόνες έσωτερικές αντιδράσεις ενάντια στο ρώσικο καθεστώς προέρχονται από κάποιες πεφωτισμένες προσωπικότητες ;

Τουλάχιστον κάτι τέτιο θέλει ο τύπος, δίνοντας την έντύπωση ότι νεκρική ήσυχία κυριαρχεί στην χώρα. Καί όμως : διαδηλώσεις, στάσεις εργασίας, απεργίες αλλά και προσπάθειες δημιουργίας ανεξάρτητων συνδικάτων και έκδοσης αντιπολιτευόμενων έντύπων συμβαίνουν πραγματικά στη Ρωσία. Έδω δημοσιεύουμε τέσσερεις ειδήσεις για απεργίες και διαδηλώσεις στις πόλεις Τολιάτιγκραντ και Γκόρκυ (από την Έπαναστατική Πρό(σ)κληση 3), διαδηλώσεις στην Έσθονία (από την Έργατική Πολιτική 3), στάσεις εργασίας στην Ούκρανία (από Socialist Worker 5 Ιουλίου 1981) και για τις πολύ πρόσφατες διαδηλώσεις στον Καύκασο (από Socialist Worker 5 Δεκεμβρίου 1981) καθώς και ένα κείμενο γύρω από την Μουσουλμανική μειονότητα (από Socialist Review Μάρτης 80) που εκτός από την ύπαρξη ταραχών, δείχνει και τον ρατσισμό και τον ρώσικο έθνικισμό του καθεστώτος. Τέλος, δημοσιεύουμε μία ειήση γύρω από την δίκη των συντακτών της έκδοσης Poiski (από τό Inprecor), ενώ στο μέλλον σκοπεύουμε να δημοσιεύσουμε αυθεντικά κείμενα της Poiski, του Έλεύθερου Συνδικάτου και του φεμινιστικού Almanak.

Απεργίες στην αυτοκινητοβιομηχανία

Οι μήνες Μάης και Ιούνιος 1980 βρήκαν εκατοντάδες χιλιάδες σοβιετικούς εργάτες να απεργούν και πολλές φορές να διαδηλώνουν έξω από το εργοστάσιο στη πρώτη τόσο μαζική δράση στη βιομηχανία από τη δεκαετία του '20.

Στις 6 Μάη απεργούν οι 170000 εργάτες στην βιομηχανία αυτοκινήτων Τολιάτι. Η καινούργια κωμόπολη του Τολιάτιγκραντ είναι χτισμένη γύρω από το εργοστάσιο. Σχεδόν όλοι οι 500000 κάτοικοί της είναι έξαρτημένοι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο από αυτό. Παράγει 600000 αυτοκίνητα τον χρόνο του γνωστού ρώσικου μοντέλου της FIAT, του Λάντα. Οι εργάτες απέργησαν σέ συμπαράσταση για τους οδηγούς και είσπραχτορες των λεωφορείων της πόλης, μπροστά στην καταναγκαστική άπαίτηση της κυβέρνησης να τους επιβάλλει περισσότερες ώρες εργασίας χωρίς αύξηση στο μισθό. Η απεργία πέτυχε με την ανάκληση της κυβερνητικής απόφασης μετά από άγωνα δύο μερών.

Στις 8 και 9 Μάη οι 200000 εργάτες της τεράστιας αυτοβιομηχανίας στη πόλη Γκόρκυ, απέργησαν διαμαρτυρόμενοι για την έλλειψη κρέατος και γενικά καταναλωτικών αγαθών στα τοπικά μαγαζιά (αίτημα που ήταν και των απεργών του Τολιάτιγκραντ). Για πρώτη

φορά απεργία στη Ρωσία οργανώθηκε με το μίσθμα 2500 περίπου χειρόγραφων προκηρύξεων, που καλούσαν για την μεγαλύτερη διαδήλωση εργατών έξω από εργοστάσιο που αναφέρθηκε ποτέ στη χώρα. Η απεργία τέλειωσε με την σύλληψη τεσσάρων ηγετών των εργατών.

Υπάρχουν ένδειξεις ότι οι παραπάνω απεργίες δέν είναι οι μόνες αναταραχές που σημειώθηκαν στη ρωσική αυτοκινητοβιομηχανία τους τελευταίους μήνες. Στις 14 και 15 Ιούνη π.χ. τό σκληρό καρύδι της Κεντρικής Έπιτροπής Κυριλένκο, πήγε στο νέο γιγαντιαίο εργοστάσιο παραγωγής φορτηγών στο ποταμό Κάμα για μία σειρά "ύψιστης σημασίας" συναντήσεις με την διεύθυνση και τά συνδικάτα.

Τό παραπάνω ξέσπασμα είναι τό τρίτο, και πιθανώς τό πιό σημαντικό κύμα απεργιών στη νεώτερη Ρωσική ιστορία. Τό πρώτο έγινε επί Κρούτσεφ τό 1962, όταν ο διπλασιασμός των τιμών προκάλεσε μαζικές διαδηλώσεις σ' όλόκληρη τή Ρωσία. Η πιό βίαια εξέγερση έγινε στο Νοβοσερκάσκ, στην Ούκρανία, όπου η αύξηση των τιμών συνδυάστηκε με μία μείωση κατά 30% στο ποσοστό παραγωγής. Η κυβέρνηση πανικοβλήθηκε κι έστειλε στρατό σέ μία έργατική διαδήλωση που διαλύθηκε μόνον μετά τή χρήση πυροβόλων όπλων.

Τό δεύτερο κύμα άπεργιών σημειώθηκε τά πρώτα χρόνια τής δεκαετίας του '70 τήν ίδια στιγμή πού οι Πολωνοί εργάτες διαδήλωναν γιά τροφές. Οι σοβιετικές άρχές άνησύχησαν τόσο πολύ λόγω τής όμοιότητας μέ τήν Πολωνία, πού άποφάσισαν άμέσως ν' άποσύρουν τό πεντάχρονο πλάνο (γιά πρώτη φορά) καί ύποσχέθηκαν ταχύτερη άνάπτυξη τής βιομηχανίας καταναλωτικών άγαθών σέ σχέση μέ τήν βαρειά βιομηχανία.

Τό νέο άπεργιακό κύμα, όπως τά προηγούμενα δυό, ξεπήδησε άπό τίς προσπάθειες τής κυβέρνησης ν' αύξήσει τίς νόρμες παραγωγής (δηλ. νά μειώσει τούς μισθούς) καί πάνω άπ' όλα άπό τήν έλλειψη τροφών. Έργάτες

Ούρές στή Μόσχα

έργοστασίων στήν Τούλα τό 1977 άρνήθηκαν νά πάρουν τά τσέκ πληρωμής τους γιά δυό συνεχείς μήνες. Στους έπίσημους είπαν "δέν έχουμε άνάγκη άπό λεφτά γιατί δέν ύπάρχει τίποτα γιά ν' άγοράσει κανείς μ' αυτά". Άμέσως κατέφτασε ό Μπρέσνιεφ δηλώνοντας ότι ή Τούλα είναι μιά "ήρωική πόλη" λόγω τής προσφοράς της στον άγώνα έναντίον των Γερμανών. Στή Ρωσία οι "ήρωικές πόλεις" άνήκουν σέ μιά είδική πλεονεχτική κατηγορία πόλεων καί αυτόματα παίρνουν καλύτερες προμήθειες τροφών.

Τό καλοκαίρι του 1978 τό κρέας έξαφανίστηκε άπό τό Λένινγκραντ, μιά πόλη πού συνήθως έχει άρκετό στόν τροφίμων. Διαδόθηκαν άμέσως φήμες ότι τό Λένινγκραντ ύποβιβάστηκε σέ πόλη δευτέρας κατηγορίας. Τελικά, οι εργάτες τής σημαντικότητας βιομηχανίας Κύρωφ (ή γνωστή Πουτίλωφ του 1917) σταμάτησαν τά μηχανήματα καί δήλωσαν ότι άρνούνται νά δουλέψουν μέ βάση μιά δίαιτα μόνον μέ λαχανικά. Μέσα σέ μιάμισυ ώρα έφτασε ένα μέλος του Πολιτικού Γραφείου καί τρία τέταρτα άργότερα φορτηγά φορτωμένα μέ κρέας σταμάτησαν έξω άπό τήν πόρτα του εργοστασίου.

Μέχρι τώρα ή αντίδραση τής κυβέρνησης Μπρέσνιεφ, σ' αντίθεση μέ κείνη του Κρούτσεφ ήταν νά ήσυχάζει τούς εργάτες μέ έξτρα προσφορές τροφών όπου γινόταν φασαρία. Άλλά πόσο μπορεί νά κρατήσει αυτό;

Τό κρέας καί τά είδη πρώτης άνάγκης λείπουν άπό πολύ παλιά άπό τίς ρωσικές άγο-

ρές. Άλλά ή έλλειψη αυτή έφτασε σέ κρίσιμο σημείο μετά τό φοβερό λιμό του 1975. Πολύ μικρές πόλεις δέν έχουν δεϊ σχεδόν τό κρέας άπό κείνη τήν εποχή. π.χ. στό Τσεμπόσκαρα (400 μίλια άνατολικά τής Μόσχας) άπό τό 1976 ή 1977 άντιστοιχοϋν τό πολύ ένα κιλό κρέας τό μήνα σέ κάθε ένήλικα.

Παρά τίς μαζικές επενδύσεις στή γεωργία, ή σοδειά των σιτηρών τό 1979 ήταν έλαχιστη. Η κοιλάδα του Βόλγα, άνατολικά τής Μόσχας χτυπήθηκε περισσότερο άπό κάθε άλλη φορά. Τό σισίτιο κρέατος άρχισε νά εφαρμόζεται στό Γκόρκυ, λίγο πριν τήν άπεργία. Σισίτιο είσήχθηκε καί στά Ούράλια, όπου οι εργάτες άρχισαν στάσεις εργασίας. Άλλά καί στή Μόσχα, τό κρέας καί τά είδη πρώτης άνάγκης βρίσκονται μόλις καί μετά βίας στά μαγαζιά. Η κατάσταση δέν δείχνει νά έχει προοπτικές καλιτέρευσης - ό πληθυσμός των πόλεων αύξάνεται τρεις φορές πιο γρήγορα άπ' ότι οι προμήθειες τροφίμων.

Στή βιομηχανία, καθώς καί στή γεωργία, τό 1979 ήταν άπό τίς χειρότερες χρονιές μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο. Η ρωσική βιομηχανία έχει παραλύσει άπό τήν φοβερή γραφειοκρατία, τήν άνικανότητά της, τήν διαφθορά καί τίς κομπινοδουλίες. Στίς 28/11/79 ό Μπρέσνιεφ μίλησε δημόσια γιά τά παραπάνω καί τά "κατακεραύνωσε". Φυσικά ή λύση πού πρότεινε ήταν άπλά "τό δυνάμωμα τής αυτοπειθαρχίας" δηλ. ή διαρκής ένταση στίς νόρμες παραγωγής, τό ρίξιμο τής κρίσης στίς πλάτες των εργατών.

"Ένα ψήφισμα γιά... πουθενά

Άνταποκρινόμενοι σ' αυτά, γιά πρώτη φορά μετά τή δεκαετία του '20, οι σοβιετικοί εργάτες άρχίζουν νά αισθάνονται τήν άνάγκη γιά δικιές τους άνεξάρτητες συνδικαλιστικές όργανώσεις. Η έλλειψη αυτών των όργανώσεων είχε σαν συνέπεια τό ότι μέχρι προσφατα οι άπεργίες ήταν τελείως αθόρυμες καί πολύ σύντομες.

Η χρησιμοποίηση προκηρύξεων στό Γκόρκυ δείχνει ότι τά πράγματα άρχίζουν ν' αλλάζουν. Πυροδοτημένοι άπό τή φλόγα του Έλεύθερου Συνδικάτου (του όποίου, παρεπιπτόντως, όλα του τά μέλη βρίσκονται στή φυλακή ή τά ψυχιατρεία) οι σοβιετικοί εργάτες άρχίζουν ν' άπαιτούν τά συνδικάτα τους νά μήν άποτελούνται άπό μέλη τής διοίκησης καί του κόμματος. Μιά ομάδα εργατών καί εργατριών άπό τό εργοστάσιο παραγωγής γάλατος του Τολιάτιγκραντ, κυκλοφόρησε ένα κείμενο μέ τον τίτλο: "Ψήφισμα γιά Πουθενά". Έκεϊ γράφουν:-

Είναι γνωστό ότι ύπάρχει άνεργία σέ άλλες χώρες. Αυτό είναι κακό καί λυπηρό. Άλλά ύπάρχει κάτι άλλο πού πολλές φορές είναι χειρότερο καί λυπηρότερο. Καί αυτό είναι ή κατάσταση όπου, έμεϊς, οι εργάτες μετατρέπoμαστε σέ σιωπηλά άντικείμενα χωρίς προσωπικότητα, ζωντανά έξαρτήματα των μηχανών, ρομπότ πού δέν τούς επιτρέπεται νά έχουν δικιά τους

γνώμη. Έκεῖ μακριά, στή Δύση, δέν ξέρουμε, ἴσως ὑπάρχουν συνδικάτα πού εἶναι, ἢ τουλάχιστον μποροῦν νά γίνουν, ἐκφραστές τῶν ἐργατῶν πού τά ἀποτελοῦν. Ἀπό τή στιγμή πού οἱ ἐργάτες ἔχουν τέτοια σωματεῖα δέν εἶναι πιά ρομπότ! Ἀλλά ἐδῶ;!..... Δέν εἶναι ἀπλά τό πρόβλημα ὅτι ἔχουμε μιά κακιά πρόεδρο στήν Ἑργασιακή Ἐπιτροπή καί δέν ἔχουμε τό δικαίωμα νά τήν ἀνακαλέσουμε. Τό πραγματικό πρόβλημα εἶναι ὅτι ὁ κάθε καρεκλάκιος στήν Ἐπιτροπή διορίζεται ἀπό τόν διευθυντή καί τήν

κομματική ὀργάνωση... Ἡ προπαγάνδα μας ἀσύστολα..... δηλώνει ὅτι ἐμεῖς, οἱ ἐργάτες τῆς ΕΣΣΔ, ἔχουμε τά δικά μας ἐργατικά ὄργανα, τά συνδικάτα. Ψέματα!!!

Σύμφωνα μέ ὅλες τίς ἐνδείξεις, ἡ Σοβιετική Ἐνωση μπαίνει σέ μιά νέα ἐποχή ἀναταραχῶν στή βιομηχανία της. Τό πού θά καταλήξουν αὐτές οἰδιμαχίες, ὁ μόνος πού μπορεῖ νά τό δείξει εἶναι ὁ χρόνος. Τό σημαντικό πάντως εἶναι τό ὅτι ἀρχισαν καί δέν θά εἶναι εὐκολο γιά τήν γραφειοκρατία νά τοῦς τσακίσει.....

Διαδηλώσεις στήν Ἑσθονία

Στίς 22 Σεπτέμβρη στή Ταλίν (πρωτεύουσα τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἑσθονίας), 10.000 νέοι ἀποθέωσαν ἕνα συγκρότημα λαϊκῆς ἐσθονικῆς μουσικῆς, τοῦς "Πρόπελερ". Ἡ ἀστυνομία, πού ἦταν παρούσα καί πού ἐπιβλέπει ἡ μεγαλωρώσιμη πολιτιστική καί γλωσσική κυριαρχία νά μήν ἀμφισβητεῖται, δέν μποροῦσε νά ἀνεχθεῖ τό θέαμα τοῦ μαζικοῦ ἐνθουσιασμοῦ σέ μιά ἐσθονική πολιτιστική ἐκδήλωση. Ἐπενέβηκε βίαια γιά νά ἐπιβάλλει τή σιωπή στοῦς τραγουδιστές καί συνέλαβε 200 νέους.

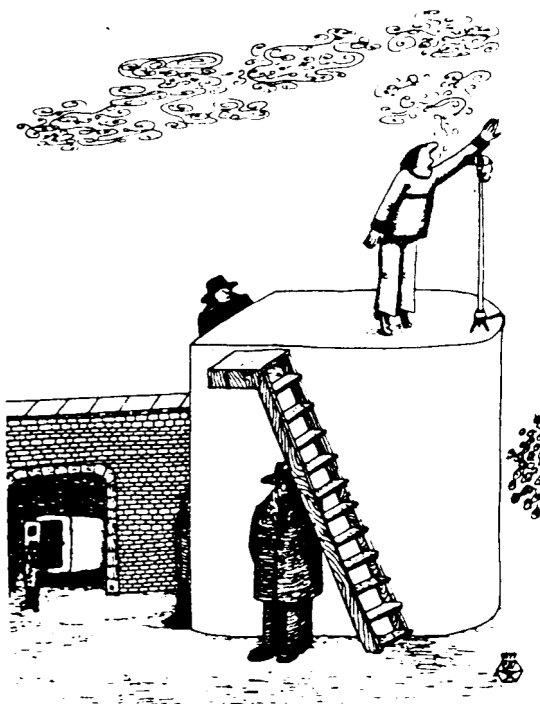
Τήν ἐπαύριο, αὐτοί πού εἶχαν χαρακτηριθεῖ σάν "ὀχλαγωγοί" διώχνονται ἀπό τά σχολεῖα τους. Οἱ νέοι ἀποφασίζουν ν' ἀντιδράσουν. Στίς 1 Ὀκτώβρη καί στή συνέχεια στίς 3, μιά πορεία διαμαρτυρίας συγκεντρώνει πᾶν ἀπό 2.000 νέους στοῦς δρόμους τῆς Ταλίν πού φωνάζουν: "Ὁχι στήν σοβιετική κατοχή!", "Ἐλευθερία γιά τήν Ἑσθονία!". 150 νέοι συλλαμβάνονται. Αὐτοί χαρακτηρίσθηκαν σάν "ὑποκινητές καί συνωμότες" τῶν διαδηλώσεων καί σάν "χούλιγκαν" (ἄλῃτες) καί θά περάσουν ἀπό δίκη. Τίς ἐπόμενες μέρες οἱ πράκτορες τῆς Γκέ-Πέ-Οὐ πηγαίνουν στά σχολεῖα καί προβάλλουν φιλμ πού εἶχαν γυριστεῖ στή διάρκεια τῶν διαδηλώσεων καί συλλαμβάνουν τοῦς μαθητές πού ἀναγνώρισαν ἀπό αὐτά τά φιλμ. "Ὅλοι αὐτοί οἱ νέοι κατηγοροῦνται γιά "χουλιγκανισμό" καί κινδυνεύουν νά καταδικασθοῦν σέ 5 χρόνια φυλάκη.

Στίς 7 καί 8 Ὀκτώβρη καινούριες διαδηλώσεις κλονίζουν τήν Ταλίν μέ συνθήματα: "Ἐλευθερώστε τοῦς συντρόφους μας!", "Ἐλευθερή Ἑσθονία!", "Ἐξω οἱ Ρῶσοι!". Τό κίνημα ξαπλώνεται καί σ' ἄλλες πόλεις τῆς Ἑσθονίας. Ἐτσι στίς 10 Ὀκτώβρη, τό Ταρτού (δεύτερη πόλη τῆς δημοκρατίας) εἶναι τό θέατρο μιᾶς διαδήλωσης νέων, πού καταγγέλουν "τήν ἐπιτάχυνση τοῦ προτσές ἐκρωσμοῦ τῆς δημοκρατίας" κι ἀπαιτοῦν "τό τέλος τῆς σοβιετικῆς κατοχῆς στήν Ἑσθονία".

Ἀλλά ἡ κινητοποίηση δέν περιορίζεται στή νεολαία. Στίς 1 καί 2 Ὀκτώβρη, χίλιοι ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου ἀγροτικῶν ὑλικῶν "Ταρτού Κατσερεμοντιτεχάς" στό Ταρτού κατεβαίνουν σέ ἀπεργία γιά νά διαμαρτυρηθοῦν

ἐνάντια στήν αὔξηση τῶν μεριδίων παραγωγῆς πού ἀπαιτοῦν ἀπό κάθε ἐργάτη κι ἐνάντια στή μὴ πληρωμὴ τῶν πρίμ παραγωγῆς. Ἦταν μιά νικηφόρα ἀπεργία, ὅπου οἱ ἐργάτες πέτυχαν τήν πληρωμὴ τῶν ὀφειλόμενων πρίμ καί τή διατήρηση τῶν ρυθμῶν παραγωγῆς στό προηγούμενο ἐπίπεδό τους.

Ὅπως καί στή Πολωνία, ἡ γραφειοκρατία στήν Ἑσθονία ὑποχρεώθηκε νά υποχωρήσει μπροστά στή θέληση τῶν ἐργαζομένων. Ὁ συνδυασμός τοῦ ἐργατικοῦ ἀγῶνα καί τῶν κινητοποιήσεων τῆς νεολαίας, ὁ συγχρονισμός τῶν οἰκονομικῶν, πολιτιστικῶν καί πολιτικῶν διεκδικήσεων εἶναι ἡ ἐκφραση τῆς γρήγορης ὀρίμανσης τῆς κατάστασης στήν Ἑσθονία καί πέρα ἀπ' αὐτή στή Σοβιετική Ἐνωση.

Στάσεις εργασίας στο Κίεβο

Τό περασμένο καλοκαίρι έγιναν στο Κίεβο της Ουκρανίας μιά σειρά πετυχημένες στάσεις εργασίας σέ διάφορα εργοστάσια καί έπιχειρήσεις. Οί στάσεις έγιναν ένάντια στή έντατικοποίηση της εργασίας πού προσπαθήθηκε νά έπιβληθεΐ από τίς διευθύνσεις, γιά τό χαμηλό βιοτικό επίπεδο τών κατοίκων της περιοχής.

Η πρώτη άπεργία είχε άναφορά τήν έντατικοποίηση στο μεγάλο εργοστάσιο κατασκευής μηχανημάτων του Ίνστιτούτου Κτηνοτροφίας καί κερδίστηκε μετά από δύο μέρες άγώνα. Οί άρχές άνακάλεσαν τίς νόρμες δου-

λειάς πού είχαν προσπαθήσει νά έπιβάλλουν.

Μιά δεύτερη άπεργία έγινε σέ ένδειξη διαμαρτυρίας γιά τήν έλλειψη νερού στίς συγκεκριμένες συνοικίες της πόλης πού ή συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού είναι εργάτες. Καί έδω μετά από δύο μέρες άπεργίας τό σύστημα τροφοδότησης νερού έπιδιορθώθηκε καί οί στάσεις εργασίας σταμάτησαν. Οί άπεργοί πάντως σέ έκκλησή τους δήλωναν ότι τά προβλήματα στίς καθαρά εργατικές συνοικίες είναι πολύ περισσότερα άπ'ότι στήν ύπόλοιπη πόλη.

Ταραχές στον Καύκασο

Η Ρωσία είδε τίς μεγαλύτερες, έδω καί 25 χρόνια, διαδηλώσεις, τέν τελευταίο Οκτώβρη, όταν χιλιάδες εργάτες έδωσαν μιά τριήμερη μάχη μέ τήν άστυνομία καί τό στρατό στο Ordzkonikidze, έπαρχιακή πρωτεύουσα του βόρειου Καύκασου. Οί διαδηλώσεις άρχισαν στίς 23 Οκτώβρη, όταν ή οίκογένεια ένός δολοφονημένου έφερε τό φέρετρό του στά τοπικά γραφεία του Κομμουνιστικού Κόμματος άπαιτώντας μιά συνάντηση μέ τούς τοπικούς κομματικούς ήγέτες γιά νά διαμαρτυρηθεΐ γιά τήν άνικανότητα της άστυνομίας στήν έρευνα της ύπόθεσης.

Όταν οί έπίσημοι άρνήθηκαν νά συναντηθούν μέ τήν οίκογένεια, ένα όργανισμένο πλήθος συγκεντρώθηκε έξω από τά κομματικά γραφεία, όπου χτυπήθηκε από δυνάμεις της άστυνομίας. Αφού άπομακρύνθηκαν από τό τετράγωνο οί διαδηλωτές, όπλίστηκαν μέ τουβλά καί ξύλα καί έπέστρεψαν γιά νά έπιτε-

θούν στήν άστυνομία.

Μόλις διαδόθηκαν τά νέα μέσα στήν πόλη, χιλιάδες εργάτες ένώθηκαν μέ τούς διαδηλωτές άπαιτώντας έρευνες γιά τήν διαφθορά του τοπικού τμήματος του κόμματος καί τήν άστυνομική βία.

Στίς 25 Οκτώβρη ή κυβέρνηση έστειλε τάνκς μέσα στή πόλη γιά νά καταπνίξουν τήν έξέγερση. Πυροβολούσαν μέ άσφαιρα βλήματα καί έριχναν δακρυγόνα γιά νά διαλύσουν τό πλήθος πού πέταγε πέτρες καί τουβλά στά τάνκς καί τούς στρατιώτες. Τήν έπόμενη μέρα οί διαδηλώσεις δώσαν τήν θέση τους σέ μαζικές άπεργίες, πράγμα πού έκανε ένα ανταποκριτή τών Financial Times, νά μεταδώσει: "Πολλοί άπ'αυτούς πού έπαιρναν μέρος, φαίνονται συνειδητά νά μιμοϋνται σκηνές άπό ταινίες γύρω από τήν ρώσικη επανάσταση, πού είναι γνωρίμες σέ κάθε σοβιετικό πολίτη".

Ἡ καταπίεση τῆς μουσουλμανικῆς μειονότητας

Ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν μουσουλμάνων ζεῖ στίς πέντε νοτιώτερες δημοκρατίες καί ὑπολογίζονται ὅτι εἶναι 40-50 ἑκατομμύρια. Ὑπολογίζεται ὅτι γύρω στό 2000 θά φτάσουν τά 100 ἑκατομμύρια. Ἐνῶ ἡ Σοβιετική κυβέρνηση προσπαθεῖ νά πείσει τίς Ρωσίδες γυναῖκες νά μένουν στά σπίτια τους, σ' ἕνα λόγο του στό Μπακού τό 1979 ὁ Μπρέζνιεφ προσπάθησε νά πείσει τίς μουσουλμάνες νά στραφθοῦν στή δουλειά ἔξω ἀπό τό σπίτι σά μέτρο περιορισμοῦ τῆς ὑπεργεννητικότητας.

Τό 1944 οἱ μικρές μουσουλμανικές ἐθνότητες τῆς Μαύρης Θάλασσας ἀναγκάστηκαν μέ τή βία νά ἐγκαταλείψουν τά σπίτια τους καί νά "μεταναστεύσουν" στή Κεντρική Ἀσία. Τό ἄρθρο αὐτό γράφτηκε μέ τή βοήθεια τῆς Ἀϊσέ Σεϋματούροβα, πού τήν ἐποχή τῆς "μετανάστευσης" ἦταν ἐφτά χρονῶν καί σήμερα ἔχει διαφύγει στή Δύση. (Ἀνήκει στήν ἐθνότητα τῶν Τατάρων τῆς Κριμαίας) Ἀπό τοῦς 238500 πού ξεκίνησαν, στό Οὗζμπεκιστάν ἔφτασαν μόνο 138288, πού ἀναγκάστηκαν νά πιάσουν ἀμέσως δουλειά στά ὄρυχεῖα.

Τό πόλο τοῦ κινήματος γιά "ἐπιστροφή στή πατρίδα" αὐτῶν τῶν μειονοτήτων, ἀποτελοῦν σήμερα οἱ Τάταροι τῆς Κριμαίας, οἱ Μεσκέτιοι Τοῦρκοι, μαζί μέ τοὺς μή-μουσουλμάνους Γερμανοὺς τοῦ Βόλγα.

Ἀϊσέ Σεϋματούροβα

Οἱ Τάταροι τῆς Κριμαίας εἶναι οἱ πιά οργανωμένοι καί τό 1964 ἔστειλαν ἕνα ψήφισμα μέ 130000 ὑπογραφές στή Κ.Ε. τοῦ ΚΚΣΕ. Ἀνάμεσα στό 1964 καί τό 1968 ὀργάνωσαν μαζικές διαδηλώσεις στό Οὗζμπεκιστάν. Ἡ μεγαλύτερη, στίς 21 Ἀπριλίου 1968, στό Κιρ-

κούκ διαλύθηκε βίαια ἀπό τό στρατό.

Ὁ Ἰσλαμισμός ἐπιβιώνει στή Ρωσία πολὺ περισσότερο ἀπό τό Χριστιανισμό. Σύμφωνα μέ στατιστικές στή περιοχή τοῦ Καύκασου τό 1974, 53% τῶν Τσετσένων καί 46% τῶν Ντατζεστάνων (Μουσουλμάνοι) πίστευαν στό Θεό, ἐνῶ τό ἀντίστοιχο ποσοστό γιά τοὺς Ρώσους ἦταν 12%.

Πρὶν τό 1917 ὑπῆρχαν στή Σοβιετική ἔκταση 25000 τζαμί. Τώρα οἱ ἐπίσημες ἀνακινώσεις τ'ἀνεβάζουν σέ 300. Τό Μπακού μέ πληθυσμό 1600000 ἔχει μόνο δύο. Ἐπίσημα ὑπάρχουν μόνο 2000 μουλάδες. Ἡ ἀνεπίσημη, ὅμως, πραγματικότητα εἶναι διαφορετική. Θρησκευτικές γιορτές γίνονται ἀκόμα καί κρυφά στά σπίτια. Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1973 ὁ γραμματέας τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος στό Τατζικιστάν, Μ.Γκαπούρωφ, παραδέχτηκε ὅτι: "ὁ ἀριθμός τῶν ἀνθρώπων πού παρακολουθοῦν θρησκευτικές τελετές στή περιοχή μας αὐξάνεται μέ τρομακτικό ρυθμό".

Τό Ἰσλάμ, ὅμως, εἶναι περισσότερο κοινωνικός παρά θρησκευτικός παράγοντας. Ὁ πληθυσμός εἶναι περισσότερο ἀγροτικός (Τό 1970, 90% τῶν Κιρκίσιων, 80% τῶν Τατζίκων καί 75% τῶν Τουρκομάνων καί Οὗζμπεκων ἦταν ἀγρότες). Ἡ παραρussaκή κουλτούρα ἐπιβιώνει. Οἱ Μουσουλμάνοι τῆς ΕΣΣΔ δέν τρῶνε χοιρινό, δέν πίνουν, κάθονται στά χαλιά, κλπ. Οἱ γυναῖκες δέν κάθονται οὔτε στό τραπέζι μαζί μέ τοὺς ἀνδρες. Τά κορίτσια παντρεύονται 13 χρονῶν, ὁ γαμπρός πληρώνει γιά ν'ἀγοράσει τή νύφη. Ἡ τιμή τῆς νύφης σύμφωνα μέ στοιχεῖα τοῦ Κ.Κ. Οὗζμπεκιστάν ἦταν στά μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '60, "500 ρούβλια, 200 κιλά ἀλεύρι, 8 κιλά ρύζι, δύο πρόβατα καί ἑννέα φορέματα".

Μέσα στά πλαίσια τῆς προσπάθειας γιά οἰκονομική ἀνάπτυξη στίς περιοχές αὐτές μεταφέρθηκαν πολλοί Ρῶσοι, Οὐκρανοί καί Μπελорῶσοι. Γιά τοὺς Μουσουλμάνους οἱ Ρῶσοι εἶναι ἀποικοι, κατακτητές. Σύμφωνα μέ τήν Ἀϊσέ Σεϋματούροβα τά φυσικά ἀέρια τοῦ Οὗζμπεκιστάν "πᾶνε μέσω δύο γιγαντιαίων ἀγωγῶν κατευθεῖαν στά Οὐράλια καί τή Μόσχα, ἐνῶ ὑπάρχουν χωριά στό Οὗζμπεκιστάν πού δέ ξέρουν τί εἶναι φωταέριο".

Ἡ περιοχή προμηθεύει ὅλο σχεδόν τό βαμβάκι τῆς ΕΣΣΔ, ἀπαγορεύεται, ὅμως, ἡ ἱδρυση κλωστοῦφαντουργιῶν μεγάλου μεγέθους ἀπό τοὺς Ρώσους. π.χ. τό Οὗζμπεκιστάν παράγει τό 67,7% τῶν ἀποθεμάτων βαμβακιοῦ τῆς ΕΣΣΔ, ἀντιπροσπεύει, ὅμως, τό 2,8% σέ κλωστοῦφαντουργίες. Οἱ βιομηχανίες δέν ἐπανδρῶνονται ἀπό τοὺς ντόπιους. Στή βιομηχανική ζώνη Ἀλμα-Ἀτα τό 87,5% τῶν κατοίκων εἶναι μή-Μουσουλμάνοι. Ἡ ἐπίσημη γλῶσσα στά ἐργοστάσια εἶναι τὰ Ρωσικά.

Ταυτόχρονα ἔχει ἐπιβληθεῖ καί ἕνας πολιτικός ἔλεγχος. Τό 1971 ἔξη στά ἔντεκα μέλη τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ. Οὗζμπεκιστάν ἦταν Ρῶσοι.

Ἡ κοινωνική ἐπαφή καί οἱ γάμοι ἀνάμεσα σέ ντόπιους καί Ρώσους εἶναι σπάνιοι. Μόνο 16% τῶν Μουσουλμάνων μιλοῦν Ρωσικά, ἐνῶ οἱ Ρῶσοι στέλλουν τά παιδιά τους σέ εἰδικά σχολεῖα. Τό καλύτερο παράδειγμα Ρωσικοῦ σωβινισμού φάνηκε τό 1969 σ' ἓνα ποδοσφαιρικό ἀγῶνα ἀνάμεσα στή Ρωσική Τορπέντο καί τήν Οὐζμπεκική Παχτακόρ. Ὄταν οἱ Οὐζμπέκοι ἔβαλαν γκόλ οἱ Ρῶσοι φώναζαν: "Τά γουρούνια ἔμαθαν μπάλλα". Πετάχτηκε κάποια μπουκάλια καί τό ὅλο θέμα ἐξελίχτηκε σέ γενική ἐξέγερση τῶν 10000 Οὐζμπέκων πού παρακολουθοῦσαν τό μάτς. Ἡ πόλη γέμισε ὁδοφράγματα, πυρπολήθηκαν αὐτοκίνητα τῆς ἀστυνομίας καί οἱ τοῖχοι γέμισαν μέ συνθήματα: "Ἐξω οἱ Ρῶσοι ἀπ' τό Οὐζμπεκιστάν". Οἱ ταραχές συνεχίστηκαν γιά βδομάδες παρά τή ἐπέμβαση τοῦ στρατοῦ.

Στή Κεντρική Ἀσία μετά ἀπό ἓνα κύμα ἀστυφιλίας ἀναπτύχτηκε ἓνα στρῶμα στίς πό-

λεις καί μιὰ ἰντελιγκέντσια, πού ἄν καί τρέφεται ἀπό τά γεγονότα στό Ἰράν δέν εἶναι τόσο βαθιά βουτηγμένη στό ὕψηκευτικό φανατισμό. Ἡ ἀνεργία εἶναι ἐντονη σ' ὅλες τίς Μουσουλμανικές Δημοκρατίες ἐκτός ἀπό τό Καζακιστάν. Στή κοιλάδα Φεργκάνα οἱ ἀνεργοί εἶναι χιλιάδες καί θ' αὐξηθοῦν μέ τήν ἐκμείωση τῆς γεωργίας. Οἱ ντόπιοι θεωροῦν ὅτι οἱ Ρῶσοι "ἔποικοι" εἶναι αἰτία τῆς ἀνεργίας γιά τούς ντόπιους. "Ἐνα κίνημα τοῦ τύπου "Ρῶσοι στά σπίτια σας" δέν εἶναι ἀπίθανο νά ξεσπάσει. Ἡ ἀποτυχία τῆς κεντρικῆς κυβέρνησης νά "ἐκ-ρωσίσει" τούς Μουσουλμάνους σημαίνει ὅτι τό μέλλον κρύβει πολλά προβλήματα γιά τήν κεντρική γραφειοκρατία.

Βίκτωρ Χέϊνς

Διώξεις τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς ἐπιθεώρησης Poiski

Τό κύμα καταστολῆς στήν ΕΣΣΔ, πού ὀνομάστηκε "προ-ολυμπιακό", συνεχίζεται πολλούς μῆνες μετά τό τέλος τῶν Ἀγῶνων τῆς Μόσχας. Πολλές πρόσφατες καταδίκες καί ἐπικείμενες δίκες μαρτυροῦν τή θέληση τῶν ἀρχῶν τοῦ Κρεμλίνου νά καταδικάσουν σέ διαρκή σιωπή ὅλα τά άτομα ἢ τό κίνημα πού σκοπεύουν νά ὑπερασπίσουν τά δημοκρατικά δικαιώματα στήν ΕΣΣΔ.

Στό τέλος τοῦς Σεπτέμβρη, ὁ Viatcheslav Bakhmine, ἓνας ἀπό τούς ἰδρυτές τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐργασίας πάνω στή χρησιμοποίηση τῆς ψυχιατρικῆς γιά πολιτικούς σκοπούς, καταδικάστηκε σέ 3 χρόνια κλεισίματος σέ στρατόπεδο. Τήν ἴδια ἡμερομηνία, ὁ Lev Regelson, κατηγορούμενος γιά ἀντισοβιετική προπαγάνδα, καταδικάστηκε σέ 5 χρόνια σέ στρατόπεδο μέ ἀναστολή. Ὁ Lev Regelson ἐπωφελήθηκε ἀπ' αὐτή τήν ἀναστολή, ἀφοῦ ὁμολόγησε τά "σφάλματά" του, ἔχοντας μετανοήσει πού "ἐπέφερε βλάβες στήν διεθνή ἀκτινοβολία τῆς ΕΣΣΔ".

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, ἐτοιμάζεται τό ἀνοιγμα τῶν δικῶν τῶν τεσσάρων συντακτῶν τῆς ἐπιθεώρησης "Poiski" - Valeri Abramkine, Vladimir Sorokine, Iouri Grimm καί Victor Sokirko. Οἱ Abramkine, Grimm καί Sokirko εἶναι φυλακισμένοι ἐδῶ καί 10 μῆνες στή φυλακή Boutyrka στή Μόσχα καί εἶναι καί οἱ τρεῖς κατηγορούμενοι γιά "διασπορά ψεύτικων εἰδήσεων καί γραπτά ψεύτικα καί δυσφημιστικά γιά τό κράτος καί τό σοβιετικό κοινωνικό σύστημα". Ὁ Iouri Grimm εἶναι ἀγωνιστής τοῦ ἐλεύθερου συνδικάτου SMOF. Ὑπάρχει πληροφορία μεταγενέστερη πῶς ὁ Victor Sokirko ἀφέθηκε ἐλεύθερος προσωρινά ἀφοῦ διακήρυξε ὅτι εἶναι ἕτοιμος νά ἀναγνωρίσει τά "σφάλματά" του. Ἴσως ἔκανε κάτι τέτοιο ὕστερα ἀπό μιὰ σοβαρή κακομεταχείριση.

Οἱ σοβιετικές ἀρχές θέλουν μ' αὐτές τίς δίκες νά κάνουν νά σπάσει μιὰ ἐπιθεώρηση πού καταξιώθηκε σάν ἓνας χώρος πλουραλιστικοῦ ἀγῶνα, σάν ἓνα ὄργανο σοβαρῆς ἀνάλυσης. Ἐξ' ἄλλου εἶναι σημαντικό ὅτι οἱ δικαστικές ἀρχές ζήτησαν ἀπό τούς ἐπίσημους ἱστορικούς μιὰ ἐκθεση πραγματογνωμοσύνης πού νά καταγγέλει τίς "παραποιήσεις" πού προκαλοῦσαν τά ἀρθρα τοῦ "Poiski".

Στά ἐπόμενα τεύχη τῆς "Ἀλληλεγγύης" θά δημοσιεύσουμε ἀναλυτικότερα κείμενα γιά τήν ἐπιθεώρηση "Poiski".

Διευθύνσεις:

Εύλλογος Φίλων της "Poiski"
 Michel Bouret, 59, rue du
 Faubourg-du-Temple, 75010
 P A R I S

Υλική Βοήθεια

Poiski Recherches, Compte
 50831 495, Societé Générale,
 Agence 04043, 64 rue Boussicaut,
 92260 Fontenay-aux-Roses

Piotr Markovitch

(ιδρυτής της Poiski)

Mozartstrasse 23,
 Pension Westfalia, 8000
 München 2, ALLEMAGNE FÉDERALE

Στό μεταστάντα

Πέθανες - κι έγινες και σύ: ο καλός
 'Ο λαμπρός άνθρωπος, ο οικογενειάρχης, ο πατριώτης.
 Τριάντα έξη στέφανα σέ συνοδέψανε, τρεις λόγοι αντιπροέδρων
 Έφτά ψηφίσματα για τίς υπέροχες υπηρεσίες που προσέφερες.

"Α, ρέ Λαυρέντη, έγω που μόνο τδξερα τί καθαрма ήσουν,
 Τί κάλπικος παρās, μιά ολόκληρη ζωή μέσα στο ψέμα
 Κοιμου έν ειρήνη, δέν θαρθω την ήσυχία σου νά ταραξω
 ('Εγω, μιά ολόκληρη ζωή μέσ στη σιωπή θα την εξαγοράσω
 Πολύ ακριβά κι όχι μέ τίμημα τό θλιβερό σου τό σαρκίο).
 Κοιμου έν ειρήνη. 'Ως ήσουν πάντα στη ζωή: ο καλός,
 'Ο λαμπρός άνθρωπος, ο οικογενειάρχης, ο πατριώτης.

Δέ θασαι ο πρώτος ούτε δά κι ο τελευταίος.

Μανώλης 'Αναγνωστάκης
 (από τά 18 κείμενα, 1970,
 Κέδρος)

ΕΒΕΒΟΔΗΝΥ
 ΜΟΣΚΟΒΕΚΙΗ
 ΖΟΥΡΝΑΛ

ΠΟΙΣΚΙ

2

ΑΝΤΙΣΤΕΤΟΙΒΟ
 ΠΟΙΣΚΙ
 1988

ENTMON MEP - KLONT PERINION

ANA PROANTAGONISTH MARTINEZ

El Salvador

Η ΕΡΕΥΡΑ
ΤΗΣ ΧΡΕΥΘΕΡΟΤΗΤΟΣ ΜΕΤΩΠΙΩΝ
ΑΠΟΚΡΥΦΤΕΙ

ο δρόμος
για την
αυτοδιαχείριση

ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

δαδέλ

ένα περιοδικό κομικς
(κι όχι μόνο)

συνδικαλισμός και
ελευθερίες στην ΕΣΣΔ

ΟΛΓΑ ΣΕΜΙΟΝΟΒΑ
ΒΙΚΤΟΡ ΧΕΪΝΕΣ

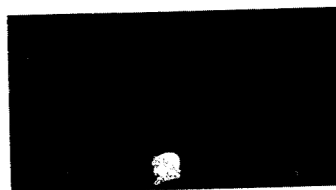

ΕΥΡΩΠΑ

ΡΑΝΤΙΒΕΝΤΟΥΡ ΜΑΡΙ Α ΚΟΥΒΕΛΟΥ
ΠΕΤΕΚΟΡΟΥ Α ΖΩΜΕΝ Α ΚΡΑΣΙΝΚΟΦ

ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ
ΣΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ε.Ε. ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

αόλισσις

ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΟΥΡΙΕ

Πρός την ελευθερία στόν έρωτα

ΛΕΟΝ ΤΡΟΤΣΚΙ

Προβλήματα της καθημερινής ζωής

ΑΝΤΡΕ ΜΠΡΕΤΟΝ

Η πολιτική θέση του σουρρεαλισμού

ΕΡΝΕΣΤ ΜΑΝΤΕΛ

Φειτητές, διανοούμενοι και

πάλη των τάξεων

ΕΡΝΕΣΤ ΜΑΝΤΕΛ

Απάντηση στόν Άλτουσέρ

καί τόν Έλλενστέιν

ΟΛΓΑ ΣΕΜΙΟΝΟΒΑ

ΒΙΚΤΟΡ ΧΕΪΝΕΣ

Συνδικαλισμός και ελευθερίες

στή Σοβιετική Ένωση

ΝΤΕΝΙΣ ΑΛΤΜΑΝ

Όμοφυλοφιλία,

Καταπίεση και απελευθέρωση

ZAN - ΜΑΡΙ ΜΠΡΟΜ κ. ά.

Άθλητισμός, κουλτούρα και καταπίεση

ΙΣΑΑΚ ΝΤΟΪΤΣΕΡ

Στάλιν

Έκδόσεις ΟΥΤΟΠΙΑ

Νικηταρά 8-10, τηλ. 3638696